

UBURYO BWO GUTEGURA INYIGISHO YA BIBILIYA

Ikigo mpuzamazamangu c'igihe c'iyimburwa (harvestime international institute)

Iryo shure riri mu bigize ikigo mpuzamakungu citwa Harvestime, porogarama yagenewe gutegeza abemera kugira ngo bashobore kwimbura neza mu vy'impwemu.

Insiguro y'ishimikiro y'ayo mahugurwa ni iyo kwigisha ivyo Yesu yigishije, ivyo vyatwaye abagabo bari abarovy, abatozakori n'ibindi, bikabahindura abakristo b'ivyaruka bashitse mw'isi yabo n'ubutumwa mu kwerekana ububasha bwabwo.

Iki gitabu ni inyigisho imwe muri mu bice vyinshi vy'inyigisho bituma abemera bava mu kubona mu maso biciye mu gusezerana, mu kugwiza, mu gutunganya no mu gukoranya abantu kugira ngo bashike ku ntumbero yo kwamamaza ubutumwa bwiza.

© Ikigo mpuzamakungu ca Harvestime

<http://www.umwimbu.org>

IBIRIMWO

Uko Wokoresha Iki Gitabo	3
Ivyiyumviro vyo kwiga mu mugwi	4
Intangamarara y'Ivyigwa	5

Intumbero z'Ivyigwa	.7
-------------------------------	----

IGICE CA MBERE: IKIGANIRO C'INYIGISHO

1. Intangamarara Bibiliya	8
2. Ibitabo Vya Bibiliya	21
3. Impinduro za Bibiliya	39

IGICE CA KABIRI: GUTEGURA KWIGIRA

4. Imbere y'uko Utangura	45
5. Ibikoresho vyo Kwiga Bibiliya	57
6. Ingingo ngenderwako zo gusobanura	67
7. Ivyerekeye Bibiliya	75
8. Gucapura, Gushirako Ikimenyetso, No Gucapura	89

IGICE CA GATATU: INYIGISHO YA BIBILIYA Y'IREMA

9. Kwiga Bibiliya Bikoresheje Bibiliya	97
10. Inyigisho ya Bibiliya y'Imana.	110
11. Inyigisho y'Igitabu	120
12. Ivyigwa vy'Igice	127
13. Inyigisho y'Ingingo	138
14. Inyigisho y'Imirongo	150
15. Inyigisho y'Ijambo	156
16. Inyigisho ya Bibiliya y'Ingingo	168
17. Ivyigwa vyerekeye ubuzima bw'umuntu	174
18. Uburyo bwa Tewolojiya	183
19. Kwiga Invugo zo muri Bibiliya	196
20. Kwiga ubuhanuzi bwo muri Bibiliya	203
21. Uburyo bwo gupima	220

Umugereka.	230
Inyishu Ku Bigeragezo Vy'Ukwigerageza.	233

INGENE WOKORESHA IKI GITABO

UBURYO IKI IGITABO GITUNGANIJWE

Icigwa cose gifise:

Intumbero: Izo ni zo ntumbero ukwiye gushikako mu kwiga igice. Bisome imbere y'uko utangura icigwa.

Umurongo w'ingenzi: Uyu murongo urashimika ku cyumviro nyamukuru kiri muri ico kigabane. Bifate mu mutwe.

Ibiri mu kigabane: Niwige igice cose. Koresha Bibiliya yawe kugirango urondere ibitabu vyose bitacapwe muri ico gitabu.

Kwigerageza: Ukore iki kigeragezo umaze kwiga ikigabane. Gerageza kwishura ibibazo udakoresheje Bibiliya yawe canke iki gitabu. Niwamara gusozera Ikigeragezo co Kwisuzuma, nusuzume inyishu zawe mu gice c'inyishu kiri ku mpera y'igitabu.

Kugira Uronke Ibindi Vyigisha: Iki gice kizogufasha kubandanya wiga Ijambo ry'Imana, uryohore ubuhanga bwawe bwo kwiga, wongere ushire mu ngiro ivyo wize mu buzima bwawe no mu busuku bwawe.

Ikibazo ca nyuma: Nimba wanditswe muri iri shure kugira ngo ubone amanota, wararonse ikizame ca nyuma hamwe n'iri shure. Uhejeje iri shure, ukwiye kurangiza iki kibazo ukagisubiza kugirango kiguhe amanota nk'uko vyategetswe.

IVYO KWONGERAKO BIKENEWE

Uzokenera Bibiliya y'igitabu ca King James.

IVYIYUMVIRO VYO KWIGIRA MU MIGWI

IKORANIRO RYA MBERE

Gufungura: Gufungura n'isengesho n'intangamarara. Mumenye kandi mwandike abanyeshure.

Gushinga Inzira z'Itsinda: Numenye uwuzorongora amakoraniro, isaha, ahantu n'amatariki y'ibiganiro.

Gushemeza No Gusenga: Tumira ukuhaba kwa Mpwemu Yera mu gihe c'inyimenyerezo yawe.

Gutanga Ibitabu Ku Banyeshure: Numenyeshye umutwe w'igitabu, uburyo giteye be n'intumbero z'amashure zitangwa ku mapaji makeyi ya mbere y'ico gitabu.

Gukora Inshingano Ya Mbere: Abanyeshure bazosoma ibigabane bashinzwe maze bakore Ivyigwa vyo Kwisuzuma imbere y'ikoraniro rikurikira. Igitigiri c'ibigabane

uzokwihweza mw'ikoraniro ryose kizovana n'uburebure bw'ibigabane, ibirimwo be n'ubushobozi bw'umugwi wawe.

ITERANO RYA KABIRI N'IRIKURIKIYE

Intango: Gusenga. Ikaze kandi mwandike abanyeshure bashasha bose mubahe igitabu. Fata ukuza. Mugire umwanya wo gushemeza no gusenga.

Subiramwo: Nushireho incamake y'ivyo mwize mw'ikoraniro ryaheruka.

Icigwa: Nimuganire ku gice kimwekimwe cose c'ikigabane mukoresheje **IMITWE IRI MU NYUGUTI NINI NININI** nk'urutonde rw'inyigisho. Baza abanyeshure ibibazo canke ivyo bavuye ku vyo bize. Ico cigwa gishire mu ngiro mu buzima n'ubusuku bw'abanyeshure bawe.

Kwigerageza: Subiramwo Ivyiyumviro vy'ukwigerageza abanyeshure barangije. (Iciyumviro: Nimba udashaka ko abanyeshure bashobora kuronka inyishu z'ibibazo vy'Ukwisuzuma, urashobora gukuraho amapaji y'inyishu inyuma y'igitabu cose.)

Ku bijanye n'Ivyigwa Bindi: Mushobora gukora iyo migambi mu mugwi canke mu muntu ku giti ciwe.

Ikibazo ca nyuma: Nimba umugwi wawe wanditswe muri iri shure kugira ngo ubone amanota, wararonse ikizame ca nyuma n'iri shure. Gusubiramwo kopi y'umunyeshure wese no gutanga ikizame iyo iki cigwa kirangiye.

UMUGAMBI: Guserukira

INYIGISHO: Uburyo bwo Kwiga Bibiliya bushingiye ku kurema

INTANGAMARARA

Umuhanuzi Yohana umubatiji wo mw'Isezerano Rishasha yari azwi nk'ijwi rivugira mu bugaragwa" uko yamenyesha Ijambo ry'Imana. Ubutumwa bwiwe bwari bushasha, bufise ububasha kandi bujanye n'ivyo abantu bakeneye mu vy'impwemu mu gihe ciwe.

Abantu benshi muri iki gihe baracitse ijwi ry'ukuri kwo mu vy'impwemu bumva ku bantu babakujye. Si ijwi Imana ishobora gukoresha mu guhishura ubutumwa bwayo, ahubwo ni ijwi gusa ry'ivyo bumva ku bandi. Bameze nk'abahanuzi Imana yavuze ngo «umuntu wese yibe amajambo yanje mugenziwe» (Yeremiya 23:30).

Kugira ngo uvuge amajambo y'Imana utegerezwa kubanza kumenya ivyo Imana yavuze. Intumbero y'iyi nyigisho ni ukuguha ibikoresho vyo gutahura Ijambo ry'Imana. Uzokenera gusa iki gitabu, Bibiliya, n'ubuyobozi bwa Mpwemu Yera kugira ngo wige ubu "Uburyo bwo Kwiga Bibiliya bw'Irema."

Uburyo ni uburyo butunganijwe bwo gushitsa ikintu. Ni umugambi uri ku rutonde. Uburyo bwo kwiga Bibiliya ni umugambi utunganijwe wo kwiga Ijambo ry'Imana ryanditse. Ijambo "uguhingura" risobanura "kugira ubushobozi bwo guhingura ikintu gishasha." Iyi nyigisho irakwigisha ingene wokwiyigisha Ijambo ry'Imana. Ntuzobwirizwa kwiheka ku bushakashatsi bw'abandi kuko uzoshobora kwiremera inyigisho zawe bwite za Bibiliya zishingiye ku nyigisho yawe y'Ijambo ry'Imana ryanditse.

Mu kwiga uburyo bwiza bwo kwiga Bibiliya uzoba ijwi Imana ishobora gukoresha mu kuvuga ukuri kwayo mw'isi ishonje mu vy'impwemu. Ntuzosubira kuba ijwi ry'ivyo wumva ku bandi gusa.

"Uburyo bwo kwiga Bibiliya bushingiye ku kurema" buratanga Bibiliya nk'Ijambo ryanditswe ry'Imana imwe y'ukuri. Irasigura ukuntu Bibiliya yagabanijwe, ukuntu yahinduwe, ukuntu yahinduwe be n'ukuntu yahinduwe mu buryo bundi. Ubwa mbere, iyo nyigisho irakuyobora kugira ngo umenye ivyo Bibiliya yigisha ku bijanye na yo, hanyuma uburyo bwo kurema burasigurwa kandi ugahabwa akaryo ko gukoresha uburyo bumwebumwe buvugwa.

Iryo shure rirasigura kandi ingene woca urutonde, ukagira utujambo two kwiga, ukagira ikimenyetso muri Bibiliya yawe kugira ngo uyironke bitagoranye, be n'ukugabanya ibice birebire ukabigira ibiharuro vyoroshe. Iryo shure rikuyobora mu gusobanura no gushira mu ngiro Ijambo ry'Imana mu buryo bubereye. Bituma umuntu yitwararika Umwigisha ahambaye kuruta abandi bose, ari we Mpwemu Yera. Niwakurikiza amabwirizwa yashikirijwe, uzobona ubuzima bushasha bw'impwemu bw'irema butemba muri wewe.

Nta buryo bwo kwiga Bibiliya bushobora gusubirira ubusuku bwo kwigisha bwa Mpwemu Yera. Ni we nguvu y'impwemu yihanganira uburyo bufise ububasha bwo kurema. Aca amwongorera mu mpwemu y'umuntu ukuri kw'Ijambo ry'Imana kurema ubuzima bushasha bw'impwemu butemba.

Kwiga uburyo ubwavyo si intumbero. Si yo ntumbero ya nyuma. Uburyo ni uburyo gusa bwo gushitsa intumbero yo kwiga Ijambo ry'Imana. Ntibihagije kwiga ubwo buryo. Utegerezwa gukoresha ivyo wiga mu kwiga Ijambo ry'Imana no gushira mu ngiro ukuri kwaryo mu buzima bwawe no mu busuku bwawe.

Naho woshobora kurangiza ivyigwa biri muri iki gitabu, mu vy'ukuri ntuzokwigera urangiza vy'ukuri iri shure. Ukwiga kwawe kw'Ijambo ry'Imana ntikuzokwigera guhera kuko ukuri kwaryo kw'ivy'impwemu kwuzuye kudashobora guhera.

Iciyumviro: Iyi nyigisho yigisha uburyo bwo kwiga Bibiliya, ntiyigisha ibirimwo Bibiliya. Harvestime International Institute itanga iyindi nyigisho yitwa " Itohoza ry'ishimikiro rya Bibiliya " yerekana ivyerekeye Bibiliya muri rusangi, urutonde rw'igitabu cose, umwanditsi waco, igihe candikiwe, uwo candikiwe, intumbero, umurongo nyamukuru, abantu bahambaye, amakarata, amatariki, n'ibiharuro vyerekana mu ncamake ibiri muri Bibiliya muri rusangi. Kubera ko bikenewe intangamarara rusangi ya Bibiliya mu kwiga Bibiliya no mu gutohoza Bibiliya, ibigabane bitatu vya mbere vy'ayo masomo birasa mu gihe ibirimwo bisigaye bitandukanye.

INTUMBERO Z'AMASOMO

Uhejeje iri shure uzoshobora:

- Nusigure ingene Bibiliya yatanguye.
- Dondora ukuntu Bibiliya itunganijwe mu masezerano, mu mice ikomeye be no mu bitabu.
- Nuvuge mu ncamake amateka y'ishimikiro yo muri Bibiliya be n'urutonde rw'ibihe.
- Nusigure ubumwe n'ubudasa biri muri Bibiliya.
- Nusigure ingene amabiliya atandukanye ya Bibiliya yateye imbere.
- Gushira mu ngiro amategeko agenga ugusobanura neza Bibiliya.
- Nuvuge muri make ivyo Bibiliya yigisha ku biyerekeye yo ubwayo.
- Numenye ibisabwa imbere y'uko umuntu yiga Bibiliya.
- Nushireho insiguro, ibiharuro, incamake be n'ibimenyetso vy'ivyanditswe kugira ngo bigufashe kuguma ufise ibirimwo.
- Nukoreshe uburyo bwo kurema mu kwiga kwawe kw'Ijambo ry'Imana.
- Nukoreshe ibikoresho vyo kwiwigisha Bibiliya.

IGICE CA MBERE: IKIGANIRO C'INYIGISHO

IGICE CA MBERE

Intanguro za bibiliya

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Sigura ijambo "Bibiliya."
- Sigura ijambo "Icanditswe."
- Nusigure inkomoko ya Bibiliya.
- Numenye intumbero nyamukuru za Bibiliya.
- Menya Isezerano rya Kera n'Isezerano Rishasha nk'ibice bibiri bihambaye vya Bibiliya.
- Nimuvuge ibice bine vy'ibitabu vyo mw'Isezerano rya Kera.
- Nimuvuge ibice bine vy'ibitabu vyo mw'Isezerano Rishasha.
- Sigura ico bisobanura "ubumwe n'ubudasa" bwa Bibiliya.
- Menya umuntu ihishurirwa ry'ayo masezerano yompi rishingiyeko.

IMIRONGO NKURU:

Ivyanditswe vyose vyahumetswe n'Imana, kandi bigira ikimazi co kwigisha umuntu ukugororoka, no kumuhana, no kumutunganya; Kugira ngo umuntu w'Imana abe uwushitse, afise vyose ngo akore ibikorwa vyiza vyose. (II Timoteyo 3:16-17)

INTANGAMARARA

Iki gice kiratanga Bibiliya ariyo Jambo ryanditse ry'Imana imwe y'ukuri. Ijambo "Bibiliya" risobanura "ibitabo." Bibiliya ni igitabu kimwe gifise ibitabu 66 bitandukanye.

Ijambo "Ivyanditswe" rirakoreshwa kandi mu kwerekeza ku Ijambo ry'Imana. Iri jambo rikomoka kw'ijambo ry'ikilatini risobanura "kwandika." Iyo ijambo "Icanditswe" rikoreshejwe n'inyuguti nini "S" risobanura inyandiko nyeranda z'Imana imwe y'ukuri. Ijambo "Bibiliya" ntirakoreshwa muri Bibiliya. Ni ijambo rikoreshwa n'abantu nk'izina ry'Ijambo ry'Imana ryose.

INKOMOKO YA BIBILIYA

Bibiliya ni Ijambo ry'Imana ryanditse. Yarahumekeye amajambo yo muri Bibiliya kandi akoresha abantu nka 40 batandukanye kugira ngo bandike amajambo yiwe. Abo bagabo banditse mu kiringo c'imyaka 1500. Uko abo banditsi bemeranya ata gatotsi ni ikimenyamenya kimwe c'uko bose bayobowe n'umwanditsi umwe. Uwo mwanditsi yari Imana.

Bamwe mu banditsi baranditse neza na neza ivyo Imana yavuze:

Fata umuzingo w'igitabu, wandikemwo amajambo yose nakubwiye ku bijanye na Isirayeli . . . (Yeremiya 36:2).

Abandi banditsi banditse ivyo bacyemwo canke ivyo Imana yahishuriye ku bijanye n'ivyo muri kazoza:

wandike ivyo wabonye, n'ibiriho, n'ibizoba nyuma y'ivyo. (Ivyahishuwe 1:19)

Abanditsi bose banditse bahumekewe n'Imana amajambo y'ubutumwa bwayo ku bwacu.

INTUMBERO YA BIBILIYA .

Bibiliya ubwayo irandika intumbero yayo nyamukuru:

Ivyanditswe vyose vyahumetswe n'Imana, kandi bigira ikimazi co kwigisha umuntu ukugororoka, no kumuhana, no kumutunganya; Kugira ngo umuntu w'Imana abe uwushitse, afise vyose ngo akore ibikorwa vyiza vyose. (II Timoteyo 3:16-17)

Ivyanditswe bizakoreshwa mu kwigisha inyigisho, mu guhana no gukosora ikibi, no mu kwigisha ukugororoka. Bazogufasha kubaho neza kandi baguhe ibikoresho vyo gukorera Imana.

UMUGAMBI MUKURU

Bibiliya igizwe n'ibice bibiri binini vyitwa Isezerano rya Kera n'Isezerano Rishasha. Ijambo «isezerano» risobanura «isezerano.» Isezerano ni isezerano. Isezerano rya Kera ryanditse isezerano canke isezerano ry'intango Imana yagiranye n'umuntu. Isezerano rishasha ryanditse isezerano rishasha Imana yagiranye n'Umwana wayo Yesu Kristo.

None ayo masezerano abiri yari avuga iki? Ivyo vyose vyari vyerekeye ugusubiza umuntu w'umunyavyaha ubucuti bubereye n'Imana. Imana yashizeho itegeko ry'uko icaha gishobora kubabwirwa gusa biciye mu kumena amaraso:

. . . ata maraso aseseka nta kubabwirwa (imbabazi). (Abaheburayo 9:22).

Mu masezerano y'Imana mw'isezerano rya Kera, ibimazi vy'amaraso vy'ibikoko vyatangwa n'umuntu kugira ngo aronke imbabazi z'icaha. Ico cari ikigereranyo c'ikimazi c'amaraso Yesu Kristo yari gutanga mu masezerano mashasha yagiranye n'Imana. Biciye mu kuvuka, ubuzima, urupfu n'izuka rya Yesu, ikimazi ca nyuma c'icaha caratanze:

Ariko Kristu amaze kuza, ari umuherezzi mukuru w'ivyiza bizozwa, aca mw'ihema riruta ayandi kandi ritunganye kuruta, ritari ryubatswe n'intoze, ritari iry'iyi nyubakwa; Kandi n'amaraso y'impene canke y'ibimasa ntiyashikanye ahera, ariko yinjije amaraso yiwe rimwe gusa, aduronkera ugucungurwa kw'ibihe bidahera. Namba amaraso y'ibimasa n'ay'impene n'iminyota y'inyana y'inyana y'imijagiro y'abahumanye, ari vyo vyera ku buryo umubiri ubororwa; Ese ingene amaraso ya Kristu yitangiye Imana ata gatotsi, biciye muri Mutima wamaho, azorushiriza kwoza ijwi ryanyu ryo mu mutima ibikorwa vyapfuye, ngo mukorere Imana nzima? Ni co gituma ari we muhuza w'isezerano rishasha, kugira ngo abahamagawe baronke umuhango w'iragi ry'ibihe bidahera, biciye mu rupfu rwiwe, kugira ngo bicungure ibicumuro vyari mw'isezerano rya mbere.

(Abaheburayo 9:11-15).

Izo ndagano zompi n'ijambo ry'Imana kandi dutegerezwa kuziga zompi kugira ngo dutahure ubutumwa bw'Imana. Amajambo «isezerano rya kera» n'isezerano rishasha arakoresheye mu gutandukanya amasezerano Imana yagiranye n'umuntu imbere n'inyuma y'urupfu rwa Yesu Kristu. Ntitwirengagiza Isezerano rya Kera kubera gusa ryitwa « rya kera ».

IBINDI BICE

Bibiliya irahaze igabanywamwo ibitabu 66. Isezerano rya kera rifise ibitabo 39. Isezerano Rishasha ririmwo ibitabo 27. Igitabu kimwekimwe cose kigizwe n'ibigabane n'imirongo. Naho ibirimwo igitabu kimwekimwe cose ari Ijambo ry'Imana, ugucapura mu bigabane no mu mirongo kwakozwe n'umuntu kugira ngo vyorohe kuronka imirongo yihariye. Vyoba bigoye cane kuronka umurongo iyo ibitabu vyose biba ari paragarafu imwe ndende.

Aha hari ikigereranyo coroshe kigaragaza imice nyamukuru ya Bibiliya:

BIBILIYA

Isezerano rya kera

Isezerano rishasha

UBUMWE BWA BIBILIYA

Iyo tuvuze ubumwe bwa Bibiliya, tuba dushaka kuvuga ibintu bibiri:

UMWE: BIBILIYA IRAHUZE MUBIRIMWO:

Naho Bibiliya yanditswe n'abanditsi benshi mu myaka myinshi, nta bivuguruzanya birimwo. Umwanditsi umwe nta n'umwe mu bandi avuguruza. Bibiliya irimwo ukuganira ku bintu amajana n'amajana bitera impaka. (Ikiganiro gitera impaka ni ico kirema ivyiyumviro bitandukanye iyo kivuzwe). Yamara rero abanditsi ba Bibiliya baravuze mwene ivyo bintu bihuje kuva mu gitabu ca mbere c'ltanguriro gushika mu gitabu ca nyuma c'lyahishuwe. Ivyo vyashobotse kubera ko mu vy'ukuri hariho umwanditsi umwe gusa: Imana. Abanditsi banditse gusa ubutumwa bayobowe n'ivyiyumviro vyawe. Kubera icyo mwo, ibiri muri Bibiliya birahuza.

ICA KABIRI: BIBILIYA IRAHUZE MU NTUMBERO:

Abantu bamwebamwe biyumvira ko Bibiliya ari ihuriro ry'ibitabu 66 bitandukanye bivuga ku bintu bitandukanye. Ntibatahura yuko Bibiliya yunze ubumwe n'umutwe mukuru umwe. Kuva mu ntango gushika mu mpera, Bibiliya irahishura umugambi udasanzwe w'Imana uri mu ncamake mu gitabu c'Abanyefeso:

Uko yatumenyesheje ibanga ry'ivyo igomba, nk'uko ibiyihimbara, ivyo yabigabiye muri yo nyene. Kugira ngo mu gihe ibihe vyuzuye, akoranirize hamwe vyose muri Kristu, ivyo mw'ijuru n'ivyo kw'isi; mbere no muri We: Muri we nyene ni ho twaronkeye umwandu, kuko twagenewe kera, nk'uko yabigabiye, Uwukora vyose nk'uko yavyiteze. (Abanyefeso 1:9-11).

Bibiliya ihishura akabanga k'umugambi w'Imana ariyo nsiguro yunga ubumwe ya Bibiliya. Ni uguhishurirwa kwa Yesu Kristo nk'Umukiza w'abantu b'abanyavyaha. Yesu yasiguye ingene Isezerano rya Kera ryishimikije kuri we:

Arababwira ati: «Aya ni yo majambo nababwiye nkiri kumwe namwe, ko vyose bitegerezwa kuranguka, vyanditswe mw'itegeko rya Musa no mu bahanuzi no muri zaburi ku bimwerekeye.» (Luka 24:44).

Yesu akoresheje icyo ntangamarara, yarabandaniye ati . . .

. . . yabafunguriye ubwenge kugira ngo bashobore gutahura ivyanditswe.

(Luka 24:45).

Ni urufunguruzo uruhe Yesu yabahaye kugira ngo batahure Ivyanditswe? Kuba insiguro yayo nyamukuru yari yibanze kuri we:

. . . Uko ni ko vyanditswe, ni ko Kristu yari akwiriye kubabara, akazuka mu bapfuye ku musu ugira gatatu. Kandi yuko ukwihana n'uguharirwa kw'ivyaha bikwiye kwamamaza mw'izina ryiwe mu mahanga yose, biherereye i Yeruzalemu. Namwe muri ivyabona vy'ivyo bintu. (Luka 24:46-48).

Isezerano rya Kera n'Isezerano Rishasha vyose bivuga inkuru ya Yesu. Isezerano rya kera ridutegurira ukuntu rizoshika kandi Isezerano Rishasha rivuga ingene vyabaye. Ivyo bihuza Bibiliya mu cyumviro kimwe nyamukuru. Abantu bari biteze Yesu mw'isezerano rya kera bakijijwe ivyaha vyabo biciye mu kwizera isezerano ry'Imana. Umuntu wese asubira inyuma akabona ko vyarangutse muri Yesu Kristo, akizwa muri ubwo buryo nyene: Kubera ukwizera ko vyabaye nk'uko Imana yabisezeranye.

UBUTANDUKANE BWO MURI BIBILIYA

Iyo tuvuze "ubudasa" bwa Bibiliya dushaka kuvuga ko Bibiliya ifise ubudasa. Irandika uburyo butandukanye Imana yafata abantu n'uburyo butandukanye bayishuye.

Bibiliya yanditswe mu mitima itandukanye. Hari ibice bimwebimwe vyerekana umunezero mu gihe ibindi vyerekana umubabaro. Bibiliya irimwo ubwoko butandukanye bw'inyandiko. Irimwo amateka, imivugo, ubuhanuzi, amakete, ivy'ugutemberera, imigani, ibitangaro be n'inkuru z'urukundo. Kubera ko Bibiliya ifise ubwoko butandukanye, yararushirije kugirwa mu migwi ihambaye y'ibitabu.

AMAGABURO Y'ISEZERANO YA KERA

Ibitabo vyo mw'Isezerano rya Kera bigabanywemwo imigwi ine ikomeye: Ivyagezwe, amateka, imivugo n'ubuhanuzi.

IBITABO VY'IVYAGEZWE:

Hariho ibitabu bitanu vy'amategeko. Amazina y'ivyo bitabu ni:

Itanguriro

Kuvayo

Abalewi

Igitigiri

Gusubira mu vyagezwe

Ivyo bitabo bivuga ivy'iremwa ry'umuntu n'isi n'Imana hamwe n'amateka y'umuntu mu ntango. Bivuga ingene Imana yahagurukije ihanga rya Isirayeli ngo ribe ihanga ryo kwihishuriramwo amahanga yo kw'isi.

Ivyo bitabo vyandika ivyagezwe vy'Imana. Ibice bizwi cane ni amabwirizwa cumi (Kuvayo 20:3-17), ari ryo rikuru kuruta ayandi yose (Gusubira mu vyagezwe 6:5), n'itegeko rigira kabiri ruruta ayandi yose (Abalewi 19:18).

Ugurure Bibiliya yawe maze urondere ibitabu vy'Ivyagezwe vyo mw'Isezerano rya Kera. Rondera iyo mirongo itatu yavuzwe mu ngingo ibanza maze uyisome. Ivyo ni akarorero k'ivyagezwe vy'Imana vyanditswe muri ivyo bitabo.

IBITABO VY'AMATEGEKO:

Mu Isezerano rya Kera harimwo ibitabu 12 vy'amateka. Amazina y'ibitabu vy'amateka ni:

Yosuwa

Abacamanza

Rusi

I na II Samweli

I na II Abami

I na II Ngoma

Ezira

Nehemiya

Esiteri

Rondera ivyo bitabu muri Bibiliya yawe. Biboneka inyuma y'ibitabu vy'amategeko nyene. Ibitabu vy'amateka bivuga amateka y'imyaka igihumbi y'igisata c'Imana, ari co Isirayeli. Mu bisanzwe ntizivuga ivyabaye vyose, ahubwo zindika ibintu bihambaye vyabaye kandi zikerekana ingaruka zo gukurikiza itegeko ry'Imana no kurirengagiza.

IBITABO VY'IVYIVUGO:

Hariho ibitabu bitanu vy'imivugo. Amazina y'ibitabu vy'imivugo ni:

Akazi

Zaburi

Imigani

Umusiguzi

Indirimbo ya Salomo

Ivyo bitabo ni ibitabu vy'ugusenga vy'ihanga ry'Imana ari ryo Isirayeli. N'ubu nyene birakoreshwa mu gusenga n'abizera. Raba Zaburi ya 23 maze uyisome. Ico ni akarorero k'imivugo myiza yo gusenga iri muri ivyo bitabu.

IBITABO VY'UBUHANUZI:

Ibitabo vy'ubuhanuzi vyo mw'Isezerano rya Kera bigabanywemwo imigwi ibiri yitwa ibitabu vy'ubuhanuzi bikuru n'ibito. Ivyo ntibisigura ko Abahanuzi Bakuru ari bo bahambaye kuruta Abahanuzi Bato. Iryo zina rikoreshwa gusa kubera ko Abahanuzi Bakuru ari ibitabu birebire kuruta Abahanuzi Bato. Hariho ibitabo 17 vy'ubuhanuzi mw'Isezerano rya Kera. Amazina y'ibitabo vy'ubuhanuzi ni aya:

Abahanuzi bakuru:

Yesaya

Yeremiya

Amaborogo

Ezekiyeli

Daniyeli

Abahanuzi batobato:

Hoseya Nahumu

Yoweli Habakuki

Amosi Zekariya

Obadiya Hagayi

Yona Zekariya

Mika Malaki

Ivyo bitabu ni ubutumwa bw'ubuhanuzi buva ku Mana bugenewe abasavyi bayo bujanye n'ibintu bizoshika muri kazoza. Benshi mu buhanuzi bwaramaze kuranguka, ariko hari n'ubwo buzoranguka muri kazoza. Rondera ivyo bitabu vy'ubuhanuzi muri Bibiliya yawe. Ni vyo bitabo vya nyuma mw'Isezerano rya Kera.

IBICE VY'ISEZERANO RISHASHA

Isezerano Rishasha na ryo nyene ryaciwemwo imigwi ine: inkuru nziza, Amateka, Amakete n'Ubuhanuzi

INKURU NZIZA:

Mu Njili harimwo ibitabu bine. Amazina y'ivyo bitabu ni:

Matayo

Mariko

Luka

Yohani

Ivyo bitabu bivuga ivyerekeye ubuzima bwa Yesu, urupfu rwiwe n'izuka ryiwe. Intumbero yabo ni iyo kukujana mu kwemera ko ari Kristo, Umwana w'Imana. Rondera Injili muri Bibiliya yawe hanyuma usome muri Yohana 20:31 havuga iyo ntumbero.

IGITABO C'AMATEGEKO:

Hariho igitabu kimwe c'amateka mw'Isezerano Rishasha, igitabu c'Ivyakozwe n'Intumwa. Iki gitabo kivuga ingene ishengero ryatanguye kandi rikarangura igikorwa ca Kristo co gukwiragiza Inkuru Nziza kw'isi yose. Nurondere iki gitabu muri Bibiliya yawe.

AMAKETE:

Mu Isezerano Rishasha harimwo amakete 21. Amazina y'ayo makete ni:

Abaroma	Tito
I na II Abakorinto	Filemoni
Abagalatiya	Abaheburayo
Abanyefeso	Yakobo
Abafilipi	I na II Petero
Abakolosayi	I, II, na III Yohana
I na II Abatesalonike	Yuda
I na II Timoteyo	

Amakete yandikiwe abizera bose. Intumbero yabo ni iyo kubayobora mu kubaho no kubafasha gukora ivyo Yesu yategetse. Abaroma 12 ni akarorero keza k'inyigisho zabo. Hindukiza iki kigabane muri Bibiliya yawe maze ugisome. Amakete nayo rimwe na rimwe yitwa "amakete" bisobanura amakete.

UBUHANUZI:

Ivyahishuriwe Yohana ni co gitabu conyene c'ubuhanuzi mw'Isezerano Rishasha. Ivuga intsinzi ya nyuma ya Yesu n'abantu biwe. Intumbero yayo ni iyo kukuremesha kuguma ubaho nk'umuntu .

Umukristo akwiye kubaho gushika kw'iherezo ry'ibihe. Ubutumwa bwayo buravugwa mu ncamake mu Vyahishuriwe Yohana 2:10..

KWIGEZAHO

1. Wandike imirongo y'ingenzi uyikuye mu mutwe:

2. Ijambo "Bibiliya" risigura iki?

3. Ijambo «Icanditswe» risobanura iki?

4. Ni imice ibiri ihambaye iyihe Bibiliya igabanyijemwo?

5. Muri Bibiliya harimwo ibitabo bingahe?

6. Vuga imigwi ine ikomeye ibitabu vyo mw'Isezerano rya Kera bigabanywemwo:

7. Vuga imigwi ine ikomeye ibitabu vyo mw'Isezerano Rishasha bigabanywemwo:

8. Ijambo «isezerano» risobanura iki?

9. Imigambi nyamukuru ine Bibiliya ifise ni izihe? Tanga amajambo yo muri Bibiliya kugira ngo ushigikire inyishu yawe.

10. "Ubumwe bwa Bibiliya" busobanura iki?

11. Ni igiki bisobanura "ubudasa bwa Bibiliya"?

12. Soma ijambo ryose. Nimba iyo mvugo ari UKURI shira urudome T ku ruhande ruri imbere yayo. Niba iyo mvugo ari IKINYOMA shira urudome F ku ruhande ruri imbere yayo:

a. _____ Bibiliya ni Ijambo ryanditse ry’Imana imwe y’ukuri.

b. _____ Naho Imana yahumekeye Bibiliya, yakoresheje abantu kugira ngo bandike amajambo yayo.

c. _____ Kubera ko hariho abanditsi benshi mu kiringo c’imyaka myinshi, Bibiliya .

irimwo ibintu vyinshi bivuguruzanya.

d. _____ Nta nsiguro yunze ubumwe muri Bibiliya. Ni igitabu gusa co ku .
ivyigwa bitandukanye.

e. _____ Abahanuzi bakuru bo mw’Isezerano rya Kera barahambaye kuruta .
Abahanuzi batobato.

13. Ni nde muntu ihishurirwa ry’ayo masezerano yompi rishingiyeko? Tanga ivyerekeye Bibiliya kugira ngo ushigikire inyishu yawe.

(Inyishu z’ibibazo ziboneka ku nsozero y’igice ca nyuma c’iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Utumenyetso turi ku rupapuro rukurikira tuzogufasha kumenya imice nyamukuru ya Bibiliya. Kata ibimenyetso biri ku mirongo ibigabanya maze ubishire muri Bibiliya yawe. Nimba ufise ingorane zo kumenya aho woshira ibimenyetso vyawe, nukoreshe Ibirimwo biri imbere muri Bibiliya yawe. Iratanga urutonde rw'ibitabu nk'uko bikurikirana muri Bibiliya. Iratanga kandi inomeru y'urupapuro aho igitabu cose gitangura.

ISEZERANO RYA KERA

Shira akamenyetso 1 mu ntango y'igitabu c'Itanguriro.

Shira akamenyetso ka 2 mu ntango y'igitabu ca Yosuwu.

Shira akamenyetso ka 3 mu ntango y'igitabu ca Yobu.

Shira akamenyetso ka 4 mu ntango y'igitabu ca Yesaya.

ISEZERANO RISHASHA

Shira akamenyetso ka 5 mu ntango y'igitabu ca Matayo.

Shira akamenyetso ka 6 mu ntango y'igitabu c'Ivyakozwe n'intumwa.

Shira akamenyetso ka 7 mu ntango y'igitabu c'Abaroma.

Shira akamenyetso ka 8 mu ntango y'igitabu c'Ivyahishuriwe Yohana.

Ubu rero warabonye aho Bibiliya igabanywemwo ibintu bihambaye. Komeza ukoreshe ibimenyetso vy'ibitabu gushika ushoboye gutanga amazina no kumenya aho ivyo bice biri ukoresheje ubwonko.

IBIMENYETSO VY'IGITABO C'ISEZERANO YA KERA

**ISEZERANO YA KERA
IVY'AMATEGEKO**

**ISEZERANO YA KERA
AKAHISE**

**ISEZERANO YA KERA
IVYESE**

ITANGURO

KUVAYO

ABALEWI

GUHARURA

GUSUBIRA MUVYAGEZWE

YOSUWA

ABACAMANZA

RUSI

I SAMWELI

II SAMWELI

I ABAMI

II ABAMI

I IVYO KU NGOMA

II IVYO KU NGOMA

EZIRA

NEHEMIYA

ESITERI

YOBU

ZABURI

IMIGANI

UMUSIGUZI

INDIRIMBO YA SALOMO.

ISEZERANO RYA KERA

UBUHANUZI

ABAVUGISHWA BAKURU:

YESAYA

YEREMIYA

AMABORORO

EZEKIYELI

DANIYELI

ABAVUGISHWA BATO:

HOSEYA

YOWELI

AMOSI

OBADIYA

YONA

MIKA

NAHUMU

HABAKUKI
ZEKARiya
HAGAYI
ZEKARiya
MALAKI

IBIMENYETSO VY'IGITABO C'ISEZERANO RISHASHA

**ISEZERANO RISHASHA
UBUTUMWA BWIZA**

**ISEZERANO RISHASHA
AKAHISE**

**ISEZERANO RISHASHA
IVYETE**

MATAYO
MARIKO
LUKA
YOHANA

IVYAKOZWE N 'INTUMWA

ABAROMA .
I ABAKORINTO
II ABAKORINTO
ABAGALATIYA
ABANYEFESO
ABAFILIPi
ABAKOLOSAYI
I ABATESALONIKA
II ABATESALONIKA
I TIMOTEYO
II TIMOTEYO
TITO
FILEMONI
ABAHEBURAYO
YAKOBO
PETERO 1
PETERO 2
YOHANA 1
YOHANA 2
YOHANA 3
YUDA

ISEZERANO RISHASHA

UBUVUGISHWA

IVYAHISHUWE YOHANA

IGICE CA KABIRI

IBITABO VYO MURI BIBILIYA .

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.
- Kumenya igitigiri c'ibitabu biri mw'Isezerano rya Kera.
- Kumenya igitigiri c'ibitabu biri mw'Isezerano Rishasha.
- Nusigure igituma bihambaye kugira umugambi utunganye wo gusoma Bibiliya.
- Nimushire ku rutonde ivyiyumviro bine vyotuma umuntu asoma neza Bibiliya.

UMURONGO W'INGENZI:

Mukama, ugutakamba kwanje nikwegere imbere yawe, n'umpe ubwenge nk'uko Ijambo ryawe riri. (Zaburi 119:169).

INTANGAMARARA

Mu gice caheruka mwarize ko Bibiliya ari Ijambo ry'Imana ryanditse. Mwamenye ko rigizwe n'ibice bibiri bikomeye vyitwa Isezerano rya Kera n'Isezerano Rishasha. Mwarize imice ine y'ibitabu vy'Isezerano rya Kera:

Amategeko

Kahise

Ivyese

Ubuhanuzi

Wamenye kandi imice ine y'ibitabu vy'Isezerano Rishasha:

Injili

Kahise

Amakete
Ubuhanuzi

Imbonerahamwe ikurikira iraca irya n'ino ivyo wize ku vyerekeye Bibiliya gushika ubu:

BIBILIYA

IJAMBO RY'IMANA RYANDITSE

IBITABO 66

AMACABURO Y'ISEZERANO YA KERA

AMACABURO Y'ISEZERANO RISHASHA

Ivyagezwe

Injili

Amateka

Amateka

Ivyese

Amakete

Ubuhanuzi

Ubuhanuzi

Iki gice kirimwo incamake y'igitabu kimwekimwe cose mu bitabo 66 vya Bibiliya bigize imice ikomeye y'Isezerano rya Kera n'Isezerano Rishasha. Iratanga intangamarara y'ibirimwo muri ayo masezerano yompi. Ivyiyumviro bine vyo gusoma Bibiliya neza biratangwa kandi uzohitamwo umugambi utunganijwe wo gutangura gusoma Ijambo ry'Imana.

IBITABO VY'ISEZERANO YA KERA

(Ibitabo 39)

IBITABO VY'AMATEGEKO:

Itanguriro: Rivuga intango y'ibiriho vyose, umuntu, Isabato, ubugeni, icaha, ikimazi, amahanga, n'intwari n'abantu b'ingenzi b'Imana nka Aburahamu, Izahaki, Yakobo na Yozefu.

Kuvayo: Idondora ingene Isirayeli yacitse ihanga rifise Musa umurongozi. Isirayeli irakurwa mu buja mu Misiri, ija ku musozi Sinayi aho ivyagezwe vy’Imana vyatanzwe.

Abalewi: Iki gitabu cari igitabu c’ugusenga kuri Isirayeli. Iratanga inyigisho ku ndongozi z’idini kandi igasigura ingene igisata c’abanyavyaha gishobora kwegera Imana igorotse. Bifitaniye isano n’ukuza kwa Yezu Kristu nk’Umwagazi w’Imana ukuraho ivyaha vy’isi.

Igiharuro: Kivuga imyaka 40 Isirayeli yamaze igendagenda mu bugaragwa yari ingaruka y’ukutumvira Imana. Umutwe w’ico gitabu uva ku mibare ibiri (ibarura ry’abanyagihugu) yafashwe mu rugendo rurerure.

Gusubira mu vyagezwe: Bivuga imisi ya nyuma y’ubuzima bwa Musa, bigasubiramwo amategeko yatanze mu Kuvayo no mu Balewi.

IBITABO VY’AMATEKA:

Yosuwa: Idondora ingene Yosuwa, uwakurikiye Musa, yarongoye abantu b’Abisirayeli mu gihugu c’isezerano c’i Kanani. Irandika amasekeza y’ingabo n’ugusangira igihugu mu bantu.

Abacamanza: Isirayeli yahevyeye Imana inyuma y’urupfu rwa Yosuwa. Iki gitabu kivuga inkuru ibabaje y’ivyaha vyabo vyasubirwamwo n’abacamanza Imana yahagurukije kugira ngo babakize ingabo z’abansi.

Rusi: Inkuru ya Rusi, umugore wo mw’ihanga ry’abanyamahanga ry’i Mowabu, yahisemwo gukorera Imana ya Isirayeli. Yaciye aba inakuru wa Dawidi.

I Samweli: Iki gitabu kivuga cane ku bantu batatu: Samweli yari uwa nyuma mu bacamanza ba Isirayeli; Sawuli, umwami wa mbere wa Isirayeli; na Dawidi yasubiriye Sauli ku ngoma.

II Samweli: Imyaka 40 y’ingoma y’ubuninahazwa y’Umwami Dawidi yanditswe muri iki gitabu.

I Abami: Ingoma y’Umwami Salomo n’abami b’ubwami bwacitse mu ibice gushika ku ngoma ya Ahabu mu buraruko na Yehoshafati mu bumanuko ni vyo iki gitabu kivugako.

II Abami: Ukugwa kwa nyuma kwa Isirayeli na Yuda kwibukwa muri iki gitabu. Abantu b’Imana baguye mu caha kigera kure.

I Ngoma: Ingoma ya Dawidi n’imyiteguro yo kwubaka urusengeru vyanditswe ngaha. Igihe c’iki gitabu ni co ca II Samweli.

II Ngoma: Iki gitabo kirabandanya amateka ya Isirayeli gushika ku ngoma ya Salomo, kikaba kivuga cane ku bwami bwo mu bumanuko. Risozera n'itegeko rya Kuro ryemerera abantu gusubira i Yeruzalemu bava i Babiloni.

Ezira: Ivy'ukugaruka kw'Abayuda bavuye mu buja i Babiloni biradondaguwe.

Nehemiya: Ivyo gusubira kwubaka inkuta za Yeruzalemu birongowe na Nehemiya, iki gitabu kiravyibutsa. Uwo mugambi watanguye haciye nk'imyaka 14 Ezira agarutse n'abantu.

Esiteri: Ukurokora kw'Imana kw'Abayuda biciye kuri Esiteri na Morudekayi ni co kiganiro c'iki gitabu.

IBITABO VY'IVYESE

Yobu: Iki gitabo ni inkuru ya Yobu, umuntu yabayeho nko mu gihe ca Aburahamu. Insiguro ni ikibazo c'igituma abagororotsi bababara.

Zaburi: Igitabo c'amasengesho n'amashimwe co muri Bibiliya.

Imigani: Ubwenge buva ku Mana ku ngorane ngirakamaro zo mu buzima bwa misi yose.

Umusiguzi: Ikiganiro ku busa bw'ubuzima butagira Imana.

Indirimbo ya Salomo: Urukundo rwa Salomo n'umugeni wiwe w'Umushulamu. Iyo nkuru igereranya urukundo Imana yakunze Isirayeli na Kristo afitiye ishengero.

IBITABO VY'UBUHANUZI:

Bitari bike muri ivyo bitabu vyanditswe mu kiringo ihanga rya Isirayeli ryari rigabanywemwo ubwami bubiri butandukanye: Isirayeli na Yuda.

Yesaya: Agabisha urubanza ruzoza kuri Yuda kubera icaha bagiriye Imana.

Yeremiya: Yanditswe mu gihe c'ugusenyuka n'ugutemba kwa Yuda mu nyuma. Yabwiwe urubanza ruzoza yongera ahimiriza kwihebera Nebukadinezari.

Amarira: Amarira ya Yeremiya (uguserura umubabaro) ku bijanye n'ugutikizwa kwa Yeruzalemu na Babiloni.

Ezekiyeli: Ibanza kugabisha ku bijanye n'ugutemba kwa Yeruzalemu kwegereje, hanyuma ivuga imbere y'igihe ukuntu izosubirwamwo muri kazoza.

Daniyeli: Umuhanuzi Daniyeli yafashwe mu gihe c'ugusugerezwa kwa Yuda mu ntango, ajanywa i Babiloni. Iki gitabu kiratanga inyigisho y'amateka n'ubuhanuzi ihambaye mu gutahura ubuhanuzi bwa Bibiliya.

Hoseya: Insiguro y'iki gitabu ni ubuhemu bwa Isirayeli, igihano cabo, n'ugusubirwamwo n'Imana.

Yona: Inkuru y'umuhanuzi Yona yamamaza ukwihana i Nineve, umurwa mukuru w'ingoma ya Ashuri. Ico gitabo kihishura urukundo rw'Imana n'umugambi w'ukwihana ku banyamahanga.

Mika: Ubundi buhanuzi buvuga ivyaha vya Isirayeli. Ivuga imbere y'igihe aho Yezu yavukiye imyaka 700 imbere y'uko ico kintu kiba.

Nahumu: Ivuga ivy'ugutikizwa kwari kwegereje Nineve kwari kwarokotse imyaka nka 150 imbere y'aho biciye ku kwamamaza kwa Yona.

Habakuki: Ihishura umugambi w'Imana wo guhana ihanga ry'abanyavyaha n'irindi ry'abanyavyaha kuruta. Yigisha ko «umugororotsi azobeshwaho n'ukwizera».

Zefaniya: Urubanza n'ugusubirana kwa Yuda.

Hagayi: Ahimiriza Abayuda gusubira kwubaka urusengero inyuma y'imyaka 15 rwatevye kubera ukurwanywa n'abansi.

Zekariya: Ukwongera guhimiriza abantu kurangiza urusengero no gusubiramwo ukwiyemeza mu vy'impwemu. Ivuga imbere y'igihe ukuza kwa Kristo kwa mbere n'ukwa kabiri.

Malaki: Igabisha ku bijanye n'ubujuru bwo mu vy'impwemu kandi ivuga imbere y'igihe ukuza kwa Yohani Batista na Yezu.

Yoweli: Ivuga ivy'ivyago vyari bigereranya urubanza rwo muri kazoza.

Amosi: Mu kiringo c'ugusagamba mu vy'umubiri mugabo inyifato runtu igasenyuka, Amosi yaragabishije Isirayeli be n'amahanga yari akikuje ku bijanye n'urubanza Imana izocira icaha cabo muri kazoza.

Obadiya: Urubanza Imana yaciriye Edomu, ihanga ry'ikibi ryari mu bumanuko bw'ikiyaga c'umunyu.

IBITABO VY'ISEZERANO RISHASHA

(Ibitabo 27)

INKURU NZIZA:

Ivyo bitabo bine vyitwa Injili bivuga ivuka, ubuzima, ubusuku, inyigisho, urupfu n'izuka rya Yesu Kristu. Uburyo igitabu kimwekimwe cose gikoreshwa buratandukanye:

Matayo: Irashimika ku Yesu Kristu ko ari Umwami kandi yari yerekejwe canecane ku Bayuda.

Mariko: Ishimika ku Yesu Kristu nk'Umusavyi w'Imana kandi yari yerekejwe canecane ku Baroma.

Luka: Avuga ko Yesu Kristu ari «Umwana w'umuntu», umuntu atunganye kandi Umukiza w'abantu badatunganye.

Yohani: Agaragaza Yesu mu kibanza afise nk'Umwana w'Imana.

IGITABO C'AMATEKA:

Ivyakozwe n'intumwa: Igitabo kimwe c'amateka co mw'Isezerano Rishasha kivuga ukuntu ubukristo bwakuze mu ntango kuva igihe Kristo yasubira mw'Ijuru gushika aho Paulo yafungirwa i Roma. Ico gitabu kivuga imyaka nka 33 kandi gishimika ku gikorwa ca Mpwemu Yera.

AMAKETE:

Abaroma: Ni ugushikiriza Inkuru Nziza ishimika ku gakiza k'ukwizera gusa.

I Ab'i Korinto: Yandikiwe gukosora amakosa y'inyifato runtu ya gikirisu mw'ishengero ryo mu karere.

II Ab'i Korinto: Ivuga ivy'ubusuku nyakuri bw'Injili, ubugenzuzi, n'ububasha bw'intumwa bwa Paulo.

Abagalatiya: Ivuga ku makosa yo kuvanga itegeko n'ukwizera. Insiguro ni ugutsindanishirizwa n'ukwizera gusa.

Abanyefeso: Iremesha abemera ku bijanye n'ikibanza bafise muri Kristo.

Ab'i Filipi: Irashimika ku munezero uva ku bumwe bwa gikirisu.

Abakolosayi: Ivuga ku makosa", inyigisho z'ikinyoma zahakana ko Yesu ari Umwana w'Imana n'Umwana w'umuntu vy'ukuri. Ico gitabu kandi gishimika kuri Yesu nk'umutwe w'ishengero.

I Ab'i Tesalonike: Impanuro mu buzima bwa gikirisu no gushimika ku kugaruka kwa Yesu.

II Abatesalonike: Ibindi vyigwa ku bijanye n'ukugaruka kw'Umukama n'ingene kumenya ivyo bikwiye kugira ico bikoze ku buzima bwa misi yose.

I Timoteyo: Ishimika ku nyigisho nziza, ubutegetsu bw'ishengero butunganye, n'ingingo ngenderwako zizoyobora ishengero mu myaka izoza.

II Timoteyo: Idondora umusuku nyakuri wa Yesu Kristo. Iragabisha kandi ku buhakanyi (ugusenyuka mu vy'impwemu) kwari kwamaze gutangura. Rirerekana Ijambo ry'Imana nk'umuti wo gukosora amakosa yose.

Tito: Ikete Paulo yandikiye umusuku akiri muto yitwa Tito yariko arakorera Imana mw'izinga rya Kirete. Inyigisho n'ubuzima bw'Imana birashimikwako.

Filemoni: Ugusenga kwa Paulo ku bw'umuja w'umukirisu w'i Kolosayi yari atunze yari yahunze. Rigereranya ugusenga kwa Yesu ku bw'abizera bari abaja b'icaha.

Abaheburayo: Irasigura ukuntu ubukirisu buruta idini ry'Abayuda. Ishikiriza Yesu nk'Umuherezi Mukuru akaba n'umuhuza hagati y'Imana n'abantu.

Yakobo: Yigisha ko ukwizera nyakuri kugaragazwa n'ibikorwa, naho agakiza kava ku kwizera gusa.

I Petero: Ikete ry'impumurizo n'indemesho ku bemera, cane cane abashikiwa n'ibitero vy'impwemu biva hanze y'ishengero biciye ku batizera.

II Petero: Imburi ku bitero vy'impwemu biva imbere. Nk'akarorero, abigisha b'ibinyoma bari bamaze "kwinjira" mw'ishengero.

I Yohani: Yandikiwe kurwanya ubugnostique bwahakana ikibanza ca Kristo nk'Umwana w'Imana n'Umwana w'umuntu. Ico gitabo gishimika ku gusangira

n'urukundo hagati y'abizera, kigakura amazinda ku bizera vy'ukuri ko bazoronka ubuzima budahera.

II Yohani: Agabisha ku bijanye n'ugusenyerera ku mugozi umwe kwose n'amakosa y'inyigisho kandi ashimika ku vy'uko ukuri gutegerezwa kurindwa mu rukundo.

III Yohani: Agabisha icaha co kwanka gusangira n'abizera vy'ukuri.

Yuda: Ni iyindi ngabisho ku bijanye n'ubuhuni be n'inyigisho z'ikinyoma. Insiguro y'ico gitabu isa n'iyo muri Petero wa I

IGITABO C'UBUHANUZI:

Ivyahishuriwe Yohana: Iki gitabu c'ubuhanuzi kivuga ibintu vya nyuma vyabaye muri kahise k'isi. Ivuga ivyabayeho, biriho, n'ibizoba mu mugambi w'Imana wo muri kazoza (Ivyahishuriwe Yohana 4:22).

GUSOMA BIBILIYA KURORANIRA

Muri iki cigwa uzokwiga vyinshi ku bijanye n'ingene wotahura Bibiliya no kuyisobanura. Uzomenya kandi uburyo bwo kwiga Bibiliya mu buryo bw'ubuhinga. Ariko intambwe ya mbere yotuma umuntu atahura Bibiliya ni ugutangura kuyisoma. Kugira ngo ushobore gutangura gusoma Ijambo ry'Imana twagushizeho imigambi itandukanye yo gusoma. Ivyo birimwo umugambi w'abatangura kwiga hamwe n'umugambi w'abateye imbere cane mu kwiga Ijambo ry'Imana. Ubwa mbere, ng'ibi ivyiyumviro bine vyotuma umuntu asoma neza Bibiliya:

1. SOMA KU MUSI:

Ariko umunezero wiwe uri mu vyagezwe vy'Umukama; kandi ivyagezwe vyawe ni vyo azirikana ku murango no mw'ijoro. (Zaburi 1:2) .

Imana yaremye umubiri wawe w'umubiri rero utegerezwa kugira ivyo ufungura buri musi kugira ngo ugume ufise amagara meza. Mu buryo nk'ubwo, impwemu yawe itegerezwa kugaburirwa buri musi n'ibifungurwa vy'Ijambo ry'Imana niwaba ushaka kugira amagara meza mu vy'impwemu:

. . . Vyanditswe ngo, Umuntu ntabeshwaho n'umukate gusa, ariko azobeshwaho n'ijambo ryose ry'Imana. (Luka 4:4).

2. SOMA MU GUHITANIRA:

Tangana n'ugusoma "amata" y'ijambo. Uku n'ukuri kworoshe kw'ijambo ry'Imana:

Nk'inzoya ziherutse kuvuka, mwipfuze amata y'Ijambo atagiramwo uburyarya kugira ngo mukure muri yo. (I Petero 2:2)

Munyuma uzokura mu mpwemu gushika aho ushobora kurya "inyama" z'ijambo ry'Imana. Ivyo bisigura ko uzoshobora gutahura inyigisho zigoye cane zo muri Bibiliya:

Kuko umuntu wese anywa amata aba atazi ijambo ryo kugororoka, kuko aba ari uruhinja. Ariko, ivyokurya bikomeye n'ivy'abakuze, bamenyerejwe ubwenge bwabo no gutandukanya ikibi n'iciza. (Abaheburayo 5:13-14).

Nabagaburiye amata, si ivyo kurya bikomeye, kuko mutari mubishobora . . . (I Ab'i Korinto 3:2)

3. SOMA MU GUSENGA:

Kuko Ezira yari yarateguye umutima wiwe ngo arondere ivyagezwe vy'Umukama. (Ezira 7:10).

Imbere y'uko utangura gusoma, senga Imana uyisabe igufashe gutahura ubutumwa yaguhaye biciye mw'ijambo ryayo ryanditse. Isengesho ryawe ribe nk'uko umwanditsi wa Zaburi Dawidi yasenze:

Ungurura amaso kugira ngo mbone ibitangaza vyo mu vyagezwe vyawe. (Zaburi 119:18).

4. SOMA MU BURONGOZI:

Abantu bamwe badatahura Ijambo ry'Imana kuko badafise urutonde rutunganye rwo gusoma. Basoma igice aha n'aho ntibatahure ingene vyose bihuye. Ivyo ni nk'ugusoma amapaji makeyi aha n'aho mu gitabu c'inyigisho z'ubuvuzi hanyuma ukagerageza gushinga ubuvuzi. Bibiliya itubwira ngo "turondere mu vyanditswe" (Yohana 5:39). Ivyo bisigura kuvyiga twitonze. Bibiliya imeze nk'igitabu gikoreshwa kw'ishure. Utegerezwa kuyisoma mu buryo bubereye nimba ushaka gutahura ibirimwo. Hitamwo imwe muri izi porogarama zo gusoma maze utangure gusoma Bibiliya yawe ku musu ku musu.

KU BATANGUZI

Nimba utigeze usoma Bibiliya, tangura n'igitabo ca Yohani mw'Isezerano Rishasha. Iki gitabo canditswe n'umwe mu bigishwa ba Yesu Kristu yitwa Yohani. Avuga inkuru ya Yesu mu buryo bworoshe kandi bworoshe gutahura.

Soma ikigabane kimwe co muri Yohani buri musu ukurikije urutonde rwavyo biri muri Bibiliya yawe. Koresha urutonde rukurikira kugira ngo ushireho ikimenyetso ku kigabane cose uko ugisoma

Inkuru Nziza Ya Yohani:

_____1	_____5	_____9	_____13	_____17
_____2	_____6	_____10	_____14	_____18
_____3	_____7	_____11	_____15	_____19
_____4	_____8	_____12	_____16	_____20

URUTONDE RUGUFI

Urutonde rugufi rw'ugusoma Bibiliya rwagenewe gutanga ubumenyi bw'ishimikiro bwa Bibiliya biciye ku bihimba vy'Ivyanditswe vyatoranijwe. Soma ibice vyatowe mu buryo bikurikirana. Koresha iyo mbonerahamwe kugira ngo ushireho ikimenyetso ku gice cose uko uheza gusoma.

ISEZERANO RISHASHA:

___Yohani	___I Abatesalonike	___Abanyefeso
___Mariko	___I Abakorinto	___II Timoteyo
___Luka	___Abaroma	___I Petero
___Ivyakozwe n'intumwa	___Filemoni	___I Yohana
___Abaroma	___Abafilipi	___Ivyahishuriwe Yohana 1-5; 19:6-22:

ISEZERANO RYA KERA:

_____Itanguriro	_____Amosi
_____Kuvayo I-20	_____Yesaya I-12
_____Guharura 10:11-21:35	_____Yeremiya I-25;39-33
_____Gusubira mu vyagezwe I-II	_____Rusi
_____Yosuwa I-12; 22-24	_____Yona
_____Abacamanza I-3	_____Zaburi I-23
_____I Samweli I-3, 9-10,1 3,15-18,31	_____Yobu 1-14, 38-42
_____II Samweli I	_____Imigani 1-9.
_____I Abami I-II	_____Daniyeli 1-6.
_____Nehemiya	

URUTONDE RURERE

Uwo mugambi wo gusoma uvuga Bibiliya mu buryo bwimbitse kuruta Urutonde Rugufi, ariko ntuvuga Bibiliya yose.

ISEZERANO RISHASHA:

___ Mariko	___ Abafilipi
___ Matayo	___ Abanyefeso
___ Yohana	___ II Timoteyo
___ Luka	___ Tito
___ Ivyakozwe n'intumwa	___ I Timoteyo
___ I Abatesalonike	___ I Petero
___ II Abatesalonika	___ Abaheburayo
___ I Abakorinto	___ Yakobo
___ II Abakorinto	___ I Yohana
___ Abagalatiya	___ II Yohana
___ Abaroma	___ III Yohana
___ Filemoni	___ Yuda
___ Abakolosayi	___ II Petero
	___ Ivyahishuriwe Yohana 1-5 na 19:6-22:21

ISEZERANO rya KERA:

___ Itanguriro	___ Yeremiya 1-25 na 30-33
___ Kuvayo 1-24	___ Nahumu
___ Abalewi 1-6:7	___ Habakuki
___ Guharura 10:11-21:35	___ Ezekiyeli 1-24 na 33-39
___ Gusubira mu vyagezwe I-II na 27-34	___ Obadiya
___ Yosuwu I-12 na 22-24	___ Gucura Intamba

_____ Abacamanza I-16

_____ I Samweli

_____ II Samweli

_____ I Abami

_____ II Abami

_____ I Ngoma

_____ II Ngoma

_____ Ezira

_____ Nehemiya

_____ Amosi

_____ Hoseya

_____ Mika

_____ Yesaya I-12

_____ Zefaniya

_____ Yesaya 40-66.

_____ Zekariya 1-8.

_____ Malaki

_____ Yoweli

_____ Rusi

_____ Yona

_____ Zaburi

_____ Yobu

_____ Imigani 1-9.

_____ Indirimbo ya Salomo

_____ Umusiguzi

_____ Esiteri

_____ Daniyeli

URUTONDE RWUZUYE

Urutonde rw'igisomwa ca Bibiliya rwose rugutwara muri Bibiliya yose mu mwaka umwe.

Nzero

_____ 1. Itanguriro I-2.
_____ 2. Itanguriro 3-5.
_____ 3. Itanguriro 6-9.
_____ 4. Itanguriro 10-11
_____ 5. Itanguriro 12-15
_____ 6. Itanguriro 16-19

Ruhuhuma

_____ 1. Kuvayo 14-17.
_____ 2. Kuvayo 18-20.
_____ 3. Kuvayo 21-24
_____ 4. Kuvayo 25-27.
_____ 5. Kuvayo 28-31
_____ 6. Kuvayo 32-34

_____7.	Itanguriro 20-22.	_____7.	Kuvayo 35-37.
_____8.	Itanguriro 23-26	_____8.	Kuvayo 38-40.
_____9.	Itanguriro 27-29	_____9.	Abalewi 1-4.
_____10	Itanguriro 30-32	_____10	Abalewi 5-7.
_____11.	Itanguriro 33-36	_____11.	Abalewi 8-10 .
_____12.	Itanguriro 37-39	_____12.	Abalewi 11-13
_____13.	Itanguriro 40-42	_____13.	Abalewi 14-16
_____14.	Itanguriro 43-46	_____14.	Abalewi 17-19
_____15.	Itanguriro 47-50	_____15.	Abalewi 20-23
_____16.	Yobu 1-4.	_____16.	Abalewi 24-27
_____17.	Yobu 5-7.	_____17.	Guharura 1-3
_____18.	Yobu 8-10	_____18.	Guharura 4-6.
_____19.	Yobu 11-13	_____19.	Guharura 7-10
_____20.	Yobu 14-17	_____20.	Guharura 11-14
_____21.	Yobu 18-20	_____21.	Guharura 15-17
_____22.	Yobu 21-24	_____22	Guharura 18-20
_____23.	Yobu 25-27	_____23.	Guharura 21-24
_____24.	Yobu 28-31	_____24.	Guharura 25-27
_____25.	Yobu 32-34	_____25.	Guharura 28-30
_____26.	Yobu 35-37	_____26.	Guharura 31-33
_____27.	Yobu 38-42	_____27.	Guharurai 34-36
_____28.	Kuvayo I-4	_____28.	Gusubira mu vyagezwe 1-3.
_____29.	Kuvayo 5-7.		
_____30.	Kuvayo 8-10.		
_____31.	Kuvayo 11-13		

(Ingingo yose irabandanya)

Ntwarante

Ndamukiza

_____1.	Gusubira mu vyagezwe 4-6.	_____1	I Samweli 21-24.
_____2.	Gusubira mu vyagezwe 7-9.	_____2.	I Samweli 25-28.
_____3.	Gusubira mu vyagezwe 10-12	_____3.	I Samweli 29-31
_____4.	Gusubira mu vyagezwe 13-16	_____4.	II Samweli 1-4.
_____5.	Gusubira mu vyagezwe 17-19	_____5.	II Samweli 5-8.
_____6.	Gusubira mu vyagezwe 20-22	_____6.	II Samweli 9-12.
_____7	Gusubira mu vyagezwe 23-25	7.II Samweli 13-15.	
8.	Gusubira mu vyagezwe 26-28	___ 8.II Samweli 16-18	
9.	Gusubira mu vyagezwe 29-31	_____9.II Samweli 19-21	
10.	Gusubira mu vyagezwe 32-34	10. II Samweli 22-24.	
11.	Yosuwa 1-3	11. Zaburi I-3.	
12.	Yosuwa 4-6	12. Zaburi 4-6.	
13.	Yosuwa 7-9	13. Zaburi 7-9.	
14.	Yosuwa 10-12	14. Zaburi 10-12	
15.	Yosuwa 13-15	_____15.Zaburi 13-15	
16.	Yosuwa 16-18	16.Zaburi 16-18	
17.	Yosuwa 19-21	17.Zaburi 19-21	
18.	Yosuwa 22-24	18.Zaburi 22-24	
19.	Abacamanza 1-4	19 Zaburi 25-27	
20.	Abacamanza 5-8	20 Zaburi 28-30	
21.	Abacamanza 9-12	21.Zaburi 31-33	
22.	Abacamanza 13-15	22.Zaburi 34-36	
23.	Abacamanza 16-18	23.Zaburi 37-39	
24.	Abacamanza 19-21	24.Zaburi 40-42	
25.	Rusi 1-4	25.Zaburi 43-45	
26.	I Samweli 1-3	26. Zaburi 46-48	
27.	I Samweli 4-7	27. Zaburi 49-51	
28.	I Samweli 8-10	28. Zaburi 52-54	
29.	I Samweli 13	29. Zaburi 55-57	
30.	I Samweli 14-16	30. Zaburi 58-60	

31. I Samweli 17-20.

(Ingingo yose irabandanya)

Gitugutu

1. Zaburi 61-63
2. Zaburi 64-66
3. Zaburi 67-69
4. Zaburi 70-72
5. Zaburi 73-75
6. Zaburi 76-78
7. Zaburi 79-81
8. Zaburi 82-84
9. Zaburi 85-87
10. Zaburi 88-90
11. Zaburi 91-93
12. Zaburi 94-96
13. Zaburi 97-99
14. Zaburi 100-102
15. Zaburi 103-105
16. Zaburi 106-108
17. Zaburi 109-111
18. Zaburi 112-114
19. Zaburi 115-118
20. Zaburi ya 119
21. Zaburi 120-123
22. Zaburi 124-126
23. Zaburi 127-129
24. Zaburi 130-132
25. Zaburi 133-135

Ruheshi

1. Imigani 1-3.
2. Imigani 4-7.
3. Imigani 8-11
4. Imigani 12-14
5. Imigani 15-18
6. Imigani 19-21
7. Imigani 22-24
8. Imigani 25-28
9. Imigani 29-31
10. Umusiguzi 1-3.
11. Umusiguzi 4-6.
12. Umusiguzi 7-9.
13. Umusiguzi 10-12
14. Indirimbo 1-4.
15. Indirimbo 5-8.
16. I Abami 5-7.
17. I Abami 8-10.
18. I Abami 11-13
19. I Abami 14-16
20. I Abami 17-19.
21. I Abami 20-22.
22. II Abami 1-3.
23. II Abami 4-6.
24. II Abami 7-10.
25. II Abami 11-14:20.

26. Zaburi 136-138
27. Zaburi 139-141
28. Zaburi 142-144
29. Zaburi 145-147
30. Zaburi 148-150
31. I Abami I-4.

26. Yoweli 1-3.
27. II Abami 14:21-25; Yona 1-4.
28. II Abami 14:26-29; Amosi 1-3.
29. Amosi 4-6.
30. Amosi 7-9.

(Ingingo yose irabandanya)

Nyakanga

1. II Abami 15-17
2. Hoseya 1 -4
3. Hoseya 5-7
4. Hoseya 8-10
5. Hoseya 11-14
6. II Abami 18-19
7. Yesaya I-3
8. Yesaya 4-6
9. Yesaya 7-9
10. Yesaya 10-12
11. Yesaya 13-15
12. Yesaya 16-18
13. Yesaya 19-21
14. Yesaya 22-24
15. Yesaya 25-27
16. Yesaya 28-30
17. Yesaya 31-33
18. Yesaya 34-36
19. Yesaya 37-39

Myandagaro

1. II Abami 20-21
2. Zefaniya I-3.
3. Habakuki 1-3.
4. II Abami 22-25.
5. Obadiya/Yeremiya 1-2.
6. Yeremiya 3-5.
7. Yeremiya 6-8.
8. Yeremiya 9-12.
9. Yeremiya 13-16
10. Yeremiya 17-20.
11. Yeremiya 21-23.
12. Yeremiya 24-26.
13. Yeremiya 27-29.
14. Yeremiya 30-32.
15. Yeremiya 33-36.
16. Yeremiya 37-39.
17. Yeremiya 40-42
18. Yeremiya 43-46.
19. Yeremiya 47-49

20. Yesaya 40-42
21. Yesaya 43-45
22. Yesaya 46-48
23. Yesaya 49-51
24. Yesaya 52-54
25. Yesaya 55-57
26. Yesaya 58-60
27. Yesaya 61-63
28. Yesaya 64-66
29. Mika 1-4
30. Mika 5-7
31. Nahumu 1-3

(Ingingo yose irabandanya)

20. Yeremiya 50-52.
21. Gucura intimba 1-5.
22. I Ngoma 1-3.
23. I Ngoma 4-6.
24. I Ngoma 7-9.
25. I Ngoma 10-13.
26. I Ngoma 14-16
27. I Ngoma 17-19.
28. I Ngoma 20-23
29. I Ngoma 24-26
30. I Ngoma 27-29
31. II Ngoma 1-3.

Nzero

1. II Ngoma 4-6
2. II Ngoma 7-9
3. II Ngoma 10-13
4. II Ngoma 14-16
5. II Ngoma 17-19
6. II Ngoma 20-22
7. II Ngoma 23-25
8. II Ngoma 26-29
9. II Ngoma 30-32
10. II Ngoma 33-36

Ukwakira

1. Esiteri 4-7.
2. Esiteri 8-10
3. Ezira 1-4.
4. Hagayi 1-2/Zekariya 1-2.
5. Zekariya 1-2.
6. Zekariya 3-6.
7. Zekariya 7-10.
8. Ezira 5-7.
9. Ezira 8-10.
10. Nehemiya I-3.

11. Ezekiyeli 1-3
12. Ezekiyeli 4-7
13. Ezekiyeli 8-11
14. Ezekiyeli 12-14
15. Ezekiyeli 15-18
16. Ezekiyeli 19-21
17. Ezekiyeli 22-24
18. Ezekiyeli 25-27
19. Ezekiyeli 28-30
20. Ezekiyeli 31-33
21. Ezekiyeli 34-36
22. Ezekiyeli 37-39
23. Ezekiyeli 40-42
24. Ezekiyeli 43-45
25. Ezekiyeli 46-48
26. Daniyeli 1-3
27. Daniyeli 4-6
28. Daniyeli 7-9
29. Daniyeli 10-12
30. Esiteri I-3

11. Nehemiya 4-6.
12. Nehemiya 7-9.
13. Nehemiya 10-13
14. Malaki I-4.
15. Matayo 1-4.
16. Matayo 5-7.
17. Matayo 8-11
18. Matayo 12-15
19. Matayo 16-19
20. Matayo 20-22.
21. Matayo 23-25
22. Matayo 26-28
23. Mariko I-3.
24. Mariko 4-6.
25. Mariko 7-10
26. Mariko II-13
27. Mariko 14-16
28. Luka I-3.
29. Luka 4-6.
30. Luka 7-9.
31. Luka 10-13

(Ingingo yose irabandanya)

Munyonyo

1. Luka 14-17
2. Luka 18-21
3. Luka 22-24
4. Yohana 1-3
5. Yohana 4-6

Kigarama

1. Abaroma 5-8.
2. Abaroma 9-11
3. Abaroma 12-16
4. Ivyakozwe n'intumwa 20:3-22
5. Ivyakozwe n'intumwa 23-25

6. Yohana 7-10	6. Ivyakozwe n'intumwa 26-28
7. Yohana 11-13	7. Abanyefeso 1-3.
8. Yohana 14-17	8. Abanyefeso 4-6.
9. Yohana 18-21	9. Ab'i Filipi 1-4.
10. Ivyakozwe n'intumwa 1-2	10. Ab'i Kolosayi 1-4.
11. Ivyakozwe n'intumwa 3-5	11. Abaheburayo 1-4.
12. Ivyakozwe n'intumwa 6-9	12. Abaheburayo 5-7.
13. Ivyakozwe n'intumwa 10-12	13. Abaheburayo 8-10
14. Ivyakozwe n'intumwa 13-14	14. Abaheburayo 11-13
15. Yakobo 1-2	15. Filemoni/I Petero 1-2.
16. Yakobo 3-5	16. I Petero 3-5.
17. Abagalatiya I-3	17. II Petero 1-3.
18. Abagalatiya 4-6	18. I Timoteyo I-3.
19. Ivyakozwe n'intumwa 15-18:11	19. I Timoteyo 4-6.
20. I Abatesalonike I-5	20. Tito I-3.
21. II Abatesalonike I-3	21. II Timoteyo I-4.
22. I Ab'i Korinto 1-4	22. I Yohana I-2; Ivyakozwe n'intumwa 18:12-19:10.
23. I Yohana 3-5	23. I Ab'i Korinto 5-8.
24. Yohani wa kabiri, Yohani wa gatatu	24. I Abakorinto 9-12
25. Ivyahishuriwe Yohana 1-3, Yuda	25. I Ab'i Korinto 13-16
26. Ivyahishuriwe Yohana 4-6	26. Ivyakozwe n'intumwa 19:11-20:1; II Ab'i Korinto 1-3.
27. Ivyahishuriwe Yohana 7-9	27. II Ab'i Korinto 4-6.
28. Ivyahishuriwe Yohana 10-12	28. II Ab'i Korinto 7-9.
29. Ivyahishuriwe Yohana 13-15	29. II Ab'i Korinto 10-13
30. Ivyahishuriwe Yohana 16-18	30. Ivyakozwe n'intumwa 20:2/Abaroma 1-4.
31. Ivyahishuriwe Yohana 19-22.	

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. Ni ibitabo bingahe biri mw'Isezerano rya Kera?

3. Ni ibitabo bingana iki biri mw'Isezerano Rishasha?

4. Ni kubera iki bihambaye kugira umugambi uringaniye wo gusoma Bibiliya?_____

5. Ivyiyumviro bine vyatanzwe vyatuma umuntu asoma neza Bibiliya ni ibihe?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

-Subiramwo insobanuro z'igitabu cose ca Bibiliya catanzwe muri iki gice.

-Andika izina ry'igitabu cose co muri Bibiliya aha hepfo.

-Mu izina ry'igitabu cose, ushire mu ncamake ibirimwo vy'ishimikiro mu majambo atatu canke ane.

-Ivyo bibiri vya mbere bikorwa nk'ingero zo gukurikira.

(Mu gucapura ibintu muri ubwo buryo uzashobora gutsimbataza ubumenyi rusangi bw'ibirimwo Bibiliya yose uko ingana).

Izina ry'ibirimwo mu gitabo

Itanguriro Igitabo c'intango

Kuvayo Gusohoka mu Misiri

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on the right side, suggesting it's resting on a surface.

IGICE CA GATATU

IBIRIMWO VYA BIBILIYA

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Nuvuge indimi zitatu Bibiliya yanditswemwo.
- Sigura ijambo "version."
- Nusigure itandukaniro riri hagati ya Bibiliya yahinduwe n'iyahinduwe mu majambo atari yo.

UMURONGO W'INGENZI:

Uhoraho yatanze Ijambo: umugwi w'abagitangaza wari munini. (Zaburi 68:11).

IMENYEKANISHA

Iki kigabane kiratwereka indimi zo mu ntango Bibiliya yanditswemwo, kikongera kigasigura ingene Ivyanditswe vyahinduwe mu zindi ndimi. Uzomenya itandukaniro riri hagati ya Bibiliya yahinduwe n'iyahinduwe mu buryo bundi. Hariho uburorero bwo muri Bibiliya zitandukanye.

INDIMI ZITATU

Mu ntango Bibiliya yanditswe mu ndimi zitatu. Ivyinshi mw'Isezerano rya Kera vyanditswe mu giheburayo kiretse ibice bimwe bimwe vyo mu gitabo ca Daniyeli na Nehemiya vyanditswe mu rurimi rw'igiharamweya. Isezerano rishasha ryanditswe mu kigiriki.

Mu vyanditswe vy'intango vya Bibiliya nta na kimwe kiriho ubu. Hariho ivyanditswe vyiza bimwebimwe vy'intoke ari vyo bikopi vy'umwimerere. Versions ni ubuhinduzi bw'izo kopi z'ivyanditswe vy'intango. Kuva kera cane abantu babonye ko bikenewe guhindura Bibiliya kugira ngo umuntu wese ayisome mu rurimi rwiwe.

Nta mpinduro ibereye neza kuko ata ndimi zibiri zisa neza na neza. Amajambo amwamwe akoreshwa muri Bibiliya mbere ataboneka mu ndimi zitandukanye. Nk'akarorero, hari umuryango w'Abahindi

Ekwateri, muri Amerika y'Epfo, bitwa Abahindi b'i Auca. Igihe abamisiyonari bababona ubwa mbere, abo Bahindwa ntibari bazi gusoma canke kwandika. Nta majambo yariho mu rurimi rwabo yo gusobanura "kwandika" canke "igitabu."

Abahindi b'i Auca bari bafise vy'ukuri umugenzo wo kubaza ibimenyetso vy'iranga umuntu ku butaka bwabo. Kubera ko mu rurimi rwabo ata majambo yariho y'ivyanditswe, inyandiko canke igitabu, igihe Bibiliya yabahindurirwa yitwa "Igishushanyo c'Imana." Ivyo vyagaragaza ko ari ikintu c'Imana. Uko ni akarorero kamwe gusa k'ingorane ziri mu bijanye no guhindura Bibiliya mu ndimi zitandukanye.

UBUHINDURO N'IBISOBANURO

Hariho insiguro nyinshi zitandukanye za Bibiliya. Ijambo "version" risigura Bibiliya yanditswe mu rurimi rutandukanye n'urwo Ijambo ry'Imana ryanditswemwo mu

ntango. Hari ubwoko bubiri nyamukuru bw'ubuhinduzi bwa Bibiliya: Ubuhinduzi n'ubuhinduzi buhinduwe.

UBUHINDURO:

Uguhindura ni ukwihatira guserura ivyo amajambo y'ikigiriki, igiheburayo n'ikinyaramu avuga mu vy'ukuri. Ritanga hafi uko bishoboka kwose ijambo ku rindi rihindurwa. Amajambo y'inyongera yinjizwa gusa igihe bikenewe kugira ngo umusomyi atahure insobanuro.

GUSUBIZA AMAJAMBO:

Igishushanyo c'ijambo ry'ikigiriki ntikigerageza guhindura ijambo ku rindi. Rihindura icyumviro ku cyumviro. Guhindura amajambo ni ugusubiramwo insobanuro y'igisomwa. Impinduro zihinduwe mu majambo yindi ziroroshe gusoma no gutahura kubera ko zanditswe mu majambo no mu ndimburo zo muri iki gihe, mugabo si ubuhinduzi nyabwo bw'ijambo ry'Imana.

Igice c'iki kigabane kivuga ngo "Kugira ngo wige ibindi" kiratanga uturorero two muri Bibiliya nyinshi zo mu congereza kugira ngo ugereranye. Ivyo vyerekana ukuntu ubuhinduzi n'ubuhinduzi butandukanye.

GUHITANIRA BIBILIYA YO KWIGIRA

Ku bijanye n'iyi nyigisho be n'inyigisho ya Bibiliya muri rusangi, turahimiriza gukoresha Bibiliya y'ikirundi. Hariho imvo zitari nke zituma ivyo bishika:

UBWA MBERE:

Bibiliya ya King James iratomoye cane kandi ni ubuhinduzi bwiza bwo kwiga cane. Impinduro y'Ivyanditswe mu buryo butari bwo ntirimwo ijambo ku rindi ry'Ivyanditswe.

KABIRI:

Hariho n'ibindi bikoresho vyo kwiga biriho ku bijanye n'igitabu ca King James. Hariho amakonkordansi menshi cane, inkoranyabumenyi be n'insobanuro zanditswe ku canditswe ca King James.

GATATU:

Igitabo ca King James kiraboneka mu ndimi nyinshi kuruta ibindi vyose. Kubera ko amashure y'Ishure Mpuzamakungu Harvestime akoreshwa kw'isi yose, twahisemwo iyo Bibiliya kubera ko iboneka mu ndimi nyinshi. Ni vyiza kugira Bibiliya mu rurimi kavukire kuko ari wewe wiyumvira kandi ugatahura neza mu rurimi rwawe.

Niba udafise Bibiliya ya King James wandikire ishira hamwe rya Bibiliya ryo muri Amerika kuri P.O. Box 5601, Grand Central Station, New York, New York 10164, Leta Zunze Ubumwe za Amerika Bafise urutonde rwuzuye rw'indimi zose Bibiliya y'ururimi rwa King James ibonekamwo. Niwasanga Bibiliya y'ikirundi itaboneka mu rurimi rwawe canke ukagira ingorane zo kuronka Bibiliya, wandikire ishira hamwe

ryitwa United Bible Societies, Bible House, P.O. Agasanduku ka 755, i Stuttgart I, mu Budagi. Bafise urutonde rw'"Ivyanditswe vy'Isi" rugaragaza indimi zose zo kw'isi n'imiburiburi igitabu kimwe ca Bibiliya casohowemwo.

Niba usoma Icongereza ariko ukaba ufise amajambo make, woshobora gushima kuronka "Bibiliya mu congereza c'ishimikiro." Iri ni Isezerano rya Kera ryose n'Isezerano Rishasha ryose ryanditswe mu congereza hakoreshejwe amajambo y'ishimikiro gusa y'amajambo 1.000. Wandikire ikinyamakuru ca kaminuza ya Cambridge, i New York, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika kugira ngo uronke ibindi bisobanuro.

INYUMA Z'UTUKURA

Bibiliya nyinshi ziza mu vyo bita "inyuguti zitukura." Mu nteguro y'inyuguti zitukura za Bibiliya amajambo ya Yezu acapwa mu nyuguti zitukura. Ibindi vyanditswe vyo muri Bibiliya vyacapwe n'irangi ryirabura.

Nimba hariho igitabu c'inyuguti zitukura c'igitabu ca King James mu rurimi rwawe, turagusavye ko ugironka. Ivyo Yezu yigishije ni kimwe mu bintu nyamukuru vy'amahugurwa y'Ishirahamwe Mpuzamakungu rya Harvestime kandi igitabu c'inyuguti zitukura gishimika ku nyigisho ziwe.

INCAMAKE

Imbonerahamwe ikurikira iradondora mu ncamake ingene amabiliya atandukanye ya Bibiliya yateye imbere:

KWIGEZAKO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. Ijambo "version" risobanura iki?

3. Ni itandukaniro irihe riri hagati ya Bibiliya yahinduwe n'iyahinduwe mu majambo atari yo?

4. Ni Bibiliya iyihe ikoreshwa muri iyo nyigisho?

5. Ni kubera iki ata mpinduro n'imwe ya Bibiliya ivuga amakosa?

6. Izo ndimi zitatu Bibiliya yanditswemwo mu ntango ni izihe?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Twarahisemwo icanditswe co muri Yohana 3:16 kugira ngo kigaragaze itandukaniro riri hagati y'ibitabu bitandukanye vya Bibiliya. Ivyo bitabu biri ku rutonde ni vyo Bibiliya zizwi cane mu congereza.

Bibiliya y'Imana: Kuko Imana yakunze isi cane, yatanze umwana wayo w'ikinege kugira ngo uwumwizera wese ntapfe, aronke ubuzima budahera.

Bibiliya y'Imana: Kuko Imana yakunze isi cane, yatanze Umwana wayo w'ikinege, kugira ngo uwumwizera wese ntapfe, aronke ubuzima budahera.

Revised Standard Version: Kuko Imana yakunze isi cane, yatanze Umwana wayo w'ikinege, kugira ngo uwumwizera wese ntapfe, aronke ubuzima budahera.

Bibiliya nzima: Kuko Imana yakunze abari mw'isi cane ku buryo yatanze Umwana wayo w'ikinege kugira ngo uwumwemera wese ntapfe, aronke ubuzima budahera.

New American Standard Bible: Kuko Imana yakunze isi cane, yatanze Umwana wayo w'ikinege, kugira ngo uwumwizera wese ntapfe, aronke ubuzima budahera.

New English Bible: Imana yarakunze abari mw'isi cane gushika itanze Umwana wayo w'ikinege, kugira ngo uwumwizera wese ntapfe ahubwo aronke ubuzima budahera.

Amplified Version: Kuko Imana yakunze cane isi, ikayihagaciro cane, ku buryo (mbere) yatanze Umwana wayo w'ikinege (uwudasanzwe), kugira ngo uwumwizera wese (amwizigire, amwizigire, amwizigire) ntazimangane-aze mu gutikizwa, muzimire-ariko mugire ubuzima budahera (budahera).

Phillips: Kuko Imana yakunze isi cane ku buryo yatanze Umwana wayo w'ikinege, kugira ngo uwumwizera wese ntazimangane, ahubwo aronke ubuzima budahera.

Wurst: Kuko ari ko Imana yakunze isi, ku buryo yatanze Umwana wayo, Umwana we wenyene, kugira ngo uwuyizigira wese ntazimangane, ahubwo agire ubuzima budahera.

Moffat: Kuko Imana yakunze isi cane ku buryo yatanze Umwana wayo w'ikinege, kugira ngo uwumwizera wese aronke ubuzima budahera aho gupfa.

IGICE CA KABIRI: GUTEGURA KWIGIRA

IGICE CA KANE

IMBERE YO GUTANGURA

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Numenye ibisabwa imbere y'igihe kugira umuntu agire inyigisho ya Bibiliya ngirakamaro.
- Numenye uburyo bubiri Imana yashizeho bwo kwiga Ijambo ryayo.
- Kwemera igikorwa co kwigisha ca Mpwemu Yera.
- Gusigura itandukaniro riri hagati y'amata n'inyama z'Ijambo ry'Imana.
- Menya intambwe zitatu zo kuva ku mata uja ku nyama z'Ijambo ry'Imana.
- Tanga urutonde rw'impanuro zitatu ngirakamaro zo kwiga Ijambo ry'Imana.

UMURONGO W'INGENZI:

Uw'Imana yumva amajambo y'Imana, mwebwe igituma mutumva, kuko mutari ab'Imana.» (Yohani 8:47)

INTANGAMARARA

Abantu benshi baragerageza gutangura kwiga Bibiliya nk'uko biga ikindi gitabu ico ari co cose. Barafata Bibiliya yabo, barayifungura, hanyuma batangura gusoma. Ariko kenshi inyigisho yabo ntimara igihe kirekire. Biragorwa no gutahura ivyo basoma. Ntibamenya ingene Bibiliya ifitaniye isano n'ubuzima bwa misi yose kandi boshobora mbere kwiyumvira ko ari igitabu kidasanzwe. Bibiliya irasigura yuko abantu bamwebamwe gusa ari bo bazoshobora gutahura Ijambo ry'Imana. Abantu barananirwa mu kwiga Bibiliya kubera ko batateguwe mu vy'impwemu kwiga Ijambo ry'Imana.

Bibiliya ni nk'urugi ruja imbere y'Imana. Inyuma y'uwo muryango hari ubutunzi buhambaye bwo mu vy'impwemu. Ariko utegerezwa kuba ufise urufunguruzo rwo gufungura urugi canke ntuzokwigera ushobora kwinjira ngo ugende ubone ivyo bintu vy'ubutunzi. Bibiliya irahishura ingene umuntu yotahura Ijambo ry'Imana. Iratanga urufunguruzo rwo gufungura urugi rwo gutahura ivy'impwemu.

IBIKENEWE MBERE YO KWIGIRA BIBILIYA

Igisabwa ni ikintu utegerezwa gukora imbere y'uko ukora ikindi kintu. Bibiliya ni Ijambo ry'Imana. Ntibimeze nk'ibindi bitabu vyose kandi ntushobora kuvyiga nk'uko uvyiga mu bindi bitabu. Hariho ibisabwa--ibintu utegerezwa gukora imbere y'uko utangura--niba ushaka gutahura ibintu vy'impwemu vyimbitse vy'Imana.

Niwaba ushaka gutahura Bibiliya utegerezwa kubanza kumenya Umwanditsi wa Bibiliya. Yesu yavuze ati:

Uw'Imana yumva amajambo y'Imana, mwebwe igituma mutumva, kuko mutari ab'Imana.» (Yohani 8:47)

Ntushobora gutahura amajambo y'Imana utazi Imana. None umenya gute Imana? Yesu yabwiye Nikodemu, uno akaba yari indongozi y'idini mw'ihanga rya Isirayeli ati:

Ni ukuri, ni ukuri, ndakubwire yuko umuntu atavyawe ubwa kabiri, ntashobora kubona ubwami bw'Imana. (Yohana 3:3)

Umuntu ashobora kuba yize, yize, afise umuco, mbere afise idini, ariko ugutahura Ivyanditswe kuzomuhishwa gushika amaso yiwe yo mu mpwemu yuguruwe n'ukuvuka ubwa kabiri.

Nikodemu abaza Yesu ati: «Ivyo bishobora kubaho bite?» Ntiyatahura ico Yesu yashaka kuvuga. Yesu aramwishura ati:

Mbega uri umwigisha w'Abisirayeli, utazi ivyo? (Yohani 3:10)

Nikodemu yari indongozi y'idini ry'Abisirayeli, yamara ntiyari azi ivy'ukuvuka ubwa kabiri. Nkako, yarabajije . . .

Umuntu ashobora gute kuvuka kandi akuze? Mbega yoshobora gusubira mu nda ya nyina ngo avuke ubwa kabiri?» (Yohani 3:4)

Yesu yasiguriye Nikodemu ko ukuvuka ubwa kabiri yariko aravuga ari ukuvuka mu mpwemu. Ukwo kuvuka bushasha kuza biciye mu kwizera Yesu Kristu. Ubwirizwa kwatura ko uri umunyavyaha. Utegerezwa kwizera Yesu yapfuye kubera ivyaha vyawe, usabe imbabazi kubera ivyaha vyawe, kandi ukamwemera nk'Umukiza wawe bwite.

Umuntu ataravuka ubwa kabiri ntashobora kwakira ukuri kw'Ijambo ry'Imana:

Ariko umuntu w'umubiri ntiyakira ivya Mpwemu w'Imana, kuko ari ubupfu kuri we; kandi ntashobora kubimenya, kuko vyiyumvirwa mu buryo bw'impwemu. (I Ab'i Korinto 2:14)

Uwo muntu atakijijwe yoshobora gushima Bibiliya kubera ubwiza bwayo bw'inyandiko n'agaciro kayo. Ashobora kuvyiga mu vy'amateka canke mu vy'ubutaka. Ariko ukuri kwo mu mpwemu kwo mw'ijambo ry'Imana kuzoguma guhishijwe gushika aronse imbabazi z'icaha:

Kuko ubutumwa bw'umusaraba ari ubupfu ku bariko barahona; ariko kuri twebw abakizwa, ni ububasha bw'Imana. (I Ab'i Korinto 1:18)

IVYO IMANA ITANGA

Kuva aho wakiriye Yesu nk'Umukiza wawe ukagira ukuvuka bushasha mu buryo bw'impwemu, ubwenge bwawe buzatangura gutahura ukuri kwo mu buryo bw'impwemu buri mw'Ijambo ry'Imana. Nka kurya nyene uruyoya ruvutse mw'isi kavukire rukeneye kugaburirwa ku mubiri bivuye ku vyo aya, ni ko n'umuntu yavutse ubwa kabiri mu vy'impwemu akenera kugaburirwa. Ivyo barya muri ukwo gukura no gutera imbere mu vy'impwemu ni Ijambo ry'Imana. Hari uburyo bubiri Imana yatanze kugira ngo bigufashe kwiga Ijambo ryayo:

ABIGISHA:

Imana itoranya abemera bamwebamwe ngo babe abarongozi mwishengero. Kimwe mu bibanza bidasanze vy'uburongozi ni ico kuba umwigisha w'Ijambo ry'Imana:

Kandi Imana yashizeho bamwe mw'ishengero, ubwa mbere intumwa, ubwa kabiri abahanuzi, ubwa gatatu abigisha . . . (I Ab'i Korinto 12:28)

Kandi atanga intumwa zimwe zimwe; abandi ngo ni abahanuzi; abandi na bo, abavugabutumwa; na bamwe, abungere n'abigisha;

Kugira ngo aberanda batunganywe neza, ngo bakore igikorwa c'ubusuku, bongere barubake umubiri wa Kristu Gushitsa aho twese tuzoshikira mu bumwe bw'ukwemera no kumenya Umwana w'Imana, dushike ku muntu atunganye, dushike ku rugero rw'igihagararo c'ukunengesera kwa Kristu. (Abanyefeso 4:11-13).

Imana iratanga abigisha bogusigurira Ijambo ry'Imana kandi bakakuyobora ku gukura mu mpwemu.

UMWIGISHA ADASANZWE:

Imana irafise uburyo bwa kabiri bwo kwiga Ijambo ryayo. Aragutegeka ko wovyiga wewe nyene:

Niwitondere kwiyerekana ko wemewe n'Imana, umukozi adakwiye guterwa isoni, atanga neza Ijambo ry'ukuri. (II Timoteyo 2:15)

Imana yaraguhaye Umwigisha yihariye azogufasha igihe wiga Ijambo ryayo. Igihe Yesu yari kw'isi we ubwiye yigishije abayoboke biwe ukuri kw'Imana. Ariko Yesu yari azi ko amaze gupfa no kuzuka azoba ariko arasubira mw'Ijuru rero yabwiye abayoboke biwe ko a horungitswe Umwigisha adasanzwe kugira ngo abafashe gutahura Ijambo ry'Imana. Uwo Mwigisha ni Mpwemu Yera:

Ariko wa Mufasha Data azorungika mw'izina ryanje, ari we Mutima Mweranda, ni We azobigisha vyose, azobibutsa ivyo nababwiye vyose. (Yohani 14:26) .

Ariko we, Mpwemu w'ukuri niyaza, azobayobora mu kuri kwose; kuko atazovuga ivyiwe; ariko ivyo azokwumva vyose ni vyo azovuga kandi azobamenyesha ibizozwa. (Yohani 16:13) .

Ukuza kwa Mpwemu Yera kwanditswe mu Vyakozwe n'intumwa igice ca 2. Soma iki gice muri Bibiliya yawe. Imana ishaka ko ugira ukwo kwuzuzwa kwa Mpwemu Yera nyene.* Biciye muri Mpwemu Yera uronka ubushobozi budasanzwe buva ku Mana bwo gutahura Ijambo ryayo:

Ariko amavuta mwaronse kuri we aguma muri mwebwe, kandi ntimukeneye ko hagira uwubigisha; ariko nk'uko iryo robanurwa ribigisha vyose kandi ari ukuri, atari ikinyoma, kandi nk'uko ryabigishije, ni ko muzoguma muri we. (I Yohana 2:27)

Mpwemu Yera ni ububasha bwo kurema. Mpwemu w'Imana niwe yahumekera mu muntu impwemu y'ubuzima (Itanguriro 2:7). Uwo Mutima nyene ni we yazuye Yezu mu bapfuye. (Abaroma 8:11). Ubwo bubasha bwo kurema bwa Mpwemu Yera ni bwo bufata inyigisho isanzwe ikayihindura inyigisho y'IREMA y'Ijambo ry'Imana.

Twaravuze mu ntangamarara y'iri shure ko kuba uwurema ari ugutanga ikintu gishasha. Inyigisho ya Mpwemu Yera ivyara uruja n'uruza rushasha rw'ugutahura kw'impwemu. Mpwemu Yera ahindura Bibiliya nshasha, nshasha, kandi ifise akamaro mu buzima bwawe.

IJAMBO RY'IMANA: AMATA N'INYAMA

Hariho ingero zibiri z'uburebure bw'impwemu mw'Ijambo ry'Imana. Ivyo tuyita urugero rw'"amata" n'urugero rw'"inyama". "Amata" y'Ijambo ry'Imana yerekeza ku kuri kworoshe mbere n'umwana ashobora gutahura, nk'umugambi w'agakiza. "Inyama" y'Ijambo ry'Imana yerekeza ku kuri kw'impwemu kwimbitse cane kutoroshe gutahura.

* Niba utararonka kwuzuzwa Mpwemu Yera, usabe inyigisho y'Ikigo Mpuzamakungu c'Ivyamwa "Ubusuku Bwa Mpwemu Yera."

Hari abantu bakiriye Yesu nk'Umukiza wabo buzuzwa Mpwemu Yera, ariko basa n'abatakura mu gutahura Ijambo ry'Imana. Baracariko barafungura amata y'Ijambo.

Mu isi kavukire nta kibi kiri mu mata y'umwana aherutse kuvuka. Ni ko biri no mw'isi y'impwemu. Iyo uvutse ubwa kabiri ukwiye kwipfuza amata y'Ijambo ry'Imana:

Nk'inzoya ziherutse kuvuka, mwifuze amata y'Ijambo ry'Imana, kugira ngo muze akure. (I Petero 2:2)

Ariko harashika igihe mw'isi kavukire umwana ategerezwa gutangura kurya ivyokurya bikomeye nimba ashaka gukura ku mubiri. Ivyo ni ko biri no mw'isi y'impwemu. Hari igihe utegerezwa kuva ku mata y'Ijambo ry'Imana ukaja ku nyama:

Kuko umuntu wese anywa amata aba atazi Ijambo ryo kugororoka; kuko ari uruyoya. Ariko, ivyokurya bikomeye n'ivy'abakuze, bamenyerejwe ubwenge bwabo no gutandukanya ikibi n'iciza. (Abaheburayo 5:13-14).

Paulo yavuze ko igihe c'uko abemera bava ku mata y'impwemu baja ku nyama, bamwe ntibari biteguye:

Kuko n'igihe mwari mukwiye kuba abigisha, murakeneye kwongera gukenera uwubigisha ivy'intango vy'Ijambo ry'Imana; kandi mwacitse abakeneye amata, ntibakenere ivyo kurya bikomeye.

(Abaheburayo 5:12).

Ni kubera iki ivyo vyari bimeze gutyo? Ni kuki abemera bamwebamwe baja kure cane mw'Ijambo ry'Imana mu gihe abandi batigera barenga ugutahura Bibiliya kw'inyuma? Ni kuki abantu bamwebamwe bama bashonje "ibintu vyimbitse" vyo mw'Ijambo ry'Imana aho kubibona? Paulo yanditse ati:

Jewe bene Data, sinashoboye kubabwira nk'abafise Mpwemu, ariko nk'ababwira umubiri, nk'inzoya muri Kristo.

Nabagaburiye amata, si ivyo kurya; kuko gushika ubu mutari bwabishobore, kandi n'ubu ntimurabishobora.

None iyo ishari n'amacakubiri muri mwebwe hakiri ab'akameremere, mbega ntimuganzwa n'akameremere k'abantu? (I Ab'i Korinto 3:1-3)

Ntibashobora kuva ku mata baja ku nyama kuko bari abakristo b'umubiri. Ivyo bisigura ko bari batakura mu vy'impwemu. Bari bafise ishari, amahane, amacakubiri, n'ibindi vyaha mu buzima bwabo. Igihe Umukristo ni umuntu w'umubiri, ntazoshobora gutahura ukuri kwimbitse kwo mw'Ijambo ry'Imana. Azoguma ku mata

gushika yihanye, akure mu vy'impwemu bihagije ku buryo ashobora gusimbura inyama.

Ni ishaka ry'Imana ko uva ku mata ukaja ku nyama y'ijambo ryayo. Uko ni ko wongerera ubumenyi ufise bw'ijambo ry'Imana:

Ni nde azokwigisha ubumenyi? Kandi ni nde azotahura inyigisho? Abo bacutse ku mata, bakwegwa ku mabere. (Yesaya 28:9).

Ni vyiza ko uva ku mata ukaja ku nyama kuko ni ku bizera bakuze mu mpwemu Imana isuka Mpwemu wayo:

Ni nde azokwigisha ubumenyi? kandi ni nde azotuma atahura inyigisho? abo bacutse ku mata, bakwegwa ku mabere.

Kuko itegeko ritegerezwa kuba ku rindi, itegeko ku rindi; umurongo ku murongo, umurongo ku murongo; hano gatoyi, hariya gatoyi;

Kuko azovugana n'aba bantu n'iminwa ivugana n'urundi rurimi.

Uwo yabwiye ati: «Iki ni co kiruhuko muzoruhutsa abarushe; kandi ivyo ni vyo biruhura: yamara ntibashaka kwumva. (Yesaya 28:9-12).

Imana yashaka guhezagira abantu bayo mu gusuka Mpwemu Yera. Yashaka kubazura no kubaha ikiruhuko c'impwemu, ariko ntibashobora kwinjiramwo kuko batari bumvise Amajambo yiwe. Ntibashobora kuja ku nyama z'impwemu kuko batacutse ku mata y'ijambo.

INGENE WOVA KU MATA UKAJA KU NYAMA

None, ikibazo gikomeye ni . . . Ni gute umukristo aherutse kuvuka ava ku mata akaja ku nyama y'ijambo ry'Imana?

WIPFUZA AMATA:

Ubwa mbere, utegerezwa kwipfuza amata y'ijambo. Utegerezwa kuronka ugutahura ingingo ngenderwako z'ishimikiro zo mw'ijambo ry'Imana:

Nk'inzoya ziherutse kuvuka, mwipfuze amata y'ijambo ataburyarya, kugira ngo muze mukure. (I Petero 2:2)

Ntushobora gutangura n'inyama z'impwemu. Utegerezwa kubanza kwipfuza no kwiga gufata amata y'impwemu.

MWUMVURE IJAMBO RY'IMANA:

Iyi ni yo ntambwe ihambaye kuruta izindi zose. Abakristo b'umubiri ntibumvira ivyo bigira mw'ijambo ry'Imana ry'amata rero ntibashobora gukura ku nyama. Bibiliya yigisha ko kwumva Ijambo ryiwe gusa bidahagije. Ubwirizwa kuba uwugamburuka. Utegerezwa kuba "uwukora" Ijambo atari "uwumva" gusa:

Ariko mube abashira mu ngiro iryo jambo, ntimube abumva gusa, mwihenda. (Yakobo 1:22).

Ukwongerekana kw'ugutahura mu vy'impwemu kuza biciye mu kuzirikana no kugamburukira Ijambo ry'Imana. Uko ni ko tuva ku mata tuja ku nyama. Dawidi yanditse ati:

Amabwirizwa yawe warampaye ubwenge kurusha abansi banje. . . Mfise ubwenge bwinshi kurusha abigisha banje bose, kuko ivyo ushingira intahe ari vyo nzirikana.

Ndatahura kuruta aba kera, kuko nkomeza amabwirizwa yawe . . .Biciye mu mategeko yawe, ni co gituma nanka inzira yose y'ikinyoma . . .

(Ibice vyo muri Zaburi 119:99-104).

Kubera ko Dawidi yagumya amabwirizwa y'Imana kandi akaba uwukora Ijambo, ugutahura kwiwe kwaragwiriye. Imana ntizogutwara mu vyerekanwa vyimbitse cane iyo utashize mu ngiro ivyo wize mu mata y'Ijambo.

RONDERA INYAMA:

Mu bidukikije, gutagura inyama bisaba utwigoro twinshi tw'umubiri kuruta kunywa amata. Ni ko biri no mw'isi y'impwemu. Kuvumbura inyama z'Ijambo ry'Imana bisaba utwigoro two mu vy'impwemu kuruta kubaho ku mata y'Ijambo.

Imigani ikigabane ca 2 kivuga ingene umuntu yorondera iyo nyama:

Mwananje, ni wakira amajambo yanje, uguhisha amabwirizwa yanje iwawe;

Ni uko rero utega ugutwi ku bwenge, umutima wawe ukawushira ku buhanga;

Egome, ni watakambira ubumenyi, ukaduza ijwi usaba ugutahura;

Ni mwamurondera nk'ifeza, mukamurondera nk'amatunga yanyegejwe;

Niho uzotahura ukwubaha Umukama, ukaronka ukumenya Imana. (Imigani 2:1-5).

Izi ni zo ntambwe zo kuvumbura no gutahura ubumenyi bw'Imana:

1. Nimwakire amajambo yanje: Mutegerezwa kuba umuntu yigishwa.
2. Hisha amabwirizwa yanje nawe: Utegerezwa kwemera Ijambo ukarishira mu buzima bwawe no mu mpwemu yawe. Ntugerageze guhindura Ijambo ngo rihure n'ingene ubayeho.
3. Tega ugutwi kwawe ku bwenge: Umviriza vy'ukuri ivyo Imana ikubwira biciye mw'Ijambo ryayo. Gutega yompi bisaba guhindura ubuzima aho vyerekanwa.
4. Shira umutima wawe mu gutahura: Shira umutima wawe mu gutahura (gusobanura) Ijambo.
5. Murondere nk'ifeza kandi umurondere nk'ubutunzi bwihishije: Iyo umuntu akubwira ko hari ubutunzi bwihishije mu mutungo ufise, wokora iki? Wotangura

kwimba. Wogira ubushakashatsi butunganye gushika ubonye ubwo butunzi. Vyobaye ikintu co gushira imbere mu buzima bwawe.

Iyo ushize imbere Ijambo ry'Imana kandi ugatangura kurondera mu buryo butunganye ubwenge bwayo, uzoburuka. Ariko bitegerezwa kuba ikintu co gushira imbere mu buzima. Utegerezwa kuvyegera ufise umunezero mwinshi be n'ukwitanga nk'aho woba uriko urarondera ubutunzi.

Niwakurikiza aya mabwirizwa ukarondera inyama z'Ijambo ry'Imana, ibi ni vyo bizovamwo:

1. Niho uzotahura gutinya Uhoraho: Umurongo wa 5.
2. Kandi uronke ubumenyi bw'Imana: Umurongo wa 5
3. Ni ho uzomenya ukugororoka, n'itabera n'ukugororoka; egome inzira nziza yose: Umurongo wa 9
4. Bizohimbara umutima wawe: (Uzoruka ukunywurwa) Umurongo wa 10
5. Ubwenge buzogukingira: Ubwenge ni ubushobozi bwo gufata ingingo zibereye. Umurongo wa 11
6. Ugutahura kuzokurinda: Umurongo wa 11
7. Uzokizwa ikibi cose: Umurongo wa 12 .

IVYIYUMVIRO BIMWIMWE BISHIMISHIJE

Ng'ibi ivyiyumviro ngirakamaro bimwebimwe ku bijanye no kwiga Bibiliya.

SHIRAHU IGIHE KIDASANZWE:

Ku musu ku musu, nushireho umwanya udasanze wo kwigirako. Igihe uzohitamwo kizovana n'urutonde rwawe bwite canke ivyo ukunda. Hari abakunda kwiga kare mu gitondo igihe baba bashasha kandi baruhutse. Bamwebamwe bararuka igihe ciza co gushika mu ijoro igihe abandi bese bo mu rugo rwabo baba bamaze gufata ikiruhuko c'izabukuru. Igihe cose uhisemwo, gishire ku ruhande nk'igihe wo guhura n'Imana ubudasiba kugira ngo wige Ijambo ryayo.

HINDURA AKIBANZA KIDASANZWE:

Hitamwo ahantu hatagira urusaku n'ugucika intege uko bishoboka kwose. Raba neza ko ufise umuco mwiza kugira ngo ushobore gusoma ata ngorane z'amaso. Niba bishoboka, nuhitamwo ahantu woshobora gusiga ibikoreshe vyawe vyo kwiga, ni ukuvuga Bibiliya, ikaramu, impapuro, n'ibitabu vyose vyo kwiga Bibiliya woba ufise. Muri ubwo buryo ntubwirizwa kumara umwanya buri musu uriko urakorakoranya ivyo bintu imbere y'uko utangura inyigisho yawe.

TANGUZA UBURYO BIDASANZWE:

Ikiringo cose c'ukwiga, nutangure n'isengesho. Saba Imana igufungurire ugutahura kugira ngo ushobore kwakira Ijambo ryayo. Umwanditsi wa Zaburi Dawidi yasenze ati:

Mukama, ugutakamba kwanje nikwegere imbere yawe; umpe ubwenge nk'uko Ijambo ryawe riri. (Zaburi 119:169).

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. Ni kubera iki abantu benshi barananirwa igihe batanguye kwiga Bibiliya?

3. Ijambo "ivyangombwa" risobanura iki?

4. Ikintu nyamukuru gikenewe kugira umuntu atahure Bibiliya ni ikihe?

5. Tanga urutonde rw'uburyo bubiri Imana yaguteguriye kwiga Ijambo ryayo.

6. Ni nde Mwigisha akomeye yarungitswe n'Imana Yezu amaze gusubira mw'Ijuru?

7. "Amata " y'Ijambo ry'Imana asobanura iki?

8. «Inyama» y'Ijambo ry'Imana isigura iki?

9. Tanga urutonde rw'intambwe zitatu zituma umwizera ava ku mata akaja ku nyama y'Ijambo ry'Imana:

10. Nimuvuge ivyiyumviro bitatu ngirakamaro vyo kwiga Bibiliya vyavuzwe muri iki kigabane:

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

1. Hindukiza I Ab'i Korinto 3:1-3 muri Bibiliya yawe. Nimushire ku rutonde amajambo atatu Paulo yakoresheje mu kudondora abakirisu b'umubiri.

2. Mu Migani 2: 1-5, tanga urutonde rw'intambwe zitanu zatanzwe zo kurondera inyama y'Ijambo ry'Imana.

3. Niwige Imigani 2:5-12. Tanga urutonde rw'ibintu indwi biva mu gushira mu ngiro izo ntambwe mu kwiga Ijambo ry'Imana.

IGICE CA GATANU

IVYO KWIGA BIBILIYA

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Imirongo y'Ingenzi mu mutwe.

- Sigura uburyo butatu bwo gukoresha amajambo y'uruhererekane.
- Koresha igitabu c'amajambo.
- Nukoreshe inkoranyamagambo ya Bibiliya.
- Nukoreshe igitabu co kwigisha ijambo rya Bibiliya.
- Koresha igitabu c'inyigisho kijanye n'insanganyamatsiko.
- Nukoreshe inkoranyamagambo ya Bibiliya.
- Nukoreshe insobanuro yo muri Bibiliya.
- Nukoreshe atlas ya Bibiliya.
- Nukoreshe igitabu co muri Bibiliya.

IMIRONGO NKURU:

Amabwirizwa yawe watumye ndusha abansi banje ubwenge, kuko bamana nanje imisi yose. Mfise ubwenge bwinshi kurusha abigisha banje bose, kuko ivyo ushingira intahe ari vyo nzirikana. Ndatahura kurusha aba kera, kuko nitondera amabwirizwa yawe. (Zaburi 119:98-100).

INTANGAMARARA

Incabwenge mu vya Bibiliya zanditse ibitabu bidasanze bifasha mu kwiga Bibiliya. Iki kigabane kirasigura ingene twakoresha ivyo bikoresho vyo kwiga Bibiliya. Si nkenyerwa kugira ivyo bitabu bidasanze kugira ngo umuntu yige Bibiliya. Ntuhagarike umutima nimba udashobora kubigura canke udashobora kubironka. Iryo shure rikwigisha ingene wokwiga Bibiliya wewe ubwawe. Igikenewe conyene kugira ngo ugire ni Bibiliya. Nimba udafise ivyo bikoresho muri iki gihe, biracari bihambaye ko umenya ibikoresho vyo kwiga biriho. Ni co gituma twashizemwo iki kigabane kivuga ibijanye n'ibikoresho vyo kwiga Bibiliya. Nimba vy'ukuri ufise ibikoresho vyo kwiyigisha Bibiliya, turashaka ko umenya ingene wobikoresha kuko bizokugirira akamaro kuri wewe. Hari uburyo butari buke woshobora kuronka ivyo bitabu. Kumbure woshobora kubironka mu kubigura mw'iduka ry'ibitabu vya gikirisu canke ku wavyasohoye. Nimba udafise amahera yo kugura ivyo bitabu, kumbure woshobora kubigura. Nimba uba hafi y'ishure ryisumbuye rya Bibiliya ry'abakirisu, woshobora gukoresha ububiko bwabo bw'ibitabu. Kumbure umusuku canke umugenzi mukirisu aba hafi yawe arafise bimwebimwe muri ivyo bitabu maze akakureka ukabikoresha .

Ibikoresho vyo kwiga Bibiliya birahambaye, mugabo ntibishobora gusubirira ukwiga Bibiliya ubwayo. Ukwiye gukoresha ivyo bikoresho gusa umaze kwiga Ijambo ryawe bwite. Gusuzuma igitabu co kwiga Bibiliya imbere yo kwiga Bibiliya ubwayo biragira ico bikoze ku muzirikanyi wawe n'ibivugwa n'umuntu imbere y'uko wiga amajambo y'Imana. Abanditse ibisobanuro vya Bibiliya be n'ibindi bikoresho vyo kwiga,

bararonka amakuru yabo mu buryo umunyeshure uwo ari we wese yoshobora kuyaronka: Bayaronka muri Bibiliya ubwayo.

Si ngombwa kwizigira ubushakashatsi bw'abandi. Nimba udafise ibikoresho vyo kwiwigisha Bibiliya, ntiwihabura. Muri wewe ni ho haba ububasha bwo kurema bwa Mpwemu Yera. Ni we mwigisha adasanze yarungitswe n'Imana azobayobora mu kuri kwose. Ivyo ni vyiza kuruta ibikoresho vyose vy'ukwiga Bibiliya vyatanguwe n'abantu. Nimba ivyo bikoresho biriho, niwige kubikoresha mu kwongereza inyigisho yawe bwite y'Ijambo ry'Imana, mugabo ntuvyihabeko. Ishingire ku guhishurirwa kw'irema kwa Mpwemu Yera.

IVYO BIBILIYA IHUZA

Igitabu c'amajambo nyamukuru yo muri Bibiliya kiratanga urutonde rw'amajambo nyamukuru yo muri Bibiliya akurikije inyuguti, hamwe n'aho ijambo rimwe rimwe ryifashe. Nimba ufise amahera make yo gukoresha mu kugura ibikoresho, ico ni co gikoresho gihambaye kuruta ibindi vyose co kwiga Bibiliya kandi ni co ukwiye guhitamwo ubwa mbere.

Ivyiyumviro bibiri vyiza ni:

Igitabo c'Isesengura ry'Ivyo Bibiliya ca Robert Young casohowe n'Ishirahamwe ry'Ivyandikano ryitwa Eerdmans, i Grand Rapids, muri leta ya Michigan, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

Igitabo ca Bibiliya gihuye n'ibindi canditswe na James Strong casohowe n'ikinyamakuru Abingdon Press, i Nashville, muri Tennessee, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika (Ica Strong ni co gikoreshe mu nyigisho ikurikira isigura ukuntu igitabu gihuye n'ivyo Bibiliya gikoreshe.)

Igitabu c'amajambo gifasha mu buryo butatu:

1. Kugira ngo Ubone Ijambo Ryose Rivuga:

Nk'akarorero, niwaba ushaka kwiga ivyerekeye abamarayika urashobora kuraba amajambo "umumarayika" na "abamarayika" mu gitabu c'amajambo. Uzosanga urutonde rwuzuye rw'ahantu hose ayo majambo akoreshwa muri Bibiliya. Ivyo bizokuronsa ubushobozi bwo kuraba igitabu cose kivuga kuri iyo nkuru. Urashobora kandi kuraba amazina y'abantu bavugwa muri Bibiliya maze ugakora inyigisho z'inkuru z'ubuzima ukoresheje iyo concordance. Nk'akarorero, niwaraba izina "Musa" ritanga urutonde rw'ibivugwa vyose muri Bibiliya.

Ijambo ryose rivugwa rigereranywa n'urudome rwa mbere rw'iryo jambo. Nk'akarorero, raba urutonde rw'ijambo "yavyawe":

WAVYUWE

B Seti afise imyaka amajana umunani	Itanguriro 5:4	3205
b wa so wawe, ni we	Lew 18:11	4138
mfise b abo wewe	Guharura 11:12	3205
Abana b muri bo	Gusubira mu vyagezwe 23 8	3205
hanyuma abana b'umubiri wiwe b	Abacamanza 8:30	3318
canke uwufise b amatonyanga y'ikime	Yobu 38:28	3205
uyu musu ndi wewe	Zab 2:7	3205
umutima wawe, Ni nde afise b jewe ivyo	Yes 49:21	3205
kuko bafise b abana b'abanyamahanga	Hos 5:7	3205
nk'uko b yonyene ya Data	Yoh 1:13	3439
Umwana w'ikinege b, ari muri	Yoh 1:18	3439
ko yatanze b Umwana wayo w'ikinege	Yoh 3:16	3439
izina ry'ikinege b Umwana w'Imana	Yoh 3:18	3439
Mwananje, uyu musu ndakubereye	Ivyakozwe n'intumwa 13:33	1080

Ijambo "yavyawe" ryerekanywe n'inyuguti y'intango "b" muri buri nsiguro iri ku rutonde. Inyuguti ngufi zirakoreshwa ku bitabu vyo muri Bibiliya aho kwandika izina ry'igitabu kimwekimwe cose.

2. Kugira Uronke Icanditswe Kidasanzwe:

Kumbure woba wibuka ijamba rimwe canke abiri gusa yo mu murongo wo muri Bibiliya maze ugashaka karonka uwo murongo muri Bibiliya. Koresha amajamba wibuka kugira ngo ubone aho ico canditswe kiri. Nk'akarorero, niwibuka ijamba «yavutse» riri ku murongo uvuga ngo «Kuko Imana yakunze isi cane, yatanze Umwana wayo w'ikinege», urashobora kuraba ijamba «yavutse» mu gitabu c'amasezerano. Aho uzosanga amajamba yose yerekeye "begotten" yanditswe. Manuka kuri urwo rutonde gushika ubonye umurongo uriko urarondera . . . "Imana yakunze isi cane, itanga Umwana wayo w'ikinege." Mu gukoresha iyo concordance wabonye ko uwo murongo uri muri Yohani 3:16 Ubu rero urashobora karonka uwo murongo muri Bibiliya yawe.

3. Kugira Uronke Insobanuro Y'ijamba:

Ku mpera y'urutonde rwose ruri muni y'ijamba riri muri konkordansi uzosanga hari umubare. Inyuma y'iyi konkordansi hariho inkoranyamagambo zibiri. Inkoranyamagambo imwe iri mu giheburayo, ururimi Isezerano rya Kera ryanditswemwo. Iyindi nkoranyamagambo iri mu kigiriki, ni rwo rurimi Isezerano Rishasha ryandikiwemwo. Ntukeneye kumenya igiheburayo canke ikigiriki kugira

ngo ukoreshe izo nkoranyamagambo. Koresha umubare uri ku mpera y'urutonde mu nyandiko:

Yoh 3:16 ko yatanze umwana wiwe w'ikinege b. . . 3439

Raba igiharuro mu nkoranyamagambo y'igiheburayo nimba ari ijambo rikoreshwa mw'Isezerano rya Kera. Raba igiharuro mu nkoranyamagambo y'ikigiriki nimba ari ijambo rikoreshwa mw'Isezerano Rishasha. Turiko turiga ijambo "yavyawe" nk'uko rikoreshwa muri Yohana 3:16. Kubera ko ari ijambo ryo mw'Isezerano Rishasha tuzorondera inomeru 3439 mu nkoranyamagambo y'ikigiriki. Uko ni ko urutonde ruri mu nkoranyamagambo y'ikigiriki rusa:

(1)	(2)	(3)	(4)
3439	Hoyoyevhs	ibintu bimwe bimwe, bimwe bimwe';	
(5)		(6)	
kuva mu 3441 no mu 1096; umwana w'ikinege, ni ukuvuga umwana w'ikinege.			

Imibare iri mu bifunga () ntiboneka mu nkoranyamagambo. Ivyo bifise amakode ku nsobanuro zikurikira:

(1) Uwo ni wo mubare usangamwo ijambo ry'ikigiriki.

(2) Iri ni ryo jambo ryanditswe mu kigiriki.

(3) Ivyo vyerekana ukuntu iryo jambo rivugwa mu kigiriki.

(4) Ivyo vyerekana ukuntu iryo jambo rigabanwa mu nyuguti (ibice) be n'aho insiguro (ugushimika) ishirwa iyo uvuze iryo jambo mu kigiriki.

(5) Ivyo bitanga igitigiri c'amajambo "y'umuzi" y'ijambo "yavyawe." Ayo ni yo majambo y'intango ijambo "vyavutse" ryakomotseko. (Ushobora kuyarondera no mu nkoranyamagambo y'ikigiriki nimba ubishaka. Uyarondere ku mibare yayo).

(6) Ivyo bitanga insobanuro y'ijambo «yavyawe».

Iyo udatahura insobanuro y'ijambo ryo muri Bibiliya ubu buryo bwo kwiga amajambo buragufasha. Uzomenya vyinshi ku bijanye n'ukwiga amajambo mu nyuma muri iri shure.

KAZINDUZI YA BIBILIYA

Inkoranyamagambo ya Bibiliya irashira urutonde rw'amajambo yo muri Bibiliya akurikije inyuguti zikurikirana kandi igasigura insobanuro y'ijambo rimwe rimwe ryose. Inkoranyamagambo ya Bibiliya si co kimwe n'inkoranyamagambo y'amajambo isanzwe. Inkoranyamagambo isanzwe iratanga insobanuro z'amajambo nk'uko akoreshwa ubu. Inkoranyamagambo ya Bibiliya iratanga insobanuro z'ijambo .

Amajambo yo muri Bibiliya nk'uko yakoreshwa mu ntango z'Ivyanditswe. Akira urutonde rw'akarorero ruvuye mu nkoranyamagambo ya Bibiliya:

UBWANA (berd), Abanyaziya bakagira ikimenyetso c'ubuninahazwa bw'umugabo bitandukanye n'Abanyamisiri, kuko akenshi bamogora umutwe n'isura. Nk'ikimenyetso c'ikigandaro, hari umugenzo wo kuyikuramwo canke kuyikata. Abisirayeli bari babujijwe kwiyo gosha imfuruka z'ubwana, kumbure kubera ko vyabonwa nk'ikimenyetso c'abapagani (Lew. 19:27). Guhatira umuntu gukata ubwana bwari ukumutera isoni ziteye isoni (II Sam. 10:4) .

Ibi bikurikira ni inkoranyamagambo za Bibiliya zishimwa:

Inkoranyamagambo ya Bibiliya ya Unger yanditswe na Merrill Unger. Ivyo vyasohowe n'ikinyamakuru Moody, i Chicago, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

Inkoranyamagambo ya Bibiliya y'amashusho ya Zondervan yanditswe na Merrill C. Tenney yasohowe n'Ishirahamwe ry'Ivyanditswe ryitwa Zondervan, i Grand Rapids, muri leta ya Michigan, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

IBITABO VYO KWIGIRA IJAMBO

Ibitabu vy'inyigisho y'amajambo birarenga inkoranyamagambo y'ishimikiro ya Bibiliya mu gusobanura amajambo akoreshwa muri Bibiliya. Bitanga ijambo ry'ikigiriki canke ry'igiheburayo be n'insobanuro zitandukanye zihabwa iryo jambo nyene. Igitabu co kwiga amajambo kiratanga kandi ibisobanuro mu jambo rikoreshwa. Aha ni akarorero kavuye mu gitabu co kwiga amajambo:

ISHOKO: Kuva kuri AXINE, isoko, kin ku agumi, kumena, tubisanga muri Matayo 3:10 na Luka 3:9.

Uru rutonde rwerekana Ijambo ry'ikigiriki, ruvuga ko rifitaniye isano n'irindi jambo ("agumi"), rusobanura insobanuro y'iryo jambo, kandi ruvuga aho iryo jambo rikoreshwa muri Bibiliya.

Ibitabu vy'inyigisho y'amajambo bikurikira birashikirizwa:

Inkoranyamagambo y'amajambo yo mw'Isezerano Rishasha n'Inkoranyamagambo y'amajambo yo mw'Isezerano rya Kera, zompi zanditswe na W.E. Igitabo c'umuzabibu casohowe n'Ishirahamwe ryitwa Fleming H. Revell, i Tappan ya kera, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

INKOROMEZI YA BIBILIYA

Inkoranyamagambo ya Bibiliya iratanga kandi urutonde rw'ibiganiro bitandukanye vyo muri Bibiliya be n'amajambo atandukanye akurikije urutonde rw'inyuguti, ikongera ikabisobanura. Ariko rero, ritanga ikiyago kinini kuruta inkoranyamagambo.

Akira akarorero kavuye mu nkoranyabumenyi ya Bibiliya:

YAVYAWWE Heb. Yaladi (Lew. 18:11; Yobu 38:28; Zaburi 2:7; n'ibindi); Gk. Yennao (Ivyakozwe n'intumwa 13:33; Abaheburayo 1:5; 5:5).; NEB na yo "sired), "be so wawe", n'ibindi Muri RSV iryo jambo riboneka cane cane ku gikorwa c'Imana co guhindura Kristo Umwana wayo: "Uri umwana wanjye; uno musu ndakuvyaye" (Zaburi 2, 7), bisubirwamwo mu Vyakozwe n'intumwa 13, 33 vyerekeye izuka ryiwe (Rom 1, 4). Ico gice nyene kiravugwa muri Heburayo 1:5 nk'ikigaragaza ubuninahazwa bwa Kristo nk'umwana, burengeye abamarayika mu buryo bw'uko "izina yaronse riruta iryabo," ni ukuvuga izina ry'umwana; kandi (5:5) y'uko Imana yahaye Kristo ubuninahazwa bw'ubuherezi.

Ibi bikurikira ni vyo bishimwa ko umuntu akoresha Inkoranyamagambo za Bibiliya:

Inkoranyamagambo ya Bibiliya ya Wycliffe yanditswe na C.F. Igihugu ca V.F. Vos, na Yohani Rea; ryasohowe n'ikinyamakuru Moody, i Chicago, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

Inkoranyamagambo y'amashusho y'i Zondervan, (ibitabu bitanu) yasohowe n'Ishirahamwe ry'Ivyandikano ry'i Zondervan, i Grand Rapids, muri Michigan, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

IBISOBANURO VYA BIBILIYA

Inyishu ni igitabu gitanga inyishu ku Vyanditswe biri muri Bibiliya. Irasigura ibijanye na Bibiliya ikigabane ku kigabane n'umurongo ku wundi. Inyishu irafasha mu gusigura ibice bigoye gutahura. Ariko wibuke: Ivyo ni ivyiyumviro vy'umuntu umwe ku bijanye n'ico Ivyanditswe bisobanura. Ivyiyumviro ni ivyiyumviro vy'umuntu gusa. Ni co gituma bihambaye ko wiyigisha Bibiliya, ntiwizigire gusa ivyo abandi bavuga.

Hariho ibisobanuro vyinshi bitandukanye vya Bibiliya. Hari ibisobanuro bimwebimwe birimwo umuzingo umwe uvuga Bibiliya yose. Ibindi bisobanuro bitanga igitabu kimwe c'ibisobanuro ku gitabu kimwekimwe cose co muri Bibiliya. Ivyiyumviro vy'ibisobanuro:

Igitabu ca Bibiliya ca Wycliff canditswe na Charles F. Pfeiffer na Everett F. Harrison, casohowe mu kinyamakuru Moody Press, i Chicago, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika. Igitabu ca Matayo Henry citwa Insobanuro ya Bibiliya yose casohowe n'Ishirahamwe ry'Ivyandikano ryitwa Zondervan, i Grand Rapids, muri leta ya Michigan, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

IBISIGURA BIBILIYA

Atlas ya Bibiliya canke geography irimwo amakarata be n'amakuru yerekeye ibihugu Bibiliya ivuga. Biragufasha kumenya aho ibintu vyabaye muri Bibiliya vyabereye no gutahura aho ibintu vyabaye. Ama atlas akurikira ni yo asabwa:

Igitabo ca Bibiliya gikomeye kiri kumwe n'ikinyamakuru casohowe n'Ingoro y'Ibitabu yitwa Baker, i Grand Rapids, muri leta ya Michigan, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

Igitabu ca Hammond c'ibihugu vya Bibiliya canditswe na Harry T. Frank casohowe n'ikinyamakuru Scripture, i Wheaton, muri leta ya Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

Igitabu ca Bibiliya ca Oxford canditswe na Herbert G. May casohowe n'ikinyamakuru ca kaminuza ya Oxford, i New York, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

Igitabo ca Bibiliya citwa Macmillan Atlas casohowe n'ishirahamwe ryitwa Macmillan, i New York, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

IBITABO VY'INYIGISHO

Igitabo c'inyigisho c'insanganyamatsiko ni igitabu gitunganya Bibiliya munsu y'urutonde rw'insanganyamatsiko nyamukuru kandi kigatanga imirongo aho izo nsanganyamatsiko zivugwa. Aha ni akarorero kavuye mu gitabu c'inyigisho:

GIDIYONI. Ihamagarwa ry'umumarayika, Abacamanza. 6:11,14. Ivyitwazo vyawe, Abacamanza. 6:15. Amasezerano y'Umukama ku, Abacamanza. 6:16. Umumarayika ashingira intahe umuhamagaro, ku gitangaro, Abacamanza. 6:21-24. Arasambura igicaniro ca Bayali, akayubakira Umukama, Abacamanza. 6:25-27. Isengesho ryawe rigerageza, Abac. 6:36-40. Arongora ingabo kurwanya Abamidiyani no kubanisha, Abac. 6:33-35; 7; 8:4-12. Abanyefuriyamu baratuka, kubera ko batabatumiye ngo baje mu gikorwa co kurwanya Abamidiyani, Abac. 8:1-3. Yihora abantu b'i Sukoti, Abac. 8:14-17. Isirayeli yipfuzaga kumugira umwami, aranka, Abacamanza. 8, 22-23. Akora efodi ihinduka umutego ku Bisirayeli, Abac. 8:24-27. Yari afise abahungu mirongo irindwi, Abacamanza. 8:30. Urupfu rwa, Umucamanza 8:32; Ukwizera kwa, Heb. 11:32

Ibi bikurikira ni ibitabu vy'insanganyamatsiko vyiza:

Bibiliya ya Nave yitwa Topical Bible iratanga urutonde rw'ingingo 20.000 zirimwo amajambo 100.000 yo muri Bibiliya. Yanditswe na Orville J. Nave, isohorwa n'ikinyamakuru Guardian Press, i Grand Rapids, muri leta ya Michigan, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

Bibiliya ya Zondervan Topical Bible iratanga urutonde rw'ingingo 21.000 zirimwo Ivyanditswe birenga 100.000 vyasohowe n'ishirahamwe ry'Ivyanditswe ryitwa Zondervan, i Grand Rapids, muri leta ya Michigan, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

IBITABU VYA BIBILIYA

Igitabo c'inyigisho za Bibiliya akenshi ni incamake y'umuzingiro umwe w'amakuru yatoranijwe yerekeye Bibiliya. Irimwo amakarata be n'ibiharuro vy'ingirakamaro, insobanuro, amakuru yerekeye ibihe Bibiliya yandikwa be n'incamake z'ibitabu vyo muri Bibiliya. Igitabo c'inyigisho za Bibiliya kiratanga insiguro rusangi y'ivya Bibiliya.

Ibi bikurikira ni ibitabu vyiza vyo muri Bibiliya:

Igitabo ca Bibiliya ca Unger, ikinyamakuru Moody, i Chicago, muri Illinois, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika. Igitabo ca Eerdmans kivugaga kuri Bibiliya, Ishirahamwe

ry'Ivyandikano ryitwa Eerdmans, i Grand Rapids, muri Michigan, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

INTERINETE

Ku bantu bazi gukoresha orodinateri kandi bafise Internet, ni ikintu ciza cane co gukoresha mu kwiga Bibiliya. Ivyuma vyinshi vyo kwiga vyavuzwe muri iki kigabane ubu birashobora kuronswa biciye kuri Internet. Niwinjize amajambo nyamukuru ngo "Ibikoresho vyo kwiga Bibiliya" canke "Inyigisho za Bibiliya." Ushobora kandi kwandika umutwe w'igitabu co kwiga uriko urarondera. Nk'akarorero, "Bibiliya y'Ivyiyumviro ya Nave" izogufasha kuronka ico kintu.

KWIGEZAHO

1. Wandike Imirongo y'Ingenzi mu mutwe.

2. Ni ibihe bintu bitatu nyamukuru bikoreshwa mu guhuza amajambo?

3. Raba amajambo ari ku rutonde rwa mbere, hanyuma urabe insobanuro ziri ku rutonde rwa kabiri. Andika umubare w'insobanuro idondora neza ijambo ku gipande kiri imbere yayo.

Urutonde rwa mbere

Igitabo c'inyigisho

Inkoranyamagambo ya Bibiliya

Urutonde rwa kabiri

1. Gitanga ibisobanuro kuri Bibiliya, umurongo ku wundi, ikigabane ku kigabane.

2. Nk'inkoranyamagambo isanzwe, ariko

	isobanura amajambo uko ari ikoresheya muri
	Bibiliya aho gukoresheya mu bihe vya none
Igitabo ca Bibiliya	3. Gitanga amakarata n'amakuru yerekeye aho hantu yo muri Bibiliya.
Inyishu	4. Atanga urutonde rw'ingingo zo muri Bibiliya n'ivyanditswe vyo kuzikoresha.
Atlas ya Bibiliya	5. Itanga insobanuro y'amajambo mu buryo burambuye kuruta Bibiliya inkoranyamagambo.
Ibitabo vy'inyigisho y'amajambo	6. Bitanga amakuru rusangi ku vyerekeye Bibiliya: Ivyabaye, amateka, n'ibindi.

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Nimba ufise ibikoresheyo vyo kwiga Bibiliya, nurangize imyimenyerezo ikurikira:

1. Koresha urudome rwo guhuza kugira ngo ubone aho umurongo ukurikira uri. Uzuza uwo murongo maze wandike aho Bibiliya ivuga:

“Kuko hari abantu bamwebamwe binyegeje mu mpisho, bari barashinzwe kera ngo .

iki gihano _____»

Urutonde: _____

2. Koresha igitabu c'amajambo, inkoranyamagambo ya Bibiliya, n'igitabu co kwiga amajambo kugira ngo wige ijamba "ubusambanyi." Mu ncamake insobanuro yayo:

3. Raba Yuda 1:4 mu gisobanuro ca Bibiliya maze urabe ibisobanuro bivugwa kuri uwo murongo. Mu ncamake ivyo wize:

IGICE CA GATANDATU

INGINGO ZO GUSOBANURA

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Sigura ico bisobanura «gucapura neza» Ijambo ry'ukuri.
- Tanga urutonde rw'amategeko atandatu yo gusobanura neza Bibiliya.
- Sigura itegeko rimwe rimwe muri ayo atandatu.
- Gusobanura ivyiyumviro vy'amajambo n'ivy'abantu bose.

UMURONGO W'INGENZI:

Urabe umwete wo kwerekana ko ushimwa imbere y'Imana, umukozi adakwiye guterwa isoni, aramiriza neza Ijambo ry'ukuri. (II Timoteyo 2:15)

INTANGAMARARA

Subira usome Umurongo w'Ingenzi. « Gucapura neza » nk'uko bikoreshe ngaha bikuwe mu mategeko y'ibimaze vyo mw'Isezerano rya Kera kandi bisobanura « gucapura neza ». Mw'isezerano rya kera, iyo umuntu azanye ikimaze c'icaha, ico gikoko cagaburwamwo ibice bitatu. Igice kimwe cari carashikaniwe Imana. Ikindi gice cahabwa uwazanye ishikanwa.

Igice ca gatatu kija ku muherezi. Muri uwo mugenzi ni ho havuye imvugo ngo «gucapura mu buryo bubereye». Bisigura «guha umwe wese ivyiwe».

Mu kwiga Bibiliya birahambaye kugabanya neza Ijambo ry'Imana. Ivyo bisigura ko utegerezwa gutahura ivyo bivugwa kuri nde. Utegerezwa kandi gusobanura neza insobanuro no kuyishira mu ngiro.

Hari imigwi itatu ikomeye Ijambo ryibwira. Ivyo biri mu 1 Abakorinto 10:32:

Ntimugire ikintu na kimwe gitsitaza Abayuda canke abanyamahanga canke ishengero ry'Imana. (I Ab'i Korinto 10:32)

Ivyanditswe vyose vyaduhawe, ariko si imirongo yose igenewe KURI twebw. Nk'akarorero, Imana yabwiye Nowa kwubaka ubwato. Inkuru yanditswe nk'akarorero ugomba kwigirako ukuri kw'impwemu ariko ntibisigura ko WOBA ukwiye kwubaka ubwato. Bimwebimwe vyo muri Bibiliya vyerekeye Abayuda.

Imigabane igenewe abanyamahanga (amahanga atari Abayuda). Ibindi bice vyerekeye ishengero (abo bese ari abemera vy'ukuri muri Yesu Kristu).

Kugira uronke insobanuro nyayo muri Bibiliya utegerezwa kwiga kuyigabanya neza. Irindi jambo ry'ivyo ni "ugusobanura" bisobanura guha ikintu insobanuro ibereye. Utegerezwa kwiga ingene woshika ku nsobanuro ibereye y'Icanditswe kimwekimwe cose. Yesu yerekanye abarongozi b'idini bo mu gihe ciwe ati:

. . . Murazimira, kuko mutazi Ivyanditswe canke ubushobozi bw'Imana.

(Matayo 22:29).

Amakosa yo mu vy'impwemu ava mu kutamenya Ijambo ry'Imana. Hariho ingingo ngenderwako zimwe zimwe utegerezwa gukurikiza kugira ngo ushobore gusobanura neza Bibiliya. Hariho amategeko atandatu y'ishimikiro yo gusobanura Bibiliya afasha "gucapura neza" Ijambo ry'Imana.

UBUTEGETSI BW'IMANA .

Intwari y'ububasha bw'Imana bisigura ko twemera Bibiliya nk'ububasha bwa nyuma. Twemera ko Bibiliya yose yahumetswe n'Imana, kuva mw'ltanguriro gushika mu Vyahishuriwe Yohana:

Ivyanditswe vyose vyahumetswe n'Imana, kandi bigira ikimazi co kwigisha umuntu ukugororoka, no kumuhana, no kumutunganya. (II Timoteyo 3:16)

Kuko ubuhanuzi butazanywe kera n'ukugomba kw'umuntu; arik'abantu beranda b'Imana bavugaga barohewe na Mpwemu Yera. (II Petero 1:19-21) .

Hari ubwoko bubiri butandukanye bw'uguhumekerwa: Uguhumerwa kw'amajambo n'uguhumerwa kw'abantu bese.

Mu guhumekerwa n'amajambo dushaka kuvuga ko ijambo ryose ryo mu vyanditswe vy'intango ryahumekewe n'Imana. Mu kuvuga ivyiyumviro vyuzuye dushaka kuvuga ivyiyumviro vyuzuye vy'Ivyanditswe vyose bitandukanye n'ivyiyumviro vy'igice. Igice cose ca Bibiliya cahumetswe.

Iyo twemeye ubutegetsi bw'ubukuru bw'Imana, rero nta ntambara iba hagati ya Bibiliya na kahise canke siyansi. Iyo hariho amakimbirane aboneka ni kubera ko:

1. Twarananiwe gutahura ubuhinga canke amateka.

canke n'aho. . .

2. Ubumenyi bwa siyansi buriho ubu ntibubereye. Iyo amakimbirane abonetse, Bibiliya ifatwa nk'ububasha bwa nyuma kuko ari Ijambo ry'Imana ryahumetswe n'Imana. Kera, iyo habaye amakimbirane asa n'aya Bibiliya n'amateka canke siyansi, amatohoza yakozwe mu nyuma yama yerekana ko Bibiliya ari yo.

ITEGEKO RYO GUSOBANURA

Gusobanura Bibiliya ijambo ku rindi bisigura kuyizera bisigura neza na neza ivyo ivuga. Imisi yose nusigure Bibiliya uko iri ku rindi kiretse iyo amajambo ayikikuje yerekana neza ukundi. Iyo Bibiliya ivuga ko Isirayeli yajabutse uruzi Yorodani ku butaka bwumye, wemere uko biri. Iyo Bibiliya ivuga ivy'inkuta za Yeriko zasenyutse, wemere nk'uko vyanditswe na Mpwemu Yera.

Bibiliya irimwo "ubwoko" butandukanye. Abantu bamwebamwe, ibibanza bimwebimwe canke ibintu bimwebimwe, naho ubwavyo ari ibintu vy'ukuri, na vyo nyene bigereranya ikintu kizoba muri kazoza. Igice ca makumyabiri na kimwe c'iri shure kizogufasha kumenya ivyo.

Ibimenyetso birakoreshwa no muri Bibiliya. Ikimenyetso gihagaze insobanuro yongeye ku nsobanuro yaco isanzwe. Nk'akarorero, muri Mariko 14:22 umuvinyu ukoreshwa nk'ikigereranyo c'amaraso y'Umwami Yesu Kristo. (Ntibariko banywa amaraso nyayo.) Ibimenyetso birakunda gukoreshwa mu buhanuzi bwo muri Bibiliya. Nk'akarorero ishusho nini Nebukadinezari yarose muri Daniyeli irafise insiguro y'ikigereranyo. Igice kimwekimwe cose c'ico gishushanyo cari kigereranya ubwami bwo kw'isi bwo muri kazoza (Daniyeli 2). Ubusanzwe Bibiliya irasigura ibimenyetso iyo bikoreshejwe. Nk'akarorero, insobanuro Daniyeli yatanze ku bijanye n'ico gishushanyo c'ikigereranyo iri muri Daniyeli 2:31-45 .

Yesu yarakoresha kenshi imigani iyo yigisha. Umugani ni inkuru ivugwa kugira ngo umuntu yerekane ukuri kwo mu vy'impwemu. Igihe cose Yezu yakoresheje umugani wama uvugwa muri Bibiliya. Nimba itavuga ko yari umugani rero iyo nkuru ikwiye kwemerwa nk'ikintu cabaye vy'ukuri.

ITEGEKO RYO KWIRIRAMWO IVYO BIRIHO

Umurongo wose wo muri Bibiliya ukwiye kwigwa ukurikije aho uri. Ivyo bisigura ko rikwiye kwigwa mu bijanye n'imirongo iribanziriza n'iyikurikira, be no mu bijanye n'ibindi bice vya Bibiliya. Inyigisho nyinshi

z'ikinyoma n'imigenzo myinshi y'ibinyoma vyaremewe kubera ko imirongo canke ibice vy'imirongo vyakuwe mu vyo vyari birimwo.

Nk'akarorero, Bibiliya ivuga ko ata Mana iriho. Ivyo woba wari ubizi? Ivyo uzobisanga muri Zaburi 14:1. Aho nyene havuga ngo «nta Mana iriho». Ariko nitwasoma igice cose rero turaronka iki:

Umupfapfa yibwira ati: «Nta Mana iriho!» (Zaburi 14:1).

Umurongo wuzuye mu mirongo yawo uratandukanye cane n'igice gikuwe mu mirongo yawo.

Kugira wige umurongo mu vyo uvuga, wibaze ibi bibazo bikurikira:

1. Ni nde Avuga Canke Andika?

Naho Bibiliya yose ari Ijambo ry'Imana, mu kwandika no mu kuvuga hakoreshejwe abantu batandukanye.

2. Ni igiki Kivugwa?

Nuvuge mu ncamake ingingo nyamukuru z'ivyo biriko biravugwa n'uwuvuga canke umwanditsi.

3. Ni Bande Bivugwa?

Isirayeli? Amahanga y'Abanyamahanga? ishengero? Umuntu yihariye?

4. Kubera iki vyavuzwe?

None intumbero iri muri ico gisomwa ni iyihe? Bibiliya ubwayo iravuga intumbero z'ibitabu bimwebimwe be n'ibisomwa bimwebimwe:

Kandi n'ibindi bimenyetso vyinshi Yesu yakoreye imbere y'abigishwa biwe, bitanditswe muri iki gitabo.

Ariko ivyo vyandikiwe kugira ngo mwemere ko Yesu ari Kristu, Umwana w'Imana; kandi ngo nimwizera, muronke ubugingo kw'izina ryiwe.

(Yohani 20:30-31).

Ku bindi bice vy'Ivyanditswe imvo y'ukwandika ntivugwa neza gutyo. Utegerezwa gusuzuma neza ibikikuje iyo nkuru kugira ngo umenye igituma ubwo butumwa bwanditswe.

5. Vyavuzwe Ryari?

Igihe ivyanditswe bimwebimwe be n'ivyabaye biradufasha gutahura insobanuro yavyo. Nk'akarorero, igihe habaye uruja n'uruza mu bikorwa

vy'ishengero mw'ishengero ry'i Korinto Paulo yaranditse igice kidasanzwe c'ivyanditswe. Abwira abo bagore ngo bacereze muri Ekleziya. Ivyo vyoba bisobanura ko abagore badashobora kuririmba, gusenga, kwigisha canke gusenga n'ijwi rirenga mwishengero?

Kugira ngo turonke inyishu, dutegerezwa gusuzuma igihe ivyo vyavuzwe, igituma be n'ababibwiwe. Mu misa y'ishengero ry'Abayuda abagabo baricara ku ruhande rumwe rw'inyubakwa, abagore na bo ku rundi. Abagore b'i Korinto bariko barahungabanya ibikorwa vy'ugusenga mu gusemerera ibibazo abagabo babo bari ku rundi ruhande rw'icumba. Ico ni co gihe Paulo yasanze bikenewe kwandika ati:

Abagore banyu nibacereze mu mashengero; kuko ntibemerewe kuvuga; ariko bategetswe kugamburuka, nk'uko n'ivyagezwe bivuga. (I Ab'i Korinto 14:34)

Gusobanura Icanditswe mu vyo kivuga birafasha gusigura insobanuro y'ico gisomwa. Gukura umurongo mu vyo uvuga birashobora gutuma umuntu atahura nabi. Akenshi amajambo akikuje Icanditswe co muri Bibiliya ni yo atanga insobanuro. Akarorero keza k'ivyo ni umugani w'umubivyi uri muri Matayo 13:1-9. Niwabandanya gusoma amajambo akikuje, uwo mugani urasobanurwa mu mirongo ya 18-23. Mu vyinshi ibintu bisa n'ivyo Bibiliya irisobanura mu vyo ivuga. Ni co gituma kwiyumvira ivy'ivyo bivugwa ari ngirakamaro.

ITEGEKO RYO KUVUGA UBWA MBERE

Itegeko ryo kuvuga ubwa mbere ni iri: Igihe ijambo, invugo, ikintu canke ikintu cabaye bivugwa ubwa mbere muri Bibiliya, biratanga urufunguruzo rw'insobanuro yavyo ahandi hose bibonetse.

Nk'akarorero, mw'Itanguriro 3 ni ho havugwa ubwa mbere amababi y'umusukoni. Aha, Adamu yakoresheje amababi y'umusukoni kugira ngo agerageze gupfuka icaha ciwe bwite n'ubwambure bwiwe bwite n'utwigoro twiwe bwite. Amababi y'umusukoni avuga ukwigira umugororotsi, kwanka umuti w'Imana, no kugerageza kwitsindaniriza imbere y'Imana.

Ivyo ni vyo bisobanura amababi y'umusukoni aho hose avugwa inyuma muri Bibiliya. Nk'akarorero, igihe ca nyuma amababi y'umusukoni avugwa ni Yesu muri Matayo 21 na Mariko 11 na 13. Aha dusanga igiti c'umusukoni gifise amababi ariko kitagira ivyamwa. Yesu arawuvuma

maze urakama. Kugira ngo dutahure ico gikorwa turakeneye kwibuka itegeko ry'ukuvugwa ubwa mbere maze tugasubira mw'Itanguriro 3. Amababi y'umusukoni agereranya kwanka kw'umuntu umuti w'Imana no kugerageza kwitsimbataza. Ico giti c'umusukoni cagereranya ihanga rya Isirayeli ryibona ubugororotsi ryari ryanse Yesu. Baramwanse nk'Umwami kandi ntibazokwemera umugambi wiwe wo gukiza icaha. Bariko bagerageza kuba abagororotsi biciye ku twigoro twabo bwite.

ITEGEKO RYO GUSUBIRAMWO

Bibiliya yose yahumetswe n'Imana. Nta bice bitari ivy'agaciro biri muri Bibiliya. Ijambo ryose ryahumekewe kandi rirakenewe. Kubera iyo mpamvu, iyo ikintu gisubiwemwo mu Vyanditswe ni ukugira ngo gishimikweko cane. Bisigura ko ukuri gufise akamaro kadasanzwe ku buryo gukeneye gusubirwamwo.

Yohana 3 irerekana iryo tegeko ryo gusubiramwo. Yesu abwira Nikodemu ivyerekeye ukuntu umuntu avuka ubwa kabiri ari ngombwa, akabisubiramwo incuro zitatu:

Iyo umuntu atavutse ubwa kabiri, ntashobora kubona ubwami bw'Imana. (Yohani 3:3)

Iyo umuntu atavyawe n'amazi na Mpwemu ntashobora kwinjira mu bwami bw'Imana. (Yohani 3:5)

Ntutangazwe n'uko ndakubwira nti: Mubwirizwa kuvuka ubwa kabiri. (Yohani 3:7)

Ibuka: Igihe cose Bibiliya isubiramwo, ni uburyo Mpwemu Yera avuga ngo "Hagarara urabe vy'ukuri ibi."

ITEGEKO RY'IVYAHISHURIWE RY'IBIMENYETSO

Iryo tegeko mu vy'ukuri rivugwa muri Bibiliya:

Mubanze mumenye yuko ata buvugishwa n'Imana bwo mu vyanditswe bushobora gusobanurwa n'umuntu ku giti ciwe. Kuko ubuhanuzi butazanywe kera n'ukugomba kw'abantu; arik'abantu beranda b'Imana bavugaga barohewe na Mpwemu Yera. (II Petero 1:20-21)

Bibiliya ya Schofield itanga iyi mpinduro:

Nta buhanuzi bw'ivyanditswe bufise insobanuro yabwo bwite; Ni ukuvuga ko ritandukanye n'ivyo vyose Ijambo ryatanze ahandi.

Itegeko ry'uguhishurirwa kw'urugero ni iri: Ukuri kwuzuye kw'Ijambo ry'Imana ku ciyumviro ico ari co cose ntigukwiye kwegeranywa mu murongo uri ukwawo. Ihishurirwa ry'urugero (ryose) ry'ivyo Bibiliya ivuga vyose ku bijanye n'ukuri ritegerezwa kurimburwa. Ni co gituma yitwa itegeko ry'uguhishurirwa "cumulative".

Ntushobora gushingira inyigisho yawe, inyigisho yawe canke ivyo wemera ku mirongo mikeyi iri ukwayo yerekeye ikintu kinaka. Utegerezwa kuguma wiga gushika insobanuro yawe ihuye n'Ivyanditswe vyose.

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. "Gucapura neza" Ijambo ry'ukuri bisobanura iki?

3. Guhumekera Bibiliya "mu majambo" bisobanura iki?

4. Ni igiki bisobanura guhumekerwa na Bibiliya "mu buryo bushitse"?

5. Nimushire ku rutonde itegeko ryose ryo gusobanura ryavuzwe muri iki kigabane. Inyuma y'itegeko ryose, nusigure muri make ico risobanura:

Itegeko rya 1: _____ Ico bisobanura:

Itegeko rya 2: _____ Ico bisobanura:

Itegeko rya 3: _____ Ico bisobanura:

Itegeko rya 4: Ico bisobanura:

Itegeko rya 5: _____ Ico bisobanura:

Itegeko rya 6: _____ Ico bisobanura:

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Hariho ibice vyinshi muri Bibiliya vyemeza ko Ijambo ryahumekewe n'Imana. Raba umurongo umwumwe wose muri Bibiliya yawe maze uwuvuge mu ncamake:

Incamake y'Ivyanditswe

Abaheburayo 1:1 _____

I Ab'i Tesalonike 2:13 _____

II Timoteyo 3:16 _____

I Abakorinto 14:37 _____

I Abakorinto 2:7-13 _____

I Abakorinto 11:23 _____

Abagalatiya 1:11,12,16,20 _____

Abanyefeso 3:1-10 _____

I Petero 1:10,11,21 _____

II Petero 3:16 _____

IGICE C'INDWI

IVYO BIBILIYA IVYEREKEYE

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Numenye ibihe bihambaye vyo muri kahise vyo muri Bibiliya.
- Nudondore ubuzima bwa misi yose mu bihe vya Bibiliya.
- Sigura ivy'ubucukuzi bwo muri Bibiliya.

UMURONGO W'INGENZI:

Ku bijanye n'ibihamba vyawe, naramenye kuva kera yuko ari wewe wabishingira intahe imyaka yose. (Zaburi 119:152).

INTANGAMARARA

Igice kimwekimwe cose co muri Bibiliya cabaye mu gihe kinaka co muri kahise no mu mico kama yinaka. Gutahura neza umurongo akenshi birafitaniye isano n'ivyo bintu. Iki kigabane kiratanga incamake ngufi y'akahise ka Bibiliya kandi kigasigura ido n'ido ry'ubuzima bwa misi yose mu misi ya Bibiliya.

AMATEGEKO Y'IBIHE

Amateka y'urutonde rw'ibihe aravuga igihe ikintu cabaye kera. "Igihe" bisigura mu buryo canke mu buryo bukurikirana. Amateka akurikirana ibihe aratunganya ibintu vyabaye kera mu buryo bubereye.

Mu bice nka vyose vyo kw'isi, igihe co gupima igihe kigabanywamwo ibihe bibiri bihambaye. Ivyo bihe bibiri vyerekanywe n'ugukoresha inyuguti z'intango inyuma y'umubare w'umwaka:

B.C. Imibare yerekanwa n'izo nyuguti z'intango isobanura ikintu cabaye imbere y'ivuka rya Kristo.

A.D. Imibare yerekanwa n'izo nyuguti z'intango bisigura ikintu cabaye inyuma y'igihe c'ivuka rya Kristo.

Iyo tuvuze ko ikintu cabaye 250 B.C., bisigura ko cabaye imyaka 250 imbere ya Kristo. Iyo tuvuze ko ikintu cabaye mu mwaka w'700 A.D., bisigura ko cabaye imyaka 700 inyuma y'ivuka rya Kristo. Iyo umubare ufise B.C. inyuma yayo, uko umubare uba munini ni ko itariki iba nini. Igihe umubare ifise A.D. inyuma yayo, igitigiri kinini ni co itariki iherutse gusohoka.

Iyi mbonerahamwe izogufasha gutahura ukuntu umuntu akundana:

B.C.	A.D.
☐	☐
500 B.C. 300 B.C. 100.B.C.	100 A.D. 300 A.D. 500 A.D.
]	]
Iri tariki ni rya kera kuko ryabaye imyaka 500 imbere ya Kristu.	Iri tariki ni ryo rishasha cane kuko ryabaye imyaka 500 inyuma ya Kristu.

Hari uburyo butari buke dushobora kumenya urutonde rw'ibintu vyabaye muri Bibiliya:

1. Bibiliya ubwayo iratanga amatariki ibintu bimwebimwe vyabayeko.
2. Ivyanditswe vya kera vy'abahinga mu vya kahise biratanga amatariki.
3. Biciye mu vy'ubucukuzi, ari vyo kwiga ibintu vya kera. Ni ubuhinga buronkera ubumenyi bw'ibihe vya kera mu kwiga ibisigarira vy'ubuhinga bwabo vyariho. Ubucukuzi bwo muri Bibiliya ni inyigisho y'ibisigazwa vy'ibintu vyabonetse mu bihugu vyavuzwe muri Bibiliya. Bimwebimwe mu vyo Bibiliya ivuga ku bijanye n'akahise vyaronswe mu gushinga igihe ivyo bisigizwa vyashizweho.

AMATEGEKO YO MURI BIBILIYA AKURUKANYE

Amateka ya Bibiliya akurikije ibihe vyoroshe guca mu bihe cumi na bibiri bihambaye. Imbonerahamwe ya mbere yerekana ibihe nyamukuru vy'urutonde rw'ibihe vyo muri Bibiliya. Raba Inkingi ya Kabiri iri ku rutonde. Irerekana ibihe 12 vy'amateka ya Bibiliya bitangura n'"Irema rya Aburahamu" bikarangira n'"Ukwiragira kw'ubutumwa bwiza."

Inkingi ya mbere n'ya gatatu zerekana igihe ibitabu vyo muri Bibiliya vyandikirwa. Zirikana ko hagati y'Isezerano rya Kera n'Isezerano Rishasha hariho ikiringo c'imyaka 400 ata bitabo vyanditswemwo. Raba uru rutonde rw'ibintu vyabaye uko wiga Bibiliya. Bizogufasha kumenya igihe ibintu vyabaye:

Imbonerahamwe ya mbere amateka ya Bibiliya akurikiranye

Rimwe	Kabiri	Gatatu
ITANGURIRO	1. Ivyaremwe kuri Aburahamu .	
	2. Aburahamu kuri Musa	
KUVAYO		
ABALEWI	3. Kuvayo .	
GUHARURA		
GUSUBIRA MU VYAGEZWE		
YOSUWA	4. Ukwigarurira	
ABACAMANZA	5. Abacamanza .	
RUSI		
	6. Ubwami .	YOBU
		ZABURI
		IMIGANI
		UMUSIGUZI
		INDIRIMBO YA SALOMONI
SAMWELI 1		YESAYA
SAMWELI 2		YEREMIYA
		GUCURA INTIMBA
ABAMI 1		EZEKIYELI
ABAMI 2		DANIYELI
		HOSEYA
		YOWELI
		AMOSI
I NGOMA	7. Ubwami bubiri	OBADIYA .
II NGOMA	8. Yuda wenyene	YONA .
		MIKA

		NAHUMU
		HABAKUKI
	9. Ubuja	ZEFANIYA
EZIRA		
NEHEMIYA		HAGAYI
MALAKI	10. Ugusubirana	ZEKARIYA

(Imbonerahamwe ya mbere, irabandanya)

	Hagati y'Isezerano	
Rimwe	Kabiri	Gatatu
MATAYO		
MARIKO	11. Ubuzima bwa Kristo	
LUKA		
YOHANA		
ABAROMA		
		I NA II ABAKORINTO
		ABAGALATIYA
		ABANYEFESO
		ABAFILIPi
		ABAKOLOSAYI
		I NA II ABATESALONIKA
IVYAKOZWE	12. Gukwiragira kw'Inkuru Nziza	I NA II TIMOTEYO
		FILEMONI
		TITO
		ABAHEBURAYO
		YAKOBO
		1 NA 2 PETERO
		I , II, NA III YOHANA .
		YUDA

Ubu rero soma insobanuro y'ibintu bihambaye vyabaye muri ivyo bihe 12 vy'amateka ya Bibiliya:

1. Ivyaremwe gushika kuri Aburahamu (Kuva mu kuremwa gushika mu 2000 B.C.):

Iremwa ry'isi n'ijuru, ukugwa kw'umuntu mu caha, ukwicwa kwa Abeli na Kayini, Nowa n'umwuzure, n'Umunara wa Babeli ni bimwe mu bintu bihambaye vyabaye muri Bibiliya muri ico kiringo.

2. Aburahamu gushika kuri Musa (2000-1500 B.G.C.):

Ico kiringo gifata imyaka nka 500. Ivyashikiye umuntu umwe Aburahamu be n'abamukomotseko ni vyo bihambaye cane muri iki kiringo. Kuri Aburahamu niho Imana yahagurukiye ihanga rya Isirayeli yashaka kwihishurira amahanga yo mw'isi. Ico kiringo kirimwo inkuru za Izahaki, mwene Aburahamu, n'iz'umuhungu wa Izahaki, Yakobo. Ico kiringo gishika ku mpera y'inkuru ya Yozefu, umuhungu wa Yakobo, yagurishijwe mu buja mu Misiri, aca aba umutware akomeye. Yakobo n'umuryango wiwe bahavuye bifatanya na Yozefu mu Misiri.

3. Ukwimuka (1500-1460 B.G.C.):

Hagati y'iherezo ry'ltanguriro n'iherezo ry'Ukuvayo hacye nk'imyaka 100. Umuryango wa Yakobo waragwiriye uba ihanga rya Isirayeli muri ico kiringo. Abanyamisiri baciye bagira ubwoba kubera kwiyongera kw'Abisirayeli vyihuta rero babagira abaja. Musa yarazuwe kandi mu burongozi bwiwe Abisirayeli barava mu Misiri ku gitangaro. Bamaze umwaka ku musozi Sinayi, barazerera imyaka 40 mu bugaragwa. Ico kiringo gisozerwa n'urupfu rwa Musa, uburongozi bwa Isirayeli bugafatwa n'umuntu yitwa Yosuwa.

4. Ukwigarurira Kanani (1460-1450 B.G.C.):

Muri ico kiringo Yosuwa yarongoye Abisirayeli baja i Kanani kugira ngo bigarurire igihugu Imana yari yarabasezeraniye. Igihe abantu batibanga Imana bo muri ako karere baneshwa mu gisirikare, ico gihugu caragabanijwe imiryango 12 ya Isirayeli. Ico kiringo c'imyaka 10 canditswe mu gitabu ca Yosuwa.

5. Abacamanza (1450-1102 B.G.C.):

Ico cari igihe Imana yashizeho abacamanza ngo batware abantu b'Abisirayeli. Ni igihe c'umwiza mu nkuru ya Isirayeli nk'uko cari igihe c'ukunanirwa mu buryo bw'impwemu. Ico kiringo caramaze imyaka 348.

6. Ubwami (1102-982 B.G.C.):

Samweli, umucamanza wa nyuma wa Isirayeli, ni we yashinze Ubwami bwa Isirayeli, yongerera arobanuza amavuta Sauli ngo abe umwami. Abami batatu, ari bo Sauli, Dawidi na Salomo, umwe wese yaraganze nk'imyaka 40. Muri ico gihe ihanga rya Isirayeli ryaronse ubuninahazwa burengeye ubundi bwose mu mateka yabo. Intwari yarashinze imipaka kandi imipaka ya Isirayeli iraguka. Inkuru y'ico kiringo, hamwe n'ibindi bihe bitatu vyakurikiye, yanditswe mu gitabu ca Samweli ca mbere n'ica kabiri, mu gitabu ca mbere n'ica kabiri c'Abami, no mu gitabu ca mbere n'ica kabiri c'Ingoma. Igihe c'ubwami caramaze imyaka 120 hanyuma ubwami buragabanywa.

7. Ubwami Bubiri (982-722 B.G.C.):

Igihe umuhungu mubi wa Salomo, Rehobowamu, yaza ku ntebe y'ubwami, imiryango yo mu Buraruko yaragarariye. Bashinze ubwami bwihariye bwa Isirayeli. Ubwami bwo mu bumanuko bwaciye bwitwa Ubwami bwa Yuda. Isirayeli yamaze imyaka nka 259 yigabanyijemwo ubwo bwami bubiri.

8. Yuda yonyene (722-587 B.G.C.):

Isirayeli, Ubwami bwo mu Buraruko, yarigaruriwe n'Abashuri mu 722 B.G.C. Abantu bajanywe ari imbohe muri Ashuri. Isirayeli imaze gutemba, Ubwami bwa Yuda bwo mu bumanuko bwaramaze imyaka 135. Abami b'i Buyuda bari baragaragaje ubudahemuka ku Mana kurushirije kandi abantu ntibari baragiye mu caha gushika kure cane.

9. Ubuja (587-538 B.G.C.):

Naho abahanuzi bari baragabishije, amaherezo Yuda yaragiye mu caha gushika aho Imana ibareka ngo baneshwe na Nebukadinezari, bajanwe mu bunyagano i Babiloni. Igisagara ca Yeruzalemu carasambutse maze abantu b'Imana, imyaka amajana makeyi imbere y'aho bari bajabutse uruzi Yorodani ku gitangaro, ubu baragenda bafise iminyororo.

10. Ugusubirana (538-391 B.G.C.):

Igihe umwami yitwa Kuro yaba indongozi ya Babiloni, yaremeye abasavyi b'Imana bagasubira kwubaka Yeruzalemu n'urusengeru rwabo rwo gusengeramwo. Zerubabeli ni we yarongoye uwo mugwi wasubiye gusubira kwishingira intahe mu gihugu c'isezerano. Ivyanditswe muri ico kiringo biraboneka mu gitabu ca Ezira, Nehemiya na Esiteri. Ico kiringo co gusubizaho ibintu caramaze imyaka 147.

Hagati y'Amasezerano (391-5 B.G.C.)

Isezerano rya kera risozerwa n'ugusubira gushingwa kw'ihanga ry'Imana, ari ryo Isirayeli, muri Kanani. Hanyuma haza ikiringo c'imyaka nka 400 hagati y'Isezerano rya Kera n'Isezerano Rishasha. Nta bitabu vya Bibiliya vyanditswe muri ico kiringo rero amakuru yerekeye ico gihe ava mu nyandiko z'isi.

Muri ico gihe Palestina yatwarwa n'Abaperesi (536-333 B.G.C.), Abagiriki (333-323 B.G.C.), Abanyamisiri (323-204 B.G.C.), Abasiriya (204-165 B.G.C.), Abamakabe (165-63 B.G.C.), n'i Roma (63 B.G.C. gushika mu gihe ca Kristu).

11. Ubuzima bwa Kristo (5 B.C. gushika 28 A.D.):

Inyuma y'imyaka 400, Yohana umubatiji yazuwe n'Imana kugira ngo ategure inzira y'ukuza kwa Yesu Kristo. Yesu yari akwiye kuba Umukiza w'abantu b'abanyavyaha. Isezerano ry'uwo mugambi w'agakiza ryabaye ubwa mbere mw'itongo rya Edeni igihe umuntu yacumura mu ntango (Itanguriro 3:15). Yesu yavutse ku gitangaro n'isugi, yihishurira Isirayeli nk'uko ari Mesiya, aranka, abambwa kubera ivyaha vy'abantu bose, arazurwa n'ububasha bw'Imana. Matayo, Mariko, Luka na Yohani barandika ico kiringo c'imyaka 33

12. Ugukwiragira kw'Ubutumwa Bwiza (28-100 A.D.):

Ico gihe kivuga ivyabaye inyuma y'aho Kristo asubiye mw'Ijuru akurikije izuka ryiwe. Handika ukuntu Inkuru Nziza yakwiragiye kuva i Yeruzalemu gushika i Yudaya, i Samariya, no kw'isi yose

Imbonerahamwe ya kabiri: Abacamanza ba Isirayeli

Isezerano rya kera rivuga ibintu vyinshi vyabaye igihe Isirayeli yarongorwa n'abacamanza. Abacamanza baratwara imbere y'uko Isirayeli igira abami. Inkuru z'abacamanza zanditswe mu gitabu c'Abacamanza. Koresha iki kigereranyo kugira ngo umenye igihe ibintu vyabaye mu kiringo c'abacamanza:

Urutonde	Izina	Amatariki B.C.	Igitigiri c'imyaka
Abacamanza 3:7-11	Otinileyi	1400-1360	40
Abacamanza 3:12-31	Ehudi	1360-1280	80
Abacamanza 3:12-31	Shamugari	1280	1
Abacamanza 4-5	Debora	1280-1240	40
Abacamanza 6-8:32	Gideyoni	1240 -1200	40
Abacamanza 9	Abimeleki	1200-1197	3
Abacamanza 10:1-2	Tola	1197-1174	23
Abacamanza 10:3-5	Yayiri	1174-1152	22
Abacamanza 10:6-12	Yefuta	1152-1146	6 .
Abacamanza 10:6-12	Ibusani	1146-1138	8
Abacamanza 10:6-12	Eloni	1138-1128	10
Abacamanza 10:6-12	Abudoni	1128-1121	7
Abacamanza 13-16	Samusoni	1121-1101	20

Imbonerahamwe ya gatatu: Abami ba Isirayeli na Yuda

Ibintu vyinshi vyo mw'Isezerano rya Kera bivugwa ko vyabaye mu gihe c'ingoma z'abami batandukanye ba Isirayeli na Yuda. Iyi mbonerahamwe izogufasha kumenya itariki y'ivyo bintu vyabaye:

Abami ba Isirayeli:

Izina Ry'Umwami	Uburebure bwa Ingoma mu myaka	Amatariki B.C.	Urutonde
Yerobowamu wa mbere	22	976-954	I Abami 11:26-14:20.
Nadabu	2	954-953	I Abami 15:25-28.
Basha	24	953-930	I Abami 15:27-16:7.
Ela	2	930-929	I Abami 16:6-14.
Zimuri	(imisi 7)	929	I Abami 16:9-20.
Omuri	12	929-918	I Abami 16:15-28
Ahabu	21	918-898	I Abami 16:28-22:40
Ahaziya	1	898-897	I Abami 22:40- II Abami 1:18
Yehoram	11	897-885	II Abami 3:1-9:25.
Yehu	28	885-857	II Abami 9:1-10:36
Yowahazi	16	857-841	II Abami 13:1-9.
Yowasi	16	841-825	II Abami 13:10-14:16
Yerobowamu wa kabiri	40	825-773	II Abami 14:23-29.
Zekariya	1/2	773-772	II Abami 14:29-15:12.
Shalumu	(ukwezi kumwe)	772	II Abami 15:10-15.
Menahemu	10	772-762	II Abami 15:14-22.
Pekaya	2	762-760	II Abami 15:22-26.
Peka	20	760-730	II Abami 15:27-31
Hosheya	9	730-721	II Abami 15:30-17:6.

Abami ba Yuda:

Izina Ry'Umwami	Uburebure bwa Ingoma mu myaka	Amatariki B.C.	Ibisobanuro
Rehobowamu	17	976-959	I Abami 11:42-14:31.
Abiyamu	3	959-996	I Abami 14:31-15:8.
Asa	41	956-915	I Abami 15:8-24.
Yehoshahati	25	915-893	I Abami 22:41-50
Yohoramu	8	893-886	II Abami 8:16-24.
Ahaziya	I	886-885	II Abami 8:24-9:29.
Ataliya	6	885-879	II Abami 11:1-20.
Yowasi	40	879-840	II Abami 11:1-12:21.
Amasiya	29	840-811	II Abami 14:1-20.
Azariya (Uziya)	52	811-759	II Abami 15:1-7.
Yotamu	18	759-743	II Abami 15:32-38
Ahazi	19	743-727	II Abami 16:1-20.
Hezekiya	29	727-698	II Abami 18:1-20:21.
Manase	55	698-643	II Abami 21:1-18
Amoni	2	643-640	II Abami 21:19-26.
Yosiya	31	640-609	II Abami 22:1-23:30.
Yehohazi	(amezi 3)	609	II Abami 23:31-33.
Yehoyakimu	11	609-597	II Abami 23:34-24:5.
Yehoyakini	(amezi 3)	597	II Abami 24:6-16
Zedekiya	11	597	II Abami 24:17-25:30.

Imbonerahamwe ya kane: Abahanuzi bo mw'Isezerano rya Kera

Kubera ko igice kinini c'Isezerano rya Kera ari ibitabu vy'ubuhanuzi, birahambaye kumenya igihe abahanuzi babayeho kandi bavuga ubuhanuzi. Koresha iki kigereranyo kugira ngo umenye amatariki y'ibintu vyabaye mu bihe vy'abahanuzi.

Izina Ry'umuhanuzi	Ryahanuwe Kugeza	Amatariki
Yona	Ashuri	imbere y'uko aja mu buja (800-650)
Nahumu	Ashuri	imbere y'uko aja mu buja (800-650)
Obadiya	Edomu	imbere y'uko aja mu buja (800)
Hoseya	Isirayeli	imbere y'uko aja mu buja (750)
Amosi	Isirayeli	imbere y'uko aja mu buja (750)
Yesaya/ Yeremiya	Yuda	imbere y'uko aja mu buja (800-606)
Yeremiya/Gucura Intimba	Yuda	imbere y'uko aja mu buja (800-606)
Yoweli	Yuda	imbere y'uko aja mu buja (800-606)
Mika	Yuda	imbere y'uko aja mu buja (800-606)
Habakuki	Yuda	imbere y'uko aja mu buja (800-606)
Zefaniya	Yuda	imbere y'uko aja mu buja (800-606)
Ezekiyeli	Yuda	mu gihe c'ubuja (606-536)
Daniyeli	Yuda	mu gihe c'ubuja (606-536)
Hagayi	Yuda	amaze gufatwa mu buja (536-400)
Zekariya	Yuda	amaze gufatwa mu buja (536-400)
Malaki	Yuda	amaze kuba mu buja (536-400)

UBUZIMA MU BIHE VYA BIBILIYA

Bibiliya, abahinga mu vya kahise be n'ivyigwa vy'abacukuzi vyaratanze amakuru yerekeye ubuzima bwa misi yose bw'abantu bo muri Isirayeli mu bihe vya Bibiliya. Imbere y'igihe baja mu Misiri abantu b'Abisirayeli baba mu mahema. Bagendagenda n'imikuku yabo n'imikuku yabo barondera ubwatsi bwiza n'amazi.

Inyuma y'ukuva mu Misiri n'imyaka bamaze mu bugaragwa, Isirayeli yaciye itura mu gihugu cayo c'isezerano ca Kanani. Kuva ico gihe ubuzima bw'abantu basanzwe bwakurikiye urugero rwahindutse bike mu myaka yose.

Abagabo b'abarimyi bakora haba mu mirima canke mu bikorwa vy'ubuhinga vyo mu gisagara mu gihe abagore n'abana bo bariko barabungabunga inzu. Uburimyi n'uburagiriro

vyose vyari ibikorwa bihambaye. Hariho uburovyi bumwe bumwe n'ubwoko bwose bw'ubuhinga bwo mu gisagara harimwo ububaji, ububumvyi n'ubucuzi bw'urukoba.

Amazi yari make kubera ko igihugu cari gishushe kandi kikaba cyumye igice kinini c'umwaka. Amazi yava mw'iriba ryo mu gisagara mu ndobo y'urukoba rw'impene. Aho hari ahantu hahambaye abagore bahurira.

Abantu bambara impuzu ndende zitemba kugira ngo bagume bakonje. Ivyo iyo mpuzu yari ikoreshwa vyari bishingiye ku butunzi. Abatunzi bari gushobora kugura impuzu zifise ibara ryiza cane. Akenshi impuzu zarerekana umwuga umugabo akora. Nk'akarorero, abaherezi bambara impuzu zidasanzwe, rabi (indongozi y'idini yo muri Isirayeli) na we yambara impuzu y'ubururu. Inkweto zari zikozwe mu mpuzu z'inka zifise imigozi y'urukoba ifashe ku ntugu.

Ubugenzi bwatunganijwe n'abavyeyi kandi nta n'uguvanga kw'imibano kwariho hagati y'abakiri bato. Kubera ko umugenzi yari umutungo ukora, yategerezwa guhembwa n'igiciro c'umugenzi. Ubuzima bwo mu rugo bwari bushingiye ku rugo.

Mu bihe vy'Isezerano rya Kera nta shure ry'abana b'abantu basanzwe ryariho. Bari bigishijwe ubuhinga n'idini n'abavyeyi babo. Mu gihe ca Yezu, inyigisho y'umukobwa yari ikiri inshingano ya nyina wiwe gusa. Abahungu baja mw'ishure ry'isinagoga kuva bafise imyaka itandatu. Isezerano rya kera ni co gitabu bakoresha mu kwiga amateka, ivy'ubutaka, ibitabu n'amategeko. Abanyeshure badasanzwe bararungikwa i Yeruzalemu kugira ngo bigire ku Barabi. Umuhungu wese na we nyene yategerezwa kwiga ubuhinga. Igihe umuhungu yari afise imyaka 13, aca aba "Bar Mitzvah" ni ukuvuga mu rurimi rw'ikiyuda "umwana w'itegeko." Ivyo vyasobanura ko yafatwa nk'umuntu.

Urupfu mu bantu ba Isirayeli rwasaba ko haba imigirwa y'ugucura intimba iteye igomwe. Rimwe na rimwe, abagandarira b'abahinga bararonswa akazi. Mu bihe vy'Isezerano Rishasha imivyimba yararobanurwa, ikazingwa mu mpuzu zidasanzwe z'imva. Abakene bahambwa mu mva rusangi canke mu masenga, mugabo abatunzi bari bafise imva zicukurwa mu bitandara zigakingirwa n'urutare rusanzwe.

Nta n'amacakubiri yariho hagati y'itegeko ry'abanyagihugu n'iry'idini muri Isirayeli. Irembo ry'igisagara canke ry'igisagara ni ho ingorane zacirwa urubanza mu buryo butegekanijwe. Urukiko rukuru mu bihe vy'Isezerano Rishasha rwari Sanhedirini rwari rugizwe n'abagabo 70 bahurira mu rusengero. Abategetsi b'Abaroma, bari bagenzura Isirayeli mu bihe vy'Isezerano Rishasha, bemerera Abisirayeli gutanga igihano ico ari co cose c'itegeko ryabo kiretse igihano c'urupfu.

Ubuzima bw'idini bwa Isirayeli bwari bushingiye ubwa mbere ku hema, mu nyuma bushingiye ku rusengero rw'i Yeruzalemu. Amabwirizwa y'idini yo mw'Isezerano rya Kera yashirwaho n'abaherezi n'Abalewi. Umusi w'idini uhambaye kuruta iyindi yose mu mwaka wari umusi w'Impongano. Kuri uwo musi umuherezi mukuru yinjira mu cumba c'imbere mu rusengero kugira ngo atange ivyaha vyawe n'ivy'abantu.

Iyindi misi mikuru harimwo Pasika, ukaba wari uburyo bwo kwibuka ukuntu Isirayeli yava mu Misiri. Umusi mukuru wa Pentekote wari intango y'iyimbura kandi umusi mukuru w'amahema wari umusi mukuru w'iyimbura. Umusi mukuru wa Purimu wibuka ukurokora kwa Esiteri kwa Isirayeli, umusi mukuru w'inzumbete na wo ukaba wari intango y'umwaka mushasha.

Hagati y'iherezo ry'Isezerano rya Kera n'intango y'Isezerano Rishasha ugusenga gusanzwe kwavuye mu rusengero runini kuja mw'isinagoga yo mu karere. Uwo mugenzi watanguye mu misi Isirayeli yari mu buja kandi ata rusengero rwariho i Yeruzalemu. Abagabo bonyene

ni bo bagize uruhara n'umwete mu . igikorwa c'isinagoga. Abagore n'abana bari bicaye mu gice gitandukanye. Ico citegererezo c'ico gikorwa carimwo kuvuga ivy'ukwemera, amasengesho, n'ugusoma ivyagezwe n'abahanuzi. Ivyo vyakurikiwe n'insiguro n'igihe abo bagabo bashobora kubaza uwo musuku.

Ivyanditswe vyo mw'Isezerano rya Kera vyari vyanditswe ku mizingo nyeranda abahinga mu vy'amategeko bonyene bashobora gufungura. Igihe cose bishoboka, baragenda urusengero rw'i Yeruzalemu rwari rwasubiwemwo. Urusengero rwari rusa n'urusengero rwa Salomo rw'intango rwo mu bihe vy'Isezerano rya Kera ariko rwari ku rugero runini kuruta.

Inkuru ya Bibiliya ishingiyeye kuri iyo nzira y'ubuzima bwo mu muryango n'ubwo mu misozi bwa kera butahindutse mu binjana n'ibindi. Yari kandi ishizweho mu gihe inganji zari ziriko zirwana zari zikikuje Isirayeli be n'ingene Ubwami bw'Uburoma bwari bufise akosho. Uburoma bwari bwagutse bugategeka abantu b'Abisirayeli mu gihe ca Yesu

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ishingiro ukoresheje mu mutwe.

2. Guhuza: Ku kiringo cose kiri ku rutonde rwa mbere, nurondere insobanuro ihuye neza na co mu rutonde rwa kabiri maze wandike urudome ku ruhande rw'imbere y'igihe kidondora.

Urutonde rwa mbere: Ibihe

_____Ivyaremwe Kuri Aburahamu

_____Aburahamu kuri Musa

_____Ukuvayo

_____Ukwigarurira

_____Abacamanza

Urutonde rwa kabiri

a. Ivyakozwe n'Intumwa n'Ivyanditswe biravuga iyo nkuru.

b. Matayo, Mariko, Luka na Yohani ni bo bavuga iyo nkuru.

c. Ukubohoka kwa Isirayeli mu Misiri kwarabaye.

d. Isirayeli yigaruriye Igihugu c'isezerano muri iki kiringo.

e. Ico cari ikiringo c'icaha gikomeye Imana . yahagurukije abacamanza ngo bakize Isirayeli.

_____ Ubwami

_____ Ubwami bubiri

_____ Yuda wenyene

_____ Ubuja

_____ Ugusubirana

_____ Ubuzima bwa Kristo

_____ Ugukwiragiza Inkuru Nziza

f. Isirayeli yacitsemwo ubwami bubiri muri ico kiringo.

g. Igihe Sauli, Dawidi na Salomo batwara nk'abami.

h. Isirayeli na Yuda vyari mu buja muri ico kiringo.

i. Yeruzalemu n'urusengero vyasubiye kwubakwa mu iki kiringo.

j. Yuda ni bwo bwami bwonyene.

k. Inkuru za Nowa, Kayini, Abeli n'Umunara wa Babeli zabaye muri ico kiringo.

l. Aburahamu, Izahaki, Yakobo na Yozefu bari abagabo b'agaciro muri ico kiringo

3. Amateka canke urutonde rw'ibihe bivuga _____ vyabaye.

4. Ubucukuzi bwo muri Bibiliya ni iki?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

I. Nimba ukunda canecane urutonde rw'ibihe vya Bibiliya, nuronke Bibiliya nshasha y'urutonde rw'ibihe yasohowe n'Abasohora Bibiliya bo kw'Isi Yose. Bibiliya y'urutonde rw'ibihe ni Bibiliya y'Umwami Yakobo itunganijwe hakurikijwe urutonde rw'ibihe. Ivyo bisigura ko aho gutunganirizwa hakurikijwe ibitabu (Itanguriro gushika mu Vyahishuriwe Yohana) ko ibigabane n'imirongo bishikirizwa hakurikijwe urutonde rw'ibintu vyabaye kera canke bizoshika muri kazoza.

Ibiri mw'Itanguriro gushika mu Vyahishuriwe Yohana biratunganijwe muri Bibiliya y'Ivyabaye mu bice cumi na bibiri bihambaye:

- Iterambere ry'Isi ya kera
- Iterambere rya Isirayeli nk'umuryango
- Iterambere rya Isirayeli nk'Ihanga
- Iterambere rya Isirayeli n'Ubwami
- Icapura ca Isirayeli mu Bwami bubiri
- Ukurokoka kwa Isirayeli mu Bwami bwo mu Bumanuko
- Ubuja bwa Isirayeli i Babiloni
- Ugusubizaho Isirayeli nk'Ihanga
- Ukuzigama Isirayeli mu gihe c'Isezerano
- (iki ni co kiringo kiri hagati y'inyandiko y'Isezerano rya Kera n'Isezerano

Rishasha)

- Ugushinga Ubwami bw'Imana kw'isi
- Ugukomeza Ubwami bw'Imana kw'isi
- Uguhezagirwa kw'Ubwami bw'Imana kw'isi

Bibiliya Narrated yasohowe n'Abamamaji ba Harvest House, i Eugene, muri Oregon, na yo nyene ni igikoresho ciza co kwiga Bibiliya hakurikijwe ibihe. Iki gitabu ntikitanga icanditswe nyaco ca Bibiliya, ahubwo kiratanga amajambo yo muri Bibiliya akurikije urutonde rw'ibihe be n'inkuru ngufi (insobanuro) ku majambo yose.

2. Niba ukunda ivy'ubucukuzi bwo muri Bibiliya, ibi bitabu bikurikira biragusaba:

Intango mu vy'ubucukuzi bwa Bibiliya canditswe na Howard Vos casohowe n'ikinyamakuru Moody Press, i Chicago, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

Ivy'ubucukuzi mu bihugu vya Bibiliya vyanditswe na Howard Vos vyasohowe n'ikinyamakuru Moody Press, i Chicago, muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

IGICE C'UMUNANI

GUSHIRAHOKIMENYETSO, GUSHIRAHOKIMENYETSO (OUTLINING, MARKING, CHARTING)

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Nukoreshe uburyo bwo gushirako ikimenyetso Bibiliya.
- Nushireho urutonde rw'ibintu.
- Gukora urutonde rw'incamake.

UMURONGO W'INGENZI:

Ivyagezwe vyawe biratunganye n'ibihe bidashira, n'umpe ubwenge, ndabeho. (Zaburi 119:144).

INTANGAMARARA

Gutsimbataza ubuhanga butatu bw'ishimikiro bizotuma uburyo ubwo ari bwo bwose bwo kwiga Bibiliya butera imbere. Ubwo buhanga ni ugushira ikimenyetso, gucapura no gucapura. Ni vyo biganirwa muri iki kigabane.

GUSHIRA IKIMENYETSO

Gushirako ikimenyetso ni uburyo bwo gushimika ku mirongo nyamukuru yo muri Bibiliya. Gushirako ikimenyetso biratuma vyoroha kuronka imirongo ivuga ku bintu vyihariye. Kugira ngo ushire ikimenyetso muri Bibiliya yawe urashira umurongo ku mirongo yatoranijwe. Niba ufise amabara atandukanye y'amakaramu ushobora gushiramwo amabara y'umurongo wawe. Nimba udafise amakaramu y'amabara urashobora gukoresha ibimenyetso biri ku ruhande ku mirongo nyamukuru.

Koresha amabara canke amakode akurikira:

Umutuku: Ku mirongo yerekeye agakiza. Umutuku ugereranya amaraso ya Yezu. Woshobora kandi gukoresha ikimenyetso c'umusaraba ku mirongo yerekeye agakiza.

Ibara ry'icatsi kibisi: Iri ni ibara ry'ibintu bikura. Koresha iri bara kugira ngo ushire umurongo ku mirongo yerekeye ugukura mu vy'impwemu. Woshobora kandi gukoresha ishurwe kugira ngo rigereranye ukura.

Ubururu: Iri ni ibara ry'ijuru. Koresha iri bara kugira ngo ushire ikimenyetso ku mirongo yerekeye ukuza kwa kabiri kwa Yezu Kristu, Yeruzalemu Nshasha n'Ijuru. Nimba uriko urakoresha ibimenyetso, nukoreshe urugori kugira ngo ushire ikimenyetso ku mirongo iri ku ruhande rwa Bibiliya yawe. Ikamba rigereranya Ubwami bwo mw'ijuru.

Inzobe: Umurima w'ingano witeguye kwimburwa uba ufise ibara ry'inzobe. Yezu yarakoresheje akarorero k'umwimbu igihe yavugaga ibijanye n'ubutumwa bwiza. Koresha ibara ry'inzobe kugira ngo ushire ikimenyetso ku mirongo ijanye n'ubutumwa bwiza. Ushobora kandi gukoresha ikimenyetso (#) ari co kimenyetso gihagaze ku jambo umubare. Uyakoreshe kugira ngo wibutse igitigiri kinini c'abantu bataramenya ubutumwa bw'Injili.

Ushobora guhitamwo ayandi mabara kugira ngo bashire ikimenyetso ku mirongo ivuga ku bindi bintu bihambaye: Ibara ry'umuyugubwe, ibara ry'agahama, umuhondo, iry'umwirabura, n'ibindi.

Ushobora kandi gukoresha ibindi bimenyetso kandi ubihe insobanuro.

GUSOBANURA

Incamake ni uburyo bwo gutunganya amajambo y'inyigisho. Rishira amakuru mu buryo bw'incamake kugira ngo akoreshe mu busuku no mu nyigisho izoza. Insiguro ishingiye ku cyumviro catoranijwe. Iyo nsiguro iba umutwe w'insiguro akenshi yerekana ikiganiro co kwiga.

Amaze kumenya ikintu co kwiga, intambwe ikurikira ni ukumenya ingingo nyamukuru zivugaga ikintu ku bijanye n'ico cigwa. Inyuma y'aho hazoba ingingo ntoya. Intangamarara "sub" bisigura ko ziza munsu canke zivugaga ikintu ku cyumviro nyamukuru.

Hari uburyo bwinshi bwo guca irya n'ino. Twarahisemwo imwe ikoresha imibare idasanzwe yitwa imibare y'Abaroma ku ngingo nyamukuru. Niba utazi neza imibare y'Abaroma, urutonde ruraguha mu gice kivugaga ngo "Ivyo kwiga ibindi" muri iki kigabane.

Ingingo ntoyi ziri ku rutonde zirerekana n'inyuguti nini z'inyuguti. Nimba hariho izindi ngingo ziri munsu y'izo ngingo, zirerekana n'imibare idasanzwe. Iga akarorero gakurikira kavuga mu incamake ingene wokora urutonde:

MUSHIRA UMUTWE HANO

I. Uwo ni umubare w'Abaroma w'"I" ukoreshwa ku cyumviro nyamukuru ca mbere.

A. Uyu ni urudome runini rukoreshwa ku cyumviro gitoya kijanye n'ingingo nyamukuru ingingo.

1. Iyo haba uwundi murongo mutoyi ujanye n'ivyo, woshirwako ikimenyetso c'umubare I.

2. Kumbure hariho n'izindi ngingo zijanye n'ingingo A.

Nimba ari ukwo biri, nubandanye ubishira mu rutonde rw'imibare.

Ingingo nyamukuru Nshobora kuba mfise ingingo ntoya nyinshi. Nimba ari ukwo biri, nubandanye uja hasi biciye mu nyuguti ukoresheje inyuguti nini zikurikiranye. Imwe muri izo ngingo ntoya ikwiye kuba ifitaniye isano n'icyumviro nyamukuru.

II. Kugira ngo ugaragaze ikindi cyumviro nyamukuru, nukoreshe igiharuro c'Abaroma gikurikira.

A. Ingingo ntoya zikurikira iyo nzira nyene muni y'ingingo nyamukuru yose.

Nk'akarorero, twateguye urutonde rugufi rw'Abaroma 12:1-2. Ubanze usome imirongo:

Nuko rero benewacu, ndabinginga kubw'imbabazi z'Imana, ngo mutange imibiri yanyu ibe ikimazi kizima, cera, gishimwa n'Imana, ni co gikorwa canyu gifise ikimazi.

Kandi ntimushushanywe n'ivy'iyi si; ariko muhinduke muhindurwe busha mu mitima yanyu, kugira ngo mumenye neza ivyo Imana igomba ari vyiza, bishimwa kandi bitunganye. (Abaroma 12:1-2).

Insiguro y'ivyo bice ni iyi:

INTAMBWE ZO KURONDERA IVYO IMANA IGOMBA

- I. Mutange imibiri yanyu ibe ikimazi kizima;
 - A. Nyera.
 - B. Ivyemerwa n’Imana.
- II. Ntimwishushanye n’ivy’iyi si;
 - A. Muhinduke.
 1. Turahindurwa n’uguhindura ubwenge bwacu bushasha.
- III. Izo ntambwe zizodufasha kwemeza (kuronka) ubugombe bw’Imana aribwo:
 - A. Vyiza.
 - B. Biremewe.
 - C. Biratunganye.

Ushobora kubona ingene iyo nkuru ivuga neza mu ncamake intambwe zija ku bugombe bw’Imana zivugwa mu Baroma 12:1-2.

GUSHIRA KUGICAPU

Ubundi buryo bwo gutunganya ibikoresho vyo kwiga ni ugucapura. Uzohabwa ibiharuro vyinshi vyo kwuzuza muri iri shure kugira ngo bigufashe gutera imbere muri ubwo buhinga. Gucapura ni ikintu gihambaye kubera ko bigufasha kwiyumvira ivyo wize. Gucapura mu ncamake ivyo wize kandi bikagufasha kuvyibuka.

Hari uburyo bubiri bw’ishimikiro bwo gushushanya igicapo:

IGITABO C'IKIRINGO:

Gushushanya igicapo cawe mu burebure ku mpapuro. Tera umurongo kuri iyo paji maze uzibire amacakubiri menshi akenewe ku nyigisho yawe yihariye. Ico kigereranyo kiringaniye ni ciza gukoresha mu kwiga igitabu. Ushobora kuronka akarorero kavyo mu kigabane ca cumi n’umwe.

IMBONESHAKURE IHAGAZE:

Ubwo bwoko bw'igicapo bushushanijwe mu buryo buhagaze ku mpapuro. Haca hashushanirizwa uruzitiro runini rw'inzira y'umurongo, hanyuma hakaba imigabane muri rwo. Ivyandiko bihagaze ni vyiza ku bice bigufi vy'ibintu canke ku nyigisho z'ibigabane.

Aha ni akarorero k'igicapo gihagaze kuri Yakobo 1:26-27.

Ubanze usome igice:

Umuntu ni yiyumvira ko ari umunyadini, ntiyategeke ururimi rwiwe, aba ahenda mu mutima wiwe, idini ry'uwo muntu n'iry'ubusa. Idini ryiza kandi ritagira agasembwa mu maso y'Imana Data ni iri, ni ukugendera impfuvyi n'abapfakazi mu marushwa yabo, no kwirinda kwanduzwa n'ivyo mw'isi. (Yakobo 1:26-27).

Ubu rero niwige igicapo:

IBIGERAGEZO VY'IDINI			
Insobanuro y'umuntu	Ibipimo	Umwimbu	Idini
Bisa n'uko ari ivy'idini .	Gucungera ururimi ururimi	Yihenda we nyene .	Ubusa
Nta n'agatotsi k'isi	Gusura abakene, Aguma ari mweranda	Nta gatotsi imbere y'Imana .	Mu buryo butunganye, ntaco yanduye

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. Ni igiki kibi kiri mu ntunganyo y'insiguro ikurikira?

UMUTWE

I. Iyi ni yo ngingo nyamukuru ya mbere.

I. Iyi ni ingingo ntoyi ijanye n'ingingo nyamukuru.

B. Iyi ni yo ngingo nyamukuru ya kabiri.

3. Ni ubuhe buryo bubiri nyamukuru bwo gucapura ibiharuro?

4. "Gushirako ikimenyetso" bisobanura iki nk'uko bifitaniye isano n'ukwiga Bibiliya?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

1. Iga Yakobo 3:2-6 muri Bibiliya yawe. Uzuza urutonde rukurikira:

URURIMI RW'UMUNTU .

I. Iyo tutababaje mu majambo tuba turi: (raba umurongo wa 2)

A.

B.

II. Ingero z'ububasha bw'ibintu bitobito:

I. Igipfunsi kiri mu kanwa k'ifarashi gikoreshwa mu bintu bibiri: (raba umurongo wa 3)

1.

2.

B. Umutwe w'ubwato: (umurongo wa 4)

1.

C. Umuriro mutoyi: (umurongo wa 5)

1.

III. Ururimi na rwo nyene ni ruto ariko rwo: (imirongo ya 5-6)

I. Yirata ibintu bikomeye.

B. Ni isi y'ububisha.

C.

D.

E.

2. Ubu rero wuzuze uru rutonde rukurikira ruvuga igice ca Yakobo 3:2-6:

URURIMI: UKUGERERANYA	
Akarorero	Inyishu
Kurumwa mu kanwa k'ifarashi	Bihindura umubiri wabo wose
Igipfukisho c'ubwato	
Umuriro mutoyi	
Ururimi rw'umuntu	

3. Iyi mbonerahamwe y'imibare y'Abaroma ikurikira ni iyo gukoreshwa mu guhingura insiguro hakurikijwe urugero rwatanzwe muri iki kigabane:

1	I	30	XXX
2	II	40	XL
3	III	50	L
4	IV	60	LX
5	V	70	LXX
6	VI	80	LXXX
7	VII	90	XC
8	VIII	100	C

9	IX	
10	X	
11	XI	Kurikiza iyo nzira nyene (I, II, III) ku bijanye n’umugwi wose.
12	XII	Nk’akarorero, 32 yoba ari XXXII .
13	XIII	
14	XIV	
15	XV	
16	XVI	
17	XVII	
18	XVIII	
19	XIX	
20	XX	

IGICE CA GATATU: KWIGIRA BIBILIYA

IGICE C'ICENDA

KWIGA BIBILIYA UKORESHEJE BIBILIYA

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w’Ingenzi mu mutwe.
- Kumenya ibimenyetso vy’Ijambo ry’Imana rikoresheje Bibiliya.
- Niwige Ijambo ry’Imana ukoresheje Bibiliya.
- Kumenya inkomoko y’Ijambo.
- Gutandukanya amata n’inyama z’Ijambo.

UMURONGO W'INGENZI:

Ungurura amaso kugira ngo mbone ibitangaza vyo mu vyagezwe vyawe. (

Zaburi 119:18).

INTANGAMARARA

Uburyo bumwe bwiza bwo gutangura kwiga Bibiliya ni ukumenya ivyo Bibiliya ivuga kuri yo nyene. Ico ni co kiganiro c'iki kigabane. Muri iki cigisho uzomenya ivyerekeye ibimenyetso vyo mw'ijambo ry'Imana hamwe n'ibintu vyihariye vyerekeye ijambo ry'Imana vyahishuwe muri Bibiliya ubwayo.

Mu masomo menshi y'Ikigo iyo tuvuze ku Vyanditswe turavyandika mu rwego rw'icigwa. Ivyo bikorwa kugira ngo uzigame umwanya. Ariko imirongo iri muri iki cigwa ntitwayanditse kubera imvo idasanzwe. Imwe mu ntumbero z'iki cigwa ni ukugira ngo umenyereze gukoresha Bibiliya yawe, ni co gituma twashize ahabona gusa ibivugwamwo. Uko wiga ico cigwa, nurondere muri Bibiliya yawe aho hantu hose.

Nimba utamenyereye aho ivyo bitabu biri, nurabe imbere muri Bibiliya yawe. Bibiliya nyinshi zifise "IBIRIMWO" bivuga inomeru y'urupapuro aho igitabu gitangurira. Iyo ubonye inomeru y'urupapuro rw'igitabu, uzoba uri ku kigabane ca mbere c'ico gitabu. Hanyuma urondere ikigabane n'umurongo bibereye:

Zaburi	119:	89
Izina ry'igitabo	Umubare w'igice	Umurongo

ISOKO RY'IJAMBO .

Inkomoko ya Bibiliya ni Imana ubwayo. Soma Zaburi 68:11 . Ivyo biremeza ko Imana ari yo nkomoko y'Ijambo. I Tesalonike 2:13 hasigura ko Bibiliya ari Ijambo ry'Imana kandi ko inkomoko yayo atari umuntu. Igihe Yezu yavugaga mu gihe c'ubusuku bwiwe bwo kw'isi, yaratomoye neza ko isoko y'amajambo yiwe ari Imana. Raba Yohana 14:10 na 24; 17:8 na 14; na 3:34.

AMATEGEKO Y'IJAMBO .

Bibiliya ihishura vyinshi ku bijanye n'amateka yayo bwite, isubiza ibibazo nk'ibi ngo «Ijambo ryamaze igihe kingana iki?» na « Ni nde yabanje kwandika amajambo y'Imana ? Soma Abaheburayo 11:3. Uyu murongo urahishura ko isi tubayemwo yashinzwe (yaremwe) n'Ijambo ry'Imana. Soma Itanguriro igice ca I muri Bibiliya yawe kivuga inkuru y'irema uzosanga ivyo ari ukuri. Imana yaravuze vy'ukuri isi ngo ibeho. Ushobora gusoma vyinshi kuri ivyo muri II Petero 3:5-7. Abaheburayo 1:3 havuga ko abandanya gushigikira isi n'ibintu vyose akoresheje Ijambo ry'ububasha bwiwe. Zaburi 33:6 havuga ko ijuru ryaremwe n'Ijambo ry'Imana.

Imana ni iy'ibihe bidahera. Nta ntango n'iherezo afise. Ko Imana idatandukana n'Ijambo ryayo (ni Jambo), rero Jambo nta ntango n'iherezo rifise. Cokimwe n'Imana, Ijambo ryayo

ryamyeho kuva kera na rindi. Soma Kuvayo 20:1-17 muri Bibiliya yawe. Iyi ni yo nkuru ya mbere y'Imana yahumekeye umuntu (Musa) ngo yandike Amajambo yayo.

Soma Yohana igice ca I muri Bibiliya yawe. Zirikana neza imirongo ya I-5 na 14. Iki gice kivuga ko Yezu ari Jambo. Bihishura ko Jambo (Yesu) yari kumwe n'Imana kandi yari Imana mu ntango. Biremeza ingene Imana n'Ijambo ryayo vyaremye isi.

Yezu yamye abana na Se, ariko ku murongo wa 14 havuga ingene Jambo (Yesu) yigize umubiri akaza kuba kw'isi yigize umubiri w'umuntu. Imirongo ya 11-12 yandika ingene yanse n'Ivyiwe abantu biwe ariko ingene abamwakira bashobora kuba abana b'Imana.

IBITABO, IMIZINGO N'AMABUYE

Ijambo ry'Imana ryanditswe mu buryo bwinshi mu myaka yose. Ryanditswe ku mabuye na Mose (Kuvayo 20:1-17) no ku mabuye manini igihe Isirayeli yinjira mu gihugu c'isezerano (Gusubira mu vyagezwe 27:1-8).

Ijambo ry'Imana ryanditswe mu gitabo (Gusubira mu vyagezwe 31:24-26) no mu mizingo (Yeremiya 36:2). Umuzingo ni urupapuro rurerure rufise ibipande vy'ibiti (ibipande vy'ibiti) ku mpera imwe imwe. Iyo usoma canke wandika ku muzingo utangura ku mpera imwe maze ugafungura urupapuro uko utera imbere.

Imana mbere yarahumekeye indirimbo mw'Ijambo ryayo. Raba Gusubira mu vyagezwe 31:19-22. Dawidi yanditse Ijambo ry'Imana mu buryo bw'imivugo bwakunda kuririmbwa. Igitabo ca Zaburi ni co gitabu co gusenga n'indirimbo co muri Bibiliya.

IVYO BIBILIYA IHUMEKEYE

Kimwe mu bintu bihambaye kuruta ibindi vyose Bibiliya ihishura ku biyerekeye ni uko ari igitabu cahumetswe n'Imana. Biciye mu guhumekeye na Mpwemu Yera, Imana yaravuganye n'abantu beranda ngo bandike ubutumwa bwayo.

Raba muri II Timoteyo 3:16-17 muri Bibiliya yawe. Iyo mirongo iremeza yuko Ijambo ry'Imana ryahumetswe. Birahishura kandi yuko ari ngirakamaro mu mice ine nyamukuru y'ubuzima bwa gikirisu:

-Kubera inyigisho

-Kubera guhana

-Kugira ngo ukosore

-Kugira ngo mwigishe ubugororotsi

Iyo mirongo ni yo ntumbero nyamukuru z'Ijambo ry'Imana. Ivyo bituma umuntu w'Imana aba uwutunganye (akuze) kandi afise ibikenewe vyose (afise ibikoreshe) vy'ibikorwa vyiza vyose.

IJAMBO RIHORAHO .

Mu isi kavukire ibitabu vyinshi birakora igihe gito gusa. Nk'akarorero, igitabu kivuga ibijanye n'ingene umuntu yovura coshobora kumara imyaka mikeyi. Iyo hashizweho imiti myiza canke uburyo bwiza bwo kuvura igitabu ntikiba kigikoreshe.

Ijambo ry'Imana ni iry'ibihe bidahera kandi rirakora mu bihe vyose. Yari ngirakamaro kera, irafise akamaro muri iki gihe, kandi izogira akamaro muri kazoza (raba Zaburi 119:89).

Soma 1 Petero 1:23. Uyu murongo urahishura ko Ijambo ry'Imana ritagumaho ibihe bidahera gusa, rigumaho ibihe bidahera. Imana iriho kandi yamaho. Dukorera Imana

nzima. Imana ntitandukana n'Ijambo ryayo. Kuko Imana iriho, Ijambo ryayo rirabaho kandi rifise akamaro ibihe vyose.

Soma Yesaya 40:8 . Uyu murongo uremeza ko Ijambo ry'Imana rizohagarara (rizobaho) ibihe vyose. Ntizozimangana nk'ibintu ubona bigukikije mw'isi kavukire.

IMIGAMBI IBIRI Y'ISHIMIKIRO

Bibiliya iravuga imice ibiri y'ishimikiro Ijambo ry'Imana rigabanywamwo. Hari amata y'Ijambo n'inyama z'Ijambo. Amata y'Ijambo ni ukuri kw'ishimikiro gutahurwa bitagoranye. Inyama y'Ijambo .

ni inyigisho zikomeye zo mw'Ijambo ry'Imana zizana ugukura mu vy'impwemu. Ushobora kubisoma mu Baheburayo 5:13-14 no muri 1 Petero 2:2.

INTUMBERO Z'IJAMBO .

Imana yatanze Ijambo ryayo kugira ngo ishitse imigambi yihariye. Intumbero ni intumbero canke intumbero. Dukurikije Bibiliya, zimwe muri izo ntumbero ni izi:

- Ijambo rivyara ukwizera Inkuru Nziza: Ivyakozwe n'intumwa 4:4.
- Irasukura: Yohana 15:3; Abanyefeso 5:26
- Ni wavyumva ukizera, bizana ubugingo budashira: Yohana 5:24.
- Ni ryo shingiro ry'urubanza rw'ibihe bidashira: Yohana 12:48
- Impwemu zihumanye zirukanwa n'Ijambo: Matayo 8:16; Luka 4:36
- Ibimenyetso vy'igitangaza bikurikira kwamamaza Ijambo ryemeza ukuri kw'Injili: Mariko 16:20
- Ritanga icizigiro c'agakiza: I Yohana 1:2-6.
- Uvyawe ubwa kabiri n'ijambo: I Petero 1:23; Zaburi 119:41
- Ijambo rishingira intahe ukuri kw'Injili: I Yohana 5:7.
- Mwejejwe n'Ijambo: I Timoteyo 4:5.
- Hariho ivyizigiro mw'ijambo ryiwe: Zaburi 130:5; 119:49, 81
- Harimwo ugukira mw'ijambo ryiwe: Zaburi 107:20.
- Rikurinda inzira y'umuranduzi: Zaburi 17:4.
- Ni impwemu n'ubugingo: Yohana 6:63.
- Bizana umunezero n'uguhimbarwa: Yeremiya 15:16.
- Ukwemera kwongerekana n'Ijambo: Abaroma 10:17.
- Bizana ihumure: I Ab'i Tesalonike 4:18; Zaburi 119:50, 52
- Bizana intungamubiri yo mu mpwemu: I Timoteyo 4:6.
- Bizana isengesho ryishuwe: Yohana 15:7.

- Ni co gituma umuntu atera imbere: Yosua 1:8.
- Ni wavyumva ukavyitondera urahiriwe: Luka 11:28
- Ni ngirakamaro mu gukura mu mpwemu: II Timoteyo 3:16-17.
- Bizana imihesagiho iyo bigumye, bizana imivumo iyo bitagumye: Gusubira mu vyagezwe 28
- Ni intwari mu gihe c'ibigerageze: Matayo 4
- Bihindura umutima: Zaburi 19:7.
- Bigira ubwenge abasanzwe: Zaburi 19:7.
- Biramurikira: Zaburi 19:8.
- Iragabisha: Zaburi 19:11
- Kwitondera Ijambo bizana impera nini: Zaburi 19:11.
- Iremeza umuntu gushika mw'Ijuru: Iyahishuriwe Yohana 22:14.
- Bizana umugisha wo kugendera mu bugororotsi: Zaburi 119:1-3.
- Bituma urusha ubwenge abansi bawe, abigisha, n'aba kera: Zaburi 119:98-104.
- Biravyura: Zaburi 119:25.
- Birakomeza: Zaburi 119:28.
- Ni ryo shingiro ry'imbabazi z'Imana kuri wewe: Zaburi 119:58.
- Bizana umunezero: Zaburi 119:92
- Ritanga ugutahura kworoshe: Zaburi 119:130, 169; 104
- Bizana ugucungurwa: Zaburi 119:170

IJAMBO NTIRIRI UBUSA .

Nk'uko twabibonye, hariho intumbero nyinshi Ijambo ry'Imana rifise. Bibiliya yigisha yuko Jambo rizoshitsa imigambi yariho. Soma Yesaya 55:11 . Aha Imana ivuga ko Ijambo ryayo ritazubira ubusa bisigura ko Imana idatanga amasezerano y'ubusa. Iyo avugaga bizoshika. Ijambo ryose ryo muri Bibiliya ryandikiwe intumbero kandi iyo ntumbero izoranguka.

IBIMENYETSO VY'IJAMBO

Bibiliya ikoresha ibimenyetso vyinshi bitandukanye mu kudondora Ijambo ry'Imana. Ibimenyetso ni ikintu giserukira ikindi kintu. Nk'akarorero, inyenyeri yose iri mw'ibendera rya Leta Zunze Ubumwe za Amerika igereranya imwe mu ntara 50 zigize iryo hanga. Inyenyeri ni ikimenyetso c'igihugu. Ibi bikurikira ni ibimenyetso bikoreshe muri Bibiliya mu kudondora Ijambo ry'Imana. Raba umurongo umwumwe wose maze uwusome muri Bibiliya yawe:

Indorerwamo: Yakobo 1:23-27

Iyo wihweje mu cirore mw'isi kavukire, kigaragaza ishusho yawe y'umubiri. Iyo witegereje mw'Ijambo ry'Imana, nka kurya kw'icirore, Bibiliya iragaragaza uko umeze vy'ukuri mu vy'impwemu.

Igikoresho co gukaraba: Abanyefeso 5:26-27

Igikarabiro ni ijamba ryo muri Bibiliya risobanura igikarabiro gifise amazi akoreshwa mu gusukura. Amazi y'ijamba ry'Imana aragusukura mu buryo bw'impwemu.

Itara: Zaburi 119:105

Umuco: Zaburi 119:105.130; Imigani 6:23 .

Itara n'umuco vyose biratanga ubuyobozi. Bigufasha kubona mu mwiza. Ijamba ry'Imana ritanga ubuyobozi bwo mu mpwemu kandi rikagufasha kuronka inzira yo kuva mu mwijima w'icaha.

Imvura: Yesaya 55:10-11

Amazi: Abanyefeso 5:26

Imvura n'amazi vyose biraruhura. Ijamba ry'Imana rigereranywa n'imvura n'amazi kuko rigusubiza umutima mu nda.

Ivyo kurya: Yeremiya 15:16; I Petero 2:1-2; I Ab'i Korinto 3:1-2; Abaheburayo 5:12-14.

Ivyo kurya: Abaheburayo 5:12

Bibiliya igereranywa n'ibifungurwa bizimya inzara y'akameremere kuko bizimya inzara yo mu vy'impwemu. Nka kurya nyene ibifungurwa vyemerera umuntu gukura mu buryo busanzwe, ni ko na Bibiliya yemerera umuntu gukura mu vy'impwemu. Hari ibice vyo muri Bibiliya vyitwa amata y'ijamba kuko vyoroshe gutahura. Ibindi bice vyitwa inyama y'ijamba kuko ibice birimwo bigoye gutahura. Imana ishaka ko utera imbere uva ku mata ukaja ku nyama y'ijamba ryayo. Kwiga ingene wokwiga Bibiliya bizogufasha gushitsa iyo ntumbero.

Umuriro: Yeremiya 23:29; 20:9.

Mu isi kavukire umuriro urakoreshwa mu gutunganya ivyuma vy'agaciro. Umuriro uraturira ubuhumane bwose. Ijamba ry'Imana rikora nk'umuriro mu buzima bwawe bw'impwemu kugira riturire ivyiyumviro, amajamba n'ibikorwa bihumanye.

Inyundo: Yeremiya 23:29

Inyundo irashobora gumenagura urutare mu bipande. Ijamba ry'Imana rishobora gufata imitima ikomeye n'icaha, ikayimenagura, ikayihindura ishobora gukomera mu minwe y'Imana.

Igikoresho co gucapura: Abaheburayo 4:12

Icumu ni imbugita ityaye ikoreshwa n'abaganga mu kubaga kugira ngo bakize indwara. Ijamba ry'Imana ribagwa mu buryo bw'impwemu. Irakosora indwara zo mu vy'impwemu. Bikuraho ukura kw'impwemu n'imigera mu buzima bwawe.

Inkota: Abanyefeso 6:17

Inkota mw'isi kavukire ni intwari. Ijamba ry'Imana ni inkota yawe y'impwemu. Ni ikirwanisho wokoresha mu kurwanya umwansi wawe wo mu vy'impwemu Shetani.

Ubuvuzi: Zaburi 119:25

Nkuko ubuvuzi bwo mw'isi kavukire buvura indwara z'umubiri, ni ko n'Ijambo ry'Imana rikora nk'umuti wo gukiza indwara zo mu mpwemu.

Uruvyaro: Matayo 13:1-23; Mariko 4:1-20; Luka 8:4-15; I Petero 1:23; Yakobo 1:18

Ijambo ry'Imana rimeze nk'imbuta. Iyo itewe mu mutima wawe--niyironka ahantu ho kwakira---rizokura kandi ryere ivyamwa vy'impwemu mu buzima bwawe.

Ubuki: Zaburi 19:10

Ubuki ni ikintu kiryoshe cane mw'isi kavukire. Ijambo ry'Imana rigereranywa n'ubuki kuko busosa mu buryo bw'impwemu. Kwiga ijambo ry'Imana bizana uburyohe bwo mu mpwemu mu buzima bwawe.

Inzahabu: Zaburi 19:9-10

Mu bidukikije, inzahabu ni kimwe mu vyuma vy'agaciro kuruta ibindi vyose. Bibiliya igereranywa n'inzahabu kubera agaciro kayo mu vy'impwemu.

INSOBANURO Y'IJAMBO .

Uretse ivyo bimenyetso, Bibiliya iratanga izindi ndondoro z'Ijambo ry'Imana. Ni vyo:

- Mpwemu w'ubuzima: Yohana 6:63
- Amajambo y'ubugingo budashira: Yohana 6:68
- Ivy'agaciro: I Samweli 3:1.
- Ivyiza: Imigani 30:5; Zaburi 12:6; 19:7; 119:140
- Ukuri n'ukwiyubara: Ivyakozwe n'intumwa 26:25.
- Ukuri: Yohana 17:17; Ab'i Kolosayi 1:5; Zaburi 119:142
- Ni ukuri kuva mu ntango: Zaburi 119:160
- Yageragejwe: Zaburi 18:3.
- Iburyo: Zaburi 33:4; 19:8; 119:75
- Ijambo ry'ubuzima: I Yohana 1:1; Abafilipi 2:6.
- Ijambo ry'agakiza: Ivyakozwe n'intumwa 13:26.
- Ijambo ry'ukwizera: Abaroma 10:8.
- Itunganye: Zaburi 19:7.
- Umuhanama: Zaburi 119:24
- Umwizigirwa: Zaburi 119:86
- Vyashizweho: Zaburi 119:89
- Iragi: Zaburi 119:111
- Ijambo ry'ubugororotsi: Zaburi 119:123
- Umugororotsi kandi w'umwizigirwa cane: Zaburi 119:138

-Umugororotsi: Zaburi 119:137

-Umunezero: Zaburi 119:143

INYISHU Y'IJAMBO .

Ntibihagije kwumva, gusoma canke kwiga Ijambo ry'Imana. Bibiliya yigisha ko utegerezwa kwishura Ijambo ry'Imana. Ubwirizwa:

-Ureke ugwe hasi heza mu mutima wawe: Mariko 4, Luka 8, Matayo 13

-Uvyumve kandi ubikore kugira ube umunyabwenge: Yohana 12:47.

-Kuzigama Ijambo: Yohana 14:23

-Izere Yesu kugira Ijambo ry'Imana rigume muri wewe: Yohana 5:38.

-Bandanya mw'ijambo ryiwe: Yohana 8:31.

-Ntimubeho ku vyo kurya vy'umubiri gusa, ariko kandi mubeho kubw'Ijambo: Matayo 4:4; Luka 4:4;

Gusubira mu vyagezwe 8:3.

-Muhimbaze Ijambo ryiwe: Zaburi 56:4, 10

-Mubikengurukire: Zaburi 119:62

-Gushira hejuru Ijambo ryiwe mbere hejuru y'izina ryiwe: Zaburi 138:2.

-Ushire Ijambo ryiwe mu mutima wawe: Yakobo 1:21

-Ube uwukora Ijambo ntube uwurumva gusa: Yakobo 1:22-23

-Saba imbabazi z'icaha kugira Ijambo ryiwe rigume muri wewe: I Yohana 1:10.

-Mwifuze amata y'ijambo ryiwe: I Petero 2:2.

-Ijambo ry'Imana ribe muri mwebwe rigwiriye: Ab'i Kolosayi 3:16.

-Mugabanye neza Ijambo ry'Imana: II Timoteyo 2:5.

-Murondere mu vyanditswe: Yohana 5:39; Ivyakozwe n'intumwa 17:11

-Mumenyeshe Ijambo ryiwe: Zaburi 119:26-27.

-Hitamwo ijambo ryiwe: Zaburi 119:30

-Ugumye kw'ijambo ryiwe: Zaburi 119:31

-Nimwiruke mu nzira y'Ijambo ryiwe: Zaburi 119:32.

-Muvyizigame: Zaburi 119:33

-Muvyitondere: Zaburi 119:34

-Muvyishimire: Zaburi 119:35; 70; 77; 143; 174

- Uwushire umutima wawe kuri wo: Zaburi 119:36.
- Icipfuzo co kugishingira intahe mu buzima bwawe: Zaburi 119:38
- Inyuma y'igihe kirekire: Zaburi 119:40
- Uyikoreshe mu kwishura abandi: Zaburi 119:42
- Icizigiro muri vyo: Zaburi 119:43, 47
- Uzigame ibihe vyose: Zaburi 119:44
- Murondere amabwirizwa yiwe: Zaburi 119:45
- Mube umutima ukunze wo kubivuga imbere y'abarongozi: Zaburi 119:46.
- Muzirikaneko: Zaburi 119:48; 78; 148
- Ntimuvyihoye: Zaburi 119:52.
- Mugende nk'uko inyigisho zayo zivuga: Zaburi 119:59
- Ntucerezwe kugira ngo ushitse Ijambo ryiwe: Zaburi 119:60
- Ntimuvyibagire: Zaburi 119:61, 83, 93, 153, 176
- Hitamwo abagenzi nabo batinya Ijambo bakarizigama: Zaburi 119:63
- Nimwizere: Zaburi 119:66; 128
- Ubigumye n'umutima wawe wose: Zaburi 119:69.
- Muyihe agaciro kuruta inzahabu n'ifeza: Zaburi 119:72.
- Icipfuzo co kuvyiga: Zaburi 119:73
- Icizigiro kiri mw'Ijambo: Zaburi 119:74; 81
- Uronderemwo ihumure: Zaburi 119:76;82.
- Icipfuzo co guhindura umutima wawe: Zaburi 119:80
- Ntimuvyihebe: Zaburi 119:87.
- Muyirondere: Zaburi 119:94
- Iyumvire: Zaburi 119:95.
- Ijambo ry'Imana: Zaburi 119:131
- Utunganye intambwe zawe mw'Ijambo: Zaburi 119:133
- Mubabare iyo Ijambo ry'Imana ritarubahwa: Zaburi 119:136; 158
- Guhagarara mu gutinya Ijambo ry'Imana: Zaburi 119:161
- Muyikunde: Zaburi 119:163, 165, 167
- Vuga Ijambo ryiwe: Zaburi 119:172

INSHINGANO Y'IJAMBO .

Iruhande yo gutanga inyishu ibereye kw'Ijambo ry'Imana, urafise ibanga ry'Ijambo ry'Imana. Ekleziya ya mbere yaritwaye iyo nshingano uko yagenda hose yamamaza Ijambo ry'Imana (Ivyakozwe n'intumwa 8:4; 13:49; 12:24). Basavye Imana ubushizi bw'amanga bwo kuvuga Ijambo (Ivyak. 4:29 na 31) maze Ijambo ry'Imana rigwira kw'isi yose kubera utwigoro twabo (Ivyak. 6:7; 19:20)

Ehe ivyo Bibiliya ihishura ku bijanye n'inshingano WAVE ku bijanye n'Ijambo ry'Imana:

-Ubwirizwa kwamamaza Ijambo ryiwe kw'isi yose: Matayo 16:15; Luka 24:47;

Mariko 16:15.

-Nimba wigishijwe mw'Ijambo ry'Imana rero ufise inshingano yo kwigisha abandi:

Ab'i Galatiya 6:6.

-Ubwirizwa kwamamaza Ijambo: II Timoteyo 4:2.

-Ubwirizwa kuvuga Ijambo ryiwe ata bwoba: Ab'i Filipi 1:4.

-Imana igushiramwo Ijambo ryayo kugira ngo ushobore kuribwira abandi: Gusubira mu vyagezwe 18:18-19;

Yesaya 51:16; Yeremiya 1:9; 3:12; 5:14; 26:12; Ezekiyeli 2:6-7.

-Ntuze uvuge amajambo yawe ahubwo uvuge amajambo yiwe: Yesaya 58:13.

-Ntuze uterwe isoni n'Ijambo: Mariko 8:38.

-Muzovyigishe abana banyu: Gusubira mu vyagezwe 6:6-9.

IMBURI ZO MW'IJAMBO .

Ehe imburi zimwe zimwe Imana itanga ku bijanye n'Ijambo ryayo:

-Uruhamo ruza kubera Ijambo ry'Imana rivugwa: Mariko 4:7.

-Bamwe mbere bazokwicwa kubera intahe bashingira Ijambo:

Ivyahishuriwe Yohana 6:9; 20:4.

-Ijambo rishobora kutagira akamaro mu buzima bwawe kubera imigenzo y'abantu: Mariko 7:13.

-Ushobora kugoreka Ijambo ry'Uhoraho: Yeremiya 23:36.

-Ushobora kwonona Ijambo ry'Umukama: II Ab'i Korinto 2:17.

-Ushobora gukoresha Ijambo mu buryo bw'ubuhendanyi: II Ab'i Korinto 4:2.

Bibiliya ivuga ngo ntutege amatwi Ijambo ryose wumva: Imigani 14:15. (Ivyo bisigura ko umuntu wese yivugira ko avuga Ijambo ry'Imana, mu vy'ukuri atariko arabikora.) Hariho abigisha b'ibinyoma batabikora

kwigisha Ijambo ry'Imana ry'ukuri (Yuda I). Ubwirizwa kwikuramwo abo bantu (I Timoteyo 6:3-5. Abigisha b'ibinyoma ntibavuga Ijambo ry'Imana ry'ukuri. Bavuga amajambo yabo. Kandi bavuga ngo:

Amajambo y'ikinyoma:	Yeremiya 29:23.
Amajambo y'ubusa:	Abanyefeso 5:6.
Amajambo akwegera:	Ab'i Kolosayi 2:4 .
Amajambo yo gushimisha:	I Ab'i Tesalonike 2:5.
Amajambo y'ubusa:	I Timoteyo 6:21
Amajambo y'ukwihenda:	II Petero 2:3.
Amajambo y'uguvyimba:	II Petero 2:18; Yuda 16
Amajambo y'ububisha:	III Yohana 10

Mu gusozera, Bibiliya itanga imburi ya nyuma ku bijanye n'Ijambo mu Vyahishuriwe Yohana 22:18-19:

Kuko ndashingira intahe umuntu wese yumvise amajambo y'ubuhanuzi bwo muri iki gitabo, nti ni hagira uwuzokwongerako ivyo, Imana izomwongera ivyago vyanditswe muri iki gitabo. Kandi ni hagira uwugira ico akura ku majambo yo mu gitabo c'iki gihanuzi, Imana izomukura ku mugabane wiwe wo mu giti c'ubugingo no mu gisagara ceranda no mu vyanditswe muri iki gitabo. (Ivyahishuwe 22:18-19).

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. Tanga urutonde rw'ibimenyetso nibura bitanu bikoreshwa muri Bibiliya kugira ngo bigereranye Ijambo ry'Imana.

3. Intumbero nyinshi z'Ijambo ry'Imana zari zashizwe ku rutonde muri iki gice. Woba ushobora gutanga urutonde n'imiburiburi zitatu muri zo?

4. Ni kuki utokwemera ijambo ryose wumva?

5. Ni ngabisho iyihe abashira ivyongera kw'Ijambo ry'Imana bahabwa?

6. Ni imburi iyihe ihabwa abakura ku vyanditswe mw'Ijambo ry'Imana?

7. Ni nde isoko y'Ijambo?

8. Amajambo Yesu yavuze ni aya nde?

9. Ivyicarwo bibiri nyamukuru vy'ibirimwo muri Bibiliya ni _____ n' _____ vy'Ijambo.

10. Twisunze inkuru yo muri Bibiliya, ni nde yabaye umuntu wa mbere yanditse Ijambo ry'Imana?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Mu bigabane vyose biri muri Bibiliya, Zaburi ya 119 ni yo ivuga cane cane Ijambo ry'Imana. Kandi ni co kigabane kirekire kuruta ibindi vyose muri Bibiliya.

Hariho amajambo atandukanye akoreshwa mu kwerekeza ku Ijambo ry'Imana muri iki kigabane. Igihe cose zikoreshejwe zirongera ku bumenyi dufise bw'Ijambo ryiwe. Soma Zaburi ya 119 maze ushire umurongo ku majambo akurikira igihe cose abonetse:

-ijambo

-amajambo

-imanza

-amategeko

-amabwirizwa

-amategeko

-amabwirizwa

-inzira yawe

-ubuhamya bwawe

Uhejeje guca umurongo ku bijanye n'ikoresheya ryose ry'ayo majambo muri Zaburi ya 119, nusubire gusoma ico kigabane maze ukore urutonde rwo gucapura mu ncamake inyigisho yawe. Kurikiza urugero ruri aha hepfo. Nushire ku rutonde inomeru y'umurongo umwumwe wose urimwo rimwe canke menshi muri ayo majambo hanyuma uvuge mu ncamake ivyo uwo murongo wigisha ku bijanye n'Ijambo ry'Imana.

Bandanya iki citegererezo:

Umubare w'umurongo

Incamake

1 Turahezagigwa iyo tugendera mu mategeko ye.

IGICE C'ICUMI

INYIGISHO YA BIBILIYA Y'UKWICHEBERA

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Nimushire ku rutonde intambwe z'uburyo bwo kwiga Bibiliya mu buryo bwo kwihebera Imana.
- Nugire inyigisho ya Bibiliya y'ukwihebera Imana.

UMURONGO W'INGENZI:

Amaso yanje ankingira amarerero y'ijoro, kugira ngo niyumvire ijambo ryawe. (Zaburi 119:148).

INTANGAMARARA

Uburyo bwa mbere bwo kwiga Bibiliya uzokwiga bwitwa uburyo bwo kwihebera Imana. Iki gice kirasigura, kigasigura kandi kigatanga akarorero k'inyigisho ya Bibiliya y'ugusenga. Igice ca "Kugira ngo wige ibindi" kiratanga akaryo ko gushira mu ngiro ivyo wize mu gukora vy'ukuri inyigisho y'ugusenga.

UBURYO BWASOBANUWE

Uburyo bwo gusenga buva mw'ijambo "ukwihebera" risobanura "ukwihebera, kwiyegeurira Imana, gusenga, no kwifatanya n'intumbero canke umuntu ata buryarya." Uburyo bwo kwiga Bibiliya mu kwihebera Imana buratuma umuntu arushiriza kwiyegeurira Imana no kwihebera Imana. Bijana mu gusenga no mu bucuti bwimbitse bw'umuntu ku giti ciwe n'Umukama Yesu Kristu.

Ubwo buryo ntiburimwo gusa kwiga Ijambo ry'Imana, ariko kandi burashira mu ngiro ukuri kuri muri ryo. Ubwo buryo ni bwo Shetani avyura ukurwanya kwiyegeurira kuruta ibindi vyose. Shetani ntarazwa ishingira n'ukwiga kugira gusa aronke ubumenyi. Aritwararika cane iyo kwiga Bibiliya bivamwo ugushira mu ngiro ivyo bikaba bizana amahinduka meza mu buzima bwawe bwo mu vy'impwemu. Ntibihagije kuba gusa « abumva Ijambo ». Umuntu yumva ijambo ni uwiga ijambo ry'Imana ariko ntiyigere ashira mu ngiro iryo jambo mu buzima bwiye:

Ariko mube abashira mu ngiro Ijambo, ntimube abumva gusa, mwihenda. Kuko iyo umuntu ari uwumva Ijambo, ntawe uwurishira mu ngiro, amaze nk'umuntu abona mu maso hiwe mu

ndorerwamo; Kuko ariraba, akagenda, buno nyene akibagira uko yari ameze. Ariko umuntu wese yitegereje mu vyagezwe bitunganye vy'ukwidegemvya, akabigumya, atari uwuvyumva akibagira, ariko akaba uwushitsa ivyo akora, uwo azohezagirwa mu vyo akora. (Yakobo 1:22-25).

Uzokwiga uburyo bwinshi bwo kwiga Bibiliya muri iki cigwa ariko uburyo bumwe bumwe bukwiye gutuma umuntu ashira mu ngiro. Waba ukora inyigisho y'igitabu, ikigabane, umurongo, ijambo canke iyindi nyigisho iyo ari yo yose, ukwiye kwama ushira mu ngiro ivyo wiga mu buzima bwawe no mu busuku bwawe.

UBURONGOZI BASIGURWA

Koresha urupapuro ruri mu gice c'iki cigwa kivuga ngo "Ibindi vyigwa" kugira ngo ukore inyigisho yawe yo kwihebera Imana. Dore intambwe zo gukora inyigisho:

INTAMBWE YA MBERE: KWANDIKA AMAKURU Y'UMUGAMBI

Niwandike izina ry'igitabu ico gisomwa uriko uriga kirimwo. Hanyuma wandike inomeru z'ibigabane n'imirongo wahisemwo kwiga.

INTAMBWE YA KABIRI: MENYANA ICIGWA

Soma igice c'ivyanditswe wahisemwo kwiga. Hitamwo umutwe uvuga mu ncamake iyo nkuru maze uwushire ku rutonde rwawe.

INTAMBWE YA GATATU: MENYAKA UMURONGO W'INGENZI

Ni uwuhe murongo utanga incamake nziza kuruta iyindi yose y'igice c'ivyanditswe uriko uriga? Wandike umurongo n'ivyo ukoresha ku rutonde rwawe.

INTAMBWE YA KANE: GUSHIRAHU INCAMAKE

Mu majambo yawe bwite, nuvuge mu ncamake ivyo ico gice c'ivyanditswe cigisha.

1. Nuvuge ingingo nyamukuru zivugwa.
2. Koresha urutonde kugira ngo ushire mu ncamake ico gisomwa.
3. Nuvuge incamake ngufi.
4. Nuhindure amajambo y'ico gisomwa. Guhindura amajambo ni iyo ufashe umurongo ukawuvuga mu ncamake mu majambo yawe bwite. Kurikiza icanditswe, ariko ugishire mu rurimi rw'ubu. (Raba igice c'akarorero co muri iki kigabane).

INTAMBWE YA GATANU: ZIRIKANIRA

Ni vyiza gusoma no kwiga Bibiliya ariko kandi utegerezwa kwiga kuzirikana kw'ijambo ry'Imana. Ijambo «guzirikana» risobanura kwiyumvira, kuguma ku kintu, no kuzirikana. Uhejeje guhitamwo igihimba ca Bibiliya uzokwiga, numenye icyumviro caco be n'umurongo nyamukuru wongere uvuge mu ncamake inyigisho zaco, hanyuma uzirikane kuri ico gisomwa.

Imana yabwiye Yosuwa ko guzikirana kw'ijambo ryayo ari co kintu nyamukuru co kuroranyirwa:

Ico gitabo c'ivyagezwe ntikize kive mu kanwa kawe; ariko wame uzirikana ku murango no mw'ijoro, kugira ngo witondere ivyanditswemwo vyose, kuko ari ho uzohezagira inzira yawe, kandi ni ho uzororanyirwa. (Yosuwa 1:8).

Soma buhoro buhoro mu gisomwa. Mubisome n'ijwi rirenga. Ibaze Umukama akubwira we ubwiwe

n'iki gice. Rimbura ivyo rikubwira wewe ubwawe ukoresheje bimwe mu bibazo bivugwa mu Ntambwe ya Gatandatu muri iki cigwa.

Uburyo bumwe buhambaye bwo kuzirikana Ijambo ni ukurifata mu mutwe. Iyo ufashe mu mutwe ibice urashobora kubizirikana igihe cose ushaka no kubizirikana. Umurongo w'ingenzi uhisemwo ni igice ciza co gufata mu mutwe. Kora amakarata y'inyandiko nk'uko vyerekanywe aha hepfo. Wandike uwo murongo ku ruhande rumwe rw'ikarata. Andika aho uwo murongo uri ku rundi ruhande rw'ikarata:

Uruhande rwa mbere:

Ijambo ryawe ndarishije mu mutima wanjye; kugira ngo ntagucumureko.

Uruhande rwa kabiri: Zaburi 119:11

Soma uwo murongo incuro nyinshi n'ijwi riranga hanyuma ugerageze kuwusubiramwo utaravye ku karata. Uhejeje kuvuga umurongo suzuma ikarata yawe kugira ngo urabe nimba wawuvuze neza. Raba uruhande rw'ikarata rwerekana umurongo maze ugerageze kuvuga uwo murongo. Raba ku ruhande rw'umurongo w'ikarata maze ugerageze kwibuka aho iyo nkuru ivugwa. Bika amakarata yawe y'ivyanditswe maze ubandanye kuyasubiramwo no kuyazirikanako.

INTAMBWE YA GATANDATU: GUSABA

Ubu rero uriteguriye gushira mu ngiro ivyo wize mu gihe co guzikirana. Gushira mu ngiro ni igihe wewe ubwawe ushira mu ngiro ukuri wize mu buzima bwawe no mu busuku bwawe. Rimwe na rimwe ntushobora guca ushira mu ngiro ivyo wize vyose, ahubwo utangure gushira mu ngiro ivyo ushoboye vyose. Imana izogufasha gushira mu ngiro ukuri kw'Ijambo ryayo naho vyosaba ko utegerezwa gutera intambwe ntoy iyo yindi mu nzira yo gushira mu ngiro.

Ibi bibazo bikurikira bizogufasha gushira mu ngiro Ijambo ry'Imana mu buzima bwawe:

Akarorero ko gukurikira:

Hoba hari akarorero twokurikira muri iki gice c'ivyanditswe?

Ikosa ryo kwirinda:

Hari ikosa canke icaha umuntu akwiye kwirinda?

Inshingano yo gukora:

Mbega iki gice c'ivyanditswe coba gisaba ko umuntu agira ico akoze. Woba ubwiye ngo ukore ikintu? Nimba ari ukwo biri, ni igiki wogira?

Umuhango wo gusaba:

Hari umuhango muri iki gice woshobora kwivugira?

Ubucuti bwo guteza imbere:

Iki gisomwa cigisha iki ku bijanye n'ubucuti ufiteye n'Imana biciye kuri Yesu Kristu? Ni igiki yigisha ku vyerekeye Imana Data, Yesu Kristu Umwana na Mpwemu Yera? Ni igiki cigisha

ku bijanye n'imigenderanire ufitaniye n'abandi bo mu muryango wawe, mu kibano, mw'ishengero ry'ishengero, no kw'isi yose. Ni igiki cigisha ku bijanye n'ubucuti ufitaniye nawe nyene?

Impinduka zo gukora:

Ni amahinduka ayahe ukwiye kugira mu buzima bwawe wisunze ivyo wize muri iki gice c'Ivyanditswe? Nube uwutomoye.

Isengesho ryo gusenga:

Senga isengesho ry'umuntu ku giti ciwe ku bijanye n'iki gice. Nusabe Imana igufashe gushira mu ngiro ukuri wize. Isengesho rituma ingingo ngenderwako zigishwa mw'Ijambo ry'Imana zigira umuntu ku giti ciwe. Ushobora mbere kwandika isengesho ryawe nk'uko biri mu karorero katanzwe muri iki kigabane.

AKARORERO K'UBURONGOZI BW'UKWIHEBERA

INTAMBWE YA MBERE: KWANDIKA AMAKURU Y'UMUGAMBI

Igitabo: Abagalatiya

Igice ca 5

Imirongo: 16-25

INTAMBWE YA KABIRI: MENYANA ICIGWA

Ikiganiro: Ibikorwa vy'Umubiri n'Ivyamwa vya Mpwemu

INTAMBWE YA GATATU: MENYAKA UMURONGO W'INGENZI

Umurongo w'ingenzi: Niba tubaho muri Mpwemu, natwe tugendere muri Mpwemu. (Ab'i Galatiya 5:25).

INTAMBWE YA KANE: GUSHIRAHU INCAMAKE

I. Ibi bikurikira ni akarorero k'incamake y'urutonde:

IBIKORWA VY'UMUBIRI N'IVYAMWA VY'MPWEMU .

1. Umubiri ugira ivyipfuzo birwanya Mpwemu, Mpwemu na we akarwanya umubiri. Abo ababaho mu mubiri ntibazoragwa Ubwami bw'Imana. Ibikorwa vy'umubiri harimwo:
 - A. Ubusambanyi
 - B. Ubusambanyi
 - C. Ubuhumane
 - D. Ubusambanyi
 - E. Gusenga ibigirwamana
 - F. Ubupfumu
 - G. Urwanko
 - H. Ugutandukanya
 - I. Kwigana
 - J. Uburakari
 - K. Intambara
 - L. Imigumuko

M. Ubuhakanyi

N. Ishari

O. Ubwicanyi

P. Ububore

Q. Ivyiza

II. Ivyamwa vya Mpwemu Yera Imana yipfuza kuduha biratandukanya .

ibikorwa vy'umubiri:

A. Urukundo

B. Umunezero

C. Amahoro

D. Ukwihangana

E. Ubugwaneza

F. Ubuntu .

G. Ukwizera

H. Ubugwaneza

I. Ukwirinda

III. Tubwirizwa:

A. Mugendere mu mpwemu (umurongo wa 16,25)

B. Murongorwe n'impwemu (umurongo wa 18)

C. Mubeho mu mpwemu (umurongo wa 25)

2. Ibi bikurikira ni akarorero **k'igicapo c'incamake**:

IBIKORWA VY'UMUBIRI N'IVYAMWA VY'MPWEMU .

Ab'i Galatiya 5:16-25

Ibikorwa vy'Umubiri (Gushitsa ivyipfuzo)	Ivyamwa vya Mpwemu . (Kubaho muri Mpwemu)
Urukundo rw'ubusambanyi	
Ubusambanyi	Umunezero
Ubuhumane	Amahoro
Ubusambanyi	Ukwihangana
Gusenga ibigirwamana	Ubugwaneza
Ubupfumu	Ubugwaneza
Urwanko	Ukwemera
Ugutandukanya	Ubugwaneza
Kwigana	Ukwirinda
Ishavu	
Intonganya	
Imigumuko	
Ubuhakanyi	
Ishari	
Ubwicanyi	
Ububorerwe	
Ivyiza	

3. Aha niho hari akarorero k'incamake y'ijambo:

Iki gice kiratanga ibintu bibiri bitandukanye: Ivyipfuzo vy'umubiri n'ivyamwa vya Mpwemu Yera. Nimba turi aba Yesu, dutegerezwa kubamba ivyipfuzo vy'umubiri maze tubeho, tugende, turongorwe na Mpwemu Yera. Ibikorwa vy'umubiri ni ubusambanyi, ubusambanyi, ubuhumane, ubusambanyi, ugusenga ibigirwamana, uburozi, urwanko, ugutandukana, ukwigana, uburake, imitongano, imigumuko, ubuhakanyi, ishari, ubwicanyi, ububorerwe, umunezero. Ivyamwa vya Mpwemu ni urukundo, umunezero , amahoro, ukwiyumanganya, ubugwaneza, ingeso nziza, umwizigirwa, ubugwaneza, ukwirinda.

4. Aha niho hari akarorero k'uguhindura amajambo y'Abagalatiya 5:24-25:

"Aba Kristo barasenyuye ivyipfuzo, urukundo n'ivyipfuzo vy'umubiri. Nimba twivugira ko Mpwemu Yera aba muri twebwe, rero dukwiye gukora nka we!"

INTAMBWE YA GATANU: ZIRIKANIRA

Imirongo yo gufata mu mutwe no kuzirikanako: Imirongo 16-18 na 25-26. Kandi n'urutonde rw'ivyamwa vy'impwemu Imana ishaka gutera imbere mu buzima bwanje. Zirikana kandi wige insobanuro y'icamwa cose ca Mpwemu Yera. None kuba umugwaneza, mwiza, umugwaneza, umuntu afise uburinganire, n'ibindi bisobanura iki?

INTAMBWE YA GATANDATU: GUSABA

Akarorero ko gukurikira: Guteza imbere ivyamwa vya Mpwemu Yera mu buzima bwanje.

Ikosa ryo kwirinda: Ibikorwa vy'umubiri.

Inshingano yo gukora:

Mugendere muri Mpwemu (imirongo 16,25)

Murongorwe na Mpwemu (umurongo wa 18)

Mubeho muri Mpwemu (umurongo wa 25)

Isezerano ryo kwivugira: «Iki rero ndakivuga: Mugendere muri Mpwemu, ntimuzoshitsa ivyipfuzo vy'umubiri.» Umurongo wa 16.

Imigenderanire yo gutera imbere: Imigenderanire mfise n'abandi ikwiye kwerekana urukundo, ukwihangana, ubugwaneza, ubugwaneza. Ndakeneye gutsimbataza umunezero, amahoro, ubuntu, ukwizera n'ukwifata ruto mu bintu vyose vyo mu buzima bwanje. Namenye ko Imana ishaka ko ubucuti mfise na yo bushingiye ku bweranda mu nyifato. Nimba ndi uwa Kristo vy'ukuri bizogira ico bikoze ku bucuti mfise n'abandi, jewe ubwanje n'Imana.

Impinduka zo guhindura: Ivyo bintu bitatu nkeneye cane guhindura:

Ukwifata ruto: Gucungera ivyipfuzo vyanje. Niwiteho ukwigumya no kwitoza indero.

Ukwizera: Rushiriza kwizera amasezerano y'Imana.

Urukundo: Nkwereka urukundo abo nkikuje batakunda.

Isengesho ryo gusenga:

Data wo mw'ijuru: Mfasha kugendera muri Mpwemu wawe, nrongorwe na Mpwemu wawe, kandi mbeho umwanya wose muri Mpwemu wawe. Woze ubuzima bwanje ibikorwa vy'umubiri. Mfasha kubamba ivyipfuzo vy'isi. Gutera imbere ivyamwa vyiza vya Mpwemu Yera muri jewe.

Mwizina rya Yesu, amen.

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ishingiro ukoresheje mu mutwe.

2. Uburyo bwo kwiga Bibiliya mu buryo bwo kwihebera Imana ni ubuhe?

3. Tanga urutonde rw'intambwe zitandatu z'uburyo bwo gusenga.

4. Kuba "uwukora Ijambo" atari "uwumva" gusa bisobanura iki? Tanga Ivyanditswe bishigikira inyishu yawe.

5. Ni kubera iki Shetani arwanya ugukoresha uburyo bwo kwiga Bibiliya bushingiye ku gusenga?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Iga Abafilipi 4:4-9 ukoresheje uburyo bwo kwiga Bibiliya mu kwihebera Imana. Koresha uru rupapuro kugira ngo ukore ivyo be n'izindi nyigisho za Bibiliya z'ugusenga.

INYIGISHO YA BIBILIYA Y'UKWIHEBERA

Igitabo: **Igice:** **Imirongo:** **Insiguro:**

Umurongo w'ingenzi:

Icegeranyo:

Kuzirikana:

Gusaba:

Akarorero ko gukurikira:

Ikosa ryo kwirinda:

Inshingano yo gukora:

Umuhanzi wo gusaba:

Ubucuti bwo guteza imbere:

Impinduka zo gukora:

Isengesho ryo gusenga:

IGICE CA CUMI NA KIMWE

INYIGISHO Y'IGITABO

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzashobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Nusigire ukuntu twogira inyigisho ya Bibiliya.
- Nimugire inyigisho ya Bibiliya.
- Nushireho urutonde rw'inyigisho y'igitabu.
- Gukora urutonde rw'igitabu co muri Bibiliya.

UMURONGO W'INGENZI:

Mbega umusore yosukurira iki inzira yiwe? mu kuvyitondera nk'uko ljambo ryawe riri. (Zaburi 119:9).

INTANGAMARARA

Muri iki kigabane uzomenya ingene wosuzuma igitabu cose ca Bibiliya. Uzomenya kandi ingene wokora urutonde n'urutonde rwo gucapura inyigisho zawe. Akarorero k'uburyo bwo kwiga igitabu karashizwemwo kandi uraronka akaryo ko gukora mwene iyo nyigisho mu gice ca "Kugira ngo wige ibindi" c'iki kigabane. Mu bice bikurikira uzomenya ingene wokwiga ibigabane, ingingo, imirongo n'amajambo yo mu gitabu.

Ubushakashatsi bw'ibitabu ni akarorero k'inyigisho ya Bibiliya "y'ubuhinga". Iri jambo risobanura kwigira ikintu cose kugira ngo umuntu aronke ubumenyi rusangi bw'ibirimwo. Mu nyuma, iyo tugabanyije igitabu mu bice, mu ngingo, mu mirongo no mu majambo, tuzoba turiko turakora inyigisho ya Bibiliya "y'isesengura". Gusuzuma ikintu ni ukugitandukanya mu bice vyaco bitandukanye maze ugasuzuma kimwe cose ku giti caco. Ivyigwa vy'isesengura birafise ido n'ido kuruta inyigisho y'ivy'ubuhinga.

INSOBANURO Y'UBURONGOZI

Inyigisho y'igitabu irahambaye kubera ko ibigabane, ingingo, imirongo be n'amajambo yo mu gitabu bitegerezwa gusobanurwamwo ibintu bibereye. Inyigisho y'igitabu iratanga ubumenyi ku bijanye n'ivyo bintu.

INSOBANURO Y'UBURONGOZI

Dore intambwe zitatu zo kwiga igitabu co muri Bibiliya:

INTAMBWE YA MBERE: ubushakashatsi bwa mbere:

Soma igitabu cose mu kwicara kumwe kugira ngo umenye insiguro (insanganyamatsiko) y'ico gitabu. Hitamwo umutwe uvuga mu ncamake insiguro. Uzokoresha uwo mutwe ku rutonde rw'Inyigisho y'Igitabu. Ivyo na vyo nyene bizoca biba umutwe w'insiguro yawe.

Menya neza intumbero igitabu candikiwe, uwo candikiwe be n'umwanditsi waco. Hari ibitabu bivuga izina ry'umwanditsi ariko ku mazina y'abandi uzokenera kurondera igitabu co hanze co kwiga Bibiliya.* Umwanditsi wese yari afise imvo idasanzwe yo kwandika ahumekewe na Mpwemu Yera. Iyo ntumbero akenshi igaragara mu birimwo igitabu.

Raba aho ico gitabu kiri. Aho ni ho ibintu vyabaye. Ivyo ubishire ku Rutonde rw'Inyigisho y'Igitabu.

Nuvuge mu ncamake ingingo ngenderwako y'ishimikiro y'ubuzima n'ubusuku mu nteruro imwe. Ukwo ni kwo kuri kw'ishimikiro kw'igitabu gukoreshwa mu buzima bwawe canke mu busuku bwawe. Hariho ingingo ngenderwako nyinshi zigishwa mu gitabu kimwe, ariko gerageza kumenya ihambaye kuruta izindi zose ku bijanye n'iyi mvugo y'incamake.

Niwibuke yuko ukuntu ibigabane bigabanywa muri Bibiliya bitahumetswe n'Imana. Zari zaremwe n'umuntu kugira ngo vyorohe umuntu aronka imirongo yihariye yo muri Bibiliya. Iyo usomye igitabu cose ata gucapura ibigabane uba uriko urasubiramwo ubutumwa nk'uko bwatanzwe mu ntango.

Muri iki gisomwa ca mbere ntimwitwararike ido n'ido. Suzuma igitabu kugira ngo ubone amakuru rusangi: Insiguro, umwanditsi, intumbero, uwo kigenewe, aho cari, n'ingingo ngenderwako y'ishimikiro y'ubuzima n'ubusuku. Soma ningoga kugira ngo ubone incamake y'ico gitabu cose. Ntuhagarike ngo usuzume ivyo uriko urasoma. Ivyo uzobigira mu nyuma.

** Nimba udashobora kuronka ibitabu vyo kwiga Bibiliya, ayo makuru aratangwa mu nyigisho y'Ishirahamwe Mpuzamakungu rya Harvestime yitwa "Itohoza ry'ishimikiro rya Bibiliya."*

INTAMBWE YA KABIRI: IGITABO C'INYIGISHO Y'IGITABO:

Soma igitabu ubugira kabiri. Raba imice ikomeye y'ico gitabu. Ivyo bice bishobora guterwa n'ibintu bivugwako, ibintu vyabaye, ibintu vyerekeye ubuzima bw'umuntu, aho umuntu aba canke ibindi bintu nk'ivyo.

Rema imitwe y'ikigabane cose c'ico gitabu. Umutwe w'ikigabane ukwiye kwerekana ibirimwo rusangi vy'ikigabane ariko ntukwiye kuba rusangi cane ku buryo woshobora guhura n'igice ico ari co cose co muri Bibiliya. Wiyumvire amazina y'ikiganiro nk'ibikoresho vyo gukoresha mu gutahura ibirimwo mu kigabane. Bigumye bigufi kugira ngo vyorohe kwibuka. Niwinjize iyo mitwe y'ibigabane ku Rutonde rw'Inyigisho y'Igitabu.

Hitamwo umurongo nyamukuru wo muri ico gitabu. Umurongo nyamukuru ukwiye kuba uwuca irya n'ino neza intumbero canke ibiri muri ico gitabu. Niwinjize iyo nkuru iri ku Rutonde rw'Inyigisho y'Igitabu.

Uko usoma, nushire urutonde rw'amazina y'ibimenyetso nyamukuru mu kibanza catanzwe ku rutonde. Uru rutonde ruzotanga amahitamwo yo gukoreramwo inyigisho z'ubuzima. Uzomenya ingene wokora mwene izo nyigisho mu nyuma muri iki cigwa.

Niwandike amajambo n'amajambo nyamukuru ku rutonde. Amajambo n'imirongo nyamukuru ni vyo vy'ishimikiro vyo gutahura igitabu. Akenshi birasubirwamwo kenshi canke bikasigurwa mu buryo burambuye mu gitabu. Ushobora gukoresha uru rutonde ku nyigisho z'amajambo uzokwiga uko wozikora mu nyuma muri iri shure.

INTAMBWE YA GATATU: INTUMBERO Y'IGITABO:

Intambwe ya nyuma mu kwiga igitabu ni uguhingura urutonde. Subira usome igitabu. Uko usoma, nushireho urutonde rw'igitabu cose. Zimwe mu mitwe y'imigabane n'ibigabane biri ku Rutonde rwawe rw'Inyigisho y'Igitabu zizoba ingingo nyamukuru mu rutonde rwawe. Intumbero y'urutonde rwawe ni uguca irya n'ino vyose ibirimwo muri ico gitabu.

AKARORERO K'UBURONGOZI

INTAMBWE YA MBERE: ubushakashatsi bwa mbere:

Igitabo: Igitabo catowe kugira ngo gikorweko ubushakashatsi ni Abafilipi.

Insiguro: Insiguro y'igitabu ni ugusaba ubumwe bwa gikirisu.

Umwanditsi: Umwanditsi w'iki gitabu ni Intumwa Paulo.

Yandikiwe: Igitabo candikiwe abakristo bo mu gisagara ca Filipi.

Intumbero: Intumbero rusangi y'ico gitabu yari ibiri: Yari iyo gushimira Abafilipi kubera bashigikiye ubusuku bwiwe no gusaba ubumwe bwa gikirisu.

Amajambo nyamukuru: Munezerwe, munezerwe.

Umurongo w'ingenzi: Ab'i Filipi 2:2.

Abavugwa muri iyo nkuru: Evodiya, Sintike, Timoteyo, Epafurodito, Kilementi, abo mu rugo rwa Kayisari.

Ingingo ngenderwako y'ubuzima n'ubusuku: Ingingo ngenderwako y'ishimikiro y'ubuzima n'ubusuku ni ubumwe buzana umunezero.

INTAMBWE YA KABIRI: IGITABO C'INYIGISHO Y'IGITABO:

Umwanditsi: Paulo

Ku: Abizera b'i Filipi

Intumbero: Kubakengurukira kubera ko babashigikiye no kubasaba ko haba ubumwe bwa gikirisu

Amajambo nyamukuru: Munezerwe, munezerwe

Umurongo w'ingenzi: Ab'i Filipi 2:2.

Abavugwamwo: Evodiya, Sintike, Timoteyo, Kelementi Epafurodito, abo mu rugo rwa Kayisari

Ingingo ngenderwako y'ubuzima n'ubusuku: Ubumwe bwa gikirisu burazana umunezero.

IGITABO C'INYIGISHO Y'IGITABO

Izina ry'igitabu: Ab'i Filipi

Umutwe w'igicapo: Ugusaba ubumwe bwa gikirisu

Imitwe y'ibice:

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

INTAMBWE YA GATATU: INTUMBERO Y'IGITABO:

Abafilipi: Ugusaba ubumwe bwa gikirisu

I. Intangamarara:

I. Indamukanyo 1:1-2.

1. Ivyavuye kuri Paulo na Timoteyo.

2. Ku: Aberanda muri Kristo Yesu, abepiskopi n'abadiyakoni b'i Filipi.

B. Isengesho ry'Abafilipi 1:3-11

C. Ivy'umuntu ku giti ciwe 1:12-26.

1. Ibintu vyafashije mu gukwiragiza Inkuru Nziza 1:12-18.

2. Kwizera ko azorekurwa 1:19-21.

3. Ukwibaza kwiwe nimba ari vyiza kubaho canke gupfa 1:22-26.

II. Impanuro z'ubumwe 1:27-2:18.

I. Gusaba ubumwe mu mibabaro 1:27-30.

B. Ubumwe muri Kristo 2:1-11.

C. Gukura mu vy'impwemu bizana ubumwe 2:12-18.

III. Imigambi ya Paulo 2:19-30.

I. Yizigiye kurungika Timoteyo 2:19-23.

B. Yizigiye kuza we nyene 2:24.

C. Ni ugutuma Epaporodito 2:25-30.

IV. Imburi 3:1-4:1.

I. Kurwanya abigisha bahindura Abayuda 3:1-16.

B. Kurwanya abigisha b'ibinyoma 3:17-21.

V. Impanuro 4:1-9.

I. Ubumwe hagati ya Evodiya na Sintike 4:1-3.

B. Ubumwe mu munezero 4:4.

C. Ubumwe mu rugero 4:5.

D. Ubumwe mu gusenga 4:6.

E. Ubumwe mu muzirikanyi 4:7-8.

F. Ubumwe hagati y'ubumenyi n'ibikorwa 4:9.

VI. Urakoze ku ngabirano yabo 4:10-20.

VII. Umuhezagiro 4:21-23.

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. Andika umubare w'insobanuro imbere y'ubwoko bw'inyigisho idondora neza.

Ubwoko bw'inyigisho

insobanuro

Inyigisho ya Bibiliya y'Iyesengura

1. Gusuzuma ikintu kugira ngo umenye ibirimwo
muri rusangi; ubushakashatsi bw'ibitabu.

Inyigisho ya Bibiliya y'Ivyiyumviro

2. Kwiga ibice umwumwe wese mu buryo burambuye.

3. Tanga urutonde rw'intambwe zitatu z'Uburyo bwo Kwiga Igitabu.

4. Ni ibintu bitandatu vy'ishimikiro ibihe umuntu akwiye kwandika igihe akora ubushakashatsi bwa mbere ku gitabu?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Kora inyigisho y'igitabu kimwe mu bitabu vyo mw'Isezerano Rishasha. Ku nyigisho yawe ya mbere turagusavye guhitamwo kimwe mu bitabu bigufi. Koresha intambwe z'uburyo bwo kwiga igitabu wize muri iki kigabane. Incamake y'inyigisho yawe ukoresheje urutonde rw'igitabu n'urutonde. Koresha uru rupapuro rukurikira nk'indongozi y'iyi nyigisho y'igitabu be n'izo muri kazoza. Nimba igitabu kirimwo ibigabane vyinshi kuruta umwanya uri ku rupapuro, uzokenera kwongerako imirongo ku rupapuro rwawe .

IGITABO C'INYIGISHO Y'IGITABO

Izina ry'igitabo:

Umutwe w'igicapo:

Imitwe y'ibice:

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

IGICE CA CUMI NA KABIRI

IGICE C'INYIGISHO

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Nimuvuge intambwe zine mu buryo bwo kwiga ikigabane.
- Niwige Bibiliya ukurikije ibigabane.
- Nushireho urutonde rw'ibigabane kugira ngo ushire mu ncamake inyigisho zawe.
- Nushireho urutonde rw'igice.

UMURONGO W'INGENZI:

Ijambo ryawe ndarihishije mu mutima wanje, kugira ngo singucumureko.

(Zaburi 119:11).

INTANGAMARARA

Mu kigabane ca nyuma mwarize ingene mwosuzuma igitabu cose ca Bibiliya. Ubu uzomenya ingene wokwiga ikigabane kimwekimwe cose kiri mu gitabu ca Bibiliya. Akarorero k'inyigisho y'igice karatanzwe kandi uraronka akaryo ko gukora mwene iyo inyigisho mu gice ca "Kugira ngo wige ibindi" c'iki cigwa.

UBURYO BWASOBANUWE

Ivyigwa vy'ikigabane ni co nyene umutwe w'ikiganiro usobanura. Ni ukwiga Ijambo ry'Imana ikigabane ku kigabane.

UBURONGOZI BASIGURWA

INTAMBWE YA MBERE: HINDURA UMUTWE W'IGICE

Andika ku Rutonde rw'Ivyigwa vy'Igice izina ry'igitabu uriko uriga be n'inomero y'igice. Soma igice cose maze ugihe umutwe ugaragaza ibirimwo. (Nimba warakoze ubushakashatsi ku bitabu, uzoba umaze guhitamwo umutwe w'igice. Igice ca cumi n'umwe ku nyigisho y'igitabu kirasigura ingene wohitamwo umutwe w'ibigabane).

INTAMBWE YA KABIRI: SHIRA IKIMENYETSO KU BICE VY'IGICE

Nimushire ikimenyetso ku migabane y'ingingo iri mu kigabane. Muri Bibiliya zimwezimwe ingingo zishirwako ikimenyetso kidasanzwe c'ingingo (¶). Mu zindi Bibiliya zishirwako inomero y'umurongo yanditswe mu nyuguti zikomeye. (Inyandiko zikomeye bisigura ko umubare ari mwiza kuruta imibare iri imbere y'iyindi mirongo.) Nimba Bibiliya yawe idafise ibimenyetso vy'ingingo canke ibimenyetso vy'inyuguti zikomeye rero utegerezwa kwimenya ingene ingingo zigabanywa. Kugira ngo ubikore utegerezwa kumenya insobanuro y'igice:

"Iparagarafu ni umugwi w'imirongo ivuga ku cyumviro kimwe. Iyo ikiganiro gihindutse, niho paragarafu nshasha itanguye."

Shira ikimenyetso ku bijanye n'imigabane y'ingingo muri Bibiliya yawe mu guca uruziga rukikuje inomero y'umurongo aho ingingo imwe imwe itangurira.

INTAMBWE YA GATATU: REMA IGICE C'INYIGISHO

Ku rutonde rw'Inyigisho y'Igice, wandike umutwe w'igice. Nimushire ku rutonde imirongo y'imigabane y'ingingo (raba akarorero). Hanyuma uhe paragarafu yose umutwe ugaragaza ibirimwo muri iyo paragarafu. Koresha uruzitiro rufise umutwe "Ivyiyumviro" kugira ngo wandike ivyiyumviro vyawe ku bijanye n'isano riri hagati y'ibice vy'igice (raba akarorero). Ivyo bimenyetso bizokugirira akamaro mu guhingura urutonde rw'ibigabane.

INTAMBWE YA KANE: REMA UMUGAMBI W'IGICE

Mu kigabane ca nyuma mwarize ingene mwocapura igitabu cose ca Bibiliya. Ubu uzokora urutonde rw'ibintu vy'ido n'ido vy'igice kimwe. Waramaze guhitamwo umutwe w'igice igihe wakora urutonde rw'igice. Koresha ivyo ku mutwe w'insiguro yawe.

Koresha imigabane y'ingingo be n'imitwe y'ingingo ku ngingo nyamukuru. Hanyuma uhitamwo uturongo dutoduto maze ushire urutonde rw'imirongo iri muri paragarafu imwe imwe yose y'ico kigabane. Andika igitigiri c'imirongo ukurikije ingingo n'ingingo ntoyi. Kandi ushiremwo n'ibindi bitabu vyose vyo muri Bibiliya bijanye n'ico cyumviro kandi ubisigure neza (raba akarorero). Nimba igitigiri c'ingingo kirenze ivyicarwo biri ku rupapuro rw'inyigisho y'ikigabane, nukoreshe izindi mpapuro. Ku bigabane birebire vyo muri Bibiliya woshobora gukoresha uburyo butandukanye.

AKARORERO K'UBURONGOZI

Twarahisemwo igitabu ca Yuda, kikaba ari igitabu gifise ikigabane kimwe gusa, kugira ngo tugikoreshe nk'akarorero k'uburyo bwo kwiga ibigabane.

INTAMBWE YA MBERE: HINDURA UMUTWE W'IGICE

Umutwe watowe ku kigabane kimwe co muri Yuda ni "Imburi ku bigisha b'ikinyoma."

INTAMBWE YA KABIRI: SHIRA IKIMENYETSO KU BICE VY'IGICE

Ico kigabane cari gifise ingingo zitangura ku mirongo ya 1, 3, 4, 5, 8, 11, 12, 14, 16, 17, 19, 20, 22, 24. Iyo mirongo yari izungurutswe muri Bibiliya kugira ngo yerekane ukuntu ingingo zagabanijwe.

INTAMBWE YA GATATU: REMA IGICE C'INYIGISHO

Aha niho hari akarorero k'igicapo c'inyigisho y'igice:

Imbonerahamwe y'inyigisho y'igice

Igitabo: Yuda	Igice: Igice ca mbere	Umutwe: Imburi ku bigisha b'ibinyoma
Imirongo Igice Umutwe Ivyiyumviro		
1-2 Intangamarara		Yuda umwanditsi
3 Intumbero		Kurwanira ukwizera .
4 Abagabo bamwebamwe		Ibintu bitanu biranga umuntu
5-7 Inkuru yerekeye kahise		Isirayeli, Abamarayika, Sodomu/Gomora
8-10 Insobanuro Yatanguye		Ibindi biranga bitanu
11 Insobanuro biciye ku karorero		Kayini, Balamu, Core .
12-13 Insobanuro biciye ku kugereranya		Amabara mu misi mikuru, ibicu, ibiti, . imiraba, inyenyeri
14-15 Urubanza ruzocirwa muri kazoza N'Umwami n'abera, vyavuzwe na Henoki .		
16 Insobanuro Ikomeza		Ibindi biranga bitanu
17-18 Ibuka amajambo		Imburi ya Yesu .
19 Insobanuro Ikomeza		Ibindi biranga bitatu
20-21 Kwirinda guhendana		Umugambi w'ingingo zine .
22-23 Uko Wobifata		Ivyiciro bibiri .
24-25 Umuhezagiro		Turashobora kurindwa ivyo bibi .

INTAMBWE YA KANE: REMA UMUGAMBI W'IGICE

Ehe urutonde rw'igice twaremye mu nyigisho yacu ya Yuda:

Igice ca Yuda: Imburi ku bigisha b'ibinyoma

I. Intangamarara: Indamukanyo 1, 1-2.

I. Bivuye kuri: Yuda

1. Umuvukanyi wa Yakobo.
2. Umusuku wa Yesu Kristu.

B. Ku:

1. Bejejwe n'Imana.
2. Kuzigama muri Kristo.
3. Yahamagawe.

II. Intumbero: 1:3.

I. Intumbero y'intango: Agakiza rusangi.

B. Intumbero isubiwemwo: Guhimiriza ngo barwanire ukwizera n'umwete.

III. Ibiranga "abantu bamwebamwe" (abigisha b'ibinyoma): 1:4.

I. Yaciye yinjira ataco yiyumviriye.

B. Yashinzwe gucirwa urubanza.

C. Abantu batubaha Imana.

D. Guhindura ubuntu bw'Imana ubusambanyi.

E. Guhakana Umukama Yesu Kristu.

IV. Ivyanditswe bitatu vy'akahise: 1:5-7.

I. Isirayeli: Yarakijijwe rimwe, hanyuma aratikizwa: 5 (Guharura 13-14 na 15).

I Ab'i Korinto 10:5-10)

B. Abamarayika: Basigaye mu rwego rwa mbere, babitswe mu minyororo: 6 (II Petero 2:4)

C. Sodomu na Gomora: Icaha cavuyemwo igihano c'umuriro: 7

(Itanguriro 18-19)

V. Insobanuro y'abigisha b'ibinyoma 1:8-10 (insobanuro ikomeza kuva ku murongo wa 4)

A. Abarota ivy'ubuhumane: 8

B. Guhumanya umubiri: 8

C. Gusuzugura ubukuru: 8

D. Kuvuga nabi abafise icubahiro: 8-9.

1. Mikaheli umumarayika mukuru ntiyatinya kuvuga nabi mbere no ku .
Shetani.

2. Abo bagabo baratuka ibintu batazi.

E. Ibintu vy'akameremere vyononekaye: 10 .

VI. Insobanuro y'abo bantu babi biciye ku karorero: 1:11.

I. Inzira ya Kayini: Yanse amaraso nk'uko ari ngombwa kugira ngo icaha kibabwirwe.

(Itanguriro 4)

B. Ikosa rya Balamu: Ubusuku bwo kuronka inyungu y'amahera. (Guharura 22-24)

C. Guhakana Ishingiro: Guhakana uburongozi Imana yashinzwe. (Guharura 16)

VII. Insobanuro y'abo bantu babi mu mvugo ngereranyo (kugereranya n'ingero z'ibidukikije)

1:12-13

I. Amabara: Mu vy'ukuri bisobanura "amabuye" mu misi mikuru yanyu; ibuye mu vyo kurya.

B. Ibicu: Bisezerana vyinshi ariko ntaco bitanga; vyoroshe gutwara muri iyi nzira kandi ivyo.

C. Ibiti: Ata mbuto, ata mizi canke ugushikama; yapfuye kabiri: Rimwe mu caha na .
ica kabiri mu buryarya.

D. Imiraba: Itera urusaku, iratera urusaku, ariko nta co ishikako.

E. Inyenyeri: Raba zikeye, ariko zibitswe ku mwijima.

VIII. Urubanza rwo muri kazoza rwavuzwe na Henoki: 1:14-15 (Itanguriro 5:18-24)

I. Yaciriwe urubanza n'Umukama ari kumwe n'aberanda

B. Kubera ibikorwa vyabo vyose vy'ububisha bakoze.

C. Kubera amajambo yabo yose akomeye bamuvuzeko.

IX. Insobanuro y'abantu babi irabandanya: 1:16-17.

A. Abadodomba.

B. Abavyidodomba.

C. Kugenda bakurikije ivyipfuzo vyabo bwite.

D. Akanwa kavuga amajambo y'ibivimba (abirata).

E. Kugira icubahiro ku bantu, kwiyumvira ko bamwe baruta abandi kubera ubutunzi, ikibanza n'ibindi.

X. Ibuka: Yesu yaragabishije: 18-19.

I. Abatwenga boza mu gihe ca nyuma.

B. Bogenda bakurikije ivyipfuzo vyabo vy'ububisha.

C. Bokwitandukanya (imigwi, imigwi).

D. Boba ari abakunda ivy'umubiri.

E. Ntibari kugira Mpwemu w'Imana.

XI. Umugambi w'ingingo zine wo kwirinda guhendwa n'abo babisha: 1:20-21.

- I. Niwiyubake mu kwizera: 20
- B. Gusenga muri Mpwemu Yera: 20
- C. Wigume mu rukundo rw'Imana: 21
- D. Mutegereze imbabazi z'Umukama Yezu Kristu: 21
- XII. Inyishu yacu kuri abo babisha: 1:22-23:
 - I. Ku bamwe mugire impuhwe: 22
 - 1. Ushireho itandukaniro hagati y'abagoyagoya n'ababisha n'ibigirankana .
(raba umurongo ukurikira).
 - B. Abandi bakiza bafise ubwoba: 23
 - 1. Mubakure mu muriro w'icaha/ikuzimu.
 - 2. Mwanke mbere n'impuzu zandujwe n'umubiri.
- XIII. Umuhezagiro wo gusozera: 1:24-25.
 - I. Arashobora kudukingira ngo ntitugwe: 24 .
 - 1. Kudushikiriza ata gasembwa.
 - 2. Imbere y'ukubaho kw'ubuninahazwa bwiwe.
 - 3. N'umunezero mwinshi cane.
 - B. Ku Mana yonyene y'ubwenge, Umukiza wacu, ubu n'ibihe vyose: 25
 - 1. Ubuninahazwa.
 - 2. Nyakubahwa.
 - 3. Ubutware.
 - 4. Ububasha.

GUKORESHA IBIBAZO

Kwiga kubaza ibibazo bizokugirira akamaro mu kwiga mu buryo burambuye imirongo ya Bibiliya. Urutonde rw'ibibazo rukurikira rwerekeye igice kimwe co mu gitabu ca Yuda cakoreshajwe nk'akarorero muri iki cigwa. Uru rutonde ni akarorero k'ingene kwiga kwibaza bishobora kugushikana mu kwiga Ijambo ry'Imana mu buryo burambuye.

Imirongo I-2:

None umwanditsi w'iryo kete ni nde?

Ni ubucuti ubuhe afitaniye na Yesu buvugwa?

None ubucuti afise na Yakobo ni ubuhe?

Ni uburyo butatu ubuhe Yuda yerekana abasomyi biwe ko ari abakirisu?

None "yagumye" bisobanura iki?

Ko yandikira aba "bazigamye" ivyo bisigura ko hariho bamwe bahamagawe kandi bakundwa ariko ntibazigamye muri Yesu?

Umurongo wa 3:

None "agakiza rusangi" gasobanura iki?

Ni igiki muri Yuda 3 kigaragaza ko Mpwemu Yera yahinduye ivyiyumviro vya Yuda ku bijanye n'insanganyamatsiko y'iri kete?

None mu ntango yari agiye kwandika iki?

None abo beranda ni bande?

Umurongo wa 4:

Ni kubera iki Yuda ariko arabagabisha ngo barwanire ukwizera?

None "guhanga" bisobanura iki?

Ico canditswe coba cerekana ko abo bigisha b'ikinyoma boza vuba canke ko bari bamaze kuza?

None abo bantu batibanga Imana bari binyegeje hehe?

Ni ayahe majambo abiri adondora Yezu Kirisitu?

Ni ibintu bitatu ibihe bidondora abo bagabo batubaha Imana?

Umurongo wa 5-8:

Ni ibintu bibiri ibihe vyerekeye Isirayeli bivugwa ku murongo wa 5?

Bifitaniye isano gute n'ikiganiro ca Yuda?

Ni nde mumarayika mukuru mu bavugwa ku murongo wa 6?

None «umusi ukomeye» bisobanura iki?

None « umuriro udahera » utegerezwa kwerekeza ku ki?

Umurongo wa 9-10:

None Mikaheli yari nde?

Ni kubera iki Mikaheli atagiriye wa Mubesheranyi?

None Mikaheli na Mubesheranyi yari amahane ayahe?

None abo mu murongo wa 10 bavuga nabi ni bande?

Umurongo wa 11:

Ni uburorero butatu ubuhe bw'igihano buvugwa muri uwo murongo?

None Kayini yakoze icaha cari ikihe?

None Balamu yakoze icaha ikihe?

None Kora yakoze icaha ikihe?

Ni ayahe majambo atatu (inshinga, amajambo y'ibikorwa) adondora ibikorwa vy'abantu batubaha Imana?

Umurongo wa 12-13:

Yuda agereranya abo bagabo batubaha Imana n'ibintu biva mu kameremere. Ni ibiki?
Ni igiki gisa n'ico ku bijanye n'imipfunda, ibicu be n'inyenyeri nk'uko vyadondowe?

Umurongo wa 14-16:

None Henoki yari nde?
Ni igiki kiri ku murongo wa 16 coshobora kugerageza umuntu ngo yubahe abantu?

Umurongo wa 17-19:

Ni igiki kiri ku murongo wa 17 mu bisa n'umurongo wa I?
Ni igiki gisa n'ico ku murongo wa 17 gushika ku murongo wa 5?
Ijambo "ukutibanga Imana" rikoreshe incuro zingahe ku murongo wa 15 na 18?

Umurongo wa 20-23:

Ni nde afise inshingano yo kugira ukwizera nk'uko bivugwa ku murongo wa 20?
Ijambo «kwubaka» risobanura iki ku bijanye n'ukwihuta gushika ku gukura kwuzuye mu buzima bwa gikirisu?
Ni nde afise ibanga ryo kutuzigama mu rukundo rw'Imana?

Umurongo wa 24-25:

Ni nde ashobora kudukingira ngo ntitugwe?
Gushikirizwa imbere y'Imana ata gatotsi bisobanura iki?
Ni kamere izihe z'Imana zivugwa ku murongo wa 25 ?

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. Uburyo bwo kwiga Bibiliya bushingiye ku kwiga ikigabane ni ubuhe?

3. Tanga urutonde rw'intambwe zine z'uburyo bwo kwiga ibigabane bwo kwiga Bibiliya.

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

1. Koresha ivyo wize muri iki gice kugira ngo ukore inyigisho kuri II Petero 2. Iki gice kivuga ku ciyumviro kimwe n'igice co muri Yuda cakoreshejwe nk'akarorero muri iki cigwa. Koresha urupapuro rwo kwiga ikigabane ruri ku rupapuro rukurikira. Nukore kopi z'uru rupapuro kugira ngo ukoreshe mu nyigisho z'ibigabane zizoza.

2. Kora urutonde rw'ibibazo vyo muri II Petero 2. Uru rutonde ruzogufasha mu nyigisho zirambye z'ibice, imirongo n'amajambo uzokwiga mu bice bikurikira.

3. Soma mu Njili: Matayo, Mariko, Luka, Yohani. Andika ibibazo vyose Yesu yabajije maze wihweze ingene yakoresheje ibibazo kugira ngo afashe abandi kwiga.

IGICE C'INYIGISHO

IGITABU: _____

UMUGAMBI: _____

UMUTWE W'IGICE: _____

Imirongo

Igice

Umutwe

Ivyiyumviro

IGICE CA CUMI NA GATATU

INYIGISHO Y'IGICE

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Nusigure ingene wogira inyigisho y'ingingo.
- Nukore inyigisho y'ingingo.
- Nushireho urutonde rw'ingingo kugira ngo ushire mu ncamake inyigisho zawe.
- Nuvuge ingingo yo muri Bibiliya.

UMURONGO W'INGENZI:

Ubwinjiriro bw'amajambo yawe buratanga umuco; biha abatagira ubwenge ubwenge. (Zaburi 119:130).

IMENYEKANISHA

Warize ingene wosuzuma igitabu co muri Bibiliya maze ukiga ikigabane kiri muri ico gitabu. Iyo wize igice waragigabanya mu ngingo. Ubu uzomenya ingene wokwiga ingingo. Akarorero k'inyigisho y'ingingo karatanzwe kandi uraronka akaryo ko gukora mwene iyo nyigisho mu gice ca "Kugira ngo wige ibindi" c'iki cigwa.

INYIGISHO Y'IGICE

INTAMBWE YA MBERE: KORA INYIGISHO Y'IGICE:

Nk'uko umaze kuvyiga, ikigabane cose ca Bibiliya kigizwe n'ingingo. Ingingo ni imigwi y'imirongo ivuga ku cyumviro kimwe. Iyo ikiganiro gihindutse, paragarafu nshasha iratangura. Uko wiga igice uzobona ingingo zihambaye canke ingingo zisa n'izifitaniye isano. Ivyo ni vyo bishoboka mu nyigisho z'ingingo.

INTAMBWE YA KABIRI: KWITEGEREZA IVYO BIRI MU NDONDO:

Ingingo zo mu kigabane zirashobora gufitaniye isano mu buryo butandukanye. Ehe ivyo bintu bidasanzwe wokwihweza uko wiga ingingo:

Ibihuza:

Amajambo yitwa "amajambo ahuza" arahambaye cane. Birahishura imigenderanire iri hagati y'ingingo no hagati yazo. Ijambo "ariko" ni ijambo rihuza kandi rizana itandukaniro.

Nk'akarorero:

Ariko abo batuka ivyo batazi; Ariko ivyo bazi mu kameremere kabo, nk'ibikoko bitagira ubwenge, ni vyo vyonona. (Yuda 1:10).

Hariho itandukaniro muri iki gice. Abigisha b'ibinyoma bavuga nabi ivyo batazi ARIKO kandi ivyo bazi barabibi. Umurongo utangura n'ijambo "ariko" rikwiye gutuma usubira kuraba ku murongo wa 9 kugira ngo ubone ubudasa buriho:

Yamara Mikaheli, umumarayika mukuru, igihe yariko aratongana na shetani, bakamuharira ku vyerekeye ikiziga ca Mose, ntiyatinyutse kumurega amajambo y'ibitutsi, avuga ati: «Umukama aguhane!» (Yuda 1:9).

Umurongo wa 10 uratandukanya abigisha b'ikinyoma bavuga nabi abahambaye n'umumarayika mukuru Mikaheli. Naho yari afise ikibanza gikomeye, ntiyagirije shetani ahubwo yavuze ati: «Umukama akuhane». Ijambo ry'ihuriro "canke" ryerekana itandukaniro. Nk'akarorero:

Kuko Imana izozana igikorwa cose mu rubanza, n'ibanga ryose, ryiza canke ribi. (Umusiguzi 12:14).

Ayandi majambo ahuza umuntu akwiye kwitwararika ni "nk'" na "nk'uko." Aho gutandukanya aya majambo yerekana ukugereranya ibintu Nk'akarorero mu murongo ukurikira Shetani agereranywa n'intare:

. . . wa Mubesheranyi NK'intare itontomera, aragendagenda, arondera uwo yorotsa. (I Petero 5:8)

Ijambo "kandi" ni irindi jambo ry'uguhuza. Birongera ku vyo twamaze kuvuga:

Nka kurya kw'abanyabwenge, abo barota b'abanyavyaha barahumanya umubiri, bagasuzugura ubukuru, KAGA bavuga nabi abafise icubahiro. (Yuda 1:8).

Ijambo "niba" rizana imvugo y'ivyangombwa. Benshi mu masezerano n'ubuhanuzi bwo mw'isezerano rya Kera bivugwa gutyo. Bavuga ico Imana izokora IYO (ku gihe) abantu bayo bazotanga inyishu kanaka:

NIHO abantu banje bitirirwa izina ryanje bicishije bugufi, bagasenga, barondera mu maso hanje, bagahindukira bakareka ingeso zabo mbi, ni ho nzokwumva ndi mw'ijuru, mbabarire ivyaha vyabo, nkize n'igihugu cabo.

(II Ngoma 7:14)

Ijambo «ico» ritanga intumbero. Ivuga ko hari ikintu cabaye "kugira ngo" intumbero kanaka iranguke:

Nuko araza, aba mu gisagara citwa Nazareti; NGO ivyavuzwe n'abahanuzi bitahe, ngo azokwitwa Umunyazareti. (Matayo 2:23).

Raba kandi amajambo ahuza "kubera, kubera, rero." Aya majambo aratanga imvo n'ivyavuyemwo:

Ariko abonye amasinzi, abagirira ikigongwe, KUKO bari bacitse intege, basanzaye nk'intama zitagira umwungere. (Matayo 9:36).

Amajambo "mu, mu, no kumwe" na yo nyene ni amajambo ahambaye ahuza. Birerekana kandi isano hagati y'ivyiyumviro:

Yahinduye ikiyaga IGIHUGU cyumye baca mu mwuzure n'amaguru: niho twamunezerewe. (Zaburi 66:6).

Imiterere rusangi:

Uko wiga ingingo, nurabe ukuntu ivyiyumviro vyatunganijwe be n'ingene iyo mirongo ifitaniye isano. Rimwe na rimwe umwanditsi aravuga ijambo rusangi, hanyuma akarisigura akoresheje ingero. Mu bindi bihe aratanga urutonde rw'ivyiyumviro hanyuma akabivuga mu ncamake akoresheje amajambo rusangi.

Mu karorero katanze mu nyuma muri iki kigabane, uzobona ko Yuda yanditse ingingo zitari nke zivuga ibiranga abigisha b'ikinyoma. Yaciye atanga ingero zo mw'isezerano rya Kera zigaragaza ivyo yigisha.

Gusubiramwo:

Ijambo ryose ryo muri Bibiliya ryahumetswe na Mpwemu Yera. Iyo amajambo canke amajambo asubirwamwo ni kubera ko ari ngirakamaro cane. Mpwemu Yera yatumye abanditsi basubiramwo amajambo n'imirongo kugira ngo babishire mu mutwe wawe.

Amajambo ngo «vy'ukuri, vy'ukuri» ni akarorero k'ivyo. Igihe Yesu yabanjirije ijambo n'aya majambo vyari nk'umumenyeshamakuru avuga ngo "Ndagusavye unyumveko. Mfise itangazo rihambaye nshaka gutangaza." Niwige mu buryo burambuye amajambo yose, amajambo yose canke imirongo yose isubirwamwo.

Ibibazo n'inyishu:

Ni ngirakamaro kandi kwihweza ibibazo n'inyishu biri muri Bibiliya. Akenshi umwanditsi azotangura ikiganiro mu kubaza ikibazo. Azoca asigura iki kibazo yongere atange inyishu .

ivyo bikaba bifataniye isano n'ikibazo. Akarorero keza k'ivyo ni Abaroma 6. Soma ikigabane cose. Raba ibibazo biri ku mirongo ya 1-3 be n'inyishu zashizwe ahabona mu kigabane cose.

Intangamarara:

Raba ingingo zitangura ikiganiro kizokurikira. Nk'akarorero, mu gitabu ca Yuda mwize mu kigabane ca nyuma umurongo wa 3 uratanguye ibintu vyo gukurikira:

Bakunzi, igihe nagira umwete wose wo kubandikira ibijanye n'agakiza dusangiye, vyabaye ngombwa ko mbandikira ndabahanura, kugira ngo murwanire cane ukwemera abera bahawe rimwe gusa.

(Yuda 1:3) .

Iki gice c'intango kirasigura intumbero y'ivyo yanditse. Ariko arabahimiriza kurwanira ukwizera kw'ukuri babigiranye ubwira. Igice gisigaye c'ico kigabane kiratanga imvo z'ivyo bihimiriza. Hariho abigisha b'ibinyoma binjira mw'ishengero bagerageza kubakura mu kwemera nyakuri.

Incamake N'Imyanzuro:

Nube maso ku ngingo zivuga mu ncamake umurongo wose, ikigabane cose canke mbere igitabu cose. Nk'akarorero, igitabu c'Umusiguzi kirimwo umurongo umwe uvuga mu ncamake igitabu cose. Mu gitabu c'Umusiguzi umwanditsi yaradondora ukuntu arondera ubuzima atandukanye n'Imana. Insozero yiwe ya nyuma ni iyi:

Reka twumve insozero y'ivyo vyose: Wubahe Imana, witondere ivyagezwe vyayo, kuko ivyo ari vyo bibereye umuntu wese.

Kuko Imana izojana mu rubanza igikorwa cose, n'ikinyegezwa cose, caba ciza canke kibi. (Umusiguzi 12:13-14).

Amaterambere Mu Vyiyumviro:

Igihe uriko uriga ingingo, nurabe ingene ivyiyumviro bitera imbere. Raba paragarafu ikurikira:

Kandi mushire umwete wose, mwongereko ingeso nziza ku kwemera kwanyu; ku ngeso nziza hongere ubumenyi; Ku bumenyi mwongere ukwirinda; ku kwirinda, ukwihangana; kwihangana mwongereko ukwubaha Imana; Ku kwubaha Imana mwongereko ineza y'abavukanyi; ku buntu bwa kivukanyi mwongereko urukundo. Kuko iyo ivyo bintu biri muri mwebwe bikagwira, bituma mutagira . mube ingumba canke ingumba mu kumenya Umukama wacu Yesu Kristu. Ariko uwutagira ivyo ni impumyi, ntabona kure, kandi yibagiwe yuko yahumanuwe ivyaha vyiwe vya kera. (II Petero 1:5-9) .

Hariho ugutera imbere gutomoye muri iki gisomwa. Tubwirizwa kwongerako ikintu kimwe ku kindi gushika tuvayeye.

Urupapuro rw'inyandiko:

Uburyo bw'inyandiko buvuga ingene umurongo wanditswe. Hari ibice bimwebimwe biri mu buryo bw'inkuru canke bw'inkuru. Ivyo bisigura ko basoma nk'inkuru. Ibindi bice biri mu buryo bw'imivugo (imivugo) nk'ibice vyo mu gitabu ca Zaburi. Hari imirongo ni imigani ariyo nkuru ngufi zigaragaza ukuri kwo mu vy'impwemu. Hari ingingo ziri mu buryo bw'ikinamico. Nk'akarorero, Indirimbo ya Salomo irimwo amajambo y'ikinamico be n'amajambo y'imivugo. Uburyo bw'insiguro busa cane n'insiguro. Ni urutonde rw'ingingo zitanga inyigisho ku cyumviro kinaka.

Amajambo y'ingenzi:

Kumenya amajambo nyamukuru bizokugirira akamaro mu gutahura insobanuro y'ingingo. Amajambo nyamukuru ni ayo ahambaye ku nsobanuro y'ingingo. Akenshi ni amajambo asubirwamwo. Cane cane urabe amajambo nyamukuru udatahura. Aya majambo arashobora kwigwa mu nyigisho y'amajambo. (Ivyo uzobimenya mu nyuma muri iri shure). Nk'akarorero, nusome umurongo ukurikira:

Nkako, hari abantu bamwe binyegeje muri mwebwe, bari baragenewe urwo rubanza kuva kera, abantu batubaha Imana, bahindura ubuntu bw'Imana yacu ubusambanyi,

bakihakana Umukama wacu wenyene, Imana yacu, n'Umwami wacu Yesu Kristu. (Yuda 1:4).

Woba uzi ico ijambo "ubusambanyi" risobanura? Ni ijambo rihambaye muri iki gice kuko ridondora abigisha b'ibinyoma. Kimwe mu biranga ni uko bahinduye ubuntu bw'Imana ubusambanyi. Iri jambo ni akarorero k'ijambo ry'ingenzi ryo kwiga.

Ubwubatsi bw'ikibonezamvugo:

Ijambo "ikibonezamvugo" ryerekeza ku bice vy'imvugo canke amajambo ahuriye hamwe kugira ngo agire amajambo n'ibice. Raba amajambo yitwa inshinga. Aya ni amajambo yerekana igikorwa kivuga ivyo umuntu yakoze kera, ariko arakora muri iki gihe canke azokora muri kazoza. Bikoresheya kandi mu mategeko:

GENDA mw'isi yose MUBWIRIZE Ubutumwa bwiza ikiremwa cose.

(Mariko 16:15)

Amajambo ngo «genda» n'«kwamamaza» ni amajambo y'ibikorwa. Ni inshinga. Ni amabwirizwa kuri twebwe ngo kwumvira. Izina ni ijambo ryita umuntu, ahantu canke ikintu. Amajambo yanditswe mu nyuguti nini aha hepfo ni amazina:

YUDA, umusavyi wa YESU KRISTO, akaba n'umuvukanyi wa YAKOBO... (Yuda 1:1)

Amazina avuga uwo n'ico birimwo be n'aho igikorwa cabereye. Insiguro ni ijambo risubirira canke rihagarariye izina. Amajambo "we" na "we" ni ingero. Aho kuvuga ngo "Mpwemu Yera niwe yahumekeye Yuda kwandika igitabu" wovuga ngo "Mpwemu Yera niwe yahumekeye WE kwandika igitabu." Ijambo "we" ni insiguro ihagarariye izina Yuda.

Inyuguti n'inyongera ni ibice bihambaye vy'imvugo na vyo nyene. Inshinga zivuga ikintu ku nshinga. Iravuga ingene ikintu cabaye. Nk'akarorero, mu nteruro ngo "Yirutse ningoga", ijambo "ningoga" ni inshinga kuko rivuga ingene yirutse. Inyuguti idondora izina canke insiguro y'ijambo. Iyo tuvuze ngo «Yuda yari muremure», ijambo «muremure» ni inyito idondora Yuda.

Nimba utarigeze wiga ibice vy'imvugo imbere y'aho ivyo vyoshobora gusa n'ibitera urujijo mu ntango, mugabo uzoca wiga kumenya ivyo bihimba uko uzoba uriko urimenyereza. Ibice vy'imvugo birahambaye kubera ko bigaragaza abantu, ibibanza be n'ibintu. Bavuga uwakoze ikintu, aho, ryari, n'igituma. Zivuga ingene ibintu vyakozwe n'ivyo vyariho, biriko canke bizokorwa. Bitanga kandi insobanuro n'ibintu vyinshi bituma umuntu arushiriza gutahura ico kintu.

INTAMBWE YA GATATU: REMA IKIGANIRO C'INYIGISHO Y'IGICE:

Niwiga ingingo mu buryo burambuye nk'uko vyavuzwe mu Ntambwe ya Kabiri, uzomenya ingingo zimwezimwe zifitanye isano. Ubucuti bwabo bushobora kuba ubudasa, ukugereranya, ugutera imbere canke ukundi. Hitamwo ivyo kugira ngo wige ingingo.

Uzokora urutonde rwo gucapura mu ncamake inyigisho yawe y'izo ngingo. Hitamwo umutwe rusangi w'igicapo cawe ugaragaza isano riri hagati y'ingingo canke ikiganiro bivugako. Ico kigereranyo kizoba kandi kirimwo imitwe y'ingingo be n'imigabane vyakozwe mu gihe c'inyigisho y'ibigabane. Niwandike ku rutonde igitabu, ikigabane be n'ingingo mwize. Koresha imirongo y'igicapo kugira ngo ukore ivyo wihweza n'ivyo ukoresha.

INTAMBWE YA KANE: REMA UMUGAMBI W'IGICE:

Koresha urutonde kugira ngo rugufashe gukora urutonde rw'ingingo. Incamake urema ku bigabane no ku ngingo zizogufasha uko ubwira abandi ukuri kw'Imana kuko zigufasha gushikiriza ivyo wize mu buryo bubereye.

AKARORERO K'UBURONGOZI

INTAMBWE YA MBERE: KORA INYIGISHO Y'IGICE:

Ivyigwa vy'igice ca Yuda I vyakozwe mu cigwa c'imbere. Tuzokora inyigisho y'ingingo tuvuye muri iki kigabane nyene, rero twamaze kurangiza Intambwe ya Mbere.

INTAMBWE YA KABIRI: KWITEGEREZA IVYO BIRI MU NDONDO:

Uko ingingo za Yuda I zari ziriko ziratohozwa bimwe bigera kure, ni ko habayeho ubucuti hagati y'ingingo za 4, 8-10, 16, 17-18, na 19. Ivyo bice vyose biratanga urutonde rw'ibiranga abigisha b'ikinyoma.

INTAMBWE YA GATATU: REMA IKIGANIRO C'INYIGISHO Y'IGICE:

Mu bice vyabanje twatanze urutonde rw'inyigisho zanyu ataco muvuga. Ku nyigisho z'ingingo uzoca ushushanya urutonde rwawe kuko ntibishoboka ko umenya ikibanza kibereye co gusiga ku rutonde rw'inyigisho z'ingingo. Iyi ni yo mpamvu yatumye tutagira urupapuro rusanze. Hari ingingo zifise ido n'ido cane kandi zisaba umwanya munini wo gushiramwo amajambo y'inyigisho.

Akarorero k'Imbonerahamwe y'Inyigisho y'Ingingo karakurikira. Koresha aka karorero kugira ngo wikore urutonde rw'inyigisho yawe bwite. Raba neza ko ushikiriza inomeru z'imirongo y'igice kimwekimwe cose mu gice c'ingingo (none inomeru iri hejuru ibubamfu bw'igice c'igice kimwekimwe cose ku rutonde).

Imbonerahamwe y'Inyigisho y'Ingingo

Igitabo: Yuda Igice: I Ingingo: 4, 8-10, 16, 17-18, 19

Umutwe: Ibiranga Abigisha b'Ibinyoma

4

Yanyegeje mukutamenya agenda

Imbere y'uko kera bashingwa kuri urwo rubanza akahise

Abantu batubaha Imana Inyifato

Guhindura ubuntu bw'Imana yacu ubusambanyi Inyigisho .

Guhakana Umwami Imana yonyene n'Umwami wacu Yezu Kristu Inyigisho .

8-10

Abarota b'umwanda Inyifato

Guhumanya umubiri Inyifato

Gusuzugura ubukuru Inyifato

kuvuga nabi ubuninahazwa Kuvuga

Kuvuga nabi ibintu batazi Kuvuga

Ivyo bazi mu bisanzwe baravyonona Inyifato .

16

Abadidomba kuvuga

Abadodora kuvuga

Bagenda bakurikije ivyipfuzo vyabo kugenda .

Akanwa kavuga amajambo menshi cane y'ibiviyimba Insiguro

Kugira abantu b'abagabo mu gushimwa kubera inyungu Inyifato

18

Abatwenga kuvuga

Bagende bakurikize ivyipfuzo vyabo biteye isoni kugenda.

Bitandukanye Inyifato .

y'ivy'umubiri Inyifato

Ntimugire impwemu . inyigisho

Amajambo nyamukuru yo kwiga:

Ubusambanyi (ingingo ya 4): Iri jambo risobanura iki?

INTAMBWE YA KANE: REMA UMUGAMBI W'IGICE:

Aha niho hari urutonde rw'igice kivuga ku "Ibiranga Abigisha b'Ibinyoma."

I. Ivyo bavukiyeko:

I. Imbere ya kera yashinzwe kuri iki gihano.

II. Inzira yabo:

I. Yaciye yinjira ataco yiyumviriye.

B. Kugenda bakurikije ivyipfuzo vyabo bwite.

C. Bagenda bakurikije ivyipfuzo vyabo vy'ububisha.

III. Insiguro yabo:

I. Vuga nabi abafise icubahiro.

B. Kuvuga nabi ibintu batazi.

C. Abadodomba.

D. Abavyidodomba.

E. Iminwa ivuga amajambo akomeye cane.

F. Abatwenga.

IV. Inyigisho yabo:

I. Guhindura ubuntu bw'Imana ubusambanyi.

B. Kwihakana Umukama Imana umwe rudende n'Umwami wacu Yezu Kristu.

C. Ntimugire Mpwemu.

V. Inyifato yabo:

I. Abatagira Imana.

B. Abarota b'abanyavyaha.

C. Guhumanya umubiri.

D. Ivy'umubiri.

E. Kwitandukanya.

F. Ubumenyi busanzwe bwononekaye.

G. Gusuzugura ubukuru.

H. Ugushigikira abantu bishingiye ku kibanza c'abagabo.

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. Tanga urutonde rw'intambwe zine z'uburyo bwo kwiga paragarafu.

3. Raba izina ry'uburyo bw'inyandiko buri ku rutonde rwa mbere. Soma insobanuro ziri ku rutonde rwa kabiri. Andika umubare w'insobanuro imbere y'uburyo bw'inyandiko idondora.

Urutonde rumwe Urutonde rwa kabiri

_____ Insiguro

1. Uburyo bw'inkuru

_____ Ivy'imivugo

2. Ivy'imivugo: Zaburi ni akarorero .

_____ Umugani wa

3. Nk'insiguro .

_____ Inkuru

4. Inkuru ngufi zo kwerekana ukuri kw'impwemu

4. Raba izina ry'igice c'imvugo kiri ku rutonde rwa mbere. Soma insobanuro ziri ku rutonde rwa kabiri. Andika umubare w'insobanuro imbere y'igice c'imvugo kidondora:

Urutonde rumwe Urutonde rwa kabiri

_____ Izina

1. Ijambo ry'igikorwa.

_____ Insiguro

2. Ivuga ingene ikintu cakoze.

_____ Inshinga

3. Ijambo ridondora.

_____ Inshinga

4. Izina ry'umuntu, ahantu canke ikintu.

_____ Inyito

5. Ivyo ubikoresha mu kibanza c'izina ry'umuntu.

5. Raba amajambo ahuza ari ku rutonde rwa mbere. Soma insobanuro ziri ku rutonde rwa kabiri. Andika umubare w'insobanuro imbere y'amajambo idondora.

Urutonde gwambere

Urutonde rwa kabiri

- _____Nk'uko, Nk'uko 1. Aya majambo yerekana ko hariho itandukaniro rigiye gukorwa.
- _____Kandi 2. Iri jambo risobanura ikintu kigiye kwongerwa ku co gifise .
vyaravuzwe.
- _____Nimba 3. Aya majambo yerekana ko hariho ukugereranya kugiye gukorwa.
- _____Ariko, canke 4. Iri jambo ryerekana ko ico gifise ivyangombwa ku nyishu .
ry'abantu b'Imana.

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

1. Kora inyigisho y'ingingo ku Yuda ikigabane ca 1 ingingo za 5-7, 11, na 12- 13 zo muri Yuda ikigabane ca I.

Izo ngingo zose ni "Ingero z'Abigisha b'Ibinyoma." Ivyo ni vyo bikwiye kuba umutwe w'igicapo cawe.

Umurongo wa 5-7 uratanga akarorero k'urubanza rwaciriwe abigisha b'ibinyoma.

Umurongo wa 11 uratanga ingero z'amakosa yabo.

Imirongo ya 12-13 itanga ingero z'ibisanzwe (ukugereranya) z'abigisha b'ikinyoma.

2. Mu gice c'imbere mwakoze inyigisho y'igice kuri II Petero igice ca 2. Insiguro y'iki gice isa n'iya Yuda I. Birareba abigisha b'ikinyoma. Ubu rero kora inyigisho y'ingingo kuri II Petero 2. Kumbure woshobora kwongera ku mbonerahamwe zamaze gutangura--"Ibiranga Abigisha b'Ikinyoma" na "Ingero z'Abigisha b'Ikinyoma."

IGICE CA CUMI NA KANE

KWIGIRA UMURONGO

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Sigura ingene wogira inyigisho y'umurongo.
- Kora inyigisho y'umurongo.
- Rema urutonde rwo gucapura mu ncamake inyigisho yawe y'imirongo.
- Nushireho urutonde rw'inyigisho y'umurongo.

UMURONGO W'INGENZI:

Ururimi rwanje ruzovuga Ijambo ryawe, kuko amabwirizwa yawe yose ari agororotse. (Zaburi 119:172).

IMENYEKANISHA

Warize ingene wosuzuma igitabu ca Bibiliya maze ugakora inyigisho y'ikigabane muri ico gitabu. Warize kandi ingene wokwiga ingingo ziri mu kigabane kimwe. Muri iki cigwa uzomenya ingene wokwiga umurongo umwe mu buryo burambuye. Akarorero karatanzwe kandi uhabwa akaryo ko gukora inyigisho y'umurongo mu gice ca "Kugira ngo wige ibindi" c'iki gice. Uko ukora inyigisho y'umurongo, nukoreshe ivyo wize vyose mu vyigwa vya kera ku bijanye no kubaza no gusuzuma ido n'ido ry'imiterere.

UBURYO BWASOBANUWE

INTAMBWE YA MBERE: WIGE UMURONGO MU BIMENYETSO VYAWO:

Umurongo wose utegerezwa gusobanurwamwo ivyerekeye aho uri. Ivyo bivugwamwo ni imirongo ikikuje ico gisomwa aho kiri. Ivyo bivugwa muri iyo nkuru biratanga ubutumwa bushitse buva ku Mana umurongo umwe gusa ari igice cabwo. Ni ngombwa ko umurongo n'umwe udakurwa mu vyo uvuga ngo usobanurwe nabi. Ivyo ni vyo kenshi abigisha b'ikinyoma bakora.

INTAMBWE YA KABIRI: WIGA IMIRONGO IJANYE N'IYO:

Mu vyo uvuga uzosanga imirongo ijanye n'iyo wahisemwo kwiga. Bazokwongera ayandi makuru ku murongo uriko uriga. Bishobora gutanga ubudasa canke ukugereranya. Rimwe na rimwe, uwo murongo mwiga woshobora kuba ufutaniye isano n'imirongo yo mu kindi

gitabu co muri Bibiliya. (Raba akarorero kari muri iki kigabane). Raba ivyo bitabu maze uvyige na vyo nyene.

INTAMBWE YA GATATU: REMA IKIGANIRO C'INYIGISHO Y'UMURONGO:

Hitamwo umutwe w'igicapo. Ku rutonde rw'inyigisho z'imirongo wandikeko izina ry'igitabu, inomeru y'igice, n'inomeru y'umurongo uriko uriga. Uko uzotunganya urutonde rwawe bizovana n'ubwoko bw'amakuru urundaniye mu nyigisho yawe. Niwaba wararangije ibikorwa vy'"Ibindi vyigwa" mu bice vyabanje urafise ubumenyi buhagije ku bijanye n'ibiharuro vy'inyigisho ku buryo uzoshobora kwihingurira ibiharuro vyawe vy'umwimerere. Ushobora gukoresha urutonde ruringaniye canke ruhagaze bivanye n'amakuru uriko urandika.

INTAMBWE YA KANE: REMA UMURONGO WO KWIGIRA:

Ukoresheje ubuhinga bwo gucapura umurongo waronse mu bikorwa vya kera, nushireho urutonde rw'umurongo. Hitamwo umutwe ukwiye, imitwe nyamukuru be n'imitwe mitomito. Koresha urutonde rwawe kugira ngo rugufashe gutegura urutonde rw'umurongo.

AKARORERO K'UBURONGOZI

INTAMBWE YA MBERE: WIGE UMURONGO MU BIMENYETSO VYAWO

Twahisemwo Yuda 1:11 ngo ube umurongo wo kwerekana uburyo bwo kwiga umurongo. Mu vyigwa vya kera twarize uwo murongo mu bice vyawo no mu ngingo zawo rero twamaze kurangiza kwiga uwo murongo mu vyo uvuga. Igihe uhisemwo umurongo wo kwiga, banza uwusuzume mu vyo uvuga. Ivyo ubigira mu kwiga igice n'ingingo, ubuhinga wize mu vyigwa bibiri vyabanje. Niwibuke kandi kurimbura uwo murongo mu rwego runini rw'igitabu cose urimwo. Ivyigwa vya Yuda 1:11 mu vyo bivuga vyanditswe ku rutonde rw'ivyigwa vy'imirongo.

INTAMBWE YA KABIRI: WIGA IMIRONGO IJANYE N'IYO:

Yuda 1:11 irafitaniye isano n'iyindi mirongo yerekeye abigisha b'ikinyoma iri mu kigabane ca mbere. Imirongo ya 5-7 itanga amateka .

ingeru n'imirongo ya 12-13 itanga ingero z'ibisanzwe z'abigisha b'ikinyoma. Yuda 1:11 kandi irafitaniye isano n'ibice bitatu bihambaye vyo mw'Isezerano rya Kera:

Inkuru ya Kayini: Itanguriro 4:1-15; I Yohana 3:12

Inkuru ya Balamu: Guharura 22-24

Inkuru y'Ishingiro: Guharura 16

Ivyigwa vy'iyi mirongo ifitaniye isano vyanditswe ku rutonde rw'incamake no ku rutonde rw'ibintu.

INTAMBWE YA GATATU: REMA IKIGANIRO C'INYIGISHO Y'UMURONGO:

Iga akarorero k'urutonde rw'imirongo rukurikira

UMURONGO WO Kwigira Umurongo

Igitabo: Yuda Igice: I Umurongo: 11

ISEZERANO YA KERA INGERO Z'ABIGISHWA B'IKINYOMA

Yuda 1:11: IMANA ITI: BARAGOWE

IMPAMVU...

1. Baciye mu nzira ya KAYINI .

Itanguriro 4:1-15: Yahakanye umugambi w'Imana ko gusa biciye ku .

gusesa amaraso ni ivyaha bihariwe. Raba Abaheburayo 9:22 .

I Yohana 3:12: Yishe mwenewabo kuko ibikorwa vyawe vyari bibi.

2. Baciye biruka n'ukunzi inyuma y'ikosa rya BALAMU .

Guharura 22-24 Yakoze ikintu cose kugira ngo aronke inyungu y'amahera.

3. Bazimiye mu kurwanya kwa CORE (Kora)

Guharura 16: Yahakanye ubukuru bw'uburongozi Imana yatoranije.

Raba ingene bigenda: BAGIRA inzira mbi....

Hanyuma bakiruka MU NYINZI inyuma y'ikosa...

Barazimangana.

Ibindi bigereranyo vy'abigisha b'ikinyoma muri Yuda 1:

Ingero z'ivya kahise: Umurongo wa 5-7.

Ingero z'akameremere: Umurongo wa 12-13

INTAMBWE YA KANE: REMA UMURONGO WO Kwigira:

Aha niho akarorero k'umurongo w'umurongo:

ISEZERANO YA KERA INGERO Z'ABIGISHWA B'IKINYOMA

Igitabo: Yuda Igice: I Umurongo: 11

I. Imana iravugaga ngo bazobona amagorwa (abigisha b'ibinyoma).

II. Impamvu:

I. Baciye mu nzira ya Kayini:

1. Itanguriro 4:1-15 Yahakanye umugambi w'Imana ko biciye ku .

gusesa amaraso ni ivyaha bihariwe.

a. Ukwo kuri kuraserurwa mu Baheburayo 9:22.

2. I Yohana 3:12: Yishe mwenewabo kuko ibikorwa vyawe vyari bibi.

B. Baciye biruka n'ukunzi inyuma y'ikosa rya Balamu.

1. Guharura 22-24: Balamu yakora ikintu cose kugira ngo aronke inyungu y'amahera.

C. Bapfuye mu kurwanya Core (Isezerano rya Kera ryandikwa Kora) .

1. Guharura 16: Kora yahakanye ubukuru bw'uburongozi Imana yatoranije.

III. Hariho ugutera imbere kw'ikibi:

I. Ubwa mbere, tuja mu nzira mbi.

B. Vuba turiko turiruka n'ukunzi mu makosa.

C. Iherezo ry'ivyo ni ukuzimangana.

IV. Ibindi bigereranyo vy'abigisha b'ikinyoma muri Yuda I:

I. Ingero z'ivya kahise: Umurongo wa 5-7.

1. Isirayeli

2. Abamarayika

3. Sodomu na Gomora

B. Ingero z'ibisanzwe: Umurongo wa 12-13.

1. Amabara mu misi mikuru.

2. Ibicu bitagira amazi.

3. Ibiti bitagira ivyamwa.

4. Imiraba irakarira.

5. Inyenyeri zigendagenda.

Iciyumviro: Uribuka ko nk'uko biri mu buryo bwose bwo kwiga Bibiliya, birahambaye ko ushira mu ngiro ivyo wize mu kwiga imirongo. Ni gute uwo murongo mwize werekeye ubuzima bwawe be n'ubusuku bwawe? Suzuma "Uburyo bwo Gusenga" kugira ngo ubone amabwirizwa y'ugushira mu ngiro.

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. Ni ngombwa ko twama twiga umurongo mu...

3. Tanga urutonde rw'intambwe zine z'Uburyo bwo Kwiga Umurongo.

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Mu vyigwa vya kera mwarangije ubushakashatsi bw'ibitabu, inyigisho y'igice n'inyigisho y'ingingo.

Hitamwo umurongo mu ngingo wari wararize mbere. Ukoresheje ubuhinga wize muri iki kigabane, ukore inyigisho y'umurongo. Incamake y'inyigisho yawe ukoresheje Urutonde rw'Inyigisho y'Imirongo n'urutonde mu kibanza catanzwe aha hepfo.

IKIGANIRO C'INYIGISHO Y'UMURONGO:

INKURU Y'UMURONGO:

IGICE CA CUMI NA GATANU

KWIGIRA IJAMBO

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Numenye amajambo nyamukuru yo muri Bibiliya yo kwiga.
- Nusigure ingene twogira inyigisho y'ijambo rya Bibiliya.
- Nukore inyigisho y'ijambo rya Bibiliya.

UMURONGO W'INGENZI:

Kuko ndababwire ukuri: Ijuru n'isi bikiriho, nta n'akadome canke n'akadome bizova mu mategeko, vyose bitaranguwe. (Matayo 5:18).

N INTANGAMARARA

Waramenye ingene wokwiga Bibiliya ukoresheje ibitabu, ibigabane, ingingo be n'imirongo. Muri iki cigwa uzokwiga ingene wokwiga igice gitoyi kuruta ibindi vyose vyo muri Bibiliya ari co jambo rimwe. Akarorero k'uburyo bwo kwiga ijambo karashikirijwe kandi uhabwa akaryo ko gukora mwene iyo nyigisho mu gice ca "Kugira ngo wige ibindi" c'iki kigabane.

UBURYO BWASOBANUWE

Kwiga ijambo ni ukwiga amajambo umwumwe wese yo muri Bibiliya. Intumbero y'ukwiga ijambo ni ugutahura ijambo mu vyo rivuga. Akantu kose k'ido n'ido k'ijambo ryahumetswe karahambaye cane ku buryo Yesu yavuze ati:

Kuko ndababwire ukuri: Ijuru n'isi bizovaho. nta n'akadome na kamwe canke akarongo na kamwe bizova mw'Itegeko, gushika vyose birangutse. (Matayo 5:18).

"Imirongo n'ibimenyetso" vyari inyuguti z'igiheburayo. Nimba n'ivyo vyashimitsweko na Yezu, rero turazi ko ijambo ryose ry'Imana rifise akamaro. Insobanuro y'amajambo umwumwe wese iragira ico ikoze ku nsobanuro y'imirongo. Imirongo isigura ingingo. Ingingo zigufasha gutahura ibigabane kandi ibigabane bitanga ubumenyi bw'igitabu cose.

Ikigereranyo gikurikira kirerekana ingene Bibiliya itunganijwe kuva kuri rusangi (igitabu) gushika ku vyihariye (umurongo).

Ivyigwa rusangi : Ibitabo

Ibice

Ingingo

Inyigisho yihariye: Imirongo

Amajambo

Inyigisho y'ijambo

UBURONGOZI BASIGURWA

INTAMBWE YA MBERE: HINDURA IJAMBO

Mu gihe c'inyigisho z'ibigabane, ingingo n'imirongo, twarashizeho icyumviro c'amajambo nyamukuru. Ijambo ry'ingenzi ni iryo ry'ishimikiro ry'insobanuro y'umurongo. Ni jambo rihambaye. Rimwe na rimwe ni jambo risubirwamwo kugira ngo umuntu ashimike cane ku kintu canke jambo rigoye gutahura.

Bitegerezwa kwitwararika mu guhitamwo jambo ryo kwiga. Nk'akarorero, amajambo nk'aya ngo "ku, na, nimba," si amajambo y'ingenzi. Ni amajambo ahuza kandi yongera insobanuro, ariko si amajambo meza yo gukoresha mu kwiga amajambo. Raba neza ko jambo uhisemwo kwiga ari jambo ry'ingenzi.

INTAMBWE YA KABIRI: WIGA IJAMBO MU BIMENYETSO VYARYO

Iga jambo riri mu vyo ikigabane kivuga. Iryo jambo ryoba risubirwamwo ahandi muri ico kigabane? Nimba ari ukwo biri, ni igiki gihishurirwa ku bijanye n'insobanuro yayo? Hoba hari uwundi murongo wo muri ico kigabane usigura insobanuro y'iryo jambo? Hanyuma, niwige iryo jambo riri mu vyo paragarafu ivuga. None paragarafu ivuga ikihe? None iryo jambo ry'ingenzi rifitaniye isano gute n'ico kiganiro?

Hanyuma wige iryo jambo riri mu vyo umurongo uvuga. None bifitaniye isano gute n'uwo murongo? Ijambo ni igice ikihe c'imvugo: Ni izina, insiguro, inshinga, inshinga canke inshinga?

Nimba uhisemwo jambo uzokwiga kandi utarabanza gusuzuma aho rivugwa, utegerezwa kwama ufata umwanya wo kubigira. Ibigabane, ibigabane, imirongo be n'amajambo, vyose birahuye kugira bihe ugutahura kwuzuye kw'Ijambo ry'Imana. Ni ngombwa ko jambo canke umurongo udakurwa mu vyo uvuga kuko woshobora kuwusobanura nabi.

INTAMBWE YA GATATU: MENYA INSOBANURO Y'IJAMBO

Amaze guhitamwo jambo ry'ingenzi no kwiga ibirimwo, intambwe ikurikira ni ukumenya insobanuro y'iryo jambo.

Nimwitegereze amajambo atandukanye ariko afise insiguro imwe, nk'akarorero, "Ubwami bw'Imana" n'"Ubwami bwo mw'ijuru." Raba amajambo amwe ariko afise insobanuro zitandukanye. Nk'akarorero muri Yohana 21:15-17 Yesu yabajije Petero incuro zitatu ati: «Urankunda kurusha ibi?» Igihe cose insobanuro y'ijambo "urukundo" yari itandukanye.

Keretse uzi ikigiriki canke igiheburayo kandi ukaba ufise Bibiliya muri izo ndimi ntuzashobora kumenya insobanuro y'intango y'iryo jambo ata bikoresho vyo kwiga vy'inyongera. Ivyigwa bibiri vy'ishimikiro bigufasha ukeneye ni igitabu c'inyigisho n'igitabu co kwiga amajambo ya Bibiliya. Ikigabane ca gatanu c'iki gitabu kirasigura ingene twokoresha ivyo bikoresho vyompi vyo kwiga Bibiliya.

Nimba udafise amajambo canke igitabu co kwiga amajambo urashobora kwiga jambo rya Bibiliya naho woba udashobora gukurikirana insobanuro y'intango. NIMBA UDAFISE concordance canke igitabu co kwiga amajambo yo muri Bibiliya, rero ukurikize izi ntambwe:

1. Nimba Bibiliya yawe ifise uruhande rwo hagati rufise urutonde rw'ibindi bitabu vyo kwiga, nurondere imirongo yose iri ku rutonde. Bishobora kwagura ugutahura kwawe kw'iryo jambo. Rimwe na rimwe urubibi rwo hagati mu vy'ukuri ruratanga insobanuro y'iryo jambo.

2. Suzuma inyuma ya Bibiliya yawe. Bibiliya zimwe zimwe zifise agatabu gatoyi gafise urutonde rw'amajambo amwamwe ahambaye kuruta ayandi yose. Bibiliya zimwe zimwe zifise kandi inkoranyamagambo inyuma itanga insobanuro.

3. Rondera iryo jambo mu nkoranyamagambo y'ururimi rwo muri iki gihe. Ivyo bizotuma umuntu amenya insobanuro iryo jambo rifise muri iki gihe naho uburyo ryakoreshwa mu misi ya Bibiliya bushobora kuba bwari butandukanye gatoyi.

4. Niwige ubundi buryo iryo jambo rikoreshwa mu kigabane canke mu gitabu. Ivyo na vyo nyene bizofasha kumenya insobanuro y'iryo jambo.

NIMBA UFISE igitabu co kwiga amajambo yo muri Bibiliya be n'igitabu co kwiga amajambo, rero ukurikize izi ntambwe:

1. Nimba Bibiliya yawe ifise uruhande rwo hagati rutanga ibindi bimenyetso n'insobanuro z'amajambo, raba nimba ijambo uriko uriga riri ku rutonde. (Iciyumviro I kiri mu gice c'imbere kirasigura ingene wokoresha uruhande rwo hagati rwa Bibiliya yawe).

2. Rondera iryo jambo mu gitabu ca Bibiliya. Amajambo arashirwa ku rutonde mu buryo bujanye n'urutonde rw'inyuguti. Nimba iryo jambo rikoreshwa ahantu henshi muri Bibiliya, uzosanga hari urutonde rw'imirongo irimwo iryo jambo. Iga iyo mirongo kugira ngo ushobore gutahura insobanuro.

Rondera iryo jambo uko rikoreshwa mu murongo uriko uriga. Raba umubare utangwa ku mpera y'urutonde rw'amajambo ahuye maze urondere uwo mubare inyuma y'amajambo ahuye. Nimba uriko uriga ijambo ryo mu murongo wo mw'Isezerano rya Kera uzorondera umubare mu Nkoranyamagambo y'Igiheburayo. Niwaba uriko uriga ijambo ryo mw'Isezerano Rishasha uzorondera iryo jambo mu Nkoranyamagambo y'Ikigiriki. (Ikigabane ca gatanu kirasigura ingene ivyo bikorwa).

Iyo ubonye ijambo igiharuro, riguha insobanuro y'intango y'iryo jambo mu kigiriki canke mu giheburayo. Bishobora kandi kugurungika ku wundi mubare uri muri iyo nkoranyamagambo. Ivyo bisigura ko ijambo uriko uriga ryavuye mu rindi jambo. Kugira ngo ijambo ryawe risubire ku nsobanuro y'intango uzobwirizwa kuraba n'iri jambo rindi.

3. Rondera iryo jambo mu gitabu co kwiga ijambo rya Bibiliya. Amajambo arashirwa ku rutonde rw'inyuguti mu gitabu co kwiga amajambo. Nimba ijambo ryawe rikoreshejwe ahandi muri Bibiliya uzosanga hariho urutonde rwinshi. Naho ushaka kwiga ivyo na vyo nyene, nubone ko witwararika cane umurongo wahisemwo ijambo ryawe. Intumbero yawe ni ukumenya ico iryo jambo risobanura mu bijanye n'ivyo uwo murongo nyene uvuga.

4. Rondera iryo jambo mu nkoranyamagambo isanzwe. Ivyo bizokubwira ingene iryo jambo rikoreshwa muri iki gihe mu rurimi rw'iki gihe. Rishobora kuba rimeze nk'uko rikoreshwa muri Bibiliya canke rikaba ritandukanye rwose n'iryo rikoreshwa. Itandukaniro riri hagati y'ukuntu amajambo akoreshwa mu rurimi rwo muri iki gihe no muri Bibiliya rikomoka ku bintu bibiri:

Ica mbere, insobanuro z'amajambo zirahinduka uko igihe kigenda kirarenga. Insobanuro nshasha zifatanywa n'amajambo ya kera kandi rimwe na rimwe insobanuro z'intango zirabagirana.

Ubwa kabiri, Bibiliya yanditswe mu kigiriki no mu giheburayo. Ijambo rimwe rifise insobanuro zitandukanye mu ndimi zitandukanye. Iryo jambo ryari risobanura ikintu kimwe mu kigiriki canke mu giheburayo ariko rishobora kuba ritandukanye mu rundi rurimi.

INTAMBWE YA KANE: SUBIRAMWO INYIGISHO YAWAWE

Mu ntambwe zitatu za mbere zo kwiga ijambo, nushire amajambo ku vyo wize ku bijanye n'iryo jambo. Andika insobanuro z'iryo jambo ziri ku ruhande rwa Bibiliya, mu gitabu c'inyigisho z'amajambo no mu nkoranyamagambo yo muri iki gihe. Niwandike amajambo yerekeye ukuntu rikoreshe mu yindi mirongo ya Bibiliya.

Niwaheza kwiga, nukoreshe ivyo wize ku bijanye n'ibiharuro be n'insiguro kugira ngo ushire mu ncamake amajambo yawe yo kwiga. Ibuka kwandika ahantu kanaka ku rutonde rwawe canke gutanga urutonde rw'igitabu, ikigabane, inomeru y'umurongo n'ijambo uriko uriga.

AKARORERO K'UBURONGOZI

INTAMBWE YA MBERE: HINDURA IJAMBO

Mu vyigwa vya kera twakoresheje Yuda igice ca I kugira ngo twereke uburyo bwo kwiga igice, ingingo n'imirongo. Mu nyigisho yacu ya Yuda I twahisemwo ijambo "ubusambanyi" riri ku murongo wa 4. Iri jambo ni ijambo ry'ingenzi kuko ridondora abigisha b'ibinyoma ari ryo ry'iki gice. Ni ijambo ry'ingenzi kandi kuko ni ijambo rigoye gutahura.

INTAMBWE YA KABIRI: WIGA IJAMBO MU BIMENYETSO VYARYO

Mu vyigwa vyaheze mwarangije kwiga igice n'ingingo ku gitabu ca Yuda. Ivyo bisigura ko mwamaze kwiga ijambo ubusambanyi muri ivyo bice. Mwamenye ko ikiganiro co muri Yuda I ari imburi ku bigisha b'ikinyoma. Umurongo wa 4, aho ijambo ubusambanyi rikoreshe ni umwe mu ngingo za Yuda I. Raba ivyigwa biri ku nyigisho z'ibigabane n'iz'ingingo kugira ngo wige iryo jambo muri ivyo bihe.

Mu kigabane ca nyuma twasiguye ingene umuntu yokora inyigisho y'umurongo. Ntimurakora inyigisho y'umurongo kuri Yuda 1:4 aho ijambo ubusambanyi riboneka. Hagarara ubu ukore inyigisho y'umurongo kuri Yuda 1:4 imbere y'uko ukomeza iki cigwa ku inyigisho z'amajambo.

Mu nyigisho yawe y'imirongo wari ukwiye kumenya ijambo ubusambanyi nk'inyito kuko ni ijambo ridondora abigisha b'ikinyoma. Abigisha b'ibinyoma bahindura ubuntu bw'Imana ubusambanyi.

INTAMBWE YA GATATU: MENYA INSOBANURO Y'IJAMBO

1. Bibiliya twariko turakoreshe mu kwiga ijambo ubusambanyi muri Yuda 1:4 yari ifise uruhande rwo hagati. Uruhande rwo hagati rwatweretse kuri Tito 2:11 no ku Baheburayo 12:15.

2. Aha niho hari urutonde rw'ijambo ubusambanyi:

Ubusambanyi

ububisha, ubuhendanyi, I, ikibi.	Mk 7:22	766
I ivyo bakoze.	. . 2 Kor 12:21	766
ubusambanyi, ubuhumane, I.	Gal 5:19	766
barihebeye I.	Ef 4:19	766
abanyamahanga, igihe twagenda mu I.	1 Petyo 4:3	766
ubuntu bw'Imana yacu bube I.	Yuda 4	766

Imirongo yose aho iryo jambo ryakoreshejwe yararondewe maze iratohozwa. Umubare "766" uboneka ku mpera y'urutonde rwa Yuda 1:4. Uwo ni wo mubare umwe uri ku mpera y'izindi nkuru. Ivyo bisigura ko ijamba ubusambanyi rifise insobanuro imwe mu vyanditswe vyose vyashizwe ku rutonde.

Kubera ko ubusambanyi ari ijamba riri mw'isezerano Rishasha, twakoresheje inkoranyamagambo y'ikigiriki iri inyuma y'ico gitabu c'amajambo kugira ngo turabe igiharuro 766. Uru ni urutonde ruvuye mu nkoranyamagambo y'ikigiriki:

766. Aselgeya, avuye mu gitabu kimwe. Ya I (nk'Igice c'Ikirundi) n'iyitwa selges (y'ijamba der. ritazwi neza, ariko biboneka ko ari umugabane); ubusambanyi (rimwe na rimwe harimwo n'ibindi bikorwa bibi):-ubuhumane, ubusambanyi, ubusambanyi.

3. Hagiye hakoreshejwe igitabu co kwiga amajambo yo muri Bibiliya. Ibi bikurikira ni urutonde rw'ubusambanyi:

Ugusambana, Ubusambanyi

Aselegeia yerekana ukurenga urugero, ubusambanyi, ukutagira ukwifata, ubusambanyi, ubusambanyi; muri Mariko 7:22, kimwe mu bibi biva mu mutima; muri 2 Kor 12:21, kimwe mu bibi bamwe mw'ishengero ry'i Korinto bari barakoze; mu Gal 5:19, bishirwa mu bikorwa vy'umubiri; mu Ef 4:19, mu vyaha vy'abatavutse bushasha bacitse intege; ni ko muri I Pet 4:3; muri Yuda 4, ku vyo ubuntu bw'Imana bwahinduwemwo n'abantu batubaha Imana; rihindurwa ngo "ubusambanyi" mu Rom 13:13, kimwe mu vyaha abemera bagabishwa.

Twarize urwo rutonde rwose, twibanda canecane ku jambo rikoreshejwe muri Yuda 1:4.

4. Inkoranyamagambo isanzwe yatanze insobanuro y'iki gihe y'ijamba ubusambanyi:

"Inyiyumvo z'ubusambanyi, z'irari, ziteye umunezero, z'ibitsina."

INTAMBWE YA KANE: SUBIRAMWO INYIGISHO YAWE

Mu ntambwe zabanje twakoze amajambo uko twiga ijamba ubusambanyi.

Mu Ntambwe ya Mbere twanditse ijamba ryatoranijwe ryo kwiga.

Mu ntambwe ya kabiri twari twaramaze kuronka inyigisho z'ibigabane n'ingingo zo mu vyigwa vya kera. Ivyo vyaciye biba igice c'inyigisho yacu y'ijamba. Wasabwe gukora inyigisho y'umurongo kuri Yuda 1:4. Amakuru yose ava muri izo nyigisho aba igice c'ijamba ry'inyigisho.

Mu Ntambwe ya Gatatu uko twiga ku ruhande rwa Bibiliya, amajambo ahuriyeko, igitabu co kwiga amajambo, inkoranyamagambo iriho ubu be n'ibindi bitabu birimwo iryo jambo, twarafata amajambo ku vyo twariko turiga ku bijanye n'ijamba ubusambanyi.

Twarakoraniye amakuru menshi cane yerekeye iryo jambo. Intambwe ya nyuma mu nyigisho yacu ni uguca irya n'ino ivyo bintu mu buryo bw'urutonde n'canke mu buryo bw'urutonde. Nk'uko twavuye mu vyigwa vya kera ubu ni bwo buryo bwiza bwo gukiza inyigisho mu buryo butunganyijwe. Biragufasha kandi gusangira n'abandi ivyo wiga.

Amapaji akurikira aratanga incamake y'inyigisho yacu y'ijambo ku bijanye n'ubusambanyi. Koresha ivyo nk'ingero z'ingene wocapura inyigisho zawe bwite z'amajambo biciye ku bipimo n'imirongo, mbere n'amashusho canke ibishushanyo.

Nk'uko vyari vyifashe ku buryo bumwebumwe twamaze kuvuga, turashaka kubibutsa akamaro ko gushira mu ngiro ivyo wiga biciye ku kwiga amajambo. Kwiga Bibiliya ubwavyo si ukurondera ubumenyi. Utegerezwa kuba uwukora canke ijambo atari uwumva gusa. Ivyo ubigira mu gushira mu ngiro ukuri kwo mw'Ijambo ry'Imana.

KWIGIRA IJAMBO

Igitabo: Yuda

Igice: I

Umurongo: 4

Ijambo: ubusambanyi

Ayandi majambo afise insobanuro imwe: Wantonness .

Igice c'Ijambo: Ubusambanyi ni inyito. Muri Yuda 1:4 rikoreshe mu kudondora ikintu kiranga abigisha b'ibinyoma.

Imbonerahamwe ya mbere

Ubusambanyi: Insobanuro

Igitabo c'Inyigisho	Umubare	Ijambo	Inyuguti	Insobanuro
Ikigiriki	766	aselgeia		ubusambanyi, . ubuhumane, ubujuju.

Ivya none --- ubusambanyi buteye isoni, ubusambanyi,
inyiyumvo z'umubiri ziteye umunezero.

Ijambo ry'Umuzabibu ____ aselgeia risobanura ukurenga urugero, .

Kubura kwiga

vyo kwirinda,
ubusambanyi
ubujuju.

Imbonerahamwe ya kabiri

Ubusambanyi: Ibindi Bibiliya Ikoresha

Incamake y'ibisobanuro

Mariko 7:22 Ni ikibi kiva mu mutima.

II Abakorinto 12:21 Ni kimwe mu bibi bamwebamwe bo muri Korinto bakora .
yari yaragirijwe icaha

Abagalatiya 5:19 Biri mu bikorwa vy'umubiri.

Abanyefeso 4:19 Kimwe mu vyaha vy'abatavutse bushasha bacitse intege

I Petero 4:3 Kimwe mu vyaha vy'abatavutse bacitse intege

Abaroma 13:13 Ijambo rihindurwa ngo "ubujuju" kandi ni umuntu acumura
ivyo abemera bagabishwa.

II Petero 2:2 Rihindurwa ngo "ubusambanyi" kandi riri ku rutonde rw'ibitabu .
ibiranga abigisha b'ibinyoma

Yuda 1:4 Ni ikintu kiranga abigisha b'ibinyoma .

Ivyigwa vyagutse vy'ubusambanyi

Inyigisho z'ijambo zirashobora gutuma haba inyigisho z'inyongera zagutse z'ijambo ry'Imana. Mu kwiga ijambo ubusambanyi, hariho inyigisho z'inyongera zikurikira:

1. Iga ijambo riri muri Mariko 7:22 aho ryanditswe nk'icaha kiva imbere. Ni ibihe bindi vyaha biva imbere?

2. Inyigisho ya II Ab'i Korinto 12:21. Ni ibihe bindi vyaha uretse ubusambanyi Paulo yerekanye mw'ishengero ry'i Korinto?

3. Raba ijambo "wantonness" mu gitabu c'amajambo. Iri jambo risobanura kimwe n'ubusambanyi. Hariho ubundi buryo Bibiliya ikoresha ijambo "ubusambanyi"?

4. Abagalatiya 5:19. Ibindi bikorwa vy'umubiri uretse ubusambanyi ni ibihe?

5. Abanyefeso 4. Iga imirongo ya 17-19. Tegura urutonde rugaragaza itandukaniro ry'abatemera n'abizera. Nimushire ku rutonde ibiranga abatemera bivugwa mu mirongo ya 17-19. Ivyo birimwo ubusambanyi. Nimushire ku rutonde ibiranga abemera mu mirongo ya 20-24.

6. Iga I Petero 4:3. Ni ibihe bindi vyaha uretse ubusambanyi twagenderamwo mu bihe vya kera?

7. Niwige Abaroma 13:13. Uretse "wantonness" bisobanura ubusambanyi, ni ibihe bindi vyaha umwizera adakwiye kwisukamwo?

8. Nimwige ubuntu bw'Imana abigisha b'ibinyoma bahinduye ubusambanyi. Nk'akarorero, Tito 2:11 havuga ubuntu bw'Imana bwabonetse ku bantu bose. Abaheburayo 12:15 herekana ko dushobora "kubura ubuntu bw'Imana."

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. Tanga urutonde rw'intambwe zine z'uburyo bwo kwiga ijambo.

3. Ijambo ry'ingenzi ni irihe?

4. Ni irihe jambo riri muri urwo rutonde ruri musu ari ijambo ry'ingenzi kandi ryoba ryiza ry'ijambo .

ivyigwa?_____

we kwirinda we nimba na

5. Ni ibitabu bibiri ibihe bihambaye kuruta ibindi vyose vyo kwiga Bibiliya umuntu yokoresha mu gukora inyigisho z'amajambo?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Hitamwo ijambo mu murongo canke mu ngingo wize mu vyigwa vya kera. Raba neza ko ari ijambo ry'ingenzi canke ijambo udatahura. Ukoresheje ubuhinga wize muri iki cigwa, nukore inyigisho y'ijambo ku jambo wahisemwo.

INTAMBWE YA MBERE: HINDURA IJAMBO

Ijambo nahisemwo kwiga ni:_____

INTAMBWE YA KABIRI: WIGA IJAMBO MU BIMENYETSO VYAryo

Ivyanditswe vyerekeye iryo jambo mu vyo rivuga ni ibi:

INTAMBWE YA GATATU: MENYA INSOBANURO Y'IJAMBO

Nk'uko rikoresheya muri iki kiganiro, iri jambo risobanura:

INTAMBWE YA KANE: SUBIRAMWO INYIGISHO YAWAWE

Rema urutonde, urutonde, ishusho canke ikigereranyo kugira ngo ushire mu ncamake ivyo wize kuri iri jambo.

IGICE CA CUMI NA GATANDATU

INYIGISHO YA BIBILIYA IGISHIMISHIJE

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Imirongo y'Ingenzi mu mutwe.
- Nusigure uburyo bwo kwiga Bibiliya bushingiye ku nsiguro.
- Nimugire inyigisho ya Bibiliya ishingiyeye ku nsiguro.

IMIRONGO NKURU:

Ni co gituma nkunda amabwirizwa yawe kurusha inzahabu; egome, hejuru y'inzahabu nziza.

Ni co gituma amabwirizwa yawe yose yerekeye vyose mbona ko ari agororotse, kandi nkanka inzira yose y'ikinyoma. (Zaburi 119:127-128).

INTANGAMARARA

Iki kigabane kiratanga uburyo bwo kwiga Bibiliya bushingiye ku nsiguro. Uburyo burasobanurwa kandi burasigurwa kandi akarorero k'inyigisho y'insanganyamatsiko karatangwa. Igice kivuga ngo "Ivy'Ivyigwa Bindi" kiratanga akaryo ko gushira mu ngiro ivyo wize mu gukora vy'ukuri inyigisho ya Bibiliya y'insanganyamatsiko.

UBURYO BWASOBANUWE

Uburyo bw'insanganyamatsiko bwibanda ku ciyumviro ca Bibiliya catoranijwe. Intumbero y'ico cigwa ni ukumenya ivyo Bibiliya yigisha vyose ku bijanye n'ico kibazo.

UBURYO BWASOBANUWE

Dore intambwe zo gukora inyigisho ya Bibiliya y'insanganyamatsiko:

INTAMBWE YA MBERE: HINDURA INGINGO:

Ushobora guhitamwo ikiganiro rusangi, nk'akarorero ibitangaro vyose vyo muri Bibiliya. Ushobora guhitamwo ikiganiro kidasanzwe nk'ibitangaro Yezu yakoze canke ibitangaro vyanditswe mu gitabu kinaka co muri Bibiliya.

Ku nyigisho yawe ya mbere ni vyiza ko wiga icyumviro kinaka co mu gitabu kimwe aho kwiga icyumviro co muri Bibiliya yose uko ingana. Ushobora guhitamwo ikiganiro kijanye n'ivyo ukeneye mu buzima bwawe bwite. Ushobora guhitamwo ikiganiro wabajijwe udashobora kwishura canke ikiganiro udatahura neza.

Ushobora kwiga ingingo ushobora gukoresha mu guhanura abandi mu gihe bakeneye. Nk'akarorero, woshobora kwiga ikiganiro c'urupfu kugira ngo umenye ingene wohera abandi. Canke woshobora kwiga ubwoba kugira ngo ushobore gufasha abafise ubwoba.

INTAMBWE YA KABIRI: HINDURA IGICE C'IVYANDITSWE:

Uhejeje guhitamwo icyumviro, nuhitamwo igice c'ivyanditswe uzokwigiramwo ico ciyumviro. Urashobora kwiga icyumviro mu gitabu kimwe ca Bibiliya, mu bitabu bitari bike, canke muri Bibiliya yose uko ingana.

INTAMBWE YA GATATU: WERANYA AMAKURU:

Rondera imirongo yose ijyanye n'ico ciyumviro mu gice c'ivyanditswe uhisemwo kwiga. Igitabo c'amajambo gihuriyeko kirafasha ariko si ngombwa. Nk'akarorero, nimba uriko uriga ibitangaro vya Yezu, nusome igitabu ca Matayo, Mariko, Luka na Yohani. Niwandike igihe cose kivuga igitangaro cakoze na Yesu.

INTAMBWE YA KANE: GUSHIRA MU NCAMAKE AMAKURU:

Uhejeje kwegeranya amakuru yose ku cyumviro kumbure uzoba ufise urutonde rurerure rw'Ivyanditswe. Ubu rero utegerezwa gutunganya iyo mirongo kugira ngo iyo nkuru itahurwe bitagoranye.

Niwige imirongo mwakoranije. Raba ingingo nyamukuru zishikirizwa n'iyi mirongo. Ni iyihe mirongo iyindi ivuga iyo ngingo nyene? Ushire hamwe iyo mirongo, hanyuma ukore urutonde canke urutonde rwo gucapura inyigisho zawe.

Niwibuke: Ntushaka gusa kumenya ivyo Bibiliya yigisha vyose ku bijanye n'ikiganiro kinaka, ariko kandi urashaka gushira mu ngiro ivyo wiga mu buzima bwawe bwite no mu busuku bwawe bwite.

AKARORERO K'UBURONGOZI

INTAMBWE YA MBERE: HINDURA INGINGO:

Ibitangaza

INTAMBWE YA KABIRI: HINDURA IGICE C'IVYANDITSWE:

Ibitangaro biri mu gitabu ca Luka bizokwigwa.

INTAMBWE YA GATATU: WERANYA AMAKURU:

Ibitangaza biri muri Luka: 1:11, 3:21, 4:30, 5:1, 7:11, 9:28, 10:17, 4:33, 13:11, 14:1, 17:11, 22: 50

INTAMBWE YA KANE: GUSHIRA MU NCAMAKE AMAKURU:

Akarorero k'incamake y'urutonde:

Ibitangaza Mugitabu Ca Luka

I. Ibitangaro mirongo itatu na kimwe vyanditswe mu gitabu ca Luka.

II. Abantu babikoze:

I. Umukama Yezu Kristu: 4, 28-30; 4:31-37; 4:38-39; 4:40-41; 5:1-11; 5:12-15; 5:17-26; 6:6-11; 6:17-20; 7:1-10; 7:11-15; 7:21; 8:2-3; 8:22-25; 8:26-39; 8:41-42, 49, 56; 8:43-48; 9:11-17; 9:37-43; 11:14-23; 13:10-17; 14:1-6; 17:11-19; 18:35-43; 22:50-51; 24:1-7; 24:50-51.

B. Abandi:

1. Umumarayika Gaburiyeli: 1:11-23, 57,59.

2. Mpwemu Yera: 3:21-22.

3. Imana: 9:28-37.

4. Abigishwa: 10:17.

III. Ugushira mu migwi ibitangaro:

I. Kuzura abapfuye: 7, 11-15; 8:41-42, 49, 56; 24:1-7 .

B. Kwirukana abadayimoni: 4:33-37; 8:2-3; 8:26-39; 9:14-23; 9:37-43

C. Gukira: 4:38-39; 4:40-41; 5:12-16; 5:17-26; 6:6-10; 6:17-20; 7:1-10; 8:43-48; 13:11-17; 14:1-6; 17:11-19; 18:35-43; 22:50-51.

D. Ku nguvu z'ibidukikije: 5:1-11; 8:22-25; 9:11-17

Akarorero k'incamake y'igicapo:

Incamake y'igicapo irashobora kandi gukorwa ku gitangaro cose kiri mu gitabu ca Luka. Ico kigereranyo coshobora kubamwo imitwe ikurikira:

Igitangaza: Igitangaza cari ikihe, ivyerekeye.

Ubwami: Mbega cari igitangaza ku kamere, gukiza, kuzura abapfuye, kwirukana amadayimoni, n'ibindi?

Igihe: Ni igihe ikihe igitangaro cakoze?

Abantu: Ni abantu bande bari muri ivyo?

Uburyo: Ni uburyo ubuhe bwakoreshejwe? Mbega ryari ijamba ryavuzwe, ugukorako, ugusenga, n'ibindi?

Ivyavuyemwo: None ico gitangaro cavuyemwo iki?

Ivyo abantu bavyakiriye: Abantu babonye canke bari muri ico gitangaro bavyifashemwo gute?

Akarorero k'ugusuzuma igitangaro kimwe karerekanwa ku rutonde rukurikira. Mwene iyo nyigisho yashobora gukorwa ku gitangaro kimwekimwe cose kiri mu gitabu ca Luka.

Ibitangaza Mugitabu Ca Luka

Igitangaza	Ubwami	Igihe	Abantu	Bisobanura	Ivyavuyemwo	Inyishu
Gukiza ku mubiri I muhira kwa Petero.			Guhana Umuriro waraheze Yaravyuka,			
			Petero n'ivyawe kandi yarasukuye			
Nyinabukwe			Nyinabukwe ku bandi .			

Imbonerahamwe y'imbere yagenewe canecane kwiga ibitangaro kandi ntishobora gukoreshwa mu bindi biganira, ariko ni akarorero k'ingene woshobora kwihingurira imbonerahamwe zawe kugira ngo ushire mu ncamake inyigisho za Bibiliya zijanye n'ingingo. Aha hari ingero zimwe zimwe z'ibikorwa bikeyi gusa vy'ubuzima n'ubusuku bishobora gukorwa bivuye muri iki cigwa. Woba ushobora kwiyumvira abandi?

-Ibitangaza vyoba ari igice c'ubusuku bw'abizera? (Raba Matayo 16:17-18; Yohana 14:12).

-Ni igiki wokwigira ku kuntu Yesu yafashe indwara, urupfu n'amadayimoni kugira ngo ubishire mu ngiro mu busuku bwawe bwite?

-Ni igiki wokwigira ku bijanye n'isano riri hagati y'ukwizera n'ibitangaro kugira ngo ubikoreshe mu busuku bwawe?

-Ni ingaruka izihe zikwiye gukurikira ibitangaro vy'ukuri vy'Imana? Ivyo vyavuyemwo vyoshobora gute kugufasha gutandukanya ibitangaro vy'ukuri n'ibimenyetso vy'ubuhendanyi vy'abasuku b'ikinyoma?

KWIGEZAHO

1. Wandike Imirongo y'Ingenzi mu mutwe.

2. Sigura uburyo bwo kwiga Bibiliya bushingiye ku nsiguro.

3. Ni intambwe zine izihe umuntu afata kugira ngo agire inyigisho ya Bibiliya y'insanganyamatsiko?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Bandanya wiga icyumviro c'ibitangaro. Iga ibitangaro vyose biri mu gitabu ca Matayo.

Rema urutonde rw'inyigisho yawe rusa n'akarorero katanzwe muri iki kigabane. Koresha urutonde rw'akarorero rwatanzwe muri iki cigwa kugira ngo usesengure igitangaro cose kiri mu gitabu ca Matayo. Ushobora kandi gushaka kurangiza inyigisho y'ibitangaro biri mu gitabu ca Luka vyatanguye muri iki gice. Koresha urutonde kugira ngo usesengure igitangaro kimwekimwe cose. Isezerano Rishasha rivuga n'ibindi bitangaro mu gitabu ca Mariko, Yohani n'Ivyakozwe n'Intumwa. Ushobora kubandanya wiga icyumviro c'ibitangaro biri muri ivyo bitabu.

Ushobora kandi kwiga ibitangaro vyo mw'Isezerano rya Kera. Niwabigira, urutonde rukurikira ruzogufasha kumenya aho ibitangaro vyo mw'Isezerano rya Kera biri:

Itanguriro: 1; 19:26

Kuvayo: 17

Igitigiri: 6

Yosuwa: 3

Abacamanza: 3

I na II Samweli: 3

I na II Abami: 26

Daniyeli: 2

Yoweli: I (Yoweli 1:17)

Yona: I

Imbonerahamwe y'akarorero yo gukoresha mu kwiga ibitangaro:

Ibitangaza Mu Gitabo Ca: _____

Igitangaza	Ubwami	Igihe	Abantu	Bisobanura	Ivyavuyemwo	Inyishu
------------	--------	-------	--------	------------	-------------	---------

IGICE CA CUMI N'INDWI

INYIGISHO Y'UBUZIMA BW'UBUZIMA

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Sigura uburyo bwo kwiga inkuru y'ubuzima.
- Nukore inyigisho ya Bibiliya yerekeye inkuru y'ubuzima.

UMURONGO W'INGENZI:

Ivyo vyose vyabashikiye nk'akarorero; kandi vyandikiwe kuduhanura. . . (I Ab'i Korinto 10:11)

INTANGAMARARA

Iki gice kirasobanura kandi kigasigura uburyo bwo kwiga Bibiliya bujanye n'ubuzima bw'umuntu, akarorero k'ubwo buryo karashikirizwa, kandi mu gice ca "Kugira ngo wige ibindi" uhabwa akaryo ko gukora inyigisho y'ubuzima bw'umuntu.

UBURYO BWASOBANUWE

Inkuru y'ubuzima bw'umuntu ni inkuru y'ubuzima bwiwe. Uburyo bwo kwiga Bibiliya bushingiye ku buzima bw'abantu bwibanda ku buzima bw'abantu bavugwa muri Bibiliya. Niwiga ubuzima bw'abantu bavugwa muri Bibiliya urashobora kwigira ku vyabashikiye. Bibiliya ivuga iti:

Ivyo vyose vyabashikiye nk'akarorero; kandi vyandikiwe kuduhanura. (I Ab'i Korinto 10:11)

Ivyabaye mu buzima bw'abantu bavugwa muri Bibiliya vyanditswe biciye ku guhumekerwa na Mpwemu Yera kugira ngo bigufashe. Ivyo bacyemwo birashobora kukwigisha ivyigwa bikomeye vyo mu vy'impwemu. Mu kwihweza ivyo bananiwe urashobora kwiga amakosa yo mu vy'impwemu wokwirinda. Mu kwihweza ivyo baroranirwa urashobora gutsimbataza kamere nziza zo mu vy'impwemu mu buzima bwawe bwite.

UBURYO BWASOBANUWE

INTAMBWE YA MBERE: HINDURA UMUNTU UZOKWIGIRA:

Woshobora guhitamwo kamere igushimisha cane. Ushobora guhitamwo umuntu mu rutonde ruri mu Baheburayo II, Abagalatiya 3:7 canke Luka 4:27. Woshobora kwiga umuntu ahambaye mu gitabu ca Bibiliya uriko urasoma canke uriko uriga ubu. Ibuka ko inyigisho y'ubuzima ihambaye kuruta izindi zose ari ubuzima bwa Yesu Kristu.

Urabe maso ntuvyivanga amazina. Nk'akarorero, muri Bibiliya harimwo Zakariya nka 30, Natani 20, Yonatani 15, Yuda 8, Mariya 7, Yakobo 5 na Yohani 5. Raba neza ko imirongo wiga ivuga ku muntu wahisemwo atari uwundi muntu afise izina nyene.

Kandi ube maso ku bantu bafise amazina arenga rimwe. Nk'akarorero, izina rya Yakobo ryahinduwe ryitwa Isirayeli, rya Aburamu rihindurwa ryitwa Aburahamu, rya Sauli na ryo rihindurwa ryitwa Intumwa Paulo.

INTAMBWE YA KABIR: WERANYA AMAKURU:

Ukoranirize hamwe amakuru yose ari muri Bibiliya yerekeye uwo uhisemwo. Nimba ufise igitabu citwa concordance, nurondere izina ry'uwo muntu maze urondere urutonde rw'ibivugwa vyose muri Bibiliya. Nimba udafise igitabu c'amajambo, nushire hamwe ivyo bitabu bivuye muri Bibiliya ata guca ku ruhande. Ivyinshi mu bitabu vyerekeye umuntu yatoranijwe wo muri Bibiliya biraboneka mu gitabu kimwe canke mu bitabu bikurikirana. Nushire urutonde rw'ibitabu vyose bivugwa muri Bibiliya vyerekeye uwo mwiga, hanyuma urondere kimwekimwe cose muri Bibiliya yawe maze ugisome.

INTAMBWE YA GATATU: SUSUZUMA AMAKURU:

Urutonde rukurikira rurerekana amwamwe mu makuru ukwiye kwegeranya no gusuzuma mu nyigisho y'ubuzima bw'umuntu. Bibiliya yoshobora kutatanga amakuru yerekeye ivyo bintu vyose mu nkuru yose y'ubuzima, mugabo gerageza gushiramwo ivyo ihishura vyose ku bijanye n'uwo uriko uriga.

Koresha urutonde ruri ku nsozero y'igice c'iki kigabane kivuga ngo "Ivyo kwiga ibindi" kugira ngo wandike .

kandi ugasuzuma amakuru ukorakoranya.

Amakuru yerekeye ubuzima bw'umuntu yoronka harimwo:

Izina n'insobanuro y'izina.

Abavukanyi: Abavyeyi, abavukanyi, ba sogokuruza, abana.

Ivuka: Aho umuntu avukiye, akamaro k'ivuka, ibintu bidasanze biba bikikuje ivuka.

Ubwana n'ugutozwa mbere y'igihe.

Igihugu: Inkuru y'ubuzima bw'uwo muntu ibera hehe?

Abagenzi n'abo mufatanije, imigenderanire y'umuntu ku giti ciwe.

Akazi canke ihamagarwa: Ni ikibanza ikihe canke ikibanza ikihe bari bafise? Babigize gute .

kuronka ivyo babaho?

Insobanuro y'umubiri.

Inyifato nziza.

Ibintu bibi biranga umuntu.

Ibintu bihambaye vyo mu vy'impwemu:

Guhura n'Imana ubwambere .

Guhinduka

Guhamagara kuri servisi

Ingorane canke ihinduka rikomeye cane mu buzima bw'uwo muntu: (Nk'akarorero, Sauli mu nzira ya Damasiko)

Urupfu: Ni ryari, ni hehe, ibintu bidasanzwe

INTAMBWE YA KANE: SHIRA MU NGIRO IVYO WIZE

Nushire mu ngiro ivyo umuntu wize mu buzima bw'uwo mwize. Nk'akarorero:

Ni ibihe bintu vyiza vyari biranga umuntu? Usabe Imana igufashe kubitera imbere mu buzima bwawe bwite.

Ni ibihe bintu bibi vyari biranga umuntu? Woba ubona na kimwe muri ivyo mu buzima bwawe bwite? Saba Imana igufashe kubitsinda.

Tegura interuro imwe ivuga mu ncamake ukuri gukomeye wize muri ubu buzima. Nk'akarorero, amajambo yerekeye ubuzima bwa Sampson yoshobora kuba "Ugusenyerera ku mugozi umwe mu vy'impwemu bivamwo ukunanirwa."

AKARORERO K'UBURONGOZI

INTAMBWE YA MBERE: HINDURA UMUNTU UZOKWIGIRA:

Umwami Sawuli

INTAMBWE YA KABIR GUKORANYA AMAKURU:

Inkuru ya Sauli iboneka muri I Samweli 9-31. Amakuru yerekeye Sauli yaronkejwe muri ivyo bigabane.

INTAMBWE YA GATATU: SUSUZUMA AMAKURU:

Izina n'insobanuro y'izina:

Sawuli. Bisobanura ngo "Basavye Imana." I Samweli 9:2.

Abavukanyi: Abavyeyi, bene wacu, ba sogokuruza, abana: 1.1.

Mwene Kishi yari mwene Abiyeli, mwene Zerori, mwene Bekorati, mwene Afiya. Kishi yari Umubenyamini kandi yari umugabo w'intwari w'inkomezi. I Samweli 9:1.

Sawuli yari afise abahungu batatu: Yonatani, Ishuwi na Melekishula. Yari afise abakobwa babiri: Merabu na Mikali. Umugore wiwe yitwaga Ahinowamu. I Samweli 14:49-50.

Ivuka: Aho umuntu avukiye, akamaro k'ivuka, ibintu bidasanzwe biba bikikuje ivuka.

Bibiliya ntivuga ivyo bintu.

Ubwana n'ugutozwa mbere:

Yitwararika se wiwe indogoba: I Samweli 9:3.

Igihugu:

Yuda

Abagenzi n'abo mufatanije, imigenderanire y'umuntu ku giti ciwe:

Abana ba Beliyali baramusuzugura: I Samweli 10:27. Yari hafi cane ya Abuneri, umukuru w'ingabo ziwe, yari umuhungu wa se wabo: I Samweli 14:50. Dawidi aca aba umugenzi wa Sauli. Mu ntango yari amukunda, hanyuma Sauli aragira ishari, ubucuti bwabo burasenyuka: I Samweli 18:6-9. Igihe Sawuli yatangura kuba umwami yari afise umugwi w'abantu Imana yari yakoze ku mitima yabo. Igihe Sauli yatangura kwongerako abagabo "bakomeye kandi b'intwari" ata buyobozi buva ku Mana, ingorane ziwe zaratanguye: I Samweli 10:26; 13:2; 14:52

Akazi canke ihamagarwa:

Umwami wa mbere wa Isirayeli.

Insobanuro y'umubiri:

Kuva ku bitugu vyiwe gushika hejuru yari hejuru y'abantu bose: I Samweli 9:2, 10:23.

Yadondowe ngo "mwiza" bisigura mwiza: I Samweli 9:22.

Ibiranga umuntu vyiza:

Yarerekanye ko yitwararika umuryango I Samweli 9:5.

Umuntu yahisemwo I Samweli 9:2; 10:24

Impwemu nihindure umutima wiwe I Samweli 11:6; 10:6.

Umuntu yifata ruto: Yihisha mu bintu I Samweli 10:22.

Yanse kwica I Samweli 11 .

Uburongozi: Bukoranya abantu I Samweli 11

Umuntu w'impwemu I Samweli 11 .

Mu ntango yari yumvira I Samweli 9:27.

Yarihuye n'ubumana I Samweli 11:7; 10:26

Gushikama ku Mana I Samweli 10:6.

Mu ntango yari yicishije bugufi I Samweli 9:21.

Ibiranga umuntu bibi:

Yakoze ibibereye aho kwumvira Imana: I Samweli 13:8-13.

Yaratumviye, arabesha, hanyuma yanka kwemera icaha: I Samweli 15 .

Yababaje abantu b'Imana: I Samweli 15:35.

Ivyerekeye ivyo umuntu yiyumvira kuruta Imana: I Samweli 15:30

Yahisemwo abagabo b'inkomezi kandi b'intwari ngo bamube hafi aho guhitamwo umugwi w'abantu Imana yari yakozeko: I Samweli 10:26; 14:52

Ivy'ubwoba: I Samweli 17:11

Gucirwa urubanza n'ivyo umuntu abona hanze: I Samweli 17:33

Yizigiye ibirwanisho vy'umuntu: I Samweli 17:38

Ishari: I Samweli 18:6-9.

Impwemu mbi: I Samweli 18:10.

Mpwemu wo kwihora: I Samweli 18:11

Bateguye umugambi wo gutera uwo Imana yarobanuye: I Samweli 18:20-30.

Ibintu bihambaye vyo mu vy'impwemu:

Guhura n'Imana ubwa mbere: I Samweli 9:15-27.

Guhinduka: I Samweli 10:9.

Ihamagarwa ry'umurimo: I Samweli 10:12.

Ingorane canke ihinduka rikomeye kuruta ayandi yose: I Samweli 13

Urupfu: Ni ryari, ni hehe, ibintu bidasanze:

I Samweli 31: Yapfuye n'ukuboko kwiwe bwite. Abahungu biwe batatu, uwumutwaza ibirwanisho be n'abantu biwe bose bapfuye uwo musu nyene ku musozi Gilibowa mu ntambara barwana n'Abafilisitiya.

INTAMBWE YA KANE: SHIRA MU NGIRO IVYO WIZE:

Inyifato nziza mu buzima bwa Sauli nkwiye kurondera gutsimbataza mu buzima bwanje bwite:

Iyo Mpwemu w'Uhoraho azoza kuri jewe, ndashobora guhinduka «uwundi muntu»: I Samweli 10:6. Nkwiye kurondera ubwo bwoko bw'amavuta buva ku Mana.

Inyifato mbi mu buzima bwa Sauli nkwiye kurondera kwirinda mu buzima bwanje bwite:

Imana yipfuzaga abarongozi bakurikije umutima wayo: I Samweli 13:14. Naho Sauli yananiwe muri ivyo, jewe nipfuzaga kuba umurongozi nk'uwo.

Ukutumvira: Gukora ibibereye aho gukora ivyo Imana itegeka. Gushira icaha canje ku bandi. Kwitwararika cane ivyo umuntu yiyumvira kuruta ivyo Imana yiyumvira kuri jewe.

Vyoba vyiza nsubiyemwo urutonde rwose rw'ingeso mbi za Sauli, nkasuzuma umutima wanjye ubwanje rimwe na rimwe.

Umuhamagarwa w'Imana wari uwo Sawuli ngo abe umukuru w'abantu: I Samweli 10:1. Abantu ni bo bamugize umwami mu kibanza ciwe. (I Samweli 12:12-15; 10:24). Imana yari ikwiye kuba umwami wa Isirayeli. Nkwiye gukoresha ubwenge, kugira ngo ugushemezwaga kw'abantu ntikunkure ku mugambi w'Imana.

Naho mu ntango Imana yari kumwe na Sauli (I Samweli 10:7, 9; 13:14), mu nyuma yaratakaje ubwami. Ariko rero, n'inyuma y'icaha ciwe n'ubuhanuzi bwo gutakaza ubwami, amavuta y'Imana yaracari kuri Sauli (I Samweli 14:47). Ingabire n'amahamagara y'Imana nta kwihana birimwo. Sauli yari agiyumva ijwi ry'Imana (I Samweli 15:1) kandi arayisenga (15:31), ariko yari afise icaha ataco yatura, aca atakaza ubwami.

Dawidi yaratahuye akaga ko gukora ku mugabo Imana yarobanuye ngo abe indongozi. Nkwiye kwumviriza iyo ngabisho.

Ukuri gukomeye twize mu buzima bwa Sauli ni ingaruka y'ukutumvira Imana. Bivugwa mu ncamake mu majambo ya Samweli ati: «Kumvira biruta ikimazi, no kwumviriza biruta ibinure vy'impfizi z'intama». I Samweli 15:22. Ivyiza biva muri ukwo kutumvira bivugwa mu ncamake mu majambo Dawidi yavuze ku bijanye na Sauli ati: "Ese ukuntu abakomeye baguye." II Samweli 1:19

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ishingiro ukoresheje mu mutwe.

2. Sigura uburyo bwo kwiga Bibiliya bushingiye ku buzima bw'umuntu.

3. Tanga urutonde rw'intambwe zine z'uburyo bwo kwiga Bibiliya bujanye n'ubuzima bw'umuntu.

(Inyishu z'ibibazo urazisanga mu mpera y'ikigabane ca nyuma c'iki gitabu). KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Nuhitemwo umuntu avugwa muri Bibiliya hanyuma ukore inyigisho y'inkuru y'ubuzima bwiwe. Koresha uru rutonde rukurikira kuri ivyo be n'ibindi vyigwa vy'ubuzima uzokora muri kazoza.

INYIGISHO YA BIBILIYA Y'UBUZIMA

INTAMBWE YA MBERE: HINDURA UMUNTU UZOKWIGIRA:

INTAMBWE YA KABIRI: WERANYA AMAKURU:

Nimushire ku rutonde ibitabu vya Bibiliya vyerekana ubuzima bw'uwo muntu:

INTAMBWE YA GATATU: SUSUZUMA AMAKURU:

Izina n'insobanuro y'izina:

Abavukanyi: Abavyeyi, bene wacu, ba sogokuruza, abana: 1.1.

Ivuka: Aho umuntu avukiye, akamaro k'ivuka, ibintu bidasanzwe bikikije ivuka:

Ubwana n'ugutozwa mbere:

Igihugu:

Abagenzi n'abo mufatanije, imigenderanire y'umuntu ku giti ciwe:

Akazi canke ihamagarwa:

Insobanuro y'umubiri:

Ibiranga umuntu vyiza:

Ibiranga umuntu bibi:

Ibintu bihambaye vyo mu vy'impwemu:

Guhura n'Imana ubwa mbere:

Guhinduka:

Hamagara ku bikorwa:

Amagorwa akomeye cane canke ihinduka:

Urupfu:

INTAMBWE YA KANE: SHIRA MU NGIRO IVYO WIZE:

Inyifato nziza noshobora gutsimbataza:

Ibintu bibi nkwiye kwirinda:

Ukuri gukomeye cane nigiye mu kwiga ubu buzima ni. . .

IGICE CA CUMI N'UMUNANI

UBURONGOZI BW'ITEWOLOJI

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.
- Sigura uburyo bwo kwiga Bibiliya mu vy'idini.
- Nimuvuge intambwe zitanu z'uburyo bwo kwiga Bibiliya mu vy'idini.
- Sigura ijamba «inyigisho».
- Sigura amajamba nyamukuru y'ivy'idini.
- Gukora inyigisho ya Bibiliya ukoresheje uburyo bwa tewolojiya.

UMURONGO W'INGENZI:

Ivyagezwe vyawe ni ibitangaza, ni co gituma umutima wanje ubizigama.

(Zaburi 119:129).

INTANGAMARARA

Iki gice kirasigura kandi kigasigura uburyo bwo kwiga Bibiliya mu vy'idini. Akarorero k'ubwo buryo karatanze kandi. Igice kivuga ngo "Kugira ngo wige ibindi" kiratanga akaryo ko gushira mu ngiro ivyo wize ukoresheje vy'ukuri uburyo bwo kwiga Bibiliya mu vy'idini.

UBURYO BWASOBANUWE

Uburyo bwa tewolojiya bwibanda ku kwiga inyigisho z'ishimikiro zo muri Bibiliya. Ni ukwiga igitabo canke Bibiliya yose uko ingana kugira ngo ukwegeranye, ugereranye, wongere utunganye inyigisho. "Tewolojiya" ni inyigisho y'Imana. Ivyo birimwo n'ukwiga Imana Data, Yesu Kristu Umwana na Mpwemu Yera. Uburyo bwa tewolojiya bwibanda ku nyigisho za Bibiliya zihishura ibintu vyerekeye Imana. Inyigisho ni umugwi w'inyigisho zijanye n'ikintu kinaka. Uburyo bwa tewolojiya bwibanda ku nyigisho z'ishimikiro (inyigisho rusangi) z'itewolojiya (ibintu vyerekeye Imana).

Inyigisho y'ivy'idini akenshi yibanda ku vyo igitabu kinaka cigisha vyose ku nyigisho yatoranijwe. Ivyigwa vy'ivy'Imana mbere vy'ido n'ido kuruta, vyibanda ku vyo Bibiliya yose yigisha vyose ku nyigisho imwe. Inyigisho ntiyigera imenyekana ishingiye ku murongo umwe canke umurongo umwe witandukanije. Ikosa ry'inyigisho riva ku kwigisha inyigisho ishingiye ku vyanditswe bikeye gusa vyatoranijwe. Ivyo ni umugenzo ukurikirwa n'amadini y'ikinyoma.

Mu gukora inyigisho ya Bibiliya y'ivy'idini urashobora gushira mu ngiro ivyo umaze kwiga vyose ku bijanye n'inyigisho y'igitabu, igice, ingingo, umurongo n'amajambo. Ubwo buryo bwo kwiga bwose burashobora gukoreshwa uko ukoresha uburyo bwa tewolojiya.

UBURONGOZI BASIGURWA

Hari intambwe zitanu zihambaye mu buryo bwo kwiga Bibiliya mu vy'idini:

INTAMBWE YA MBERE: HINDURA INGINGO

Iyi nkuru ikurikira y'ivy'Imana yo muri Bibiliya izogufasha mu guhitamwo ingingo uzokoresha mu buryo bw'ivy'Imana bwo kwiga Bibiliya:

Ivy'Imana vya Bibiliya

- I. Bibliologie: Ukwiga inyigisho za Bibiliya.
 - A. Inkomoko
 - B. Ivyahishuwe
 - C. Guhumekerwa
 - D. Ububasha
 - E. Umuco (ingene Mpwemu Yera amurikisha canke adufasha gutahura Bibiliya)
 - F. Insobanuro

- II. Tewolojiya: Kwiga Imana Data.
 - I. Ibirango vy'Imana .
 - B. Ibikorwa vy'Imana .
 - C. Amazina y'Imana .
 - D. Ubutatu bw'Imana .

- III. Ivyigwa vya Kristo: Ni inyigisho y'inyigisho ya Yesu Kristu.
 - I. Ibintu vya Yesu .
 - B. Ibikorwa vya Yesu .
 - C. Amazina ya Yesu .
 - D. Ubutatu bwa Yesu .
 - E. Ubuzima bwiwe bwo mu mubiri:
 1. Ivuka n'umwana .
 2. Ibatisimu
 3. Igerageza

4. Guhinduka
 5. Inyigisho
 6. Ibitangaza
 7. Imibabaro n'urupfu .
 8. Izuka
 9. Kuduga mw'ijuru

- F. Ukugaruka kwa kabiri kwa Yesu Kristu .
- G. Ubwami bwa mesiya .
- H. Ubumana bwa Yesu: Ukwiga ingene Yesu yari ubumana n'umuntu, I n umuntu umwe.
- I. Ukubaho kwiwe imbere y'igihe n'Imana Data .
- J. Isezerano rya kera ibigereranyo vya Yesu Kristu .

IV. Ivy'impwemu: Ni inyigisho y'inyigisho ya Mpwemu Yera.

- I. Ibirango vya Mpwemu Yera .
- B. Igikorwa n'ubusuku bwa Mpwemu Yera .
 - 1. Mw'Isezerano rya Kera .
 - 2. Mw'Isezerano Rishasha .
 - 3. Mu gihe c'ishengero kiriho ubu .
- C. Amazina ya Mpwemu Yera .
- D. Kubaho imbere y'igihe kwa Mpwemu Yera ari kumwe n'Imana Data .
- E. Ubutatu bwa Mpwemu Yera .
- F. Mpwemu Yera mw'Isezerano rya Kera atandukanye na Mpwemu Yera mw'Isezerano rya Kera .
 - Isezerano rishasha
- G. Ubwoko n'ibimenyetso vya Mpwemu Yera .
- H. Ingabire za Mpwemu Yera .
- I. Ivyamwa vya Mpwemu Yera .
- J. Ukubatzwa muri Mpwemu Yera .

V. Ivy'abamarayika: Ukwiga abamarayika beza, abamarayika b'Imana:

- I. Uburyo bwavyo n'imitunganirize yavyo .
- B. Amazina y'abamarayika
- C. Ibikorwa vy'abamarayika: Ivy'ubwoba, ivy'ubwoba, ivy'imbere .

VI. Ivy'amadayimoni: Ivyigwa vyerekeye abamarayika babi ari bo madayimoni ya Shetani:

- A. Inkomoko
- B. Imiterere n'imitunganirize
- C. Amazina
- D. Akazi: Ivy'akazi, ubu, kazoza
- E. Urubanza n'aho umuntu aha .

VII. Ivy'ishetani: Ivyigwa kuri Shetani:

- A. Inkomoko
- B. Gugwa
- C. Amazina
- D. Akazi: Ivy'akazi, ubu, kazoza
- E. Urubanza n'aho umuntu aha .

VIII. Ivy'imico kama: Ukwiga inkomoko n'akameremere k'umuntu:

- I. Inkomoko y'umuntu .
- B. Ukugwa kw'umuntu .
- C. Kamere y'icaha y'umuntu .
- D. Umuti w'Imana ku caha c'umuntu .

IX. Ivy'ubuzima: Ni inyigisho y'agakiza.

I. Iterambere ry'umugambi w'Agakiza: Rikurikiranywe n'isezerano rya mbere ry'agakiza muri Itanguriro 3:15 muri Bibiliya yose .

- B. Kwiga Umukiza, Yesu Kristu (raba Imana Umwana Yesu Kristu, Ivy'ubukristo)
- C. Igikorwa kirangiye c'Umukiza .
- D. Amajambo y'agakiza .

X. Ivy'ishengero: Ivyo ni inyigisho y'inyigisho z'ishengero. Rishimikiye cane ku nyigisho zose Bibiliya yigisha ku bijanye n'Umubiri w'impwemu wa Yesu Kristu witwa ishengero:

- I. Ishengero nk'umubiri: Umubiri wa Kristo .
- B. Itandukaniro riri hagati ya Isirayeli n'Ishengero .
- C. Itunganywa ry'Ishengero:

1. Amategeko
2. Urutonde
3. Imiterere
4. Ibikorwa
5. Inyigisho y'ishengero .

XI. Ivy'iherezo: Kwiga ibintu vya nyuma bizoshika imbere y'uko ubuzima budahera butanguye:

- I. Ubuhanuzi bwerekeye ishengero .
- B. Ubuhanuzi bwerekeye Isirayeli .
- C. Ubuhanuzi bwerekeye ayandi mahanga yo kw'isi .
- D. Ubuhanuzi bwerekeye Mesiya: Ukugaruka kwiwe n'ugushinga .
- Ubwami
- E. Ukuzuka kw'abapfuye .
- F. Imanza .
- G. Umubabaro .
- H. Imyaka igihumbi
- I. Ivy'ibihe bidahera vy'abagororotsi n'abatari abagororotsi .

INTAMBWE YA KABIRI: SOBANURA INYIGISHO YATORANIJWE

Insobanuro z'inyigisho z'ishimikiro za Bibiliya ziratanzwe mu rutonde rubanza. Ivyo birimwo ivy'ubuhinga bwa Kristo, ivy'impwemu, ivy'Imana, ivy'ibitabu, ivy'abamarayika, ivy'amadayimoni, ivy'amashetani, ivy'abantu, ivy'abapfuye, ivy'ishengero n'ivy'iherezo ry'isi.

INTAMBWE YA GATATU: HINDURA UMUGAMBI WA BIBILIYA WO KWIGIRA

Hitamwo igitabu canke ibitabu vyo muri Bibiliya muzokwigamwo iyo nyigisho. Ibitabo vyo mw'Isezerano Rishasha ni vyo vyiza kuruta ibindi vyose umuntu yokoresha mu bushakashatsi bw'ivy'idini. Isezerano rya Kera ahanini ni ubuhanuzi canke mu buryo bw'inkuru (inkuru). Isezerano Rishasha, cane cane Injili n'Amakete, biratanga ibintu vyinshi vyo kwiga Bibiliya mu vy'idini.

INTAMBWE YA KANE: KWERANYA AMAKURU KU NYIGISHO .

Koresha ivyo wize ku bijanye n'inyigisho z'igitabu, igice, ingingo, imirongo n'amajambo kugira ngo bigufashe kwegeranya amakuru ku nyigisho uriko uriga. Uko usoma, nushireko amajambo ku kintu cose Ivyanditswe bihishura ku bijanye n'iyi nyigisho.

INTAMBWE YA GATANU: MUVUGE MU NCAMAKE AMAKURU WAKORANYE .

Nuvuge mu ncamake amakuru mwanditse mu gihe mwariko mwiga Bibiliya. Koresha urutonde rw'ivy'idini rwatanzwe muri iki kigabane kugira ngo rugufashe gutunganya ivyo wiga mu rutonde canke mu rutonde.

AKARORERO K'UBURONGOZI

INTAMBWE YA MBERE: HINDURA INGINGO

Kugira ngo turonke akarorero k'uburyo bwa tewolojiya twahisemwo icyumviro ca Ivy'ubukristo.

INTAMBWE YA KABIRI: SOBANURA INYIGISHO

Ivy'ubukristo ni inyigisho y'inyigisho zijanye n'ivya Yesu Kristu.

INTAMBWE YA GATATU: HINDURA UMUGAMBI WA BIBILIYA WO KWIGIRA

Tuzokwiga ivy'ubuhinga bwa Kristo mu gitabu c'Abakolosayi.

INTAMBWE YA KANE: GUKORANYA AMAKURU KU NYIGISHO .

Ku bw'iki cigwa twabanje gusoma no guca irya n'ino igitabu c'Abakolosayi:

Igitabo c'Abakolosayi

I. Intangamarara: 1:1-14.

I. Ndamutsa: 1, 1-2.

B. Gukenguruka: 1:3-8.

C. Isengesho rya Paulo ku bakristo b'i Kolosayi: 1, 9-14.

II. Umuntu n'igikorwa ca Yesu: 1:15-23.

I. Umukama w'ivyaremwe: 1, 15-17.

B. Umukama w'ishengero: 1, 18-19.

C. Umusubiza hamwe: 1:20-23.

III. Paulo: Umukozi w'Imana w'ugusubiza hamwe: 1:24-2:7.

I. Imibabaro: 1:24

B. Umusuku w'ibanga rya Kristo: 1:25-29.

C. Icipfuzo c'ubumwe n'ugushikama muri Kristo: 2, 1-7.

IV. Ubwami bwa Kristo ku nyigisho z'ikinyoma: 2:8-3:4.

I. Umukama w'ububasha bwose: 2, 8-10.

B. Isoko y'ubuzima bushasha: 2:11-14.

C. Uwutsinda ubukuru n'ububasha: 2:15.

D. Imigenzo y'Abakolosayi nk'uguhakana ubukuru bwa Kristo: 2:16-3:4.

1. Umugenzo: 2:16-17.

2. Gusenga abamarayika: 2:18-19.

3. Kwisunga inyigisho z'intango z'isi: 2:20-23.

4. Urukundo rw'isi, rw'igihe gito: 3:1-4.

V. Ubutware bwa Kristu n'ubuzima bwa gikristu: 3,5-4,6.

I. Ubuzima bwa kera bwo gukuraho: 3:5-9.

B. Ubuzima bushasha bwo kwambara: 3:10-17.

C. Ibintu bidasanzwe: 3:18-4:6.

1. Inzu: 3:18-21

2. Ibikorwa: 3:22; 4:10.

3. Amabwirizwa rusangi: 3:23-25.

VI. Amabwirizwa ya nyuma: 4:2-6.

I. Inshingano y'ugusenga: 4:2-4.

B. Inshingano y'icabona: 4:5-6.

VII. Insozero: 4:7-18

I. Indamukanyo z'umuntu ku giti ciwe: 4:7-17.

B. Indamutso: 4:18

(Iciyumviro: Uretse gutanga urutonde rw'igitabu, woshobora kandi gukora inyigisho z'ibigabane, ingingo, imirongo n'amajambo kugira ngo wige inyigisho iri muri ico gitabu. Ivyigwa ukora bivana n'ingene ufata ingingo yo kwiga neza iyo nkuru. Ku bw'intumbero z'iki . akarorero, twakoze urutonde gusa rw'Abakolosayi).

Inyuma y'aho, twasubiye gusoma ico gitabu maze twandika aho hose havugwa Yezu Kristu maze tukavuga mu ncamake ivyo bivugwa vyigisha:

Igice ca mbere:

1:1 Izina rye: Yesu Kristo.

1:2 Amahoro ava kuri Yesu.

1:3 Imana ni Se w'Umwami Yesu.

1:4 Ukwizera kuri muri Yesu Kristo.

1:13 Ubwami bwiwe.

1:14 Muri Yesu dufise ugucungurwa n'uguharirwa ivyaha.

1:15 Yesu ni ishusho y'Imana itaboneka; Ni we mfura mu vyaremwe vyose.

1:16 Vyose vyaremwe na Yesu.

1:17 Yesu yariho vyose bitarahaba kandi muri we niho vyose bishingiye.
1:18 Yesu ni umutwe w'ishengero ariyo mubiri wiwe w'impwemu.
1:18 Yesu ni we mfura yazutse mu bapfuye (ibi bisigura ko ari we wambere
akazuka mu bapfuye).
1:19 Ukwuzura kwose kuri muri we.
1:20 Yesu yashizeho amahoro biciye ku maraso y'umusaraba wiwe.
1:20 Yesu yarashitse ku gusubiza hamwe.
1:22 Ubweranda buva kuri Yesu Kristo.
1:24 Ishengero ni umubiri wiwe w'impwemu.
1:27 Iyo Yesu ari muri twebwe tuba dufise ivyizigiro vy'ubuninahazwa.
1:28 Yesu ni we butungane bwacu.
1:29 Akorera muri twebwe n'ububasha.
Igice ca kabiri:

2:3 Ubutunzi bwose bw'ubwenge n'ubumenyi buri muri we.
2:5 Yesu ni we ntumbero y'ukwizera kwacu.
2:6 Tubwirizwa kugendera muri we.
2:7 Tubwirizwa gukura muri we.
2:9 Muri Yesu ni ho ubumana buba mu mubiri.
2:10 Yesu ni we mutwe w'ubutware bwose n'ububasha bwose twebwe twuzuye muri we.
2:13 Yesu yaratubabariye (kugenyerwa kw'umutima).
2:14 Yesu yarashitse ivyagezwe vyose vyo mw'Isezerano rya Kera.
2:15 Yesu yaciriye urubanza abakuru n'ububasha.
2:17 Umubiri ni uwa Kristo.
2:19 Ni we mutwe w'umubiri.
2:20 Niba twapfanye na Kristo, ntituyoboka ivy'intango vy'isi.

Igice ca gatatu:

3:1 Twazukanye na Yesu.
3:1 Yicaye iburyo bw'Imana.
3:4 Yesu niwe bugingo bwacu.
3:4 Yesu azohishurwa natwe tuzohishurwa nawe ("Kwerekanwa").

vyotuma haba inyigisho nziza y'ijambo).

3:11 Kristo ni vyose kandi ari muri vyose; Aca asenya inkuta z'ugutandukanya.

3:10 Turavugururwa mu bumenyi bujanye n'ishusho yiwe .

3:13 Imbabazi hagati y'abavukanyi zirashoboka bishingiye ku kubabarira kwa Kristo.

3:15 Amahoro ava kuri Yesu.

3:16 Ijambo ryiwe rigomba kuba muri twebwe ryinshi.

3:17 Vyose tubwirizwa kubikora mw'izina ryiwe.

3:17 Tubwirizwa gusenga mw'izina ryiwe.

3:24 Tubwirizwa gukorera Umwami Yesu Kristo.

Igice ca kane:

4:3 Ibanga rya Kristo (Ubutumwa bwiza).

INTAMBWE YA GATANU: MUVUGE MU NCAMAKE AMAKURU WAKORANYE .

Urutonde rukurikira rurasesangura amakuru yaronkejwe mu Bakolosayi yerekeye ivy'ubuhinga bwa Kristo. Iraca irya n'ino inyigisho z'ishimikiro zigishwa kuri Yesu muri iki gitabu:

Ivyigwa vy'ubuhinga bwa Kristo mu Bakolosayi

I. Amazina ya Yesu Kristu:

I. Kristu Yesu: 1:1.

B. Umukama Yesu Kristu: 1:3.

C. Umutwe w'Umubiri: 1:18, 24

D. Umwana w'urukundo rwiwe: 1:13.

E. Umwami Kristu: 3:24.

II. Ibintu vya Yesu Kristu:

A. Uzi vyose: Azi vyose (muri we ni ho ubwenge bwose n'ubumenyi bwose): 2:3.

B. Urukundo: Yagize amahoro akoresheje amaraso y'umusaraba wiwe kubera urukundo afitiye abantu b'abanyavyaha: 1:20.

C. Ubweranda: Ni we butunganye: 1:29.

D. Kuba hose: Kuba hose; Kristo ari muri vyose: 3:11.

E. Ubutagira urugero: Imbere y'ibintu vyose: 1:17; Kristo ni we vyose: 3:11.

F. Ishobora vyose: Ni we afise ububasha bwose:

1. Vyose vyaremwe na we: 1:16.

2. Vyose bifatanywa na we: 1:17.

3. Ubukuru n'ububasha bimuyobokera: 2:10.

G. Umuremyi: 1:16

H. Umubabazi: 2:13.

I. Amahoro: 1:2.

J. Ukwizera: 1:4.

K. Ubwenge n'ubumenyi: 2:2-3.

III. Ubumana bwa Yesu Kristu: Yari Imana mu mubiri.

I. Ubucuti afise n'Imana:

1. Umwana w'Imana: 1:3, 13.

2. Yaremwe mw'ishusho y'Imana itaboneka: 1:15.

3. Muri we ni ho haba Ubumana bushitse: 1:19; 2:9.

B. Ibikorwa vyawe:

1. Umuremyi: 1:16

2. Uwubungabunga ubuzima: 1:17

3. Umukiza w'abantu : 1, 14, 20, 22; 2:13,14

4. Abakuru n'ububasha vyaciriwe urubanza: 2:15.

C. Ikibanza afise:

1. Umutwe w'ubutegetsu n'ububasha: 2:10.

2. Intumbero y'ukwizera kw'umwizera: 1:4, 2:5.

3. Imvo n'uwuruka igikorwa c'umwizera: 3:17.

4. Umukozi umwizera akoresha mu kwegera Imana: 3:17.

5. Umutwe w'ishengero, umubiri wiwe: 1:24; 2:17, 19

6. Umutwe w'Ubwami: 1:13.

7. Yicaye iburyo bw'Imana: 3:18.

8. Ni we vyose kandi ari muri vyose: 3:11.

IV. Ubuntu bwa Yesu: Naho yari Imana na we nyene yarigize umubiri, abana n'abantu, ashobora gushikirwa n'ibigeragezo vyose n'imipaka yose y'umuntu, yamara nta caha afise:

I. Yamenetse amaraso yiwe: 1:20.

B. Yapfuye: 2:15.

C. Yazutse mu bapfuye: 2:15; 1:18

V. Urupfu rwiwe .

I. Yaranguye ivyagezwe: 2:17.

B. Yazanye abakuru n'ububasha mu rubanza: 2:15.

C. Yaragize amahoro n'ugusubiza hamwe ku bantu: 1:20,22.

D. Kubabarira ivyaha gushoboka: 2:13; 3:13

VI. Izuka ryiwe .

I. Yari imfura canke uwa mbere kuzuka mu bapfuye: 1:18.

B. Yaremeje ko tuzozuka: 3:16.

VII. Ukugaruka kwiwe: Azogaragazwa muri kazoza natwe tuzogaragazwa na we: 3:4.

KWIGEZAHO

1. Amajambo menshi y'ivy'Imana yarasobanuwe muri iki gice. Ni vyiza ko umenya neza ayo majambo kugira ngo uzoyatahure iyo wumvise akoreshwa n'abandi canke ukayahura mu bikoresho vyo kwiga Bibiliya.

Raba amajambo ari ku rutonde rwa mbere. Soma insobanuro ziri ku rutonde rwa kabiri. Hitamwo insobanuro idondora neza ijambo ryose. Andika umubare w'insobanuro ku kibanza kigaragara imbere y'ijambo risobanura.

Urutonde rwa mbere

_____ Ubuhinga bw'abamarayika

_____ Ivy'amadayimoni

_____ Ivy'ubuzima

_____ Ivy'Ishengero

_____ Inyigisho y'Iherezo

_____ Ivyigwa vy'amakristo

_____ Ivy'Ivy Bibiliya

_____ Ivy'abantu

_____ Ivyigwa vya satani

_____ Ivy'amahaha

Urutonde rwa kabiri

1. Ukwiga inyigisho za Bibiliya.

2. Ukwiga Yesu Kristu.

3. Ukwiga inyigisho z'ishengero.

4. Ukwiga ibintu vya nyuma.

5. Inyigisho y'agakiza.

6. Ivyigwa vy'umuntu.

7. Ivyigwa vy'abamarayika beza.

8. Ukwiga abamarayika babi ari bo .

amadayimoni ya Shetani.

9. Ukwiga inyigisho ya satani.

10. Kwiga inyigisho ya Mpwemu Yera.

2. Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.

3. Uburyo bwa tewolojiya bwo kwiga Bibiliya ni ubuhe?

4. Tanga urutonde rw'intambwe zitanu z'uburyo bwa tewolojiya.

5. Sigura ijambo "inyigisho."

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Inyigisho y'iherezo ry'isi ni inyigisho y'inyigisho zijanye n'ibintu vya nyuma. Ibitabo vya I na II vy'Abatesalonika birerekana ibintu bitari bike ku bijanye n'ivy'iherezo canke ibintu vya nyuma. Bishimika cane cane ku kugaruka kwa Yesu Kristu bizwi kw'izina ry'uguhaguruka.

Uguhaguruka ni igihe kizozza aho Yezu azogaruka mu bicu vyo mw'Ijuru kugira ngo yakire abemera bose b'ukuri. Abo bizera bari barapfuye mbere bazozuka mu bapfuye baje kumusanganira mu kirere. Abizera bazoba bazima kw'isi bazoduzwa canke bazozurwa kugira bafatanye na Yesu n'abazutse mu bapfuye. Twese rero tuzokwiberaho ibihe vyose imbere y'Imana.

Ukoresheje akarorero katanzwe muri iki gice, nukore inyigisho y'ivy'Imana ku gitabu ca I n'ica II c'Abatesalonika. Mukoranirize hamwe kandi musuzume amakuru yose ari muri ivyo bitabu yerekeye ivy'iherezo ry'isi, cane cane ukugaruka kwa Yesu Kristo.

INTAMBWE YA MBERE: HINDURA INGINGO

INTAMBWE YA KABIRI; SOBANURA INYIGISHO .

INTAMBWE YA GATATU: HINDURA UMUGAMBI WA BIBILIYA WO KWIGIRA

INTAMBWE YA KANE: GUKORANYA AMAKURU KU NYIGISHO .

INTAMBWE YA GATANU: GUSHIRA MU NCAMAKE AMAKURU WAKURANYE .

IGICE C'ICUMI C'ICENDA

KWIGA IMIVUGO YO MURI BIBILIYA

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.
- Kumenya ubwoko butandukanye bw'imivugo yo muri Bibiliya.
- Kumenya ubwoko butandukanye bw'imivugo yo muri Bibiliya.
- Niwige imivugo yo muri Bibiliya.

UMURONGO W'INGENZI:

Ndaguhaya indwi ku musu, kubera imanza zawe zigororotse.

(Zaburi 119:164).

INTANGAMARARA

Bibiliya ni ibitabu 66 vy'umuntu ku giti ciwe birimwo amateka, ibikino, urukundo, ivy'ugutera akagere be n'ivy'imivugo. Bibiliya ni ikintu kirenze cane ibitabu bikomeye, ariko ni ibitabu bikomeye mu birimwo no mu buryo. Iyo wiga ibiri mu gitabu wiga ubutumwa buri muri ico gitabu. Uramenya ukuri kwo mu vy'impwemu guhishura.

Iyo wiga uburyo igitabu giteye urasuzuma ingene igitabu gitunganyijwe kugira ngo kigaragaze ibirimwo. Ivyinshi muri Bibiliya biri mu buryo bw'inkuru zivuga ukuri kw'Imana mu nkuru zoroshe gutahura. Ariko ibitabu bitanu vyo muri Bibiliya--Yobu, Zaburi, Imigani, Umusiguzi, n'Indirimbo ya Salomo--bitunganyijwe mu buryo bw'imivugo. Hariho n'ibindi bice vy'imivugo mu bindi bice vya Bibiliya naho ivyo bitabu bitari mu gice c'imivugo. Nk'akarorero, imivugo iraboneka mu bitabu bimwebimwe vy'amategeko no mu vy'ubuhanuzi.

Uburyo bwo gushikiriza ukuri kw'Imana mu buryo bw'imivugo buratandukanye cane n'uburyo bwo kuvuga inkuru (inkuru) bukoreshwa muri Bibiliya nyinshi. Invugo zo muri Bibiliya na zo nyene ziratanganyije n'ubwoko bw'inshi bw'imivugo woba umenyereye. Kubera izo mpamvu, birakenewe ko haba amabwirizwa yihariye kugira ngo agufashe kwiga ivyo bitabu. Iki kigabane kirasigura uburyo n'ubwoko bw'imivugo yo muri Bibiliya. Ubwo bumenyi buzogufasha gutahura no gushira mu ngiro ukuri guhambaye kwo mu vy'impwemu dusanga mu bitabu vy'imivugo vyo muri Bibiliya.

UBURYO BW'IMIVUGO

Kumbure imivugo yo muri Bibiliya ntizomera nk'imivugo iyo ari yo yose umenyereye. Invugo zo muri Bibiliya zanditswe mu buryo bw'invugo z'igiheburayo kuko igice kinini c'Isezzerano rya Kera canditswe muri urwo rurimi. Ingingo ngenderwako y'ishimikiro y'imivugo ya Bibiliya ni uko irimwo "uguhuza" mu vyiyumviro. Ijambo "parallelism" rikomoka kw'ijambo "parallel" risobanura "iruhande y'uwundi canke nk'uwundi." Nk'akarorero, iyi mirongo ibiri irahuye:

Iyo ibintu bihuye, nk'uko nyene iyo mirongo ibiri iri, birasa. Insiguro y'igiheburayo irahuye mu vyiyumviro nk'uko nyene iyo mirongo ibiri ihuye mu buryo isa. Umurongo wose w'ico kivugo uhuye n'iyindi mirongo y'ico kivugo.

Hariho uburyo bune busanzwe busa n'ubwo bukoreshwa mu mivugo y'igiheburayo:

1. UBUSANZWE BW'IBIMENYETSO:

Ijambo "ijambo rimwe" risobanura kimwe. Mu mivugo ihuye n'insobanuro imwe umurongo wa kabiri w'imivugo usubiramwo icyumviro c'umurongo wa mbere. Nk'akarorero:

Uhoraho, mbega mbega ivyo bimpagarika umutima vyiyongereye!

Abampagurukira ni benshi. (Zaburi 3:1).

Uwicara mw'ijuru azotwenga;

Umukama azobashinyagurira. (Zaburi 2:4).

Muri izo ngero zompi umurongo wa kabiri usubiramwo icyumviro kimwe n'umurongo wa mbere. Icyumviro kivugwa ku murongo wa kabiri ni co kimwe (kimeze neza na neza) n'ico kivugwa ku murongo wa mbere.

2. UBUSANZWE BW'IBIMENYETSO:

« Ikirwanya / antithetique » bisigura ibihushanye n'ivyo. Mu mivugo ihuye n'iyi antithetique umurongo wa kabiri ni icyumviro gihushanye n'umurongo wa mbere. Ariko rero iracari ihuye canke imeze nk'umurongo wa mbere kuko iriko iravuga ukuri nk'ukwo. Rikoresha ikintu gihushanye n'ico kugira ngo rivuge ukuri nk'ukwo nyene. Ni co gituma ryitwa antithetique: Ikirwanya. Nk'akarorero:

Kuko Uhoraho azi inzira y'abera;

Ariko inzira y'ababi izoshira. (Zaburi 1:6).

Muri aka karorero umurongo wa kabiri ni antithetique (uwuhushanye) n'umurongo wa mbere. Umurongo wa mbere uvuga inzira y'abagororotsi. Ica kabiri kivuga inzira y'abatari abagororotsi. Ariko umurongo wa kabiri uracari uhuye n'uwa mbere kuko wemeranya n'ivyo bivugwa ku murongo wa mbere mu gushikiriza ukuri guhushanye.

3. UBUSANZWE BW'IBIMENYETSO:

Ubwo bwoko bw'uguhuza ni nk'ubwubatsi n'amabuye. Umurongo wa kabiri w'imivugo n'imirongo yose ikurikira, vyongera canke bitera imbere icyumviro c'umurongo wa mbere. Iga akarorero kari aha hefpo. Umurongo wa kabiri n'uwukurikira wubaka canke wongera ku murongo wa mbere w'imivugo:

Hahiriwe umuntu utagendera mu nama z'ababi;

Kandi ntihagarara mu nzira y'abanyavyaha;

Eka mbere ntiyicara mu ntebe y'abacokoranyi;

Ariko umunezero wiwe uri mu vyagezwe vy'Uhoraho;

Kandi ivyagezwe vyawe ni vyo azirikana ku murango no mw'ijoro. (Zaburi 1:1-2).

Ku murongo wa 1, umurongo wa mbere uvuga ko umuntu ahezagira iyo atagenda mu mpanuro z'abatubaha Imana. Imirongo ikurikira yubakira kuri ukwo kuri mu kuvuga ko na we nyene adakwiye guhagarara canke kwicara mu nzira yabo. Mu murongo wa kabiri umurongo wa mbere utubwira ko uwo muntu ahimbarwa n'ivyagezwe vy'Uhoraho. Umurongo wa kabiri wongerera kuri icyo cyumviro ko azirikana mw'itegeko ry'Imana ubudasiba.

4. UBUSANZWE BW'IBIMENYETSO:

"Ikimenyetso" ni ikintu gihagaze canke kigereranya ikindi kintu. Nk'akarorero, inyenyeri ziri mu bendera rya Leta Zunze Ubumwe za Amerika ni ibimenyetso vy'ibihugu 50 biri muri icyo Leta Zunze Ubumwe za Amerika. Mu guhuza ibimenyetso umurongo wa kabiri n'uwukurikira w'imivugo ni ikimenyetso canke ikigereranya c'umurongo wa mbere. Nk'akarorero:

Nk'uko imbwebwe yihahamira imigezi y'amazi;

Uko ni ko umutima wanjye ukugomba, Mana. (Zaburi 42:1).

Umurongo wa kabiri w'uwo murongo urerekana uwa mbere. Dawidi abona mu cyumviro umutima wiwe wipfuzaga Imana nk'uko imbwebwe (igikoko kimeze nk'imbwebwe) yipfuzaga amazi iyo inyotewe. Ikigereranya c'imbwebwe ginyotewe ni ikimenyetso kigaragaza inyota yo mu vy'impwemu Dawidi yari afise. Naho hariho ubundi bwoko butari buke bw'imirongo isa n'icyo mu nsiguro y'igiheburaye ntizisanzwe cane muri Bibiliya rero si ngombwa ko tuzishira mu nyigisho yacu.

GUKORESHA IFOMU KUGIRANGO UTAHURE IBIRIMWO

Kumenya ubwo buryo bw'ishimikiro bw'imivugo bizokugirira akamaro igihe uzoba uriko uriga imivugo yo muri Bibiliya. Uzoshobora gutahura ibirimwo nk'uko bivugwa muri:

1. Gusubiramwo ukuri bisa (uguhuza amajambo amwe):

Ivyo bizokugirira akamaro mu gutahura ukuri kumwe nyene kuvugwa mu buryo busa n'ubwo. Mwene ukwo gusubiramwo kuzotuma ukuri kwaseruwe gushikamye mu muzirikanyi wawe no mu mutima wawe gukomera. Ni uburyo buhambaye bukoze kuzirikana Ijambo ry'Imana. Nimba kubera imvo zimwe zimwe udatahura ukuri kanaka mu buryo gushikirizwa mu murongo wa mbere w'imivugo, imirongo ikurikira yerekana ukuri kumwe nyene izogufasha gutahura.

2. Amajambo atandukanye y'ukuri kumwe (parallélisme antithétique):

Ntuzomenya ukuri gukomeye gusa, ariko uzomenya ibihushanye n'ivyo kuri. Mu karorero kari muri Zaburi 1:6 ntiwize ikintu gusa ku bijanye n'inzira y'abagororotsi ariko kandi wize ukuri guhushanye n'ukwo ku bijanye n'inzira y'abatubaha Imana. Uko uzokwiga kumenya uburyo buhuye n'ubwo uzoshobora gusa gushira mu ngiro ukuri kwiza mu buzima bwawe ariko kandi uzogabishwa ku bibazo bihushanye n'ivyo. Mu karorero twakoresheje warize ko Imana izi inzira yawe iyo uri umugororotsi ariko ni ukuri kwiza. Wamenye kandi ko icyo udatunganye uzohona. Icyo cyumviro gihushanye n'icyo kiratanga imburi ihambaye.

3. Ivyumba vy'ukuri (uguhuza kw'ibintu):

Uko umurongo umwumwe wose w'imivugo wubaka canke wongera ku vyo ushize ahabona mu murongo wa mbere, ukwo kuri kuzotera imbere bimwe bishitse mu muzirikanyi wawe.

4. Ibimenyetso vyerekana ukuri kw'Imana (uguhuza kw'ibimenyetso):

Mwene ivyo bigereranirizo biratuma ubona mu muzirikanyi wawe ishusho y'ukuri kw'Imana.

UBWOKO BW'IMIVUGO

Hari ubwoko butatu bw'ishimikiro bw'imivugo y'igiheburayo. Ugucapura imivugo mu bwoko bishingiye ku birimwo n'uburyo iyo mivugo ishikirizwa. Niwiga kumenya ubwoko butandukanye bw'imivugo yo muri Bibiliya bizokugirira akamaro mu gutahura ivyo uriko urasoma. Ubwoko butatu nyamukuru bw'imivugo yo muri Bibiliya ni ubu:

1. IMIVUGO Y'IBIMENYETSO:

Iyi ni insiguro y'inkuru. Ivuga inkuru y'igikorwa c'intwari. Hariho insiguro nyinshi cane zivuga inkuru zisanzaye mu bitabu vyose vy'amateka. Soma Guharura 22 gushika kuri 24 kivuga inkuru ya Balamu. Irimwo ingero z'imivugo y'ivya kera.

2. IMISOGO Y'IKIGANIRO:

Invugo y'ikinamico ni invugo y'ibikorwa. Igitabo ca Yobu ni co karorero keza kuruta ayandi yose k'imivugo ikoresheye. Mu gufungura twemerewe kubona inyuma y'ivyo vyose tukamenya inkomoko y'ingorane za Yobu ni ivya satani. Inyuma y'aho dusanga intumwa zimenyesha Yobu ivyago vy'ugutakaza abana biwe n'itunga ryiwe. Hanyuma Yobu yari yicaye iruhande y'ikirundo c'ivu kiri wenyene. Mu bice bikurikira abagenzi biwe bamuha ivyiyumviro bitandukanye ku bijanye n'igituma ababara. Hariho iherezo rikomeye uko Yobu yumva Imana maze mu mpera akagarukana n'imihezagiro yo kw'isi. Igitabo ca Yobu ni ikiganiro kivugwa mu buryo bw'imivugo.

3. IMISOGO Y'AMAJAMBO:

Invugo y'amajambo ni insiguro y'indirimo. Ingero zibiri nziza cane ziri mu ndirimbo ya Debora yo mu Bacamanza 5 no mu ndirimbo ya Miriyamu yo mu Kuvayo 15. Hariho kandi ibice vy'imivugo y'urukundo vyakoresheye mu kugandara canke mu kugaragaza umubabaro. Ingero z'ivyo ziri muri Zaburi 137, 74, 80 no muri Samweli wa II 1:19-27. Igitabo c'Imibabaro na co nyene ni akarorero k'ubwo bwoko bw'imivugo y'amajambo canke indirimo y'agahinda. Iki gitabu canditswe mu buryo bw'imivugo ariko kiri mu rutonde rw'ibitabu vy'amateka kuko imivugo yerekeye ikintu giteye agahinda cabaye muri kahise k'igisata c'Imana.

IBITABO VY'IMIVUGO: INTAMBERE

Ivyo bitabu bitanu vy'imivugo vyerekana ugutera imbere kw'ubuzima bwo mu vy'impwemu. Igitabo ca Yobu kidondora urupfu ku buzima bwa kera bw'umuntu. Zaburi yerekana ubuzima bushasha mu Mana, bugaragara mu gushemeza, mu gusenga, mu gusenga, mu kwinginga, mu kwatura, no mu gusenga. Mu Migani turi mw'ishure ry'Imana twiga ubwenge bwo mw'ijuru ariko bukora ku buzima bwo kw'isi. Umusiguzi avuga ubusa bwo gukurikirana ubuzima « muni y'izuba » ata Mana. Indirimbo ya Salomo ivuga ivy'ugukurikirana ubuzima bufise insiguro biciye ku bucuti umuntu afise na Yesu Kristo.

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. Raba Urutonde Rumwe mu bwoko bw'imivugo yo muri Bibiliya. Soma Urutonde rwa Kabiri maze urondere insobanuro idondora ubwoko bumwe bumwe. Wandike urudome rw'insobanuro ibereye imbere y'ubwoko bw'imivugo idondora.

Urutonde rwambere

Urutonde rwa kabiri

_____ Imivugo y'ikinamico

a. Ubwo bwoko bw'imivugo burarimbwa.

_____ Imivugo y'ivya kera

b. Ubwo bwoko bw'imivugo ni ikinamico.

_____ Imivugo y'amajambo

c. Ubwo bwoko bw'imivugo ni ubw'inkuru canke mu nkuru

.

kandi akenshi ivuga ivy'igikorwa c'intwari.

3. Raba Urutonde Rumwe mu buryo butandukanye bw'imivugo yo muri Bibiliya. Soma Urutonde rwa Kabiri maze urondere insobanuro idondora uburyo bumwe bumwe. Andika urudome rw'insobanuro ibereye imbere y'urupapuro rudondora.

Urutonde rwambere

Urutonde rwa kabiri

_____ Iryo guhuza amajambo

a. Umurongo wa kabiri n'uwukurikira utanga .
ikigereranyo canke ikimenyetso co guserura

.

ukuri kw'umurongo wa mbere.

_____ Uguhuza kw'ibimenyetso

b. Umurongo wa kabiri n'uwukurikira uhuye n'ukuri

.

ivyo bikaba bifitaniye isano n'umurongo wa mbere w'ico kivugo.

_____ Uguhuza kw'ibintu bitandukanye
ugaragaza .

iciyumviro gisa n'umurongo wa mbere.

_____ Uguhuza kw'ibintu vy'ubuhinga
wubakiye ku .

d. Umurongo wa kabiri n'uwukurikira

ukuri kwavuzwe ku murongo wa mbere.

4. Nurabe muri Zaburi 3:1 muri Bibiliya yawe. Uyu murongo wanditswe mu _____ guhuza.
5. Nurabe muri Zaburi 1:6 muri Bibiliya yawe. Uyu murongo wanditswe mu _____ guhuza.
6. Raba muri Zaburi 1:1-2 muri Bibiliya yawe. Uyu murongo wanditswe mu _____ guhuza.
7. Nurabe muri Zaburi 42:1 muri Bibiliya yawe. Uyu murongo wanditswe mu _____ guhuza.

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Uretse ibitabu vy'imivugo hariho n'ibice vy'imivugo binyanyagiye mw'Isezerano rya Kera n'Isezerano Rishasha. Bimwe muri ivyo biri aha hepfo. Koresha izo nsobanuro kugira ngo urushirize kwiga Bibiliya .

- Itanguriro 4:23-24 Lameki ku bagore biwe
- Kuvayo 15:1-21 Indirimbo ya Mose/Miriyamu
- Guharura 21:27-30 Indirimbo y'abaririmvyi b'indirimbo z'urukundo
- Guharura 23:7-10 Indirimbo ya Balamu
- Gusubira mu vyagezwe 33:1-47 Indirimbo ya Mose
- Yosuwa 10:12-14 Indirimbo ya Yosuwa
- Abacamanza 5:1-31 Indirimbo ya Debora na Baraki
- Rusi 1:16-17 Indirimbo ya Rusi
- I Samweli 2:1-10 Indirimbo ya Hana
- II Samweli 3:33-34 Ingandaro ya Dawidi ku bwa Abuneri
- II Samweli 1:17-27 Indirimbo ya Sawuli na Yonatani
- II Samweli 22:2-51 Indirimbo ya Dawidi y'intsinzi
- II Samweli 23:1-7 Amajambo ya nyuma ya Dawidi
- I Ngoma 16:8-36 Ugukenguruka kwa Dawidi
- Yeremiya 9:17-22 Kuborogera ihanga ryaguye
- Guboroga 1,2,3,4,5 Kuborogera ihanga ryaguye
- Ezekiyeli 27:25-28:23 Ubuhanuzi bujanye n'i Tiro, mu buryo bw'imivugo
- Ezekiyeli 19:1-14 Gucura intimba ku baganwa ba Isirayeli

Hoseya 2:1-15 Indirimbo y'igihano ca Isirayeli

Habakuki 3:1-19 Isengesho rya Habakuki

Luka 1:46-55 Indirimbo ya Mariya

Luka 1:68-79 Indirimbo ya Zakariya

Luka 2:29-32 Umuhezagiro wa Simeyoni

IGICE CA MIRONGO IBIRI

KWIGA UBUHANUZI BURI BIBILIYA

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Tanga urutonde rw'imvo zitatu zituma bihambaye kwiga ubuhanuzi bwo muri Bibiliya.
- Numenye isôko ry'ubuhanuzi bwo muri Bibiliya.
- Sigura ubuhanuzi bwo muri Bibiliya.
- Nuvuge uburyo bubiri Imana yakoresheje mu gutanga ubuhanuzi.
- Gutandukanya abahanuzi b'ukuri n'ab'ikinyoma.
- Nimuvuge urutonde rw'intumbero zitatu z'ubuhanuzi.
- Tanga urutonde rw'ibintu bitanu bifasha gutahura ubuhanuzi bwo muri Bibiliya.

UMURONGO W'INGENZI:

Arababwira ati: «Aya ni yo majambo nababwiye nkiri kumwe namwe, yuko vyose bitegerezwa kuranguka, ivyo vyanditswe mu mategeko ya Mose no mu bahanuzi no muri Zaburi ku bimwerekeye . .

(Luka 24:44).

INTANGAMARARA

Nk'uko mwavyize mbere muri iki cigwa, hariho ibitabu bitari bike mw'Ijambo ry'Imana vyitwa ibitabu vy'ubuhanuzi. Iki kigabane kiratanga ingingo ngenderwako z'ishimikiro zo kwiga no gutahura ubuhanuzi bwo muri Bibiliya.

IGITABO C'UBUHANUZI .

Ijambo ry'Imana ryanditse ari ryo Bibiliya Nyeranda riratandukanye mu buryo bwinshi n'ivyanditswe vyeranda vy'ayandi madini. Ariko hariho itandukaniro rimwe rihambaye. Iryo tandukaniro ni uko ibitabu vyeranda vy'ayandi madini yose bitarimwo ubuhanuzi bwarangutse ata makosa. Ubuhanuzi buri muri Bibiliya, ubunini muri bwo bukaba bumaze kuranguka, ni ikimenyamenya gihambaye c'uko Ivyanditswe vyahumetswe n'Imana.

INSOBANURO Y'UBUHANUZI

Ijambo «ubuhanuzi» risobanura kuvuga. Ubuhanuzi bwo muri Bibiliya burimwo ubwoko butatu bw'ishimikiro bwo kuvuga:

1. Ubutumwa bw'impwemu buva ku Mana.
2. Guhanura ibizoba muri kazoza mu mugambi w'Imana uhoraho.
3. Insobanuro ku muntu y'ibikorwa vy'Imana.

ABAVUGISHWA .

Imana yashinze umuhanuzi wese wo muri Bibiliya gushitsa uruhara rudasanzwe mu mugambi wayo.

-Nk'abasobanuzi basigurira abantu ibikorwa vy'Imana.

-Nk'abavugizi bavuga ukuri kw'Imana. Bavuga ubutumwa bw'icizigiro n'ubw'ivyiyumviro.

-Nk'abahanuzi bavuga imbere y'igihe ibizoshika mu mugambi w'Imana biciye mu guhishurirwa kwa Mpwemu Yera.

Ivyo ubuhanuzi bwa Bibiliya buvuga imbere y'igihe birarengeye ubushobozi bw'umuntu. Birimwo ibintu vyinshi bihagije kugira ngo umuntu akureho gutekereza ku bintu canke gutekereza ku bintu.

UBURONGOZI BWO GUHANURA .

Hari uburyo bubiri bw'ishimikiro Imana yavugamwo biciye ku bahanuzi.

IJAMBO RIVUZWE:

Uburyo bwakoreshwa cane ni ijambo rivugwa. Imana yari kubwira uwo muhanuzi amajambo yo kuvuga. Nk'akarorero, Imana yabwiye umuhanuzi Yeremiya iti:

. . . kuko uzoja ku bo nzogutuma bose, kandi ivyo nzogutegeka vyose uzobivuga.» (Yeremiya 1:7).

Mu gitabu cose ca Yeremiya amabwirizwa Imana yamuhaye yari. . .

Nimugende muvugire mu matwi y'i Yerusalemu muti: «Uku ni ko Uhoraho agize. . .

(Yeremiya 2:2).

Yeremiya yaravuze amajambo Imana yamubwiye kuvuga.

UBUHANUZI BWAKOZWE:

Uretse ubuhanuzi bwavuzwe, Imana yaratumye abahanuzi bakina ubutumwa mu maso. NK'akarorero, Imana yabwiye Yeremiya ngo:

. . . Icyungure iminyororo n'ingögo, ubishire kw'izosi ryawe. . .

(Yeremiya 27:2).

Izo ngögo zari ubuhanuzi buboneka bw'ingögo z'ubuza zari kuzoza ku bantu kubera icaha cabo. Yeremiya yarakinnye ubutumwa bw'ubuhanuzi bw'Imana.

ISOKO Y'UBUVUGISHWA .

Inkomoko y'ubuhanuzi bwo muri Bibiliya ni Imana ihishurira umuntu ubutumwa bwayo biciye muri Mpwemu Yera:

Kuko ubuhanuzi butazanywe kera n'ukugomba kw'umuntu; arik'abantu beranda b'Imana bavugaga barongowe na Mpwemu Yera. (II Petero 1:21) .

Ariko ni twebwe Imana yabimenyesheje Mpwemu wayo, kuko Mpwemu asesa vyose, n'ibihishijwe vy'Imana. (I Ab'i Korinto 2:10)

Imana irashobora kuvuga ata gufya ivyerekeye kazoza kubera ko:

Ibikorwa vyayo vyose Imana irabizi kuva mu ntango y'isi.

(Ivyakozwe n'intumwa 15:18) .

Nimwibuke ivya kera kera: kuko ari jewe Mana, ata yindi iriho; Ndi Imana, kandi nta n'umwe ameze nkanje.

Namenyesheje iherezo kuva mu ntango, nkamenyesha kuva kera na rindi ibitarashika, nti: <<Ingabo zanje zizohagarara, kand'ivyo nzogomba vyose nzobishitsa. (Yesaya 46:9-10).

Imana irahagurutsa abahanuzi b'ukuri:

Umukama Imana yanyu azobahagurukiriza Umuhanuzi ameze nkanje avuye muri mwebwe, wo muri bene wanyu; ni we muzokwumviriza. (Gusubira mu vyagezwe 18:15).

Imana ihishurira abo bahanuzi imigambi yayo ya kazoza:

Nta gukeka ko Umukama Imana ata kindi azokora atari uguhishurira abasavyi biwe abahanuzi ibanga ryiwe. (Amosi 3:7).

ABAVUGISHWA BINYUMA

Shetani arigana ubuhanuzi bw'ukuri biciye ku bintu bitari vyo bivugwa n'abaraguzi, abapfumu be n'abaragurira ku nyenyeri. Ubu buryo si ubw'Imana. Umuhanuzi Daniyeli yavuze ati:

Daniyeli yishura umwami ati: «Ibanga umwami abajije, abanyabenge cank'abapfumu cank'abapfumu cank'abapfumu ntibashobora kurimenyesha umwami. Ariko mw'ijuru hari Imana ihishura amabanga, ikamenyesha umwami Nebukadinezari ibizoba mu misi izoza. . .

(Daniyeli 2:27-28).

Ubuhanuzi bw'ukuri bukwerekeza ivyiyumviro kuri Yesu Kristu:

Ni co gituma ndababwira yuko ata muntu avugwa na Mpwemu w'Imana yovuga ngo Yesu avumwe; kandi ko ata muntu ashobora kuvuga ko Yesu ari Umwamia, atari mu Mpwemu Yera. (I Ab'i Korinto 12:3)

Bibiliya iragabisha ku bahanuzi b'ibinyoma (Matayo 24:11,24; Mariko 13:22). Umuntu yitwa «umuhanuzi w'ibinyoma» azogaragara mu bintu bizoshika kw'iherezo ry'isi (Ivyahishuriwe Yohana 13:11-17; 16:13; 19:20; 20:10). Bibiliya irahishura uburyo butari buke bwo kumenya abahanuzi b'ibinyoma:

-Bigisha ubusambanyi n'ukwemera: II Petero 2:13.

-Bagerageza gukura abantu ku kwumvira ijamba ry'Imana: Gusubira mu vyagezwe 13:1-5.

-Bavuga ibinyoma: Matayo 24:23-24.

-Bahenda abantu ibimenyetso vy'ibitangaza: Matayo 24:11,24.

-Ntibavugaga ubuhanuzi bivanye n'ingeri y'ukwizera (mu bijanye n'ijamba ry'Imana): Abaroma 12:6.

-Abahanuzi b'ibinyoma ntibagira ivyamwa vya Mpwemu Yera mu buzima bwabo: Matayo 7:15-16; Ab'i Galatiya 5:22-23 .

-Ivyo bahanura ntibishika: Gusubira mu vyagezwe 18:20-22.

INTUMBERO Z'UBUHANUZI .

Bibiliya irahishura intumbero zidasanzwe Imana ivugana n'abantu biciye mu buhanuzi:

KUGIRANGO WEMEZE UBUTUMWA BW'IMANA:

Ubuhanuzi bwarangutse burashingira intahe yuko ubutumwa bw'Imana ari ubw'ukuri (bw'ukuri). Muri Yesaya 41:21-23 Imana iratera intambwe imana z'amahanga y'abapagani ngo zigaragaze ububasha bwazo mu kuvuga imbere y'igihe ibizoba muri kazoza. Ntibashobora kubikora kuko bari imana z'ibinyoma:

Nimushikirize urubanza rwanyu, ni ko Umukama avuga; muzane imvo zanyu zikomeye, ni ko Umwami wa Yakobo avuga. Ni babisohore, batwereke ibizoshika: ni batwere ivya mbere uko bimeze, kugira ngo tuvuyiyumvire, tumenye iherezo ryavyo; canke utumenyeshe ivy'imbere. Mumenyereze ibigira bize mu nyuma, kugira ngo tumenye yuko muri imana. (Yesaya 41:21-23).

KUGIRA NGO TWEMEZE INTUMWA Y'IMANA:

Ubuhanuzi bwemeza intumwa z'Imana z'ukuri:

Umuhanuzi ahanuye amahoro, ijamba ry'uwo muhanuzi niyaranguka, ni ho uwo muhanuzi azomenyekana ko ari we yamutumye n'Umukama vy'ukuri. (Yeremiya 28:9).

KUGIRA MU KWIGISHA ABIZERA:

Abemera bategerezwa kwakira inyigisho zivuye mu buhanuzi kandi bakazitaho (baziteho):

Turafise kandi ijamba ry'ubuhanuzi ridakeka kuruta; mugize neza iyo muvyitondeye, nk'umuco wakira ahantu h'umwiza. . . (II Petero 1:19)

AKAMARO KWO KWIGA UBUVUGISHWA .

Hariho imvo nyamukuru zitatu zituma bihambaye kwiga ubuhanuzi bwo muri Bibiliya:

1. Ivyanditswe vyose vyahumetswe n'Imana kandi birabereye kwiga.

Ivyanditswe vyose vyahumetswe n'Imana, kandi bigira ikimazi co kwigisha umuntu ukugororoka, no kumuhana, no kumutunganya; Kugira ngo umuntu w'Imana abe uwushitse, afise vyose ngo akore ibikorwa vyiza vyose. (II Timoteyo 3:16-17)

2. Ubuhanuzi buzana ugutahura ivyabaye kera, ubu n'ivyabaye muri kazoza mu mugambi w'Imana:

. . . ivyo wabonye, n'ibiriho, n'ibizoba nyuma y'ivyo. (Ivyahishuwe 1:19)

3. Gutahura umugambi w'Imana wo muri kazoza birakingira uguhendwa na Satani:

Ico gihe, ni hagira umuntu ababwira ati: «Ehe Kristu ari ng'aha», canke ati: «Ng'uwu ari hariya; ntumvyemere. Kuko hazokwaduka abigira Kristu n'abigira abavugishwa n'Imana, kandi bazokora ibimenyetso bikomeye n'ibitangaza, kugira ngo bazimize n'abatoranijwe, ni vyashoboka. RABA, NABIBABWIRA IMBERE.

Nuko rero ni bababwira bati: «Ehe ari mu bugaragwa; ntumusohoke: raba ari mu vyumba vy'ibanga; ntumvyemere.

(Matayo 24:23-26).

Umugambi w'Imana wo muri kazoza twarasangijwe imbere y'uko uba rero ntituzohendwa na satani.

4. Hariho umuhezagiro udasanzwe uvugwa ku biga ubuhanuzi bwo muri Bibiliya:

Hahiriwe uwusoma n'abumva amajambo y'uku kuvugishwa n'Imana, bakitondera ivyanditswe muri yo, kuko igihe kiri hafi.

(Ivyahishuwe 1:3)

INYIGISHO Y'UBUHANUZI .

Ubuhanuzi bwa Bibiliya ni kimwe mu "nyama" z'Ijambo ry'Imana twavuze mbere muri iki cigwa. « Inyama » y'ubuhanuzi iragoye gutahura kuruta « amata » y'Ijambo ry'Imana ritanga ivyiyumviro vy'ishimikiro vy'ukwizera kwa gikirisu.

Nimba uri umwizera mushasha kandi udafise ubumenyi na bumwe bwo muri Bibiliya, urakwiye kwiga ibindi bice vy'Ijambo ry'Imana imbere y'uko ugerageza kwiga ibitabu vy'ubuhanuzi. Iga Injili, Ivyakozwe n'Intumwa n'Amakete yo mw'Isezerano Rishasha. Iga ibice vy'Imivugo, Ivyagezwe n'Ivyaha kahise vyo mw'Isezerano rya Kera. Uko wiga, nukoreshe ivyo wize muri iki cigwa ku bijanye n'ukwiga igitabu, igice, ingingo, umurongo n'amajambo.

Uhejeje kuronka ubumenyi bw'ishimikiro ku bijanye n'ayo macakubiri, nuce wiga ibitabu vy'ubuhanuzi vyo muri Bibiliya. Ntuhagarike umutima nimba udatahura ubuhanuzi bwose bwo muri Bibiliya. Intiti nyinshi zikomeye zo muri Bibiliya zaramaze imyaka ziharira ku bijanye n'insobanuro y'ibice bimwebimwe vyo mu buhanuzi bwa Bibiliya.

IBITABO VY'UBUHANUZI

Uretse ibitabu vy'ubuhanuzi hariho n'ibindi bigabane vyinshi n'imirongo myinshi y'ubuhanuzi isanzaye mw'Ijambo ry'Imana.

Ubuhanuzi bwa mbere nyene bwanditswe muri Bibiliya buri mu gitabu c'Itanguriro:

Nzoshira inyankane hagati yawe n'umugore, no hagati y'uruvyaro rwawe n'urwiwe: ruzogukomeretsa umutwe, nawe uzarukomeretsa igitsintsi.

(Itanguriro 3:15).

Uyu murongo uravuga ubuhanuzi bw'ukuza kwa Yesu Kristo, biciye mu rupfu rwiwe kubera ivyaha vy'abantu, azoanajagura umwansi, Shetani.

Ntibishoboka ko muri iki gitabu twodondora ubuhanuzi bwose bwo mw'Ijambo ry'Imana. Turashaka gusa ko mumenya ko hariho ubuhanuzi muri Bibiliya yose. Ubuhanuzi ntibugarukira gusa mu bitabu vyitwa Ibitabu vy'Ubuhanuzi. Niwiga kandi ukagira ubumenyi uzoshobora kumenya umutwe w'ubuhanuzi uri muri Bibiliya yose.

GUTAHURA UBUVUGISHWA

Hari abantu bavunika umutima iyo bagerajeje kwiga ubuhanuzi bwo muri Bibiliya. Kubera yuko ubuhanuzi bugoye kuruta ibindi bice vyo muri Bibiliya, baribaza nimba vy'ukuri Imana yashaka ko babutahura. Birashoboka ko umuntu atahura ubuhanuzi bwo muri Bibiliya. Imana yashaka cane ko Daniyeli atahura ubuhanuzi ku buryo yarungikiye umumarayika kumusigurira. Umumarayika ati:

. . . Nanje ubu ndaje kuguha ubuhinga n'ugutahura. (Daniyeli 9:22).

Yesu yafashe umwanya wo gusigurira Abigishwa biwe ubuhanuzi bwo mw'Isezerano rya Kera:

Arababwira ati: «Aya ni yo majambo nababwiye igihe nari kumwe namwe, yuko vyose bitegerezwa kuranguka, ivyo vyanditswe mw'itegeko rya Musa, mu buhanuzi no mu mazaburi bimvugako . .

(Luka 24:44).

Igihe Abigishwa babaza Yesu ivy'iherezo ry'isi, Yesu yaravuze ibimenyetso vy'ubuhanuzi bitari bike bari bakwiye kwirinda. Yashaka ko batahura ibizoba muri kazoza. Yesu yavuze ati:

Namwe nimwabona ivyo vyose biba, muze mumenye yuko ari hafi, ku miryango. (Matayo 24:33).

Mu ntangamarara y'igitabu c'Ivyahishuriwe Yohana, igitabu bamwebamwe babona ko kigoye cane gutahura, biragaragara ko Imana ishaka ko abantu bayo batahura ubuhanuzi:

Ihishurirwa rya Yesu Kristo Imana yamuhaye ngo yerekane abasavyi bayo ibintu bitegerezwa kuba vuba. . . (Ivyahishuwe 1:1)

URUPFURO RWO GUTAHUZA

Hariho imfunguruzo z'ishimikiro zizogufasha gutahura no gusobanura neza ubuhanuzi bwa Bibiliya.

UMWE: UMUGAMBI W'ISHIMIKIRO W'UBUHANUZI .

Umukama Yesu Kristo ni we ciyumviro nyamukuru c'ubuhanuzi bwa Bibiliya. Hariho n'ibindi bintu vyinshi bivugwa mu buhanuzi bwa Bibiliya. Nk'akarorero, hariho ubuhanuzi bw'urubanza Imana izocira amahanga y'ababisha. Ariko icyumviro nyamukuru c'ubuhanuzi bwose bwo muri Bibiliya ni uko mu buryo bumwe canke ubundi bufitaniye isano na Yesu be n'umugambi Imana ifise ku bimwerekeye:

Yatumenyesheje ibanga ry'ubugombe bwayo, nk'uko yavyishimiye, ivyo yabigabiye muri we nyene;

Kugira ngo, mu gihe c'ukuzura kw'ibihe, azokoraniriza hamwe vyose muri Kristu, ivyo mw'ijuru n'ivyo kw'isi; mbere no muri We. (Abanyefeso 1:9-10).

Ubuhanuzi bwose bwo muri Bibiliya, mbere n'igihe buvuga ku bintu nk'urubanza ku mahanga, n'ibindi, bujanye n'umugambi rusangi w'Imana. Uwo mugambi ni uwo kuzana abantu bose mu bucuti bubereye n'Imana biciye ku Mukama Yesu Kristu. Intumbero ni ugukoranya vyose muri Kristo.

Bibiliya ivuga ko "impwemu" canke insiguro y'ubuhanuzi bwa Bibiliya ari Yesu:

. . . kuko intahe ya Yesu ari yo mpwemu y'ubuhanuzi. (Ivyahishuwe 19:10)

Iyo wiga ubuhanuzi bwa Bibiliya buzirikane mu bijanye n'iki kibazo: Ubu buhanuzi bufitaniye isano gute na Yesu Kristu (impwemu y'ubuhanuzi) n'umugambi rusangi w'Imana ku bimwerekeye?

ICA KABIRI: BIBILIYA IRISOBANURA UBWAYO

Ikindi kintu nyamukuru gifasha gutahura ni ukumenya yuko kenshi Bibiliya isigura ubuhanuzi bwayo bwite. Kugira ngo ubone akarorero k'ingene Bibiliya yisobanura soma muri Daniyeli ikigabane ca 2. Aha umwami yitwa Nebukadinezari ahabwa indoto ivuye ku Mana. Amaze kuvyuka ntashobora kwibuka iyo ndoto. Ahamagarira abapfumu n'abapfumu ngo bibuke iyo ndoto kandi bayisobanure. Ntibashobora kubikora. Imana yaciye ikoresha umuhanuzi Daniyeli kugira ngo abwire umwami izo ndoto yarose yongere azimusobanurire. Iyo ndoto idondorwa na Daniyeli mu mirongo ya 31-35. Insobanuro y'iyo ndoto itangwa mu mirongo ya 36- 45. Uyu ni akarorero k'ingene, mu mirongo myinshi, Bibiliya isobanura ubuhanuzi bwayo bwite.

Isezerano Rishasha risobanura ubuhanuzi bwinshi bwo mw'isezerano rya kera kuko vyinshi mw'isezerano rya kera birangukira mw'isezerano rishasha. Nk'akarorero, gereranya ubu buhanuzi bwo mw'Isezerano rya Kera n'iranguka ry'Isezerano Rishasha:

. . . kandi abatari abantu banje nzobabwira nti: Uri abantu banje, na bo bazovuga bati: Uri Imana yanje. (Hoseya 2:23).

Natwe nyene yahamagaye, atari mu Bayuda gusa, ariko no mu banyamahanga?

Nk'uko yabivuze muri Hoseya, ngo Abatari abantu banje nzobita abantu banje; n'umukunzi wiwe, uwo atari umukunzi.

Kandi bizoshika aho hantu babwiwe, ntimuri abantu banje; ni ho bazokwitwa abana b'Imana nzima. (Abaroma 9:24-26).

Ubuhanuzi bwarangutse mw'Isezerano Rishasha burimwo ubuhanuzi bwinshi bwo mw'Isezerano rya Kera bwerekeye Mesiya azoza, ari we Yesu Kristu.

ICA GATATU: ITEGEKO RY'IBIMENYETSO BIBIRI

Ikindi kintu nyamukuru co gutahura ubuhanuzi bwa Bibiliya ni "itegeko ry'ugukoresha ibintu bibiri." Iryo tegeko ryo gusobanura ubuhanuzi bwo muri Bibiliya rivuga yuko ubuhanuzi buzoca buranguka ubwo nyene bushikirizwa nk'uburyo bwo kwigisha ukuri kwimbitse kuruta canke kuvuga imbere y'igihe ikintu kizoranguka kure cane muri kazoza.

Incuro nyinshi muri Bibiliya ubuhanuzi bwarangutse ubwo nyene bumaze gutangwa, ariko ubwo buhanuzi nyene ntibwari bujanye n'ikintu cabaye carangutse ubwo nyene gusa, ariko kandi bwari bujanye n'iranguka rya kabiri ryari kure cane muri kazoza.

Nk'akarorero, hariho ubuhanuzi buvugwa muri Ezekiyeli 28:1-19 bugenewe Etibaali yari umwami w'i Tiro ico gihe. Yari umwami w'umubisha. Yari ikigereranyo ca Antikristo azozuka mu gihe c'iherezo ry'isi. Mu kuvuga ngo Etibali ni "ikigereranyo" dushaka kuvuga ko mu kameremere no mu bikorwa yari nk'Umurwanya-Kristo azoza muri kazoza. (Uzomenya vyinshi ku "bigereranyo" mu kigabane gikurikira.) Igihe Imana yavugaga mu buhanuzi biciye kuri Ezekiyeli, vyarangutse muri kazoza ka vuba mu buzima bwa Etibali. Ariko hariho ikintu kizoshika muri kazoza, nk'uko kitaranguka, aho ubwo buhanuzi nyene bujanye n'umutware mubi w'iherezo ry'igihe yitwa Antikristo.

Uko wiga ubuhanuzi bwa Bibiliya wibuke iri tegeko ry'ugukoresha kabiri. Niwibaze ibibazo bibiri:

1. Ubu buhanuzi kwasobanura iki mu gihe bwahabwa ku bantu bwahawe?
2. Hoba hariho ikintu kizozuka kivugwa kabiri muri ubu buhanuzi?

Kubaza ivyo bibazo bizokugirira akamaro mu gusobanura ubuhanuzi ku rugero rwose rw'insobanuro yabwo.

ICA KANE: UBURYO BWO BUHANUZI

Abahanuzi baradondora ibintu vyobaye muri kazoza nk'aho vyoba bibandanya kandi bica bikurikirana. Nk'akarorero, Yesaya yaravuze ubuhanuzi ati:

Mpwemu w'Uhoraho Imana ari kuri jewe; kuko Uhoraho yansize amavuta ngo menyeshe abagwaneza Inkuru nziza; Yantumye gupfuka abafise imitima imenetse, menyesha imbohe ko zibohotse, no kubwira ababoshwe ko bazokingurwa; Kumamaza umwaka w'imfashanyo z'Uhoraho, n'umusi wo kwihora w'Imana yacu; guhoza abarira bose; Kugira ngo ushireho abagandaye i Siyoni, kubaha ubwiza mu gishingo c'ivu, n'amavuta y'umunezero mu gishingo c'ikigandaro, n'impuzu yo guhimbaza mu gishingo c'impwemu y'agahinda; kugira ngo vyiswe ibiti vy'ubugororotsi, ivyatewe n'Umukama, kugira ngo bihe ubuninahazwa. (Yesaya 61:1-3).

Igihe Yesu yasoma muri iki gice ca Yesaya muri Luka 4:17-20 yahagaritse n'ijambo ngo "kwamamaza umwaka w'Umukama wemera." Araheza arafunga igitabu, avuga ko ivyo vyanditswe vyeranda vyamushikiye uwo musu. Ivyo yashaka kuvuga ko ariko arashitsa ubu buhanuzi. Ni we yari afise Mpwemu w'Imana kuri we kugira ngo amenyeshe inkuru nziza, abohe abavunitse imitima, amenyeshe umwidgegemvyo, yugurure amabohero.

Ariko birahambaye ko Yesu yahagaritse gusoma n'ijambo ngo «kugira ngo menyeshe umwaka w'Umukama wemera». Ntiyasomye igice kijanye n'«umusi wo kwihora w'Imana yacu» kuko umusi wo kwihora wari utarashika. Haciye imyaka hafi 2.000 kuva Yesu asomaye iki gisomwa. Umusi w'Imana wo kwihora n'ubu nturashika.

Ubuhanuzi buvuga ibintu vyabaye nk'aho vyabaye ubwo nyene. Biciye mu guhishurirwa kwa Mpwemu Yera Yesaya yabonye umugambi wose w'Imana. Yabonye Yesu aza kwamamaza, aboha, kwamamaza umwidgegemvyo, gufungura inzu y'imbohe, kwamamaza umwaka wemera w'Uhoraho, no kuzana ukwihora kw'Imana.

Yesaya yarabonye ivyo bintu nk'uko wobibona mu mirongo y'imisozi iri kure cane. Ivyamba biri hagati y'imisozi ntibiboneka gushika uduze gushika kw'isonga ry'uruzitiro ruri hafi cane. Ubuhanuzi buhishura umugambi wose w'Imana uri kure. Rimwe na rimwe ibintu bisa n'ibica bikurikirana ubwo nyene. Ariko uko ubuhanuzi buranguka kenshi haba ibiyaya vy'igihe hagati yavyo nk'uko vyerekanywe n'iki gice co muri Yesaya. Yesu ntarashitsa Ivyanditswe vyerekeye umusi wo kwihora.

ICA GATANU: UBURYO BW'UBUHANUZI BUBA BURI MU BIMENYETSO

Ubuhanuzi bwinshi bwo muri Bibiliya burashingiye ku bintu bimwebimwe. Ivyo bisigura ko Imana ivuga ko izokora ibintu bimwe bimwe bishingiye ku nyishu y'umuntu. IYO umuntu ATUMVIRIYE ubutumwa bw'Imana, hari ibintu bizoshika. UMUNTU NIYABA YUMVISE ubutumwa bw'Imana AKABWITARIZA neza, rero hari ikindi kizoshika.

Imana iti:

Mbega novuga ihanga canke ubwami ngo ndarirandure, ndabisitirire hasi, ndarihonye; Iryo hanga navuze ko rizohindukira rikareka ikibi caryo, nzokwihana ikibi nari niyumviriye kurigirira. Kandi mu gihe cose novuga ivy'ihanga canke ivy'ubwami kwubaka no kubutera; NIBA GIKORA ikibi mu maso yanje, ngo ntumvire ijwi ryanje, nzokwicuza ivyiza nari naravuze ko nzobagirira akamaro. (Yeremiya 18:7-10).

Mu buhanuzi bwinshi bwo muri Bibiliya, utegerezwa kubandanya wiga kugira ngo ubone inyishu umuntu abutanga kuko iranguka ry'ubuhanuzi akenshi rishingiye ku nyishu umuntu atanga. Kugira ngo ubone akarorero keza k'iyi ngingo ngenderwako, soma igitabu ca Yona. Umuhanuzi Yona yarahishuye ko Imana izosambura Nineve mu misi itatu IYO batazokwihana. Ivyo gutikizwa ntivyigeze biza. Icatumye ni uko Nineve yakiriye neza ubutumwa bw'Imana kandi yihana ivyaha vyabo.

UBUHANUZI BW'ISEZERANO YA KERA

Ubuhanuzi bwo mw'Isezerano rya Kera bushingiye kuri:

1. Ihanga rya Isirayeli ryari ihanga Imana yahagurukije kugira ngo yihishurire isi. Mu kiringo c'igihe Isirayeli yagabanywamwo ubwami bubiri ubu buhanuzi bugenewe Isirayeli na Yuda. Akarorero k'ubuhanuzi bwahawe Isirayeli ni igitabu ca Hoseya. Akarorero k'ubuhanuzi buhawe Yuda ni igitabu ca Yoweli.

2. Ubuhanuzi ku mahanga yari akikuje abantu b'Abisirayeli. Nk'akarorero, ubuhanuzi buratangwa ku bijanye na Babiloni, Misiri, Tiro, Edomu, n'ibindi, akarorero ni ubuhanuzi bwa Obadiya bwagenewe ihanga rya Edomu.

3. Ubuhanuzi bwerekeye Mesiya azoza, ari we Yesu Kristu. Ivyo ntibiri mu gitabu na kimwe c'ubuhanuzi. Birasanzaye mw'Isezerano rya Kera. Akarorero keza ni muri Yesaya 7:14 .

4. Ubuhanuzi bwerekeye isi yose, aho izoshika, ibizoba muri kazoza, iherezo ry'isi, n'iherezo ry'ibihe nk'uko tubizi. Igitabo ca Daniyeli ni akarorero keza cane k'ubwo buhanuzi. Iyi mbonerahamwe ikurikira iraca irya n'ino ibirimwo rusangi mu bitabu vy'ubuhanuzi vyo mw'Isezerano rya Kera. Uko ukoresha iki kigereranyo, urabe ko wibuka itegeko ry'ugukoresha kabiri. Naho ubuhanuzi bwari bugenewe amahanga amwamwe kandi bukaranguka muri kazoza ka vuba, ubuhanuzi bwinshi bwavuga ibijanye n'ibintu mbere bihambaye kuruta vyobaye muri kazoza ka kure:

ABAHANUZI BO MW'ISEZERANO RYA KERA		
UMUHANUZI	UBUTUMWA	IGIHE
YONA NAHUMU	Imana irakunda abanyamahanga . Iherezo rya Nineve kubera ubukazi bwaryo	I Ashuri imbere y'uko baja mu buja . (800-650) imbere ya Kristo
OBADIYA	Iherezo rya Edomu kubera ubuhemu bwaryo	Ku Edomu imbere y'uko baja mu buja (800 imbere ya kristo.)
HOSEYA AMOSI	Urukundo Imana yakunze Isirayeli y'abasambanyi Abantu b'Imana bihinguye guhanwa	Kuri Isirayeli imbere y'uko bajanwa mu buja . (750 imbere ya Kristo)
Yesaya Yeremiya/ Amaborogo Yowel Mika Habakuki Zefaniya	Mesiya araje . Urubanza ubu, ubuninahazwa buzokurikira i Urubanza ruzogwa nk'icango Kuri abantu b'Imana bariko baracirwa urubanza Umugororotsi azobeshwaho n'ukwizera umusi w'Imana uriko urashika	Yuda imbere y'uko bajanwa mu buja . (800-606 imbere ya Kristo)
Ezekiyeli Daniyeli	Imana ntiyahevyeye Isirayeli. Ukuboko kw'Imana mu bintu vyo mw'isi	Yuda mu gihe c'Ubuja (606-536 imbere ya Kristo)
Hagayi Akaga Zekariya Malaki Akaga	k'umutima w'igice Ubuninahazwa bwa Mesiya gaterwa n'ugukomantaza umutima .	Ku Buyuda Inyuma y'Ubuja (536-400 imbere ya Kristo)

UBUHANUZI BW'ISEZERANO RISHASHA

Hariho ubuhanuzi bwinshi bunyanyagiye mw'Isezerano Rishasha. Vyinshi muri ivyo bivuga ku bintu bizoshika muri kazoza bizoshika imbere y'iherezo ry'isi. Nk'ingeri soma ubuhanuzi buri muri Matayo ikigabane ca 24.

Ariko rero, mu gice c'ubuhanuzi mw'Isezerano Rishasha hari igitabu kimwe gusa. Ico ni co gitabu c'Ivyahishuriwe Yohana. Yohani, Umwigishwa wa Yesu, yahawe ivyo guhishurirwa bivuye ku Mana biciye kuri Mpwemu Yera. Ni ihishurirwa rya Yesu Kristu:

Ng'ivyo Yesu Kristo yahishuriwe, ivyo Imana yamuhaye ngo yereke abasavyi bayo ibintu bitegerezwa gushika vuba. . . (Ivyahishuwe 1:1)

Yohani yarabwiwe ngo. . .

wandike ivyo wabonye, n'ibiriho, n'ibizoba nyuma y'ivyo. (Ivyahishuwe 1:19)

Igitabo ca Daniyeli gikwiye kwigwa hamwe n'igitabu c'Ivyahishuriwe Yohana kuko ivyo bitabo bibiri bifitaniye isano.

Hariho insobanuro nyinshi zitandukanye zitangwa ku buhanuzi bwo mu gitabu c'Ivyahishuriwe Yohana. Vyinshi muri ivyo bisobanuro bishingiye ku gihe nyacyo ibintu bimwebimwe vyabayeko canke ku bintu vyihariye vyerekeye ivyo bintu. Ariko rero, birahambaye ko umuntu atahura muri rusangi ivyo Bibiliya ivuga ko bizoshika. Urutonde rukurikira ruratanga ugutahura ibintu bihambaye vyabaye:

IBIKORWA BIKOMEYE BIZOBA MURI KAZOZA

I. Bibiliya yigisha ko Yesu azogaruka kw'isi ku bw'abizera: Yohana 14:2-3.

I. Uguhagururwa: I Abatesalonika 4:13-18 ni ho hatanga ido n'ido ryinshi ku vyerekeye Kristo .

kugaruka ku bw'abizera. Ukwo kugaruka kwitwa guhaguruka:

1. Kristo ubwiwe azogaruka: Umurongo wa 16
2. Hazoba izuka rivuye mu mva y'abari .
abemera igihe bapfa: Umurongo wa 16
3. Hazoba uguhaguruka, bisigura «igikorwa co gukura umuntu mu
ahantu hamwe baja ahandi." Abizera bazima bazokurwa kw'isi bajane
guhura na Yesu: Umurongo wa 17.
4. Hazoba ugusubirana hagati y'abizera bari barapfuye mbere, .
abemera bazobaho mu gihe c'ukugaruka kwa Kristu, n'Umwami Yesu
Kristo: Umurongo wa 17.

B. Umubabaro: Bibiliya ivuga ivy'igihe giteye ubwoba kw'isi citwa .

umubabaro.

1. Amakuba azomara amezi 42 canke imisi 1.260: Daniyeli 9:24-27.
2. Kizoba igihe kigoye cane. Hariho ibihe vyinshi bigoye mw'isi, ariko hari ibintu bitatu bizotandukanya umubabaro n'ibindi vyose .ibindi bihe vy'amagorwa.
 - a.Ica mbere, kizoba kw'isi yose atari mu karere gusa: vyahishuwe 3:10.
 - b.Ubwa kabiri, abantu bazotahura ko impera y'isi iri hafi:

Ivyahishuriwe Yohana 6:16

c. Ica gatatu, uburemere bw'ingorane buzoba bwinshi kuruta uko vyari bimeze kera .imbere y'uko bishika: Matayo 24:4-14

3. Insobanuro yayo: Hariho urutonde rw'imanza zo kw'isi mu kiringo c'umubabaro. Ivyo biradondaguwe mu Vyahishuriwe Yohana ikigabane ca 6, 8-9 , n'ica 16 na Matayo 24:4-14 .

4. Impamvu y'umubabaro: Ububisha bw'umuntu butegerezwa kuba ahanwa, Shetani aranesha, Yesu na we aremera ko ari Umukama wa bose. Ivyo biraheza umugambi w'Imana w'ibihe uvugwa mu Banyefeso 1:8-9.

C. Igihe co guhaguruka: Hari abantu bemera ko uguharurwa kuzoba imbere y'uko umubabaro kandi ko abemera batazobwirizwa gushikirwa na kimwe muri ivyo igihe giteye ubwoba kw'isi. Abandi bemera ko uguhaguruka kuzoba hagati mu nzira muri iki kiringo. Naho ari ukwo, abandi bemera ko uguhaguruka kuzoba ku mpera y'umubabaro. Insobanuro izwi cane ni uko uguhaguruka kwa abemera bazoshika imbere y'uko umubabaro utanguye. Ivyiyumviro bitandukanye vy'igihe co guhaguruka kiva ku nsobanuro zitandukanye z'ubuhanuzi amakuru atangwa mu Vyahishuriwe Yohana no mu bindi bitabu vyo muri Bibiliya. Ni igiki kiruta vyose igihambaye ni ukumenya ko uri umwizera nyakuri kandi uzoba witeguye kujana na Yesu mu guhaguruka iyo bizoba.

D. Imyaka igihumbi: Imyaka igihumbi ni ikiringo c'imyaka 1.000 inyuma aho Yesu azoganza isi n'abugororotsi .(Zekariya 14:9; Daniyeli 7:14). Igisagara ca Yeruzalemu ni co kizoba ahantu hagati muntwari (Yesaya 2:3). Ico kiringo kizohereza Shetani niyategura igikorwa ca nyuma co kugarariza Imana (Ivyahishuriwe Yohana 20:7-9). Imana izorungika umuriro uvuye mw'ijuru kandi guhagarika ukurwanywa kwose. Shetani azotererwa mu kiyaga c'umuriro ibihe bidahere. (Ivyahishuriwe Yohana 20:10).

E. Urubanza: Ibiremwa vyose bizocirwa urubanza n'Imana. Ico kizwi nk'igihe c'urubanza rw'ibihe bidahere. Abapfuye batizera bazozurwa kugira ngo bacirwe urubanza. Kubera ko batihanye icaha ngo bemere Yesu nk'Umukiza bazocirirwa urubanza rwo kuja mu muriro udahere (Ivyahishuriwe Yohana 20:12-15). Abizera vy'ukuri bihanye ivyaha bakira Yesu nk'Umukiza bazomara ibihe bidahere mw'ijuru imbere y'Imana (Ivyahishuriwe Yohana 21).

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. Tanga urutonde rw'intumbero zitatu z'ubuhanuzi bwo muri Bibiliya.

3. Tanga urutonde rw'imvo zine zituma bihambaye kwiga ubuhanuzi.

4. Tanga urutonde rw'ibintu bitanu bifasha gutahura ubuhanuzi bwo muri Bibiliya.

5. Ni nde ari isôko ry'ubuhanuzi bwo muri Bibiliya?

6. Sigura ijambo "ubuhanuzi."

7. Menya ubwoko butatu bw'"ukuvuga" buri mu buhanuzi bwa Bibiliya.

8. Ni uburyo bubiri ubuhe Imana yakoresheje muri Bibiliya kugira ishikirize abantu ubutumwa bw'ubuhanuzi?

9. Ubuhanuzi bwa mbere bwo muri Bibiliya buboneka hehe?

10. Bibiliya iratanga uburyo butari buke bwo kumenya abahanuzi b'ikinyoma. Nimushire ku rutonde n'imiburiburi bitatu muri ivyo _____

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

1. Shira mu ngiro ivyo wize muri iki cigwa mu kwiga ibitabo vy'ubuhanuzi bikurikira:

Isezerano rya kera:

___ Yesaya ___ Yereimiya ___ Imibabaro ___ Ezeziyeli ___ Daniyeli ___ Hoseya ___ Yoweli
___ Amosi ___ Obadiya ___ Yona ___ Mika ___ Nahumu ___ Habakuki ___ Zefaniya
___ Hagayi ___ Zekariya ___ Malaki

Isezerano Rishasha: ___ Ivyahishuriwe Yohana

2. Imana ivugana n'abantu bayo biciye mu buhanuzi bwo muri Bibiliya. Arakoresha kandi abahanuzi bo mw'ishengero kugira ngo abwire abantu biwe:

Kandi Imana yashizeho bamwe mw'ishengero, ubwa mbere abatumwa, ubwa kabiri abavugishwa n'Imana. . . (I Ab'i Korinto 12:28)

Ubutumwa butangwa n'abahanuzi muri iki gihe ntibuba igice c'Ijambo ry'Imana ryanditse. Ubutumwa bwabo butangwa mu kwemeza Ijambo ry'Imana ryanditse. Ivyo bavuga ni ivyo gucirwa urubanza n'ukuntu bihuye n'ukuri bishingiye kuri Bibiliya.

IGICE CA MIRONGO IBIRI NA KIMWE

UBURYO BW'IBIMENYETSO

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Sigura uburyo bwo gupima.
- Tanga urutonde rw'imigwi ine rusangi ubwoko bwose bwa Bibiliya bushirwamwo.
- Nimugire inyigisho ya Bibiliya y'ikigereranyo.

UMURONGO W'INGENZI:

Kuko ivyagezwe bifise igitutu c'ivyiza bizoza, bitari ishusho nyene y'ivyo bintu, ntibishobora kwigera bitunganya abavyegera, bikoresheje ivyo bimazi batanga imyaka umwaka. (Abaheburayo 10:1).

INTANGAMARARA

Iki gice kirasigura ingene umuntu yokwiga Bibiliya akoresheje uburyo bwo gupima. Ubu buryo bwitwa kandi inyigisho n'ubwoko. Uburyo burasobanurwa, burasigurwa, kandi hakatangwa n'akarorero. Mu gice ca "Kugira ngo wige ibindi" uhabwa akaryo ko gukora inyigisho ya Bibiliya y'ivy'ubuhinga (ivy'ubutaka).

Kugira ngo umenye neza ingabire y'ubuhanuzi nk'uko ikora mw'ishengero uno musu, rondera inyigisho y'ikigo Mpuzamakungu c'Ivyimburwa citwa "Ubusuku bwa Mpwemu Yera." Iryo shure ritanga ikiganiro kirambuye kuruta ku bijanye n'iyi ngabirano yo mu vy'impwemu kandi ritanga urutonde rw'ibivugwa ku bahanuzi bose bo muri Bibiliya kugira ngo umuntu arushirize kwiga.

UBURYO BWASOBANUWE

Kugira ngo utahure ingene wokora inyigisho y'ubwoko utegerezwa kubanza gutahura insobanuro y'ijambo ubwoko. Hariho imirongo myinshi muri Bibiliya isigura insobanuro y'ikigereranyo co muri Bibiliya. Umurongo w'ingenzi w'iki gice, Abaheburayo 10:1, uvuga ko itegeko rifise igitutu c'ivyiza bizoza. "Igitutu" ni ijambo rimwe ryo kudondora ubwoko bwo muri Bibiliya. Igitutu ni urutonde nyarwo, naho nyene ido n'ido ryashobora kuba ridatomoye kandi rimwe na rimwe rikaba ritandukanye n'ikintu gitera igitutu.

"Igishushanyo" ni irindi jambo ridondora ubwoko:

Ariko rero, kuva kuri Adamu gushika kuri Mose, urupfu rwaganje mbere n'abatari bacumuye nk'uko Adamu yacumuye, ari we cishushanyo c'uwagira aze. (Abaroma 5:14).

Dushingiye kuri uwo murongo, Adamu yari "ikigereranyo" c'uwundi muntu yari kuza. Insobanuro y'ijambo "igishushanyo" isa n'iy'ubwoko. Adamu yari ikigereranyo c'Umukama Yezu Kristu yari kuza mu nyuma.

Gutanga ibimazi vy'icaha mw'Isezerano rya Kera vyari ikigereranyo c'ikimazi ca nyuma c'icaha cari gikwiye gutangwa na Yesu mw'Isezerano Rishasha:

Mpwemu Yera yerekana rero yuko inzira ija ahantu heranda cane itari bwahishuwe, ihema rya mbere ryari rikiriho. Ico gihe cari ikigereranyo c'ico gihe, kuko vyashikanirwa ingabirano n'ibimazi bidashobora gutuma uwukora igikorwa gitunganirizwa, ku bijanye n'ijwi ryo mu mutima. (Abaheburayo 9:8-9).

"Iciteregererezo" ni irindi jambo ridondora ubwoko bwo muri Bibiliya:

Iyo aba mw'isi ntiyari kuba umuherezi, kuko hariho abaherezi batanga amashikanwa nk'uko ivyagezwe bibisaba; Bakorera akarorero n'igitutu c'ibintu vyo mw'ijuru, nk'uko Musa yahanuwe n'Imana, igihe yagira yubake ihema, kuko Imana ivuga iti: «Raba, vyose ubikore nk'akarorero bakweretse ku musozi.» (Abaheburayo 8:4-5).

Imwe muri ayo majambo--igitutu, igishushanyo, n'akarorero--yose irimwo icyumviro tuvuga iyo tuvuga ubwoko. Ikigereranyo ni umuntu canke ikintu kiri muri Bibiliya Imana yakoresheje kugira ngo kigereranye uwundi muntu, ikintu canke ikintu coboneka muri kazoza. Cari igitutu, ikigereranyo canke ikigereranyo c'ivyo vyari kuzoza.

UBURYO BWASOBANUWE

Iyo twize ubwo bwoko vyitwa inyigisho ya Bibiliya y'ubwoko. Twiga umuntu, ikibanza, ikintu canke ikintu hanyuma twiga ikintu ari ikigereranyo caco. Mu buryo bumwe, ibigereranyo ni nk'ubuhanuzi. Bitanga icyumviro imbere y'igihe c'ibizozza mu mugambi w'Imana wo muri kazoza. Cokimwe n'ubuhanuzi, hari n'ibigereranyo vyarangutse. Ibindi birasigaye kugira ngo biranguke.

Naho ubwo bwoko ubwabwo buhambaye, burafise insobanuro nini kuruta mu muntu canke ikintu co muri kazoza bwari buserukira. Ivyitegererezo ni amashusho y'umubiri y'ibintu vy'ukuri vyo mu vy'impwemu. Nk'akarorero, ivyashikiye abana ba Isirayeli bakizwa inzoka ni ikintu nyaco cabaye mw'Isezerano rya Kera. Inkuru yo mw'Isezerano rya Kera iri mu Guharura 21:6-9 ivuga ko inzoka zarumye abantu zigatuma benshi muri bo bapfa. Musa acurisha inzoka y'umuringa ayimanika ku giti. Umuntu wese araba iyo nzoka y'umuringa yarakira iyo nzoka yari yamurye. Ico kintu cabaye ni ikigereranyo c'urupfu rwa Yesu:

Nk'uko Musa yamanitse inzoka mu bugaragwa, ni ko n'Umwana w'umuntu ategerezwa kumanikwa; kugira ngo uwumwizera wese ntapfe, aronke ubuzima budahera. (Yohani 3:14-15).

Ukuri kwinshi kwo muri Bibiliya kuravugwa mu buryo bworoshe cane ku buryo umwana ashobora kugutahura. Hariho n'ibindi kuri ari "ubutunzi bwihishije bw'ibibanza vy'ibanga." Bisaba kwiga cane kugira ngo ubitahure. Inyigisho zisanze zo muri Bibiliya ni nk'ubutunzi bwihishije Utegerezwa gufata umwanya wo kurondera ivyo kuri kugira ngo ubone inyigisho zitunze kuruta izindi zo mw'Ijambo ry'Imana.

Ubwoko bwose buja mu mice ine rusangi:

1. Abantu
2. Ibibanza
3. Ivyabaye (ivy'amateka, ivy'imigirwa, n'ibindi)
4. Ibintu vy'umubiri .

AKARORERO K'UBURONGOZI

Kimwe mu bigereranyo bikomeye cane muri Bibiliya kiboneka mu buntu bwa Yosefu bwo mw'Isezerano rya Kera. Soma inkuru ya Yosefu mw'Itanguriro ikigabane ca 37-50. Yosefu yari ikigereranyo c'Umukama Yesu Kristu. Hariho ibintu vyinshi vyabaye mu buzima bwiwe vyari akarorero k'ivyo vyobaye mu buzima bwa Yesu. Ivyo biri ku rutonde rukurikira:

Inyigisho ya Bibiliya y'ubwoko

INYIGISHO YA YOSEFU

nk'ubwoko bwa

YESU KRISTO

Urutonde

ivyabaye

Urutonde

Itanguriro 37:2 Yari umwungere

Yohana 10:11

Itanguriro 37:3 Yari umukundwa cane na se .

Itanguriro 37:4 Yanse na bene wabo bwite .

Itanguriro 37:8 Bene wabo banse ubutegetsu bwiwe .

Itanguriro 37:11 Se wiwe yari abona ivy'imbere imigambi nk'uko Mariya yabigize ku bijanye na Yesu .

Itanguriro 37:13 Se amurungika kuri bene wabo .

Itanguriro 37:13 Yari afise umutima ukunze wo gukora ivyo se agomba

Itanguriro 37:18 Bene wabo bamugira umugambi mubi

Itanguriro 37:29 Nk'uko vyagendeye Pilato na Yesu, umurongozi .

(Rubeni) agerazeza kurondera ingene yomukiza .

Itanguriro 37:23 Yamwambuwe impuzu yiwe nziza .

Itanguriro 37:28 Yagurishijwe ifeza .

Itanguriro 37:26-28 Yagurishijwe na Yuda (Yuda mu kigiriki)

Itanguriro 39:2 Yabaye umusuku .

Itanguriro 39:7-23 Yaranse ibigeragezo .

Itanguriro 39:13-20 Yaciriwe urubanza n'abashingantahe b'ibinyoma .

Itanguriro 39:20 Yarababaye naho ataco yakoze .

Itanguriro 40:1-3 Yari kumwe n'abanyavyaha babiri mu mibabaro yiwe:

Umwe yarashikirije uwundi ntiyashikirijwe .

Itanguriro 41:14 Yavuye mu "mva" y'ibohero .

Itanguriro 41:57 Yakijije isi urupfu .

Itanguriro 47:1-2 Bene wabo bararonse uburenganzira bwo gushikira umwami biciye kuri we

Itanguriro 41:50 Yari afise umugeni w'umunyamahanga .

Itanguriro 50:14-21 Yarerekanye impwemu yo kubabarira .

Ubuzima bwa Yosefu ubwabwo bwari buhambaye ariko kandi bwari akarorero k'ubuzima buhambaye kuruta bwari buzoza muri kazoza. Ubwo buzima buhambaye kuruta bwari ubuzima bw'Umukama Yesu Kristo. Uzobona ku rutonde ko hariho umwanya wo gukoresha mu vyo gukoresha muni y'umutwe uvuga ngo "Yesu Kristo." Uzuze inyigisho y'ivy'imirongo mu kurondera ibivugwa mu Njili zivuga ibintu bisa n'ivyo vyabaye mu buzima bwa Yesu. Irya mbere rikorwa nk'akarorero kugira ngo ukurikire. Uyu ni akarorero k'inyigisho ya Bibiliya y'ikigereranyo, Yosefu akaba ari ikigereranyo ca Yesu Kristo. Uhejeje "Kwigerageza", ukoreshe igice ca "Kugira ngo wige ibindi" c'iki kigabane kugira ngo ukore inyigisho yawe bwite y'imirongo.

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

2. Sigura uburyo bwo kwiga Bibiliya mu buryo bw'ikigereranyo.

3. Ni ayahe yandi majambo akoreshwa muri Bibiliya ku jambo "ibigereranyo"?

4. Ni imigwi ine rusangi iyihe ubwoko bwa Bibiliya bushirwamwo?

5. Ni uwuhe muntu wo mw'Isezerano rya Kera yakoreshejwe muri iki kigabane nk'akarorero k'ikigereranyo ca Bibiliya?

6. Yari ikigereranyo ca nde?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Ingero nyinshi z'ubwoko ziratangwa muri iki gice ushobora gukoresha mu gukora inyigisho ya Bibiliya y'ubwoko. Hariho urupapuro rw'inyigisho ku mpera y'iki gice rwo gukoresha mu gukora inyigisho z'ubwoko.

1. Niwige Izahaki nk'ikigereranyo ca Yesu Kristo. (Itanguriro 21-28)

Ibintu bimwe bimwe vyo kwitwararika: Izahaki yari umuhungu w'ikinege kandi yari yemeye gutangwa nk'ikimazi ku musozi. Yahisemwo kandi umugeni yitwa Rebeka.

2. Niwige Rebeka nk'ikigereranyo c'ishengero ari ryo mugeni wa Kristo. (Itanguriro 24)

Yabwirizwa kuba akwije ibisabwa mu kuba uwo mu muryango wa Aburahamu, yategerezwa kwihitiramwo kuza kwa Izahaki canke kutaza, kandi yategerezwa kuva aho yahora aba. Inyuma y'urugendo rwiwe rurerure, abona Izahaki amaso mu yandi.

3. Niwige ubwato bwa Nowa nk'ikigereranyo c'agakiza. (Itanguriro 6-8).

Zirikana ko igihano c'icaha cari urupfu. Umwuzure ni ikigereranyo c'urubanza rw'Imana. Ivyo gukingira mu bwato vyari vyategekanijwe neza na neza, hari urugi rumwe gusa, kandi hariho ivyumba bihagije vy'abantu bose. Ubwato bwari bupfutswe n'ivu kugira ngo amazi ntiyinjiremwo. Ijambo "pitch" rikomoka kw'ijambo ry'igiheburayo risobanura "gupfuka." Iryo jambo nyene rihindurwa ngo «impongano» mu bindi bice vy'Isezerano rya Kera Ni gute ivyo ari ikigereranyo c'agakiza biciye kuri Yesu Kristo?

4. Niwige ukugendagenda kwa Isirayeli kwanditswe mu Kuvayo, Guharūra no Gusubira mu vyagezwe.

I Abakorinto 10:11 havuga ngo ". . . ivyo vyose vyabashikiye kubera .

ingero; kandi vyandikiwe kuduhanura." Kuva mu Misiri ni ikigereranyo co kuva mu caha. Kugendagenda mu bugaragwa ni ikigereranyo c'ubuzima bw'umukristo w'umubiri agenzurwa n'ubugombe bwiwe bwite bw'ubwikunzi n'ivyipfuzo vy'umubiri. Ntahakana Imana, . ariko yanse kwinjira mu mugambi w'Imana utunganye w'ubuzima bwiwe Iga ivyo Isirayeli yananiwe mu bugaragwa I Ab'i Korinto 10. yerekana ko ivyo bananiwe bifise insobanuro yo mu vy'impwemu Nitwaba tutari maso, turashobora kunanirwa inyuma y'akarorero kabo.

5. Koresha uburongozi bukurikira kugira ngo bugufashe kumenya no kwiga ubundi bwoko bwo muri Bibiliya. Uru ni urutonde rw'igice gusa rw'ubwoko bwinshi bukoreshwa muri Bibiliya.

UBWOKO BW'IBIMENYETSO

ABANTU:

Aroni/abaherezi	Yesu nk'Umuherezi Mukuru wacu
Aburahamu	Imana Data .
Dawidi	Kristo ni Umwami
Esawu	Umuntu w'ivy'umubiri, w'umubiri
Isaka	Kristu, umwana yumvira .
Yakobo	Umuntu wo mu vy'impwemu nk'uko atandukanye na Esawu .

Yona	Igishushanyo c'urupfu rwa Kristo, uguhambwa, izuka ryiwe
Yosefu	Yesu
Yosuwa	Yesu niwe murongozi wacu .
Melekisedeki	Yesu ni umuherezi akaba n'umwami
Mose	Yesu nk'umucunguzi n'umutware .
Rebeka	Ishengero, umugeni wa Kristo
Umwungere	Yesu nk'umwungere mwiza .

IBIBANZA:

Ubugaragwa	ibigeragezo
Ubugaragwa	Ubuzima bw'Umukristo w'umubiri .
Misiri	Icaha
Kanani	Ubuzima bwuzuye Mpwemu
Gomora/Sodomu	Ububisha
Yerusalemu	Ijuru
Ibisagara vy'ubuhungiro	Yesu ni we adukingira
Refidimu	Ubuzima bwo mu mpwemu .

IBIBAZO:

Ivyabaye muri kahise:

Ikiyaga Gitukura	Gusiga isi inyuma
------------------	-------------------

Ivyabaye muri rusangi:

Ibatisimu	Urupfu, guhamba, izuka rya Yesu
Intambara	Intambara yo mu vy'impwemu
Kumesa	Gusukura

Ivyabaye mu kamere:

Umuriro	Ukuhaba kw'Imana mu gutona canke mu rubanza
Umwuzure	urubanza
Imvura	Umuhezagiro

Urubura Ukutagira agasembwa

Umuyaga Ubushobozi, ububasha

Ivyabaye mu misi mikuru:

Amashikanwa y'Abisirayeli:

-Ikimazi c'icaha: Abalewi 4:1-6. Ikigereranyo c'impongano ya Yesu biciye mu guseseka kw'amaraso.

-Ikimazi co kwoswa: Uwagitanga yaremeye ko kwiyegegurira Imana ari ngombwa kugira ngo umuntu asengwe vy'ukuri. Ukwezwa gutegerezwa gusubirwamwo ubudasiba. Abalewi 1:1-4.

-Ishikanwa ry'amahoro: Ryaseruye icyumviro c'amahoro n'ubumwe n'Imana. Igice c'ikimazi caturirwa ku gicaniro c'Imana, ikindi kigahabwa abaherezi, ikindi kikaba ari ic'uwusenga kugira ngo afungureko.

Imisi mikuru y'Abisirayeli:

-Pasika: Umwagazi w'intama yari ikigereranyo ca Yesu kandi amaraso yari ikigereranyo c'impongano yiwe ku vyaha; Kuvayo 12:3-5; 11-13

-Pentekote: Insobanuro isanzwe y'umusi mukuru wa Pentekote yarangutse ku musi wa Pentekote aho Mpwemu Yera yaza ku Bigishwa bari mu cumba co hejuru. Raba Abalewi 23:15-17 n'Ivyakozwe n'intumwa 4 .

-Umusi mukuru w'amahema: Ivyo ntibirashika mu kigereranyo. Bigereranya umunezero mwinshi wo mw'Ijuru igihe abacunguwe bo mu myaka yose bakoranira hamwe bakikuje intebe y'Imana. Gusubira mu vyagezwe 16:13-15.

IBITUNGANE:

Ihema:

Imana yatanze ihema ngo ribe ahantu yohurira n'abantu bayo.

-Urugo rw'inyuma: Aho hari ahantu abantu n'abaherezi baturira. Amabarabara yari akikuje yagereranya ugukurwamwo kubera icaha. Ariko kubera ko inkuta zari izo mu mpuzu, ivyo gukurwamwo vyari bikwiye kuba ivy'akanya gatoyi. Urugi rwinjira mu Rugo rw'Inyuma rwigisha ko hariho uburyo bwo gushika ku Mana, .

Igicaniro c'Umuringa cari kigereranya impongano y'icaha, kandi Igikarabiro c'Umuringa cari cibutsa ko bikenewe ko umuntu asukurwa imbere y'uko akora igikorwa.

-Ikibanza ceranda: Cari kigereranya igikorwa c'ubuherezi. Muri ryo harimwo igitereko c'amata c'inzhabu kigereranya ubuhamya, imeza y'imikate y'iyerekanwa igereranya ingaburo yo mu vy'impwemu n'ubumwe, n'Igicaniro c'Inzhabu n'Imibavu bigereranya ugusenga n'ugusenga.

-Ahera h'aheranda rwose: Aho niho hari uburaro bw'Imana budasanzwe. Igipfukisho cari gitandukanya n'Aheranda cerekana ko gushika ku Mana ata gatotsi vyari bitarashoboka. Isandugu yarimwo ivyagezwe yigisha ubutungane bw'Imana. Ico kibanza c'imbabazi carigishije yuko Imana y'ubutungane ishobora kandi kuba imbabazi kubera amaraso yamenetse. Biciye mw'ihema Imana yerekanye ivyo izokora muri kazoza. Yari gutanga

uburyo bwo gusangira n'abantu ata gatotsi biciye kuri Yesu Kristo. Imana yobaye mu rusengero rw'impwemu rw'ishengero. Yari kuba kandi mu mwizera ku giti ciwe. Ivyo bisigura ko ugushirwa mu ngiro kw'ivyigwa biva mw'ihema bivuga kuri Yesu, ishengero ryiwe n'umwizera.

Ivyuma bisanzwe:

Umuringa	Urubanza
Inzahabu	Ubwiza
Ifeza	Ugucungura

Amabara asanzwe:

Ubururu	Ibintu vyo mw'ijuru
Ibara ry'umutuku, ry'umutuku n'umutuku	Umubabaro canke ikimazi .
Umweru	Ubusuku

Ivyokurya bisanzwe:

Umukate	ufasha ubuzima
Ivyamwa	Kwiyongera canke kugwiza
Ubuki	Uburyohe budasanzwe
Mana Yesu,	umutsima w'ubuzima
Inyama	Ivyokurya vy'impwemu bikomeye
Amata	Ivyokurya vy'impwemu ku bizera bakiri bato
Umunyu	Udabora, urazigamye
Inyigisho y'umuvinyu:	Umuvinyu utumbitse ugereranya inyigisho y'ikinyoma.
	Umuvinyu utarimwo umwambiro ugereranya inyigisho y'ukuri.

Ibiremwa:

Inyoni	Impwemu mbi
Inka	Inkomezi canke igikorwa
Amafi	abantu
Impene	Icaha canke umunyavyaha .
Umwagazi w'intama Yesu,	ishikanwa ritunganye
Intare	Intwaro
Inzoka	Shetani

Intama abantu b'Imana

NYIGISHO YA BIBILIYA

Kwiga _____ nk'ubwoko bw' _____

Ibisobanuro

ivyabaye

Ibisobanuro

IVYONGEWEKO

UBURONGOZI BWO KWONGERAKO BWO KWIGIRA BIBILIYA

Uburyo bwo kwiga Bibiliya mu buryo bw'irema bwavuzwe muri iki cigwa ni ubwo butanga inyungu nyinshi cane zo mu vy'impwemu mu bijanye no gushirwa mu ngiro mu buzima no mu busuku. Uburyo butari buke bwo kwiga Bibiliya buradondaguwe muri iki Mugereka. Naho ubwo buryo bushimishije kandi buzokwagura ubumenyi bwawe bwo muri Bibiliya, ntibujanye n'ubuzima bwa gikirisu nk'ubwo twasiguye imbere y'aho. Ni co gituma twatanze insobanuro ngufi gusa y'ubwo buryo.

UBURONGOZI BWA POLITIKE:

Uburyo bwa politike bwiga ibintu bijanye na politike y'amahanga muri Bibiliya. Bituma umuntu atahura intwari z'amahanga ibintu vyo muri Bibiliya vyabayemwo. Kugira ngo ukore mwene iyo nyigisho utegerezwa kumenya:

I. Ubwoko bw'intwari: Nk'akarorero, ni intwari y'igitugu canke ni intwari y'itegeko nshinga?

II. Filozofiya y'intwari: Mbega ni filozofiya ya demokarasi canke ubundi?

III. Igihugu ca Leta:

I. Akarere kagenzurwa.

B. Gutunganya imice.

C. Ivyicaro vya Leta.

D. Inkurikizi z'ubuhinga bw'isi ku butegets.

IV. Abarongozi bari mu butegets.

V. Ibikorwa vya Leta.

A. Uburongozi.

B. Ivy'amahera ya Leta.

C. Intambara n'imigenderanire mpuzamakungu.

D. Ivy'ubutungane.

VI. Inkurikizi amadini agira ku butegets.

VII. Ingene iyo ntwaro yagize ico ikoze ku bintu vyabaye muri Bibiliya muriko mwiga.

UBURONGOZI BW'IBIMENYETSO:

Uburyo bwo mu mutwe burasuzuma inyifato, imico, inyiyumvo n'inyifato vy'abantu bo muri Bibiliya. Iragerageza kumenya imvo canke imvo y'inyifato yabo. Ingero z'inyigisho z'ivy'umutima ni izi zikurikira:

1. Gusuzuma imvo zituma umuntu akora igikorwa ca gikirisu mu Bafilipi 1:14-19.
2. Kwiga ingene ibidukikije vya Salomo vyagize ico bikoze ku ngingo ngenderwako ziwe za politike.
3. Ukwiga inyiyumvo z'abantu Yesu yashikiwe.
4. Itohoza ry'ibikorwa n'ingene uwo Mufarizayo yavyakiriye Yezu.
5. Inyigisho y'ibikorwa n'inyifato vya Eliya inyuma y'ivyabaye ku musozi Karumeli.
6. Kwiga imvo zatumye abantu barwanya Nehemiya ngo asubire kwubaka inkuta za Yerusalemu.

UBURONGOZI BW'IBIMENYETSO:

Uburyo bwo kwiga bujanye n'ubuhinga bujanye n'ibintu vy'ubuhinga biri muri Bibiliya. Nk'akarorero, woshobora kwiga ibiterwa, ibikoko canke amabuye y'agaciro yo muri Bibiliya. Kugira ngo ukore ubwo bwoko bw'inyigisho, numenye neza ikiganiro uriko uriga be n'aho kivugwa, hanyuma umenye insobanuro yaco yo mu vy'impwemu. Akira akarorero k'ingene ukwiga nk'ukwo kwongereza ubumenyi bw'intango bwerekeye ukuri kwo muri Bibiliya:

Ikiganiro: Sinapi (imbuto n'igiterwa)

Koresha Mu Vyanditswe: Matayo 13:31; 17:20; Mariko 4:31; Luka 13:19; 17:6.

Ikoreshwa mu vy'impwemu: Igitegwa ca sinapi rimwe na rimwe kirakura kikagira uburebure bw'amafuti 12. Ico giterwa gikoreshwa na Yesu mu kugereranya Ubwami bw'Imana n'ukwizera. Intango ntoyi y'Ubwami igereranywa n'agace gatoyi k'akabuto ka sinapi. Naho mu ntango ata co bimaze, mu mpera akabuto ka sinapi karakura kakagira igitu kinini. Ivyo vyerekana ukuntu Ubwami bw'Imana bugenda burakura. Yesu kandi yavuze ko iyo abantu bazogira ukwizera kunini nk'akabuto ka sinapi bashobora gukora ibintu bikomeye.

UBURYO BW'IMIBANO:

Uburyo bw'ivy'imibano ni ubwo kwiga ivy'imibano. Ni inyigisho y'imigwi, inyifato y'imigwi, n'imigenderanire iri mu mugwi. Uburyo bw'imibano burimwo inyigisho y'umuryango, umuryango, intwaro, n'inzego z'imibano, uguhanahana amakuru, ingendo, ugusangira ibintu, imigenderanire hagati y'abakozi n'uburongozi, ubwoko, idini, uburezi, ukwisamaza, n'ubuhinga. Akarorero k'ukwiga nk'ukwo kwoba ari ukugereranya imigenderanire yo mu kibano iri mu Banyefeso 5:21-6:9 no mu Bakolosayi 3:18-4:1. Akandi karorero ko kwiga ni uruhara rw'abagore mu mibano itandukanye ivugwa muri Bibiliya.

UBURYO BW'IBIMENYETSO VY'ABANTU:

Ivy'imico kama ni inyigisho y'umuntu, ururimi rwiwe, umuco wiwe, iterambere ry'umubiri wiwe, n'amateka yiwe. Amateka y'umuntu akenshi yigwa biciye mu vy'ubucukuzi busuzuma ibisigarira vy'imico kama ya kera. Akarorero k'ukwiga ururimi koshobora kuba ukugereranya indimi zo ku munara wa Babeli (Itanguriro 11) n'ingabire y'indimi ku musu wa Pentekoti (Ivyakozwe n'intumwa 4). Kwiga umuco wo muri Bibiliya vyoba ari inyigisho z'idini,

ubuhinga, umuziki, siyansi be n'ibitabu vyo mu bihe vya Bibiliya. Nk'akarorero, woshobora kwiga umuziki wo muri Isirayeli be n'ibicurarangisho bivugwa muri Bibiliya.

AMADOSIYE Y'INYIGISHO YA BIBILIYA

Birahambaye ko utunganya neza ivyo wanditse mu kwiga Bibiliya. Woshobora gusubira kwiga ico cyumviro nyene, ico gitabu canke ico gisomwa mu gihe kizozza. Uzoshima kandi kubwira abandi ivyo wize.

Uburyo bworoshe bwo gutunganya ivyo wanditse ni uguhingura amadosiye y'inyigisho za Bibiliya. Ivyo bishobora gukorwa muri bumwe muri bubiri:

1. Ushobora gukoresha amadosiye ushobora gushiramwo amajambo yawe. Ushobora kandi kwongerako ingingo zo mu binyamakuru canke mu binyamakuru zijanye n'ico cyumviro be n'ivyo ufata uko wumviriza abandi bigisha ku cyumviro. Bika amadosiye yawe mu buryo bubereye. Nimba udashobora kugura akazu k'amadosiye rero urondere amasandugu y'ibiti canke y'amakarata woshiramwo amadosiye yawe.
2. Nimba ufise mudasobwa, urashobora gukora amadosiye y'amakuru y'igitabu cose co muri Bibiliya n'insanganyamatsiko ushobora kubikamwo ivyo wanditse.

Hari ubwoko butatu bw'amadosiye ushobora gukora no gutunganya:

1. Ibitabo Vya Bibiliya: Kora dosiye y'igitabu cose ca Bibiliya. Muri izo dosiye ushiremwo amajambo wanditse mu nyigisho yawe y'ico gitabu, ibigabane vyaco, ingingo zaco, imirongo yaco be n'amajambo yaco. Utunganye izo dosiye mu gasandugu kawe k'amadosiye nk'uko ibitabu bitunganijwe muri Bibiliya, utangure mw'itanguriro ugahera mu Vyahishuriwe Yohana. Uzogira dosiye imwe y'igitabu cose co muri Bibiliya.
2. Ingingo: Uko wiga ingingo zitandukanye, nushireho amadosiye ukurikije izina ry'insiguro. Nk'akarorero, woshobora kwiga isengesho, imigani ya Yezu canke amazina y'Imana. Kora dosiye y'insiguro imwe imwe maze uyishiremwo amajambo yawe yo kwiga. Tunganya ayo madosiye mu gasandugu ka dosiye yawe hakurikijwe inyuguti hakurikijwe izina ry'insanganyamatsiko.
3. Abantu: Izo dosiye zizoba zirimwo inyigisho z'ubuzima bw'abantu. Bishireko amazina, ni ukuvuga, "Musa," "Dawidi," "Yozefu," n'ibindi. Utunganye izo dosiye mu gasandugu kawe k'amadosiye mu buryo bw'inyuguti hakurikijwe izina.

INYISHU ZO KUBIBAZO VYO KWIGEZAHO

IGICE CA MBERE:

1. Ivyanditswe vyose vyahumetswe n'Imana, kandi bigira ikimazi co kwigisha umuntu, no kumuhana, no kumutunganya, no kumutoza indero nziza mu kugororoka, kugira ngo umuntu w'Imana abe uwushitse, afise vyose afise ibimukwiye ngo akore ibikorwa vyiza vyose. (II Timoteyo 3:16-17)
2. Ijambo "Bibiliya" risobanura "ibitabo."
3. Ijambo «Ivyanditswe» risobanura «ivyanditswe vyeranda».
4. Isezerano rya kera n'isezerano rishasha.

5. 66.
6. Amategeko, amateka, imivugo, ubuhanuzi.
7. Injili, amateka, amakete, ubuhanuzi.
8. Ijambo «isezerano» risobanura «isezerano».
9. Ku bw'inyigisho, n'uguhana, n'ugukosora, n'ugutoza indero mu kugororoka. (II Timoteyo 3:16-17)
10. Bibiliya nta bintu bivuguruzanya irimwo kandi yunze ubumwe mu ciyumviro cayo nyamukuru.
11. Bibiliya irafise ibintu bitandukanye.
12. a. T; b. T; c. F; d. F; e. F
13. Yesu. Luka 24:44-48.

IGICE CA KABIRI:

1. Uhoraho, ugutakamba kwanje nikwegere imbere yawe. umpe ubwenge nk'uko Ijambo ryawe riri. (Zaburi 119:169).
2. 39
3. 27
4. Iyo usomye igice gusa aha n'aho urananirwa gutahura ingene Bibiliya ihuriye hamwe. Utegerezwa gusoma Bibiliya ku rutonde nimba ushaka gutahura ibirimwo.
5. -Soma buri musi.
 - Soma mu buryo butoranijwe.
 - Usome n'isengesho.
 - Gusoma mu buryo butunganye.

IGICE CA GATATU:

1. Uhoraho yatanze Ijambo: umugwi w'abarimenyesheje wari mwinshi. (Zaburi 68:11).
2. Verisiyo ni Bibiliya yanditswe mu rurimi rutandukanye n'indimi Ijambo ry'Imana ryanditswemwo mu ntango.
3. Ubuhinduzi ni uguhindura Ijambo ku rindi amajambo y'ikigiriki, igiheburayo n'ikinyaarumu. Guhindura amajambo ntibihindura Ijambo ku rindi. Rihindurwa icyumviro ku ciyumviro.
4. Igitabo c'Umwami Yakobo.
5. Kubera ko ata ndimi zibiri zisa neza na neza rero habaho itandukaniro iyo hakoze ubuwinduzi.
6. Igiheburayo, ikiramu n'ikigiriki.

IGICE CA KANE:

1. Uw'Imana yumva amajambo y'Imana, mwebwe igituma mutumva, kuko mutari ab'Imana. (Yohani 8:47)
2. Kubera ko bagerageza kuyisoma nk'uko bayisoma mu kindi gitabu cose.
3. Hari ikintu utegerezwa gukora imbere y'uko ukora ikindi kintu.
4. Kumenya Imana no kwakira Yesu Kristo nk'Umukiza.
5. Abizera bahamagawe nk'abigisha. Mpwemu Yera.
6. Mpwemu Yera.
7. Amata ni ukuri kworoshe kw'Ijambo ry'Imana.
8. Inyama ni ukuri kw'impwemu kwimbitse kwo muri Bibiliya kudatahurwa vyoroshe gutyo.
9. -Kwipfuza amata.
 - Wumvire Ijambo ry'Imana.
 - Murondere inyama.
10. -Ushireho umwanya udasanzwe wo kwiga buri musi.
 - Guhitamwo ahantu hadasanzwe wokwigira.
 - Icigwa cose utangure n'isengesho.

IGICE CA GATANU:

1. Amabwirizwa yawe wampaye ubwenge kurusha abansi banje, kuko bamana nanje iteka. Mfise ubwenge bwinshi kurusha abigisha banje bose, kuko ivyo ushingira intahe ari vyo nzirikana. Ndatahura kurusha aba kera, kuko nitondera amabwirizwa yawe. (Zaburi 119:98-100).
2. -Kurondera aho Bibiliya yose yerekeza ku jambo rimwe.
 - Kugira ngo uronke icanditswe ca Bibiliya kidasanzwe.
 - Kurondera insobanuro y'ijambo.

3. 4, 2, 6, 1, 3, 5

UMUGAMBI WA GATANDATU

1. Wirinde kwiyerekana ushimwa n'Imana, umukozi udakwiye guterwa isoni, uramiriza neza ijambo ry'ukuri. (II Timoteyo 2:15)
2. Bisigura ko utegerezwa gutahura ivyo bivugwa kuri nde. Utegerezwa kandi gusobanura neza insobanuro no kuyishira mu ngiro.

3 Uguhumekwa kw'amajambo kwa Bibiliya bisigura ko ijambo ryose ryo mu nyandiko z'intango ryahumetswe n'Imana.

4. Uguhumekwa kwuzuye kwa Bibiliya bisigura guhumekwa kwuzuye kw'ivyanditswe vyose bitandukanye n'uguhumekwa kw'igice. Igice cose ca Bibiliya cahumetswe.

5. Amategeko n'insobanuro ni ibi bikurikira:

1. Intwari y'ubukuru bw'Imana. Twemera ko Bibiliya ari yo nkuru ya nyuma kuko yahumetswe n'Imana.
2. Itegeko ry'ugusobanura ijambo ku rindi. Bibiliya isigura neza na neza ivyo ivuga.
3. Itegeko ryo kwihweza ibintu bishingiye ku vyo umuntu avuga. Umurongo umwumwe wose utegerezwa kwigwa ugereraniye n'aho uri.
4. Itegeko ryo kuvuga ubwa mbere. Igihe ijambo, invugo, ikintu canke ikintu cabaye bivugwa ubwa mbere muri Bibiliya, biratanga urufunguruzo rw'insobanuro yavuye ahandi hose bikoresheye muri Bibiliya.
5. Itegeko ryo gusubiramwo. Iyo ikintu gisubiwemwo muri Bibiliya gikwiye kwitwararika cane kuko gihambaye cane.
6. Itegeko ry'uguhishurirwa kw'urugero. Ukuri kwose kw'ijambo ry'Imana ku cyumviro ico ari co cose ntigukwiye kwegeranywa mu gisomwa kimwe kimwe. Ihishurirwa ry'urugero (ryose) ry'ivyo Bibiliya ivuga vyose ku bijanye n'ukuri ritegerezwa kurimburwa.

IGICE C'INDWI:

I. Ku bijanye n'ibihamya vyawe, naramenye kuva kera yuko ari wewe wabishingira intahe imyaka yose. (Zaburi 119:152).

2. k, l, c, d, e, g, f, j, h, jewe, b, a

3. Ryari.

4. Ubucukuzi bwa Bibiliya ni inyigisho y'ibisigarira vyabonetse mu bihugu vyavuzwe muri Bibiliya. Ni ubuhinga buronkera ubumenyi bw'ibihe vya Bibiliya mu kwiga ibisigarira vyariho vy'ubutekerezwa bwabo.

IGICE C'UMUNANI:

1. Ukugororoka kw'ibihamya vyawe kwamaho iteka ryose, umpe ubwenge, nzobeho. (Zaburi 119:144).

2. Ingingo nyamukuru ya kabiri ntikwiye kuja munsu y'ingingo ya I. Ikwiye kuba ingingo itandukanye kandi yerekanwe n'imibare y'Abaroma II. Subiramwo amabwirizwa yerekeye urutonde rw'ibintu yatanze muri iki kigabane.

3. Mu buryo bukinganiye no mu buryo buhagaze.

4. Gushirako ikimenyetso ni uburyo bwo gushimika ku mirongo nyamukuru yo muri Bibiliya. Urashira umurongo ku mirongo yatoranijwe canke ugakoresha ibimenyetso biri ku ruhande.

IGICE C'ICENDA:

1. Hugurura amaso yanje kugira ngo mbone igitangaza co mu vyagezwe vyawe. (Zaburi 119:18).

2. Raba ibimenyetso biri mu kigabane ca cenda.

3. Raba intumbero ziri mu kigabane ca cenda.

4. Umuntu wese yivugira ko avuga ijambo ry'Imana ntaba ariko arabikora vy'ukuri. Hariho abigisha b'ibinyoma.

5. Imana izobongera ivyago vyanditswe mw'ijambo. Ivyahishuriwe Yohana 22:18-19

6. Umugabane wabo uzokurwa mu gitabo c'ubugingo c'Imana no mu gisagara ceranda no mu vyanditswe mw'ijambo. Ivyahishuriwe Yohana 22:18-19.

7. Imana.

8. Amajambo y'Imana.

9. Amata n'inyama.

10. Musa.

IGICE C'ICUMI:

1. Amaso yanje arazibira amajoro, kugira ngo nzirikane Ijambo ryawe. (Zaburi 119:148).

2. Ubwo buryo bushimika ku gukoresha ubumenyi mu buzima no mu busuku. Bituma umuntu arushiriza kwihebera Imana.

3. -Kwandika amakuru y'igice -Menya ikiganiro

-Menya umurongo w'ingenzi -Mu ncamake

-Guzirikana -Gushira mu ngiro

4. Ntibihagije kwumva Ijambo gusa. Utegerezwa kandi gushira mu ngiro Ijambo mu buzima bwawe. Yakobo 1:22-25

5. Shetani arwanya ikoreshwa ry'ubu buryo kuko ahagaritse umutima iyo inyigisho ya Bibiliya ivamwo ugushira mu ngiro bizana impinduka nziza mu buzima bw'impwemu.

IGICE CA CUMI NA KIMWE:

1. Mbega umusore yosukurira iki inzira yiwe? mu kuvyitondera nk'uko ijambo ryawe rivuga. (Zaburi 119:9).

2. 2, I

3. -Kora ubushakashatsi bwa mbere

-Rema urutonde rw'inyigisho y'igitabu

-Rema urutonde

4. -Izina ry'igitabo

-Iciyumviro

-Umwanditsi

-Uwo igitabo candikiwe .

-Intumbero

-Ingingo ngenderwako y'ishimikiro y'ubuzima n'ubusuku

IGICE CA CUMI NA KABIRI:

1. Ijambo ryawe narihise mu mutima wanjye, kugira ngo singucumurako. (Zaburi 119:11).

2. Kwiga Bibiliya hakurikijwe ibigabane.

3. -Hitamwo umutwe w'igice.

-Shira ikimenyetso ku migabane y'imirongo.

-Gukora urutonde rw'inyigisho y'igice.

-Gukora urutonde rw'igice.

IGICE CA CUMI NA GATATU:

1. Ubwinjiriro bw'amajambo yawe buratanga umuco; biha abatagira ubwenge ubwenge. (Zaburi 119:130).

2. -Kora inyigisho y'igice

-Ihweze ido n'ido ry'igice

-Rema urutonde rw'inyigisho y'ingingo

-Rema urutonde rw'inyigisho y'ingingo

3. 3, 2, 4, I

4. 4, 5, 1, 2, 3

5. 3, 2, 4, I

IGICE CA CUMI NA KANE:

1. Ururimi rwanje ruzovuga Ijambo ryawe, Kuko amabwirizwa yawe yose ari agororotse. (Zaburi 119:172).

2. Ibikubiyemwo.

3. -Iga umurongo mu vyo uvuga

-Iga imirongo ijana

-Rema urutonde rw'inyigisho y'umurongo

-Rema urutonde rw'inyigisho y'umurongo

IGICE CA CUMI NA GATANU:

1. Ndababwira ukuri yuko ijuru n'isi bikiriho, nta n'akadome cank'akadome bizova mu vyagezwe, vyose bitaranguwe. (Matayo 5:18).
2. -Hitamwo ijambo.
 - Iga ijambo mu vyo rivuga.
 - Gumenya insobanuro.
 - Uvuge mu ncamake inyigisho yawe.
3. Ijambo ry'ingenzi ni iryo ari ryo shingiro ry'insobanuro y'umurongo. Ni ijambo rihambaye. Rimwe na rimwe ni ijambo rigoye gutahura canke rigasubirwamwo kugira ngo rishimikirweko canecane.
4. Ijambo "ukwifata" ryoba ari ikiganiro ciza co kwiga amajambo. Ayandi majambo si amajambo y'ingenzi.
5. Igitabu c'inyigisho y'amajambo n'amajambo ya Bibiliya.

IGICE CA CUMI NA GATANDATU:

1. Ni co gituma nkunda amabwirizwa yawe kurusha inzahabu; egome, hejuru y'inzahabu nziza. Ni co gituma amabwirizwa yawe yose yerekeye vyose mbona ko ari agororotse; kandi nanka inzira yose y'ikinyoma. (Zaburi 119:127-128).
2. Uburyo bw'insanganyamatsiko bwibanda ku cyumviro catoranijwe. Intumbero y'ico cigwa ni ukumenya ivyo Bibiliya yigisha vyose ku bijanye n'ico kibazo.
3. -Hitamwo ingingo.
 - Hitamwo igice c'ivyanditswe.
 - Gukoranya amakuru.
 - Gucapura amakuru mu ncamake.

IGICE C'CUMI KIRINDWI :

1. Ivyo vyose vyabashikiye ngo bibe ingero, kandi vyandikiwe kuduhanura . . . (I Ab'i Korinto 10:11)
2. Uburyo bwo kwandika inkuru z'ubuzima bwibanda ku buzima bw'abantu bavugwa muri Bibiliya. Mu kwiga ubuzima bwabo twigira ku vyo bacyemwo.
3. -Gutora umuntu uzokwiga.
 - Gukoranya amakuru.
 - Gusesangura Amakuru.
 - Ushire mu ngiro Ivyo Wize.

IGICE C'CUMI N'UMUNANI:

1. 7, 8, 5, 3, 4, 2, 1, 6, 9, 10

2. Ivyagezwe vyawe ni ibitangaza; ni co gituma umutima wanje ubazigama. (Zaburi 119:129).

3. Uburyo bwa tewolojiya ni ukwiga inyigisho z'ishimikiro za Bibiliya zijanye n'Imana. Ubwo buryo burimwo kwegeranya, kugereranya no gutunganya amajambo y'inyigisho.

4. -Hitamwo ingingo yo kwiga.

-Gusobanura inyigisho yatowe.

-Hitamwo igice ca Bibiliya uzokwiga.

-Gukoranya amakuru yerekeye inyigisho.

-Guca mu ncamake amakuru ukorakoranya.

5. "Inyigisho" ni umugwi w'inyigisho zijanye n'ikintu kinaka. Irimwo ivyo Bibiliya yigisha vyose ku cyumviro catoranijwe.

IGICE C'ICUMI C'ICENDA:

1. Ndaguhaya indwi ku musu, kubera imanza zawe zigororotse. (Zaburi 119:164).

2. b, c, a

3. c, a, b, d

4. Insobanuro imwe.

5. Ivy'ugurwanya.

6. Ivy'ubuhinga.

7. Ivy'ikigereranyo.

UMUGAMBI WA MIRONGO IBIRI:

1. Arababwira ati: «Aya ni yo majambo nababwiye nkiri kumwe namwe, ngo ivyo vyose vyanditswe mw'itegeko rya Musa no mu bahanuzi no muri zaburi bizoshika. (Luka 24:44).

2. -Gushingira intahe ubutumwa bw'Imana.

-Gukwemeza intumwa y'Imana.

-Kwigisha abemera.

3. Ivyanditswe vyose vyahumetswe n'Imana kandi birafise akamaro mu kwiga. Ubuhanuzi buratanga uburyo bubereye bwo kubona ibintu vya kera, ivy'ubu n'ivy'imbere mu mugambi w'Imana. Gutahura umugambi w'Imana wo muri kazoza birarinda guhendwa na Satani. Umuhezagiro udasanze uravugwa ku bariyiga.

4. -Kwemera Yesu ni co cyumviro nyamukuru c'ubuhanuzi.

-Utahuye ko mu bihe vyinshi Bibiliya yisobanura.

-Gutahura itegeko ry'ugushingira intahe kabiri.

-Gutahura uburyo ubuhanuzi bubona ibintu.

-Gutahura ko ubuhanuzi bufise ivyangombwa.

5. Imana.

6. Ubuhanuzi busobanura kuvuga umuntu ahumekewe n'Imana.

7. -Ubutumwa bw'Imana.

-Uguhanura ibizoba muri kazoza mu mugambi w'Imana.

-Insobanuro ku muntu y'ibikorwa vy'Imana.

8. Ijambo ryavuzwe n'ubuhanuzi bukozwe.

9. Itanguriro 3:15. Ni umuhango wa Mesiya.

10. Raba uburyo bwo kumenya abahanuzi b'ikinyoma bwavuzwe mu kigabane ca mirongo ibiri.

IGICE CA MIRONGO IBIRI NA KIMWE:

I.Kuko ivyagezwe bifise igitutu c'ivyiza bizaza, bitari ishusho nyene y'ivyo bintu, ntibishobora kwigera bitunganya abavyegera, bikoresheje ivyo bimaze batanga imyaka umwaka. (Abaheburayo 10:1).

2. Uburyo bw'ikigereranyo ni ukwiga umuntu, ahantu, ikintu canke ikintu nk'ikigereranyo c'ikindi kintu. Ivyitegererezo bitanga icyumviro c'imbere y'igihe c'ibizaza mu mugambi w'Imana wo muri kazoza. Naho ubwo bwoko ubwabo buhambaye, burafise insobanuro nini kuruta mu muntu canke ikintu co muri kazoza bugereranya.

3. Igitutu, igishushanyo, ikigereranyo.

4. -Abantu

-Ibibanza

-Ivyabaye

-Ibintu vy'umubiri

5. Yosefu.

6. Yesu Kristo.